

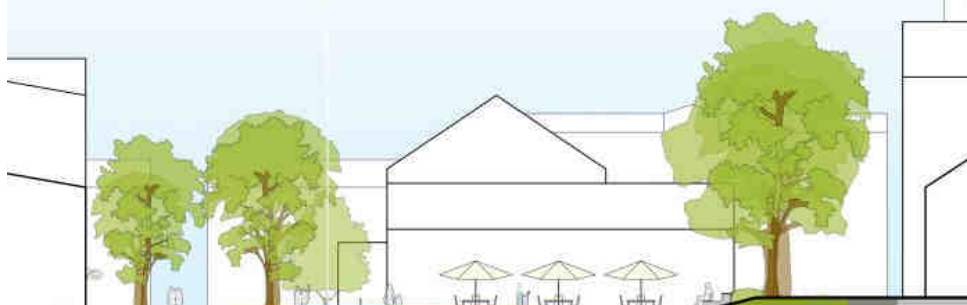
RUDA Śląska

miasto otwartych możliwości

Rewitalizacja

**Gminny Program
Rewitalizacji
Miasta Ruda
Śląska
do 2030 roku**

Ruda Śląska 2018 r.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Opracowanie zrealizowane w ramach projektu pn. „Śląskie programy rewitalizacji – wsparcie dla gmin”, finansowanego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020, Osi Priorytetowej 3 Potencjał beneficjentów funduszy europejskich, Działania 3.1 Skuteczni beneficjenci.

Zamawiający:

RUDA
Śląska

MIASTO RUDA ŚLĄSKA

Plac Jana Pawła II 6, 41-709 Ruda Śląska,
tel. 32 244 90 94, fax 32 248-73-48
www.rudaslaska.bip.info.pl
e-mail: urząd@ruda-sl.pl

Wykonawcy:

Lider Projekt Sp. z o.o.
Al. K. Marcinkowskiego 1/3
61-745 Poznań
tel.: 61 828 08 11
fax 061 62 32 257
www.liderprojekt.pl
e-mail: liderprojekt@liderprojekt.pl

Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o.
ul. A Ostrowskiego 9
53 – 238 Wrocław
tel. 71 332 68 79
fax. 71 715 65 95
www.instytut-ipc.pl/
e:mail: biuro@instytut-ipc.pl

Spis treści

Wstęp	5
1. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	7
1.1. Strategia Rozwoju Miasta Ruda Śląska na lata 2014-2030	7
1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska. Edycja 2015	9
1.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ruda Śląska na lata 2015-2030	10
1.4. Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	11
1.5. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Ruda Śląska na lata 2015-2018 ...	12
1.6. Polityka mieszkaniowa miasta Ruda Śląska do roku 2030	13
1.7. Program renowacji podwórek miasta Ruda Śląska do 2030 roku	14
1.8. Powiatowy program ochrony środowiska dla miasta Ruda Śląska na lata 2015-2018	15
1.9. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Ruda Śląska	16
1.10. Program Zapobiegania Przemysłowości oraz Ochrony Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa Obywateli Miasta Ruda Śląska na lata 2016 – 2019	16
1.11. Zintegrowany Plan Zarządzania Zmianami Obszaru Funkcjonalnego Chorzowa, Rudy Śląskiej i Świętochłowic do 2030 r.	17
1.12. Wnioski	17
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych. Identyfikacja zróżnicowania wewnątrzmijskiego	18
2.1. Przyjęta metodyka	19
2.2. Przyjęte wskaźniki analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego	21
2.3. Wizualizacja uzyskanych wyników	22
2.4. Tereny przemysłowe, pokolejowe i powojenne	31
2.5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	35
3. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji	37
4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	46
4.1. Analiza negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych w obszarze rewitalizacji ...	46
4.1.1. Sfera społeczna	46
4.1.2. Sfera gospodarcza	59
4.1.3. Sfera środowiskowa	61
4.1.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	71
4.1.5. Sfera techniczna	77
4.2. Analiza lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji	79
4.2.1. Dziedzictwo przemysłowe i poprzemysłowe	80
4.2.2. Tereny publiczne i półpubliczne	83
4.2.3. Poprzemysłowe obszary rewitalizacji	84
4.2.4. Tradycje handlowe w Wirku	85

4.2.5. Instytucje kultury.....	86
4.3. Zdiagnozowana skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	88
5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji – planowany efekt rewitalizacji	93
6. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk	93
7. Lista planowanych, podstawowych i uzupełniających projektów rewitalizacyjnych	100
7.1. Podobszar rewitalizacji Ruda	102
7.2. Podobszar rewitalizacji Orzegów	110
7.3. Podobszar rewitalizacji Godula	114
7.4. Podobszar rewitalizacji Kolonia Carl Emanuel.....	116
7.5. Podobszar rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus	117
7.6. Podobszar rewitalizacji Teren przy 1 Maja	124
7.7. Podobszar rewitalizacji Szyb Mikołaj	125
7.8. Podobszar rewitalizacji Muzeum PRL.....	126
7.9. Podobszar rewitalizacji Wirek/Czarny Las	126
7.10. Podobszar rewitalizacji Bykowina/Kochłowice	133
7.11. Podobszar rewitalizacji Nowy Bytom.....	136
7.12. Podobszar rewitalizacji Tereny po KWK Pokój.....	147
7.13. Projekty dotyczące kilku lub wszystkich podobszarów rewitalizacji	148
8. Mechanizmy integrowania przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych	167
8.1. Komplementarność przestrzenna	167
8.2. Komplementarność problemowa.....	168
8.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	172
8.4. Komplementarność źródeł finansowania.....	172
8.5. Komplementarność międzyokresowa	172
9. Indykatywne ramy finansowe i harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	177
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	188
10.1. Grupy interesariuszy według siły wpływu i poziomu zainteresowania uczestnictwem w procesie rewitalizacji.....	190
10.1.1. Podmioty sektorowe jako interesariusze procesu rewitalizacji	190
10.1.2. Instytucje lokalne jako interesariusze procesu rewitalizacji	192
10.2. Udział interesariuszy w procesie opracowywania GPR.....	194
10.3. Udział interesariuszy w procesie wdrażania GPR	198
11. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	199

12. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	201
13. Niezbędne zmiany w dokumentach strategicznych Rudy Śląskiej	205
13.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska. Edycja 2015	205
13.2. Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego.....	205
13.3. Uchwały, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.....	206
13.4. Uchwała, o której mowa w art. 7. ust. 3 ustawy o rewitalizacji – Komitet ds. Rewitalizacji.....	206
14. Miejskowy Plan Rewitalizacji.....	206
15. Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	206
16. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	207
17. Załączniki	208
Spis map	209
Spis rysunków	209
Spis tabel	210
Spis wykresów	211
Spis zdjęć.....	211

Wstęp

Miasto Ruda Śląska posiada opracowany w 2014 r. „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku”, przyjęty uchwałą nr PR.0007.8.2015 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 22 stycznia 2015 r.

W związku z wejściem w życie ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1023), która zakłada konieczność koncentracji terytorialnej podejmowanych działań w obszarze nie większym niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy, zaistniała konieczność przekształcenia lokalnego programu rewitalizacji w gminny program rewitalizacji według zasad określonych w ustawie o rewitalizacji.

Niniejszy dokument stanowi kontynuację dotychczas prowadzonego procesu rewitalizacji Rudy Śląskiej. Oznacza to tym samym, że Gminny Program Rewitalizacji kontynuuje podstawowe założenia procesu rewitalizacji Rudy Śląskiej sformułowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji, w tym podtrzymanie (i doszczegółowienie) celów strategicznych i operacyjnych, jak również większości projektów, zawartych w dokumencie z 2015 r. Powyższe dotyczy również samej diagnozy, która była punktem wyjścia i bazą do dalszych prac.

„Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku” został przygotowany w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji oraz w zgodności z Wytycznymi Ministra Rozwoju „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” z dnia 2 sierpnia 2016 r. Jest także zgodny z wytycznymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, określonymi w opracowaniu pt. „Zasady wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020” (Załącznik do Uchwały nr 148/169/V/2017 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 31 stycznia 2017r.)

Program został opracowany dla obszaru rewitalizacji określonego Uchwałą nr PR.0007.1.2018 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 8 stycznia 2018 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Ruda Śląska (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 264 z dnia 10 stycznia 2018 r.)

W prace nad przygotowaniem „Gminnego Programu Rewitalizacji. Miasta Ruda Śląska do 2030 roku” włączeni zostali interesariusze rewitalizacji, którymi według ustawy (Art. 2.2.) są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczności nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku został opracowany jako dokument zawierający diagnozę, cele, projekty oraz mechanizmy wdrażania dedykowane obszarom, na których występują problemy o ponadprzeciętnej, w skali miasta, koncentracji.

Prace nad Programem bazowały na wcześniejszych doświadczeniach działań rewitalizacyjnych prowadzonych w Rudzie Śląskiej, zostały także powiązane z obowiązującymi w mieście dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Miasto przystępując do prac związanych z opracowaniem gminnego programu rewitalizacji zobowiązane było w pierwszym etapie do przeprowadzenia diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wyznaczenie tych obszarów wymagało przeprowadzenia analiz, z wykorzystaniem wskaźników o określonych cechach, zdefiniowanych w ustawie.

Ustawa o rewitalizacji określa obszar zdegradowany (Art. 9.1.) „jako obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, a w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim ponadto co najmniej jedno z „następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych
- 4) technicznych – w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska”.

Obszar rewitalizacji cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk i może obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację (Art. 10.1.), lecz równocześnie nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy (Art. 10.2.). Obszar rewitalizacji może obejmować również niezamieszkałe tereny przemysłowe, wydobywcze, powojenne, pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym (Art. 10.3.).

1. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Zasadniczym elementem rozpoznania uwarunkowań rozwoju miasta jest zapoznanie się z dokumentami strategicznymi i zbadanie powiązań lub odniesień do kwestii związanych z procesem rewitalizacji. Analiza tych dokumentów na początkowym etapie przygotowywania programu rewitalizacji, pozwoli uprościć i lepiej zaplanować pracę nad opracowaniem i wdrożeniem programu. W 2017 roku w Rudzie Śląskiej obowiązywało 26 dokumentów dotyczących rozwoju lokalnego i poprawy jakości życia w mieście (w tym 15 nadzorowanych przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta i 11 nadzorowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej). Analiza obejmowała wszystkie obowiązujące na koniec 2017 r. dokumenty miasta Ruda Śląska, jednak na potrzeby programu rewitalizacji wybrano i przeanalizowano szczegółowo najważniejsze z nich, powiązane w największym stopniu z problematyką rewitalizacji.

1.1. Strategia Rozwoju Miasta Ruda Śląska na lata 2014-2030

„Strategia Rozwoju Miasta Ruda Śląska na lata 2014-2030” została przyjęta uchwałą nr PR.0007.49.2014 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 27 marca 2014 r. jako część „Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Chorzowa, Rudy Śląskiej i Świętochłowic do 2030 roku”. Strategia jest dokumentem kierunkowym, nadrzędnym (wraz z Miejskowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego) w stosunku do pozostałych dokumentów przyjętych przez Władze Miasta, stanowiącym podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez wszystkich partnerów. Cele operacyjne i zadania realizacyjne związane z rewitalizacją zawarte są zarówno we wszystkich obszarach, jak i celach strategicznych.

Wiosną 2017 r. rozpoczęły się prace nad aktualizacją „Strategii Rozwoju Miasta Ruda Śląska na lata 2014-2030”, zakończenie prac planowane jest w pierwszym kwartale 2018 r. Założono, że podczas aktualizacji strategii nie ulegną zmianie jej najważniejsze zapisy, czyli misja i wizja miasta oraz cele strategiczne. W związku z tym poniżej analizowano zapisy obowiązującej (wg stanu na październik 2017 r.) Strategii.

Strategia została opracowana w oparciu o diagnozę społeczno-gospodarczą miasta, wykonaną na podstawie danych z końca 2012 roku i pierwszej połowy 2013 roku. Wśród zidentyfikowanych problemów następujące można uznać za istotne z punktu widzenia rewitalizacji:

- odpływ młodych, wykształconych osób do innych ośrodków miejskich z powodu poszukiwania pracy i lepszych warunków życia,
- atomizacja i niewystarczająca współpraca pomiędzy podmiotami kultury,
- niski stopień zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne,
- niewystarczające środki z budżetu Miasta na remont i modernizację istniejących budynków,
- niska emisja (emisja pyłów i szkodliwych gazów pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych),
- niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- duża powierzchnia terenów zdegradowanych i poprzemysłowych,
- postępująca degradacja tkanki zabytkowej w wyniku braku remontów lub źle wykonywanych remontów oraz dewastacji,
- ujemny przyrost naturalny,

- niska jakość kwalifikacji i umiejętności zawodowych u części mieszkańców z wykształceniem zawodowym,
- słaba współpraca przedsiębiorców z instytucjami oświaty, słabo rozwinięte szkolnictwo zawodowe w kierunkach potrzebnych w przedsiębiorstwach,
- niedopasowanie kwalifikacji osób dostępnych na rynku pracy do potrzeb przedsiębiorstw,
- mała gotowość osób dorosłych w zakresie możliwości uzyskiwania kwalifikacji zawodowych i doradztwa zawodowego,
- szkody górnicze, degradacja środowiska związana z funkcjonowaniem huty i kopalń,
- niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach,
- odpływ młodzieży ponadgimnazjalnej do szkół w miastach ościennych,
- mały potencjał rozwojowy Miasta z punktu widzenia struktury zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (dominują podmioty handlowe),
- niski stopień rozwoju organizacji pozarządowych w sferze gospodarczej,
- nieczytelnie wykształcone centrum miasta jako konsekwencja policentrycznego układu miasta.

W „Strategii Rozwoju Miasta Ruda Śląska na lata 2014-2030” sformułowano cele rozwojowe (strategiczne i operacyjne), odnoszące się bezpośrednio zarówno do rozwoju dzielnic oraz ich integracji, jak i do kompleksowych działań rewitalizacyjnych, zwiększających dla mieszkańców atrakcyjność obszarów o niezadawalających warunkach życia oraz wspomagających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym w lepszym dostępie do usług i zasobów oferowanych przez Miasto.

Wszystkie 5 celów strategicznych, które wyznaczają cele operacyjne, kreuja politykę miasta w zakresie rewitalizacji, i tak są to cele:

1. Ruda Śląska nowoczesnym, atrakcyjnym i przyjaznym miejscem do życia i rozwoju, miastem o zintegrowanej przestrzeni społecznej
2. Miasto o wysokim stopniu integracji przestrzennej, z zachowanymi zasobami naturalnymi i rozwiniętą infrastrukturą techniczną
3. Wysoki stopień wykorzystania dziedzictwa kulturowego Miasta
4. Zwiększony potencjał rozwojowy mieszkańców Miasta
5. Wyższy poziom rozwoju gospodarczego Rudy Śląskiej

Wymienione powyżej cele zostały pogrupowane w trzy obszary tematyczne (społeczny, potencjałów i zasobów miasta, gospodarka i promocja miasta), a następnie przypisano im szereg zadań realizacyjnych. Do najistotniejszych, realizujących politykę rewitalizacyjną należą m.in. cele operacyjne:

- 1.1. Optymalna opieka medyczna dla mieszkańców Miasta
- 1.2. Zapewnione warunki do rozwoju aktywności zawodowej mieszkańców w obszarze nowoczesnego przemysłu i usług
- 1.3. Wysoki poziom bezpieczeństwa w Mieście
- 1.5. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych i tworzenie warunków sprzyjających integracji wspólnot sąsiedzkich
- 1.6. Promowanie aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców
- 1.8. Upowszechnianie i wspieranie edukacji i aktywizacji kulturalnej mieszkańców.
- 1.9. Wspieranie działalności i rozwoju rudzkich instytucji kultury, stowarzyszeń oraz promocja rudzkich artystów.
- 1.11. Efektywny system pomocy społecznej w Mieście
- 1.12. Ochrona dziedzictwa kulturowego
- 1.13. Budowanie tożsamości lokalnej.

- 1.14. Rozwój i umacnianie społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego.
- 2.1. Poprawa standardów mieszkaniowych
- 2.3. Zagospodarowane tereny i obiekty przemysłowe
- 2.5. Zagospodarowane przestrzenie publiczne
- 2.7. Rozbudowana, funkcjonalna baza infrastruktury społecznej
- 2.8. Zachowane w dobrym stanie zasoby naturalne
- 2.10. Wdrożone proekologiczne i efektywne rozwiązania w zakresie gospodarki energetycznej - wysoki stopień wykorzystywania odnawialnych źródeł energii
- 3.2. Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych.
- 4.2. Ograniczone zjawisko depopulacji
- 5.4. Zwiększona atrakcyjność inwestycyjna Rudy Śląskiej

1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska. Edycja 2015

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska. Edycja 2015” przyjęto uchwałą nr 0007.79.2015 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 24 marca 2015 r. Jest to dokument określający politykę przestrzenną miasta, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, a jego ustalenia są wiążące dla organów miasta przy sporządzaniu planów miejscowych.

Ruda Śląska jest miastem o znacznej degradacji terenu, w szczególności na obszarach o długotrwałej działalności przemysłów silnie wpływających na środowisko i przestrzeń. Nadanie nowych funkcji terenom zdegradowanym i przemysłowym oraz rewitalizacja przestrzeni miasta jest poważnym wyzwaniem rozwojowym. W granicach miasta znajduje się 27 terenów przemysłowych i zdegradowanych. Tereny te obejmują: zwałowiska, składowiska, pola szlamowe, tereny zdegradowane (pokopalniane), tereny byłych wyrobisk odkrywkowych. Zgodnie z Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 2 sierpnia 2016 r. w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 niezamieszkałe obszary np. przemysłowe, wydobywcze mogą być włączone do obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane na nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji danego obszaru, tj. przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom co najmniej w sferze społecznej.

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska. Edycja 2015” zagadnienia rewitalizacji zostały uwzględnione w II tomie „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”, rozdział 6.13. obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji. Obszary wymagające rewitalizacji w niniejszym studium zostały wskazane w oparciu o „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku” opracowany w 2014 roku. Są to zatem:

- I. Obszar rewitalizacji Ruda – Orzegów – Godula o powierzchni 5,72 km²
- II. Obszar rewitalizacji Chebzie – Nowy Bytom o powierzchni 1,22 km²
- III. Obszar rewitalizacji Nowy Bytom – Wirek o powierzchni 5,15 km²
- IV. Obszar rewitalizacji Stara Bykowina – Kochłowice (Wirek) o powierzchni 2,32 km²
- V. Obszary rewitalizacji obiektów o wyjątkowej wartości historyczno-kulturowej: Szyb Mikołaj wraz z otoczeniem (dzielnicy Ruda), średniowieczny gródek wraz z otoczeniem (w dzielnicy Kochłowice), sieć bunkrów, osiedle przy ulicy Raciborskiej (w dzielnicy Ruda), Muzeum PRL.

W związku z wejściem w życie ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r., która ogranicza wielkość obszaru rewitalizacji do maksymalnie 20% powierzchni gminy oraz liczbie

mieszkańców nie większej niż 30% mieszkańców gminy, zaistniała konieczność ponownej delimitacji obszaru rewitalizacji według nowych zasad. Zakłada się, że wyznaczony na podstawie analizy koncentracji negatywnych zjawisk obszar rewitalizacji częściowo będzie obejmować wymienione w Studium obszary rewitalizacji.

Studium zawiera wizję rozwoju gospodarczego miasta, opierającą się na pięciu celach strategicznych, które będą realizowane poprzez cele operacyjne. Z problematyką rewitalizacji, rozumianej jako optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów związane są następujące cele:

Cel strategiczny 1. Ruda Śląska nowoczesnym, atrakcyjnym i przyjaznym miejscem do życia i rozwoju, miastem o zintegrowanej przestrzeni społecznej.

Cele operacyjne:

1. Zapewnione warunki do rozwoju aktywności zawodowej mieszkańców w obszarze nowoczesnego przemysłu i usług,
2. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb indywidualnych i rynku pracy.

Cel strategiczny 3. Wysoki stopień wykorzystania dziedzictwa kulturowego Miasta.

Cel operacyjny:

1. Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych.

Cel będzie realizowany m.in. poprzez:

- Rewitalizowanie historycznych części miasta,
- Znajdowanie nowych funkcji dla obiektów poprzemysłowych (niezagospodarowanych),

Cel strategiczny 4. Wyższy poziom rozwoju gospodarczego Rudy Śląskiej

Cel operacyjny 3. Zwiększenie równowagi na rynku pracy

1.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ruda Śląska na lata 2015-2030

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ruda Śląska na lata 2015-2030” została przyjęta uchwałą nr PR.0007.93.2015 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 23 kwietnia 2015 r. dokument składa się z dwóch części: ogólnej i szczegółowej. Cele strategiczne w obrębie wszystkich uwzględnionych obszarów polityki społecznej oraz kierunki działań strategicznych zostały ujęte w części ogólnej, stanowiącej załącznik nr 1 do uchwały. Monitorowanie, wdrażanie oraz ewaluacja realizowane są poprzez programy i projekty działań, które znajdują się w części szczegółowej, stanowiącej załącznik nr 2 do uchwały (zmienionej uchwałą nr PR.0007.80.2016 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 19 maja 2016 r.)

W części ogólnej Strategii zawarto szczegółową diagnozę kwestii i problemów społecznych w mieście. Przeprowadzona analiza społeczna jest powiązana z podstawowymi zjawiskami umożliwiającymi identyfikację stanu kryzysowego. Do najdotkliwszych problemów w obszarze polityki społecznej Rudy Śląskiej należą:

- niekorzystne zmiany demograficzne,
- ujemne saldo migracji,
- brak niektórych specjalistycznych instytucji,
- występowanie w mieście zdegradowanych obszarów poprzemysłowych,
- duże przestrzenne zróżnicowanie problemów i kwestii społecznych.

Ważnym elementem determinującym politykę społeczną jest prognoza zmian demograficznych Głównego Urzędu Statystycznego dla Rudy Śląskiej, która wskazuje na stały spadek liczby ludności. Zmiany demograficzne będą w istotny sposób wpływały na

różnorodne procesy społeczne w mieście, dlatego kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju miasta ma polityka ludnościowa i rodzinna.

Celem generalnym Strategii jest: „Tworzenie warunków dla integracji społecznej i rozwoju społecznego miasta”. Cel ten będzie realizowany poprzez 9 celów strategicznych, w ramach których ustalono kierunki działań strategicznych. Większość zapisanych w Strategii projektów ma na celu przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu i marginalizacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem, w tym korzystających ze świadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Istotne znaczenie dla procesu rewitalizacji mają działania wspierające aktywizację społeczną i zawodową osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem. Zakłada się realizację części działań opisanych w Strategii w ramach programu rewitalizacji w formie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

1.4. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego

Miasto Ruda Śląska posiada plan miejscowy obejmujący niemal całą powierzchnię miasta (z planu wyłączone są tereny będące terenami zamkniętymi na podstawie odrębnych przepisów ustanowionych w tym zakresie), przyjęty uchwałą nr 1066/LXI/2006 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 22 czerwca 2006 r. Od daty jego uchwalenia wprowadzono już kilkadziesiąt zmian. Obecnie trwają prace nad utworzeniem nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla czterech części miasta, których granice stanowią autostrada A4, ul. Zabrzańska oraz łączący te ciągi komunikacyjne fragment ulicy 1 Maja.

Celami planu zapisanymi w uchwale są:

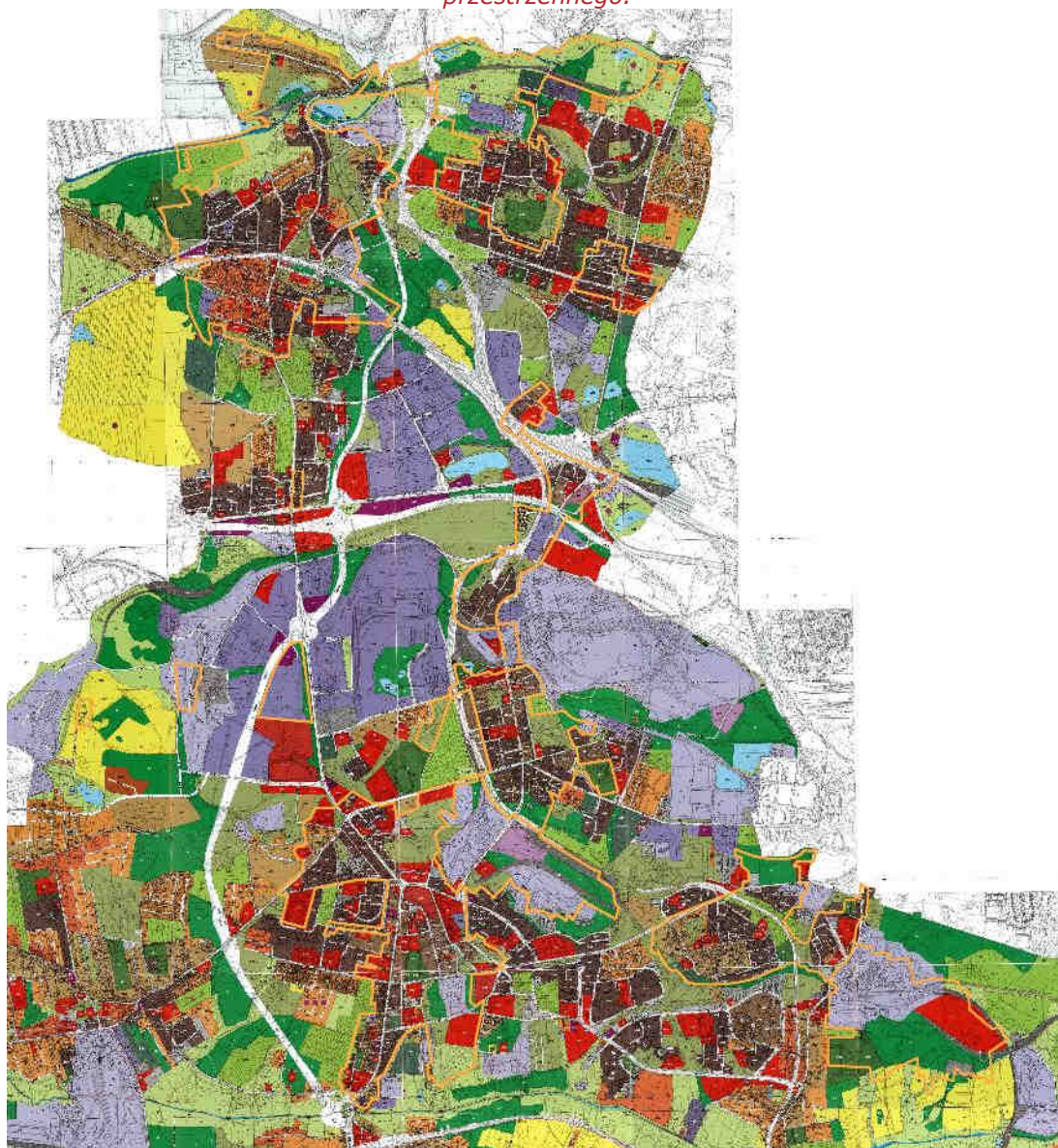
1. Ochrona interesów publicznych ponadlokalnych i lokalnych, a w szczególności:

- 1) kształtowanie krajobrazu oraz ochrona środowiska jako podstawy zabudowy i zagospodarowania terenów,
- 2) określenie zasad wykorzystania terenów umożliwiających rozwój przestrzenny w zakresie ustalonych funkcji,
- 3) określenie zasad prowadzenia przekształceń funkcjonalno-przestrzennych zapewniających ład urbanistyczno-architektoniczny oraz sprawną obsługę infrastrukturalną.

2. Umożliwienie działalności różnorodnych podmiotów przy jednoczesnej minimalizacji wzajemnych konfliktów i optymalizacji wzajemnych korzyści.

Obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest powiązany z gminnym programem rewitalizacji i obejmuje swoim zasięgiem w całości podobszary włączone do obszaru rewitalizacji.

Rysunek 1. Lokalizacja podobszarów rewitalizacji na miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Źródło: opracowanie własne na podkładzie <http://www.psp.rudaslaska.pl/imap/> (dostęp 07.02.2018 r.)

1.5. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Ruda Śląska na lata 2015-2018

„Gminny Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2015-2018” przyjęto uchwałą nr PR.0007.171.2014 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 25 września 2015 r. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy i waloryzacji zasobu dziedzictwa kulturowego na terenie miasta zidentyfikowano następujące problemy istotne z punktu widzenia procesu rewitalizacji:

- występowanie szkód górniczych na terenie miasta, co spowodowało bezpowrotną utratę wielu wartościowych obiektów, a obecnie przekłada się na sukcesywne niszczenie zabytkowej tkanki,
- zdegradowane w wyniku szkód górniczych historyczne centrum dzielnicy Wirek,
- brak umiejętności korzystania z przestrzeni publicznej i części wspólnych obiektów, skutkujący oszpeceniem elewacji budynków i ich otoczenia poprzez stosowanie

nieodpowiedniej stolarki okiennej, malowanie ceglanych elewacji, stosowanie jaskrawych kolorów tynków na elewacjach, chaotyczny montaż szyldów i nośników reklamowych itp.

- brak świadomości społecznej znaczenia opieki nad zabytkami oraz ochrony dziedzictwa kulturowego,
- niski standard niektórych budynków (brak sanitariatów w mieszkaniach, brak niektórych instalacji),
- braki w zagospodarowaniu otoczenia obiektów zabytkowych, w szczególności podwórek i placyków gospodarczych,
- brak odpowiedniego oznakowania i wykorzystania potencjału turystycznego obiektów fortyfikacyjnych przynależnych do Obszaru Warownego Śląsk i Oberschlesien Stellung,
- brak oznakowania poszczególnych obiektów i miejsc historycznych w ramach jednorodnego systemu informacji o zabytkach,
- spory problem nielegalnego graffiti, tworzonego na elewacjach budynków (także zabytkowych),
- brak atrakcyjnej oferty turystycznej przyciągającej odwiedzających okoliczne miasta,
- brak systemu informacji elektronicznej o historii miejskich zabytków oraz brak dokumentacji archiwalnej dla większości obiektów w mieście.

W programie ochrony zabytków sformułowano 3 główne cele:

1. Poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie miasta Ruda Śląska
2. Popularyzacja wiedzy o zabytkach
3. Wzmocnienie roli zabytków w ramach budowania poczucia tożsamości z miastem

Każdemu z tych celów przyporządkowano określone kierunki działania, do których przypisane zostały konkretne zadania wraz z planowanym terminem ich realizacji. Część planowanych zadań może być realizowana w ramach procesu rewitalizacji, ponieważ w RPO WSL w OP V poddziałań 5.3.1 i 5.3.2 przewidziano w odniesieniu do sektora kultury, realizację projektów mających na celu ochronę dziedzictwa kulturowego, w szczególności obiektów wpisanych do rejestru śląskiego wojewódzkiego konserwatora zabytków, Szlaku Zabytków Techniki, ważnych z punktu widzenia rozwoju regionu, a także w mniejszym stopniu na zabezpieczeniu obiektów dziedzictwa kulturowego.

Wspierane będą następujące przedsięwzięcia:

- Prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane dotyczące zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- Prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane dla obiektów przynależnych do Szlaku Zabytków Techniki.

Wymienione przedsięwzięcia mogą wspierać realizację kompleksowych działań rewitalizacyjnych, o ile zostały ujęte w obowiązujących programach rewitalizacji.

1.6. Polityka mieszkaniowa miasta Ruda Śląska do roku 2030

Dokument „Polityki mieszkaniowej Miasta Ruda Śląska do 2030 roku” stanowi element realizacji projektu Zintegrowane podejście do problemów obszarów funkcjonalnych na przykładzie Chorzowa, Rudy Śląskiej i Świętochłowic. Ponadto opracowane zostały: „Projekt optymalizacji użytkowania budynków miasta Ruda Śląska do 2030 r.” oraz „Analiza stanu budynków komunalnych miasta Ruda Śląska”.

Długoterminowa wizja mieszkalnictwa w Rudzie Śląskiej, która wyznacza cele do osiągnięcia do roku 2030 to przyjazne, czyste i zadbane miasto, które dzięki wielowiekowej tradycji kształtowania zabudowy mieszkaniowej, silnej tożsamości mieszkańców, zintegrowanemu zarządzaniu zasobami mieszkaniowymi oraz tworzeniu stabilnych i konkurencyjnych warunków rozwoju prywatnych zasobów mieszkaniowych, jest atrakcyjnym miejscem odpoczynku, pracy i rozrywki dla stałych i tymczasowych mieszkańców.

Główne obszary interwencji wynikają z położenia komunalnych budynków mieszkalnych miasta na mapie Rudy Śląskiej w poszczególnych rejonach eksploatacji budynków MPGM Sp. z o.o. Istotnymi obszarami interwencji ze względu na natężenie złego stanu technicznego budynków mieszkalnych są dzielnice Nowy Bytom i Chebzie, szczególnie osiedle Kaufhaus. Kolejno Orzegów, Wirek i Ruda.

Według analiz przeprowadzonych w 2014 r. koncentracja problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych ma miejsce na terenach, gdzie występuje najwięcej budynków mieszkalnych, będących w zasobie mieszkaniowym gminy, mających jednocześnie istotną wartość architektoniczną i historyczną. W związku z tym polityka mieszkaniowa na tych obszarach powinna być ściśle powiązana z działaniami rewitalizacyjnymi.

Podstawowym dokumentem w zakresie polityki mieszkaniowej Miasta jest Uchwała NR PR.0007.146.2016 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 17 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Ruda Śląska w latach 2017-2021 (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 6107). Dokument zawiera następujące elementy:

- prognoza dotycząca wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego Miasta w poszczególnych latach, z podziałem na lokale socjalne i pozostałe lokale mieszkalne,
- analiza potrzeb oraz plan remontów i modernizacji wynikający ze stanu technicznego budynków i lokali, z podziałem na kolejne lata,
- planowana sprzedaż lokali w kolejnych latach,
- zasady polityki czynszowej oraz warunki obniżania czynszu,
- sposób i zasady zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu miasta oraz przewidywane zmiany w zakresie zarządzania mieszkaniowym zasobem miasta w kolejnych latach,
- źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach,
- wysokość wydatków w kolejnych latach, z podziałem na koszty bieżącej eksploatacji, koszty remontów oraz koszty modernizacji lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu miasta, koszty zarządu nieruchomościami wspólnymi, których miasto jest jednym ze współwłaścicieli, a także wydatki inwestycyjne,
- opis innych działań mających na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta.

1.7. Program renowacji podwórek miasta Ruda Śląska do 2030 roku

Dokument został opracowany w 2015 roku w ramach projektu „Zintegrowane podejście do problemów obszarów funkcjonalnych na przykładzie Chorzowa, Rudy Śląskiej i Świętochłowic”¹.

¹ Zintegrowany program renowacji podwórek w obszarze funkcjonalnym Chorzowa, Rudy Śląskiej i Świętochłowic do 2030 roku

Rewitalizacja podwórek należy do działań mocno włączających społeczności lokalne w procesy odnowy miast, co wpisuje się w zasady systemu wsparcia UE w perspektywie finansowej przypadającej na lata 2014–2020, podkreślające znaczenie uczestnictwa (partycypacji) mieszkańców.

Na obszarze całego miasta zidentyfikowano łącznie 1667 podwórek i przestrzeni międzyblokowych. Na podwórkach i przestrzeniach wewnątrzsiedlowych zidentyfikowano szereg różnego rodzaju problemów, które utrudniają, a w niektórych przypadkach nawet uniemożliwiają ich optymalne wykorzystanie przez mieszkańców. Głównym założeniem Programu jest jego realizacja przede wszystkim na terenach zdegradowanych, przeznaczonych do rewitalizacji.

W dokumencie wytypowano 88 podwórek rozumianych również jako przestrzenie międzyblokowe, skwery pomiędzy budynkami wielorodzinnymi itp., które mogą zostać poddane procesom rewitalizacji i stać się dla mieszkańców jeszcze lepszymi miejscami do wypoczynku i spędzania wolnego czasu. Wybrane podwórka położone są w zdecydowanej większości na obszarze planowanym do objęcia interwencją w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji (LPR) Miasta Ruda Śląska do roku 2030. Przy opracowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku zakłada się kontynuację zagospodarowania i ożywiania podwórek.

1.8. Powiatowy program ochrony środowiska dla miasta Ruda Śląska na lata 2015-2018

„Powiatowy program ochrony środowiska dla miasta Ruda Śląska na lata 2015-2018” został przyjęty uchwałą nr PR.0007.12.2016 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 21 stycznia 2016 r. Jego nadrzędnym celem jest zrównoważony rozwój miasta, sprzyjający poprawie stanu środowiska i adaptacji do zmian klimatu.

W programie za priorytetowe problemy miasta, uznano przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń średniorocznych pyłu PM10 i PM2,5, dwutlenku azotu oraz wartości docelowej stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu a także zły stan wód powierzchniowych, nielegalne pozbywanie się odpadów i degradację środowiska związaną z funkcjonowaniem kopalń.

Problemy środowiskowe, w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska należą do istotnych czynników wskazujących na stan kryzysowy w programie rewitalizacji. Ruda Śląska jest miastem o bardzo negatywnym wizerunku w aspekcie jakości środowiska przyrodniczego, dlatego cele programu ochrony środowiska powinny być realizowane w obszarze wskazanym do rewitalizacji. Bezpośrednio do problematyki rewitalizacji nawiązuje cel długoterminowy do 2022 roku: Rewitalizacja oraz rekultywacja terenów przemysłowych i zdegradowanych w celu odtworzenia dotychczasowych, bądź nadania im nowych funkcji. Istotne znaczenie dla procesu rewitalizacji mają także następujące cele długoterminowe do 2022 roku:

- Poprawa jakości powietrza w mieście w oparciu o gospodarkę niskoemisyjną i odnawialne źródła energii
- Sprawny i funkcjonalny system kanalizacyjno-wodociągowy
- Poprawa klimatu akustycznego w mieście
- Zrównoważone użytkowanie oraz odnawianie zasobów, tworów i składników przyrody

1.9. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Ruda Śląska

„Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Ruda Śląska” przyjęty uchwałą nr PR.0007.64.2016 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 28.04.2016 r., jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele i kierunki działań w zakresie poprawy ochrony powietrza, efektywności energetycznej, ograniczenia emisji zanieczyszczeń, w tym również gazów cieplarnianych w perspektywie lat 2015-2030. Kwestie i problemy środowiskowe stanowią jeden z ważnych aspektów procesu rewitalizacji. Stan jakości powietrza atmosferycznego ma istotne znaczenia dla jakości życia w mieście. Według corocznych raportów o stanie środowiska w województwie śląskim sporządzanych przez ŚWIOŚ stężenia zanieczyszczeń powietrza w Rudzie Śląskiej przekraczają poziomy dopuszczalne lub docelowe.

Główne cele strategiczne PGN dla miasta Ruda Śląska są powiązane z problematyką rewitalizacji:

1. Ograniczenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych z instalacji wykorzystywanych na terenie miasta Ruda Śląska, a także emisji pochodzącej z transportu mające na celu spełnienie norm w zakresie jakości powietrza
2. Racjonalizacja użytkowania energii i jej nośników oraz stymulowanie poprawy efektywności energetycznej na wszystkich etapach procesu zaopatrzenia w energię odbiorców z terenu miasta wraz z zapewnieniem bezpieczeństwa i ciągłości dostaw energii i jej nośników
3. Redukcja zużycia energii finalnej, poprzez podniesienie efektywności energetycznej
4. Zwiększenie efektywności wykorzystania/wytwarzania energii do 2020 r. oraz wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii w oparciu o zidentyfikowane lokalne możliwości
5. Edukacja i promocja w obszarze ochrony środowiska

W ramach 3 celu strategicznego bezpośrednio do rewitalizacji odnosi się cel szczegółowy 3.2. Zwiększenie efektywności wykorzystania energii i paliw w budynkach z uwzględnieniem aspektów rewitalizacji obszarów zdegradowanych oraz utylizacji azbestu.

1.10. Program Zapobiegania Przystępczości oraz Ochrony Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa Obywateli Miasta Ruda Śląska na lata 2016 – 2019

Dokument został przyjęty uchwałą nr PR.0007.240.2015 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 26 listopada 2015 r. Głównym celem programu jest wzrost bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Realizacji tego celu służyć ma eliminacja lub ograniczanie negatywnych zjawisk i tendencji w zakresie bezpieczeństwa oraz przeciwdziałanie patologiom i niedostosowaniu społecznemu. Następujące kierunki i obszary działania są powiązane z problematyką rewitalizacji:

- 1) Poprawa bezpieczeństwa w miejscach publicznych i miejscu zamieszkania
- 2) Przeciwdziałanie patologiom i niedostosowaniu społecznemu oraz ograniczanie przestępczości nieletnich

Wśród proponowanych kierunków działań poniższe można uznać za rekomendowane do uwzględnienia w procesie rewitalizacji:

- Organizacja zajęć w czasie wolnym dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania (udostępnianie boisk szkolnych, sal gimnastycznych, świetlic, domów kultury,

organizowanie wycieczek pieszych i rowerowych i innych imprez, zapewnienie bezpieczeństwa na placach zabaw i kąpielowych)

- Zajęcia profilaktyczno-prewencyjne przeznaczone dla uczniów rudzkich placówek oświatowych
- Aktywizacja zawodowa osób młodych pozostających bez pracy poprzez zastosowanie usług i instrumentów rynku pracy (m.in. staży, szkoleń, przyznawania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej)

1.11. Zintegrowany Plan Zarządzania Zmianami Obszaru Funkcjonalnego Chorzowa, Rudy Śląskiej i Świętochłowic do 2030 r.

Dokument przedstawia sposoby zarządzania centralnymi obszarami miasta, szczególnie w czasie rozwoju wielkopowierzchniowych galerii handlowych. W opracowaniu zaprezentowano metodę zarządzania rozwojem centrum miast – Town Center Management (TCM). Zaproponowano także model organizacji, zarządzania i monitorowania metody TCM – który w bardzo podobnym kształcie może zostać zaimplementowany na lokalne potrzeby.

W dokumencie została także poruszona kwestia rewitalizacji podwórek, stworzenia placów zabaw dla dzieci, miejsc spotkań zarówno dla starszych, jak i młodszych mieszkańców, uporządkowania i uzupełnienia zieleni, została także poruszona jako jedno z niezbędnych do realizacji zadań.

1.12. Wnioski

Analiza powyższych dokumentów miasta Ruda Śląska wykazała, że zawierają one cele, które bezpośrednio lub pośrednio mają związek z procesem rewitalizacji odnosząc się np. do jakości życia czy aktywizacji mieszkańców.

Do najistotniejszych zagadnień ujętych w tych dokumentach i bezpośrednio powiązanych z tematyką rewitalizacji należą:

- depopulacja, w tym odpływ młodych mieszkańców i starzenie się społeczeństwa,
- obecność terenów przemysłowych i zdegradowanych wymagających rewitalizacji,
- degradacja środowiska związana z funkcjonowaniem przemysłu ciężkiego,
- niezadowalająca jakość powietrza, w tym zagrożenie niską emisją, szczególnie w sezonie grzewczym,
- duże przestrzenne zróżnicowanie problemów i kwestii społecznych,
- postępująca degradacja zasobów mieszkaniowych, w tym tkanki zabytkowej w wyniku szkód górniczych, braku remontów lub źle wykonywanych remontów oraz dewastacji,
- zdegradowane, niefunkcjonalne podwórza i przestrzenie publiczne.

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych. Identyfikacja zróżnicowania wewnątrzmięskiego

Lokalny Program Rewitalizacji zawiera w rozdziale 3 diagnozę, która opisuje kwestie odnoszące się do rozwoju społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzennego oraz kwestie związane z dostępem do usług publicznych. Szczegółowej analizie poddano między innymi zagadnienia lokalnego rynku pracy, w tym strukturę bezrobocia, przemiany gospodarcze, aktywność społeczną, stan środowiska przyrodniczego miasta, potencjał kulturowy miasta. Diagnoza ta została opracowana w podziale na dzielnice, co utrudnia identyfikację terenów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk. Wyniknęła więc potrzeba jej doszczegółowienia i uaktualnienia w oparciu o siatkę heksagonalną, która dzieli analizowany obszar na sześcią o powierzchni 5 ha każdy. Pozwoliło to na precyzyjną diagnozę zjawisk kryzysowych, unikając jednocześnie ujawniania drażliwych danych w odniesieniu do punktów adresowych. Uwzględniono zarówno dane statystyczne dotyczące poszczególnych sfer, a także analizę opartą na wynikach konsultacji społecznych, wywiadów pogłębionych i wizyt studialnych.

Osoby uczestniczące w wywiadach pogłębionych wskazały jako tereny wymagające rewitalizacji najczęściej (w kolejności wg liczby wskazań):

- Rudę północną (najstarszą część dzielnicy Ruda, rejon na ul. Janasa, ul. Górnicza, Plac przy Adrii, miejsce po domu Karola Goduli - dawny park, fabryka margaryny ul. Piastowska 5, okolice ul. Starowiejskiej i Janasa, okolice ul. Bankowej i rejon schroniska psów w Rudzie),
- obiekty postindustrialne, które są historycznie ważne dla miasta – szyby: Andrzej, Mikołaj, Franciszek, kopalnia przy ul. Tunkla, Wielki Piec Huty Pokój, tereny po byłej kopalni Pokój, dawna kopalnia Wawel,
- Orzegów (Koksownia Orzegów, ul. Janty, końcówka ul. Bytomskiej w kierunku Szombierek, kontynuacja rewitalizacji dzielnicy Orzegów),
- Wirek (stara część Wirku, tzw. Werdon, szpital na Wirku, Wirek – centrum, okolice kościoła św. Wawrzyńca),
- Nowy Bytom (plac Jana Pawła, dawna restauracja Florianka, kino Patria, basen i okolice wokół ul. Ratowników, park),
- osiedla robotnicze, w szczególności Kaufhaus,
- część Starej Bykowiny, osiedle "Niebieskie Dachy" ul. Grzegorzka,
- Chebzie,
- Ruda Południowa (granica Czarnego Lasu z Rudą- tereny po koksowni i powyżej, przy ul. 1-go maja strona zachodnia),
- znikające hałdy,
- Kochłowice przystań,
- wszystkie odcinki rzeki Bytomki,
- miejscach pamięci np. Odbudowa Pomnika Powstańców Śląskich, Planty Orzegowskie – park,
- Bielszowice - park Strzelnica,
- schrony bojowe w okolicach Czarnego Lasu, Goduli.

Rysunek 2. Miejsca wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych – największa liczba wskazań oznaczona największą czcionką.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników wywiadów pogłębionych.

Szczegółowy opis procesu delimitacji znajduje się w dokumencie pt. „Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Ruda Śląska do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku”², który stanowi załącznik nr 1. W niniejszym rozdziale przedstawiono główne wnioski z opracowanej diagnozy.

2.1. Przyjęta metodyka

W celu wytypowania obszarów kryzysowych w mieście niezbędna jest analiza zróżnicowania wewnętrznego różnorodnych zjawisk w nim zachodzących. Do takiej analizy konieczny jest podział przestrzeni miasta na jednostki podstawowe, które stanowić będą pewne najmniejsze, niepodzielne już w procesie analizy obszarów, dla których przeprowadzana będzie agregacja danych. W niniejszej analizie, jako pola podstawowe przyjęto jednostki modułowe (GRID siatki heksagonów/sześciokątów). Analiza danych ilościowych w oparciu o siatkę heksagonów pozwala szczegółowo przeanalizować natężenie zjawisk.

Analiza zagospodarowania przestrzennego Rudy Śląskiej wskazuje, że około $\frac{2}{3}$ powierzchni miasta stanowią tereny niezamieszkałe, które powinny stanowić osobne jednostki w analizie zróżnicowania wewnątrzgminnego, gdyż zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego pod uwagę brane są obszary zamieszkałe, natomiast przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji analizie podlega obszar zdegradowany oraz niezamieszkałe tereny, przemysłowe, pokolejowe i powojenne celem sprawdzenia czy możliwe (wskazane) jest wykorzystanie ich dla celów rewitalizacji. W przeprowadzonej analizie jednostek modułowych uwzględnione zostały jedynie tereny zamieszkałe.

² Diagnoza, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, potwierdzająca spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia

Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych polach podstawowych (heksagonach) opracowano porównywalny wskaźnik syntetyczny dla wszystkich pól podstawowych w całym mieście.

Wskaźnik syntetyczny wyznaczony został zgodnie z metodą Perkala. Poszczególne zjawiska kryzysowe zostały znormalizowane. Czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe według wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ji} - \bar{x}_j}{S_j}$$

gdzie:

t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki podstawowej (heksagonu) i

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki podstawowej (heksagonu) i

$\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j ,

S_j – odchylenie standardowe wskaźnika j

Następnie określono które ze wskaźników są tzw. stymulantą³, czy destymulantą⁴, tzn. czy wysokie wartości wskaźnika powodują rozwój danej jednostki podstawowej (np. liczba podmiotów gospodarczych), czy też prowadzą do kryzysu (np. liczba osób bezrobotnych). W przypadku wskaźników o charakterze stymulanty, uzyskane wartości zostały przekształcone zgodnie ze wzorem:

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki podstawowej (heksagonu) i

W przypadku, gdy dany wskaźnik jest destymulantą, otrzymane w procesie normalizacji wartości zostały pozostawione bez zmian.

Po zidentyfikowaniu obszarów koncentracji negatywnych zjawisk i wstępnym określeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, przystąpiono do szczegółowego wyznaczenia granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji nawiązujących do realnie istniejących układów urbanistycznych i poprowadzenia ich zgodnie z granicami działek ewidencyjnych, a w przypadkach gdy było to niemożliwe – granic typów użytkowania poszczególnych działek.

³ Wysokie wartości wskaźnika świadczą o występowaniu zjawiska pozytywnego

⁴ Wysokie wartości wskaźnika świadczą o występowaniu zjawiska negatywnego

2.2. Przyjęte wskaźniki analizy zróżnicowania wewnątrzmięjskiego

Poniżej przedstawiono wykaz wykorzystanych wskaźników do delimitacji obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji.

Tabela 1. Wskaźniki ze sfery społecznej

zjawisko	wskaźniki	źródło danych
dynamika liczby ludności	WS1 - zmiana liczby ludności w latach 2011-2016	Miasto Ruda Śląska, dane wg stanu na koniec 2011 r. i 2016 r.
zaawansowanie procesu starzenia się ludności	WS2 - zmiany bezwzględnej liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2016 WS3 - procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w 2016 r.	
samowystarczalność ekonomiczna ludności	WS4 - udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w 2016 r.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej, dane wg stanu na koniec 2016 r.
problemy rynku pracy	WS5 - udział zarejestrowanych bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym [%] w 2016 r.	Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej, dane wg stanu na koniec 2016 r.
bezpieczeństwo	WS6- liczba zgłoszeń do Straży Miejskiej w 2016 r. w odniesieniu do liczby mieszkańców	Straż Miejska w Rudzie Śląskiej, dane wg stanu na koniec 2016 r.
	WS7 - liczba zarejestrowanych spraw ogółem w odniesieniu do liczby mieszkańców	Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej, dane wg stanu na koniec 2016 r.

Źródło: załącznik nr 1. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Ruda Śląska do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, Ruda Śląska grudzień 2017 r.

Tabela 2. Wskaźniki z pozostałych sfer.

zjawisko	wskaźniki	źródło danych
aktywność gospodarcza	WG1 - podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w odniesieniu do liczby mieszkańców w 2016 r.	dane Urzędu Statystycznego w Katowicach, rejestr REGON, wg stanu na koniec 2016 r.
	WG2 -zmiany bezwzględnej liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w latach 2011-2016	dane Urzędu Statystycznego w Katowicach, rejestr REGON, wg stanu na koniec 2011 r. i 2016 r.
warunki mieszkaniowe	WT1 - średni wiek budynków gminnego zasobu komunalnego wg stanu na koniec 2016 r.	Urząd Miasta Ruda Śląska
	WT2 - udział budynków komunalnych wybudowanych przed 1970 r. do ich ogólnej liczby	
infrastruktura wodno-kanalizacyjna	WT3 - łączna liczba awarii sieci wodno-kanalizacyjnej w Rudzie Śląskiej w lata 2012-2016	Dane Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. udostępnione na stronie https://www.pwik.com.pl/ w zakładce Komunikaty - awarie
	WT4 - łączna liczba awarii sieci wodno-	

zjawisko	wskaźniki	źródło danych
	kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w 2016 r.	
zanieczyszczenie powietrza	WŚ1 - rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 w 2015 r	Ocena jakości powietrza - modelowanie na potrzeby ocen, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/maps/modeling za 2015 rok
poziom hałasu komunikacyjnego	WŚ2 - emisja hałas drogowy L_{DWN}	Mapa akustyczna miasta Ruda Śląska http://85.11.77.86/
dostępność do przystanków komunikacji miejskiej	WPF1 – odległość od przystanków komunikacji miejskiej	Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego https://rj.kzkgop.com.pl/mapa/?cookieok=y
dostępność do wybranych obiektów infrastruktury	WPF2 – odległość do wybranych obiektów infrastruktury	System Informacji Przestrzennej Miasta Ruda Śląska http://www.psip.rudaslaska.pl/imap/

Źródło: załącznik nr 1. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Ruda Śląska do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, Ruda Śląska grudzień 2017 r.

2.3. Wizualizacja uzyskanych wyników

Ostatecznie wyznaczono 4 wskaźniki syntetyczne dla sfer: społecznej, gospodarczej, technicznej i środowiskowej, które są sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk w poszczególnych sferach. Dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej analizowano wskaźniki dostępności przestrzennej do komunikacji miejskiej i wybranych obiektów infrastruktury względem obszarów koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Wartość wskaźnika syntetycznego świadczy o tym, czy dane pole podstawowe znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz analizowanych zjawisk. Aby uzyskać wartość wskaźnika syntetycznego posłużono się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk

n – liczba wskaźników (cech)

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki podstawowej (heksagonu) i

Wyliczone według powyższej metodyki wskaźniki syntetyczne dla pól podstawowych (heksagonów) to suma wszystkich wykorzystanych i znormalizowanych wskaźników w poszczególnych sferach. Dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego świadczy o występowaniu kryzysu w danym polu podstawowym.

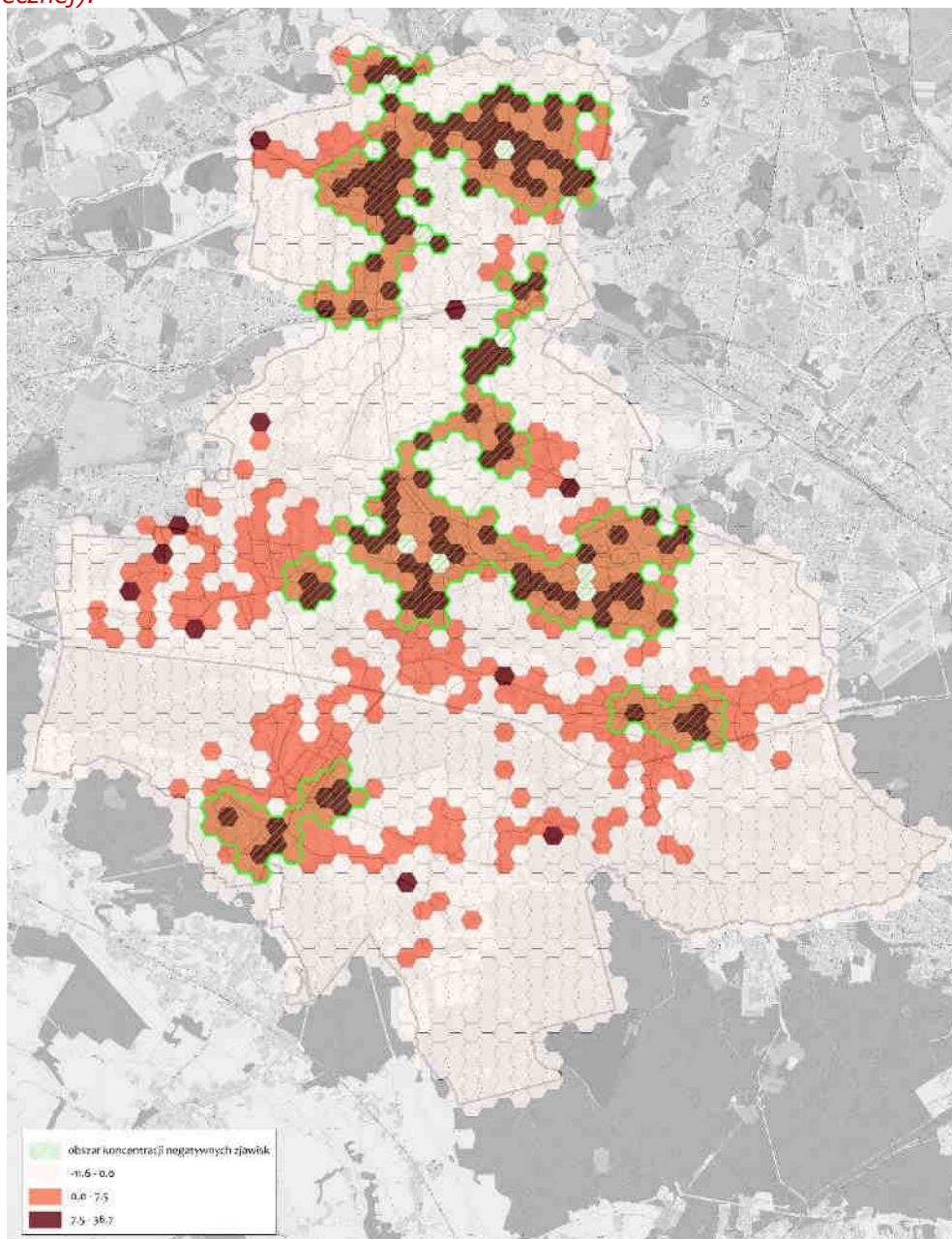
Przedstawione poniżej kartogramy obejmują przedziały utworzone według zasady równej liczebności przedziałów, tzn. celem tej metody jest to, żeby w każdym z przedziałów znajdowała się mniej więcej ta sama liczba obiektów.

Zielonym obrysem oznaczono obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, zarówno na powyższym, jak i kolejnych kartogramach. Zabieg ten ma pomóc w zobrazowaniu, czy na obszarze szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych występują również negatywne zjawiska w innych sferach.

Obszar, na którym wyznaczono koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, jest maksymalnym obszarem, który można przyjąć jako zdegradowany. Nie ma możliwości, aby powiększyć go o obszary, na których zidentyfikowane zostało wysokie natężenie zjawisk degradacji w innych sferach.

Jeżeli na obszar koncentracji negatywnych zjawisk społecznych nakłada się co najmniej jedno z negatywnych zjawisk wymienionych w art. 9 ust. 1 pkt. 1-4 ustawy o rewitalizacji można taki teren uznać za obszar zdegradowany.

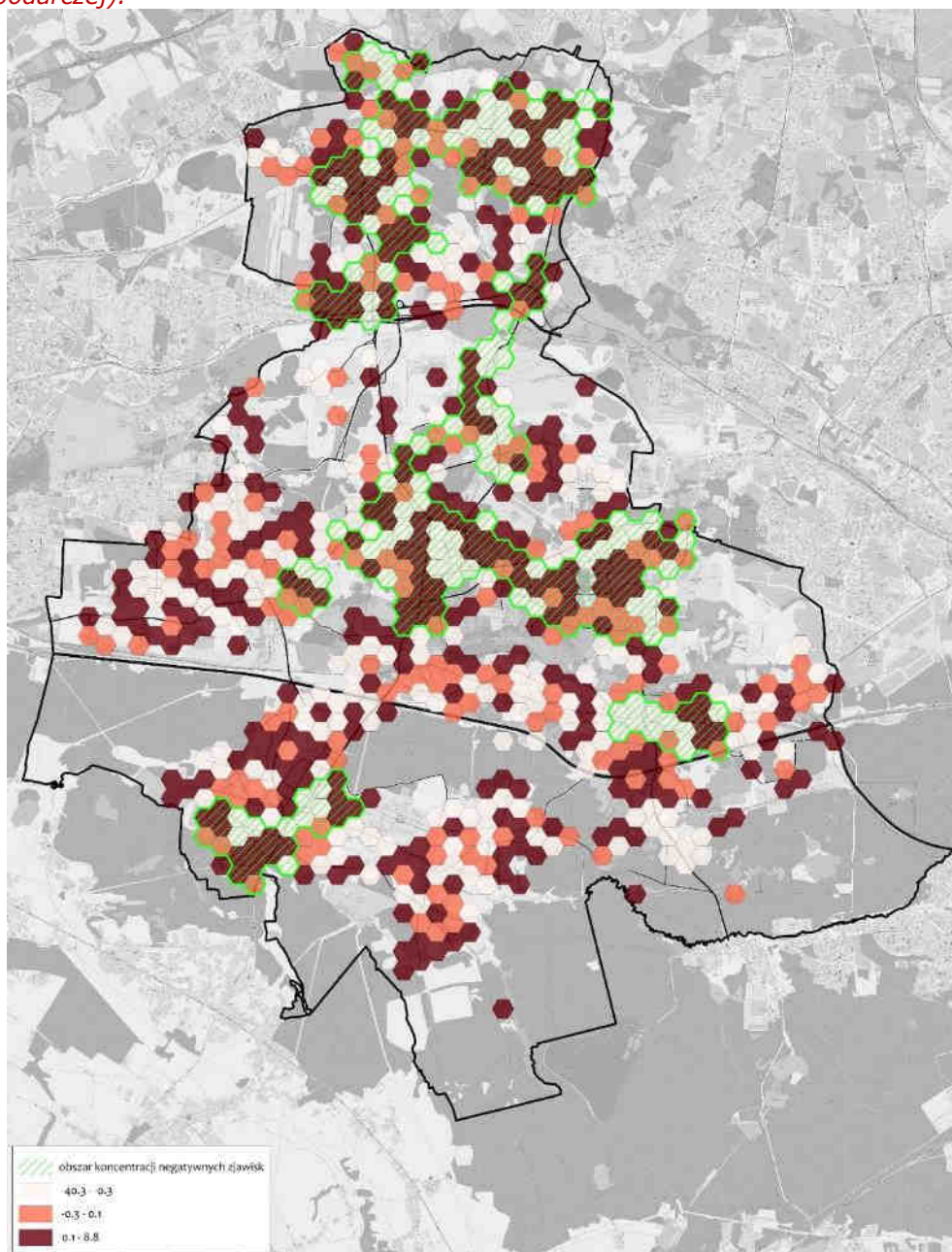
Mapa 1. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (wskaźnik syntetyczny sfery społecznej).

Źródło: Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Ruda Śląska do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, Ruda Śląska grudzień 2017 r.

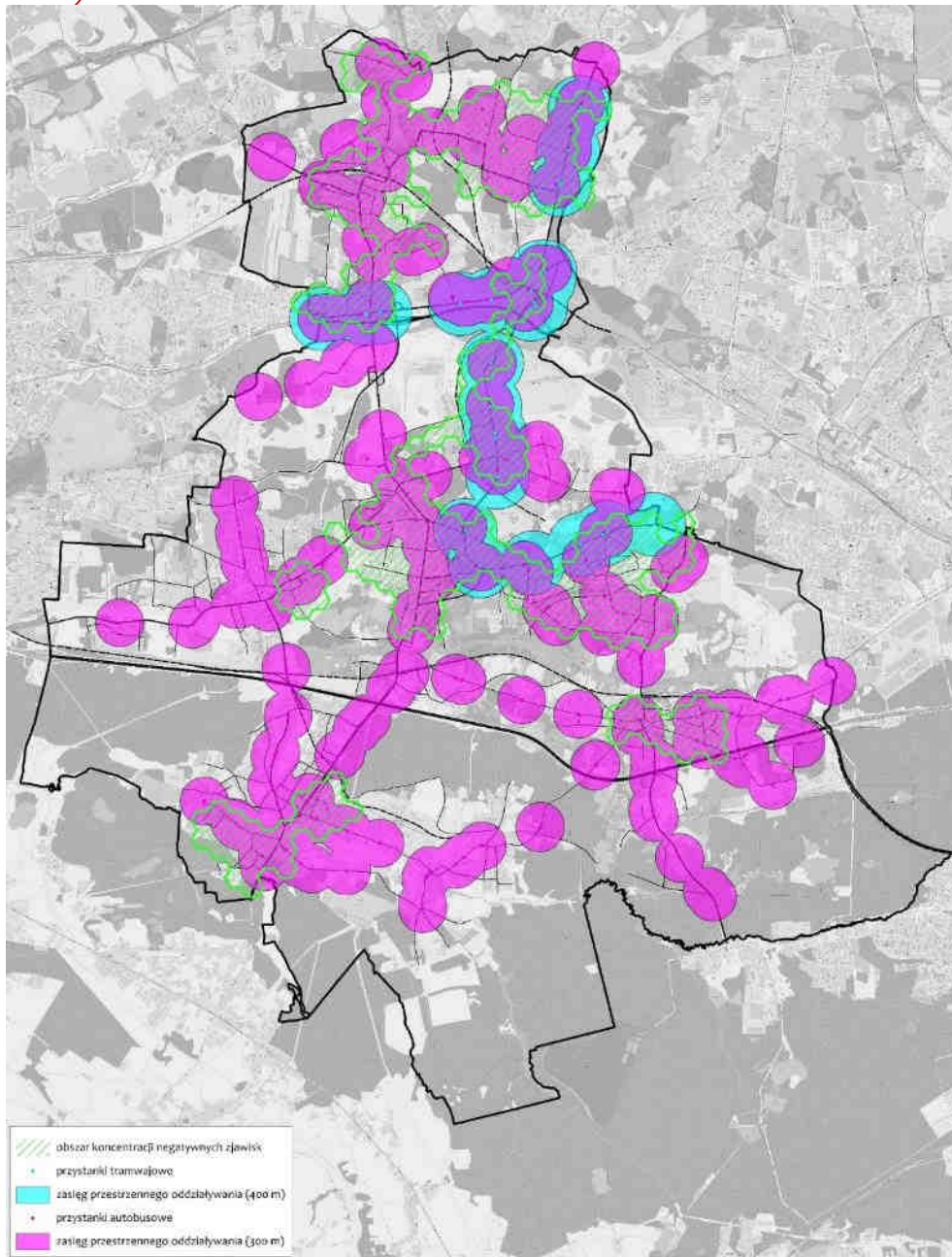
Mapa 2. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych (wskaźnik syntetyczny sfery gospodarczej).

Źródło: Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Ruda Śląska do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, Ruda Śląska grudzień 2017 r.

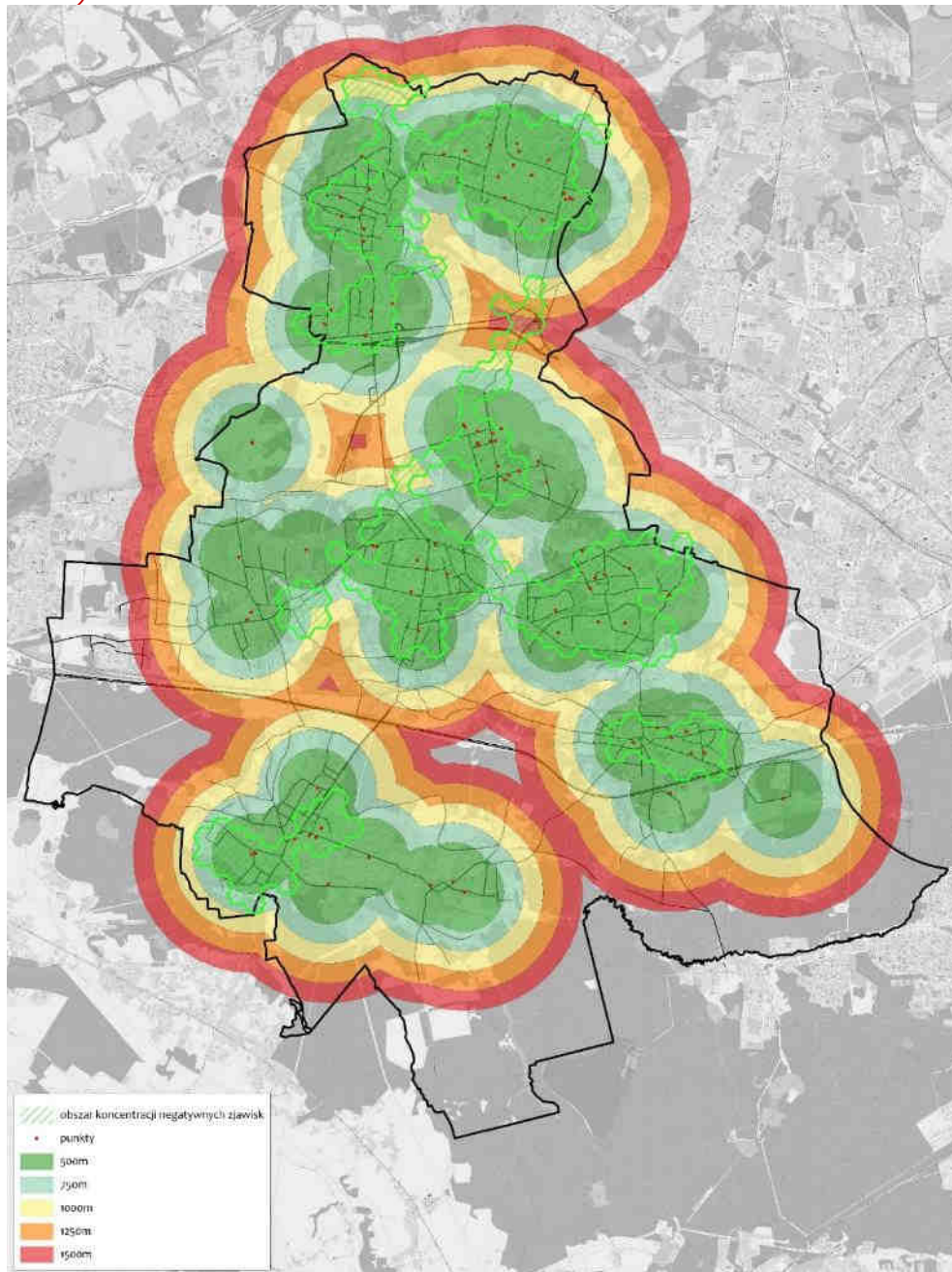
Diagnostujemy, czy na obszarze koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (zielony obrys) występują negatywne zjawiska gospodarcze.

Mapa 3. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych (wskaźnik WPF1).

Źródło: Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Ruda Śląska do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, Ruda Śląska grudzień 2017 r.

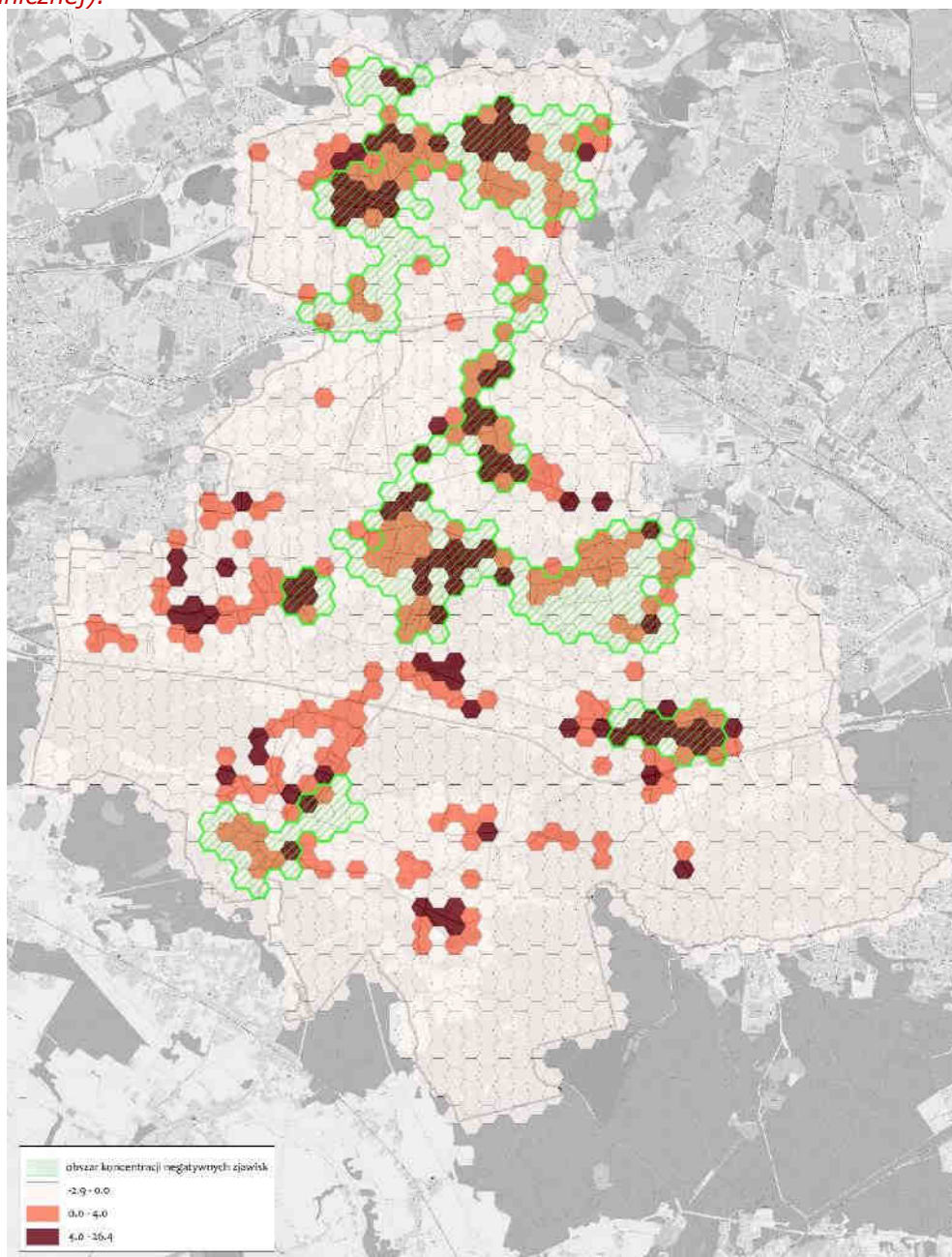
Mapa 4. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych (wskaźnik WPF2).

Źródło: Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Ruda Śląska do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, Ruda Śląska grudzień 2017 r.

Diagnostujemy, czy na obszarze koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (zielony obrys) występują negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne.

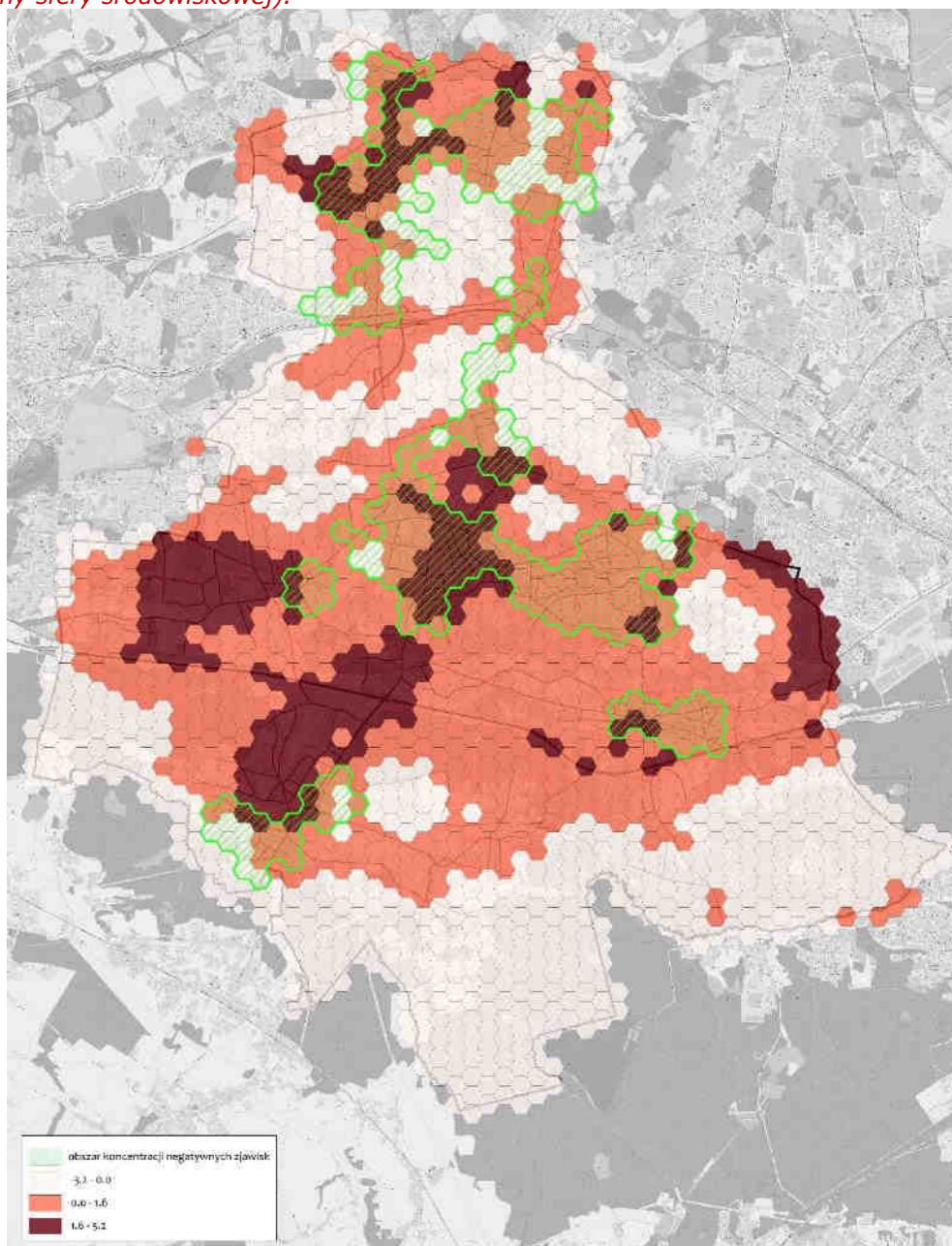
Mapa 5. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk technicznych (wskaźnik syntetyczny sfery technicznej).

Źródło: Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Ruda Śląska do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, Ruda Śląska grudzień 2017 r.

Diagnostujemy, czy na obszarze koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (zielony obrys) występują negatywne zjawiska techniczne.

Mapa 6. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych (wskaźnik syntetyczny sfery środowiskowej).

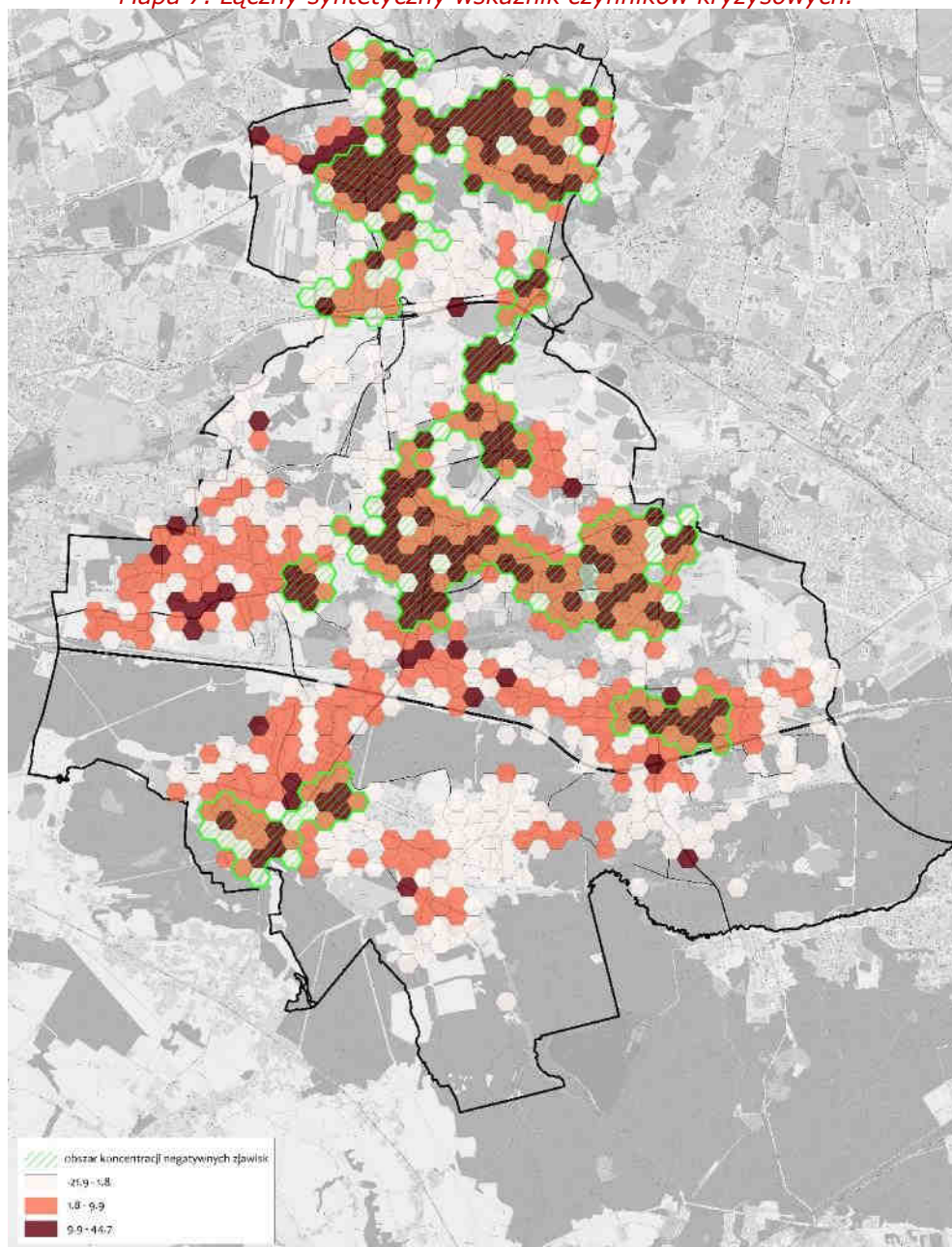

Źródło: Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Ruda Śląska do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, Ruda Śląska grudzień 2017 r.

Diagnostujemy, czy na obszarze koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (zielony obrys) występują negatywne zjawiska środowiskowe.

Ze względu na użytą metodę wizualizacji danych (siatka heksagonalna), na koniec procesu analitycznego wykonano analizę koncentracji, agregując w jeden obszar komórki siatki (heksagony), dla których odnotowano najwyższe wyniki. W przypadku wystąpienia pomiędzy heksagonami przerw, wynikających np. z występowania przestrzeni publicznych (place, ulice) obszary te włączono do delimitowanego obszaru.

Mapa 7. Łączny syntetyczny wskaźnik czynników kryzysowych.

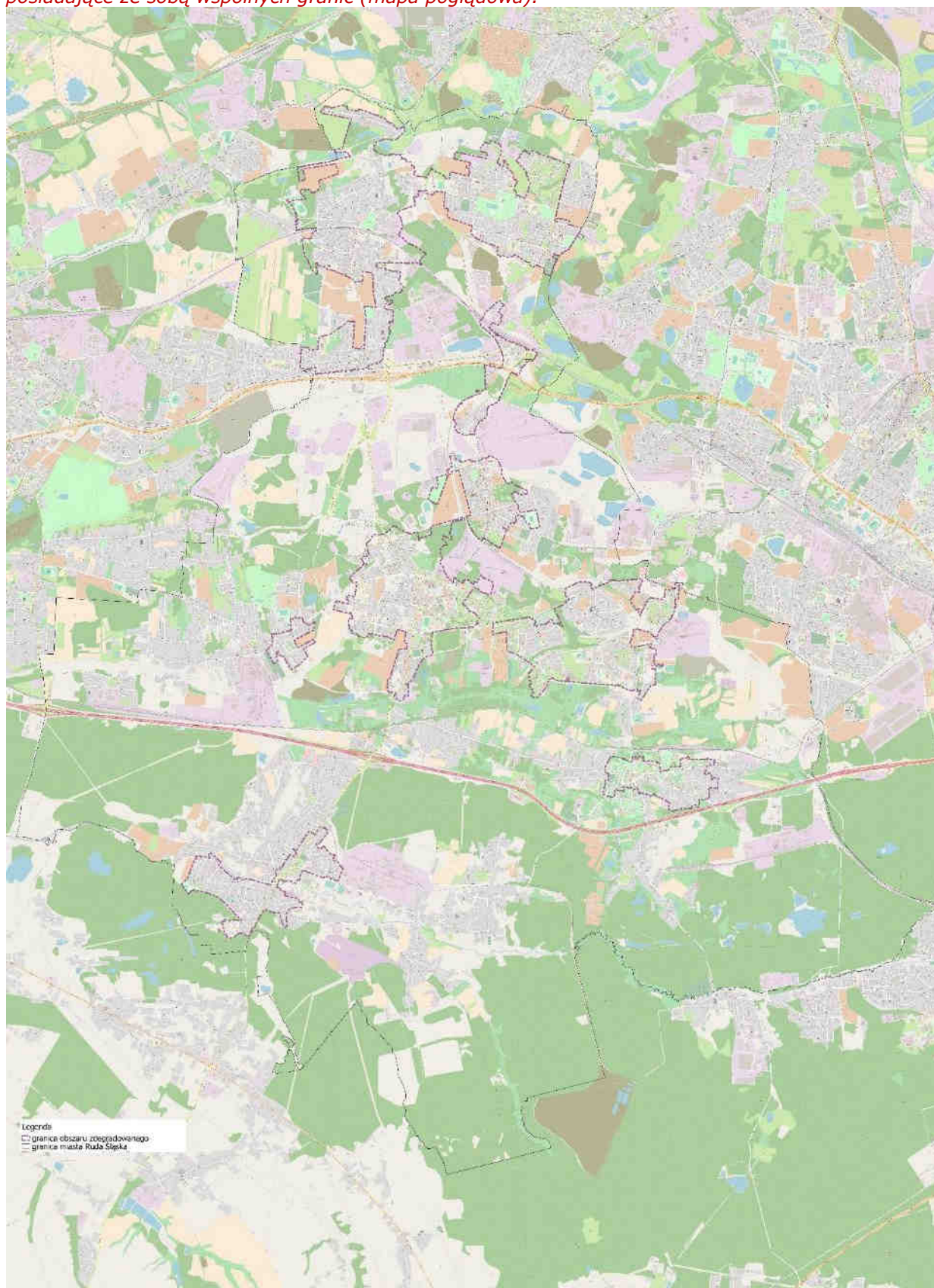
Źródło: Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Ruda Śląska do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, Ruda Śląska grudzień 2017 r.

Wyniki wielokryterialnej analizy wskazały osiem obszarów, gdzie natężenie czynników degradacji przestrzeni jest największe. Są to obszary położone w dzielnicach: Ruda, Orzegów, Godula, Chebzie, Nowy Bytom, Wirek, Bykowina, Kochłowice, Halemba.

Obszar zdegradowany jest podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, w każdym z podobszarów stwierdzono występowanie negatywnych zjawisk wymienionych w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Łącznie obszar zdegradowany ma powierzchnię 11,5 km² (co stanowi 14,8% powierzchni miasta) i zamieszkuje go 103 000 osób (co stanowi 77,6% ludności miasta).

Mapa 8. Obszar zdegradowany w Rudzie Śląskiej, podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic (mapa poglądowa).

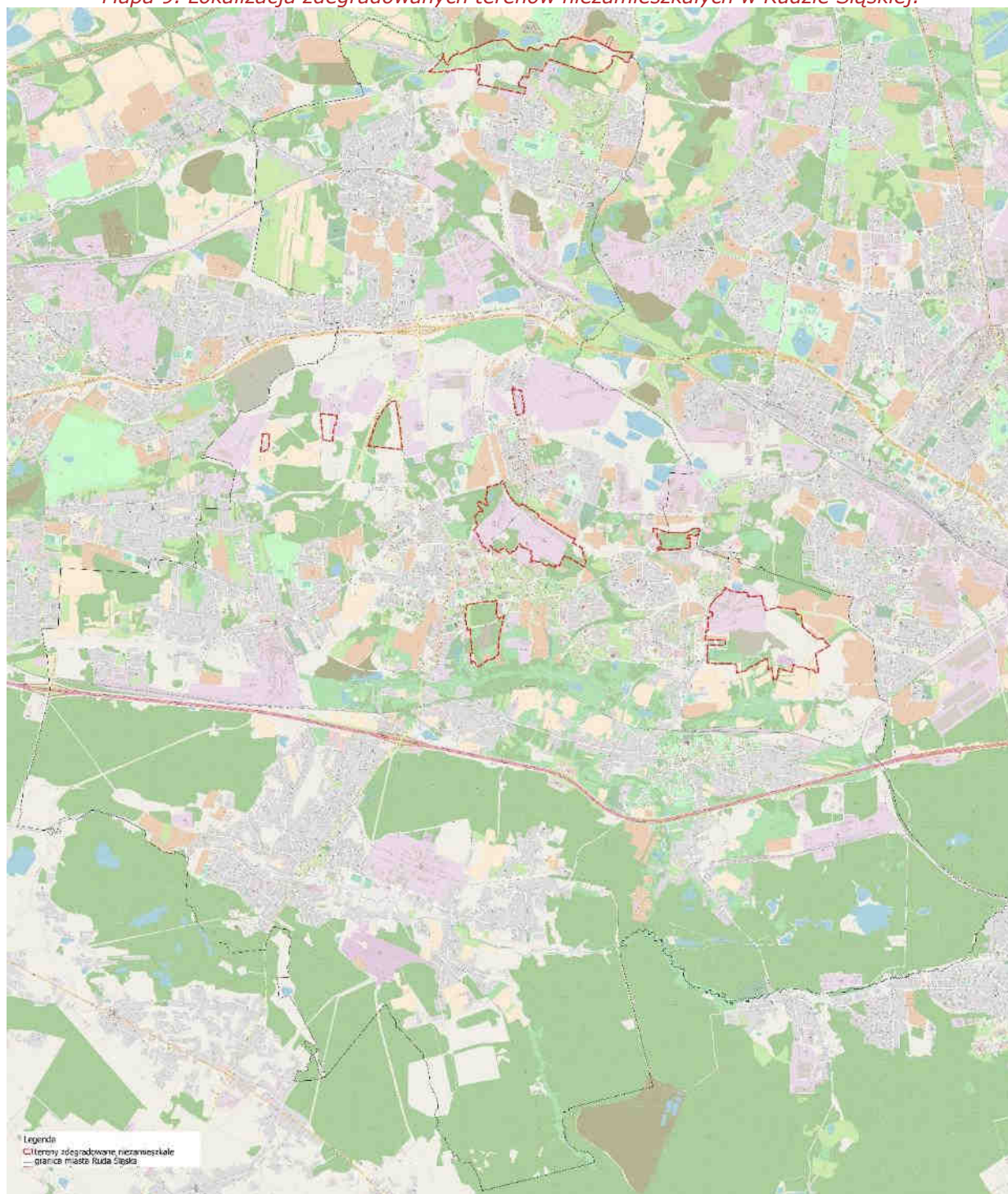

Źródło: Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Ruda Śląska do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, Ruda Śląska grudzień 2017 r. opracowanie własne na podkładzie <https://www.openstreetmap.org>

2.4. Tereny poprzemysłowe, pokolejowe i powojkowe

Zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy o rewitalizacji niezamieszkałe tereny poprzemysłowe, w tym poportowe i powydobycze, tereny powojkowe albo pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1–4, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art. 9 ust. 1.

Mapa 9. Lokalizacja zdegradowanych terenów niezamieszkałych w Rudzie Śląskiej.

Źródło: opracowanie własne na podkładzie <https://www.openstreetmap.org>

Zgodnie z tym zapisem w Rudzie Śląskiej wskazano 9 podobszarów niezamieszkałych, na których występują negatywne zjawiska i na których możliwa będzie realizacja działań, które przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym na zamieszkałych podobszarach włączonych do obszaru rewitalizacji. Granice tych podobszarów przedstawiono na mapie 43. W tabeli 6 przedstawiono ich charakterystykę, opis negatywnych zjawisk na tych podobszarach oraz opisano przewidywane, możliwe do przeprowadzenia działania, które przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym na podobszarach zamieszkałych wskazanych do rewitalizacji.

Tabela 3. Wykaz terenów niezamieszkałych w Rudzie Śląskiej włączonych do obszaru rewitalizacji wraz z opisem negatywnych zjawisk oraz przewidywanych działań.

Nazwa własna terenu	Krótka charakterystyka, opis negatywnych zjawisk zgodnie z art.9 ust.1 pkt 1-4 ustawy o rewitalizacji	Działania możliwe do przeprowadzenia w jednostce, które przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art.9 ust.1 ustawy o rewitalizacji
<p>Hałda pocynkowa w rejonie ul. 1 Maja - Wirek</p>	<p>Hałda pohutnicza po produkcji cynku i ołowiu zlokalizowana w północnej części dzielnicy Wirek, o powierzchni ok. 6,5 ha, jest antropogenicznym wzniesieniem zbudowanym z odpadów przemysłowych, o maksymalnej wysokości 293 m n.p.m. Położona jest pomiędzy centrum handlowo-usługowym dzielnicy Wirek (CH Plaza, CH Domino) oraz centrum administracyjnym w Nowym Bytomiu. Na przedmiotowym obszarze występują głównie problemy środowiskowe i przestrzenno-funkcjonalne</p>	<p>Planowane jest uporządkowanie, rewitalizacja terenu dawnej hałdy jako ogólnodostępnej, bezpiecznej przestrzeni otwartej w ramach projektu pt. "Trakt Rudzki – etap I - wytworzenie przestrzeni publicznej pomiędzy dzielnicami Wirek i Nowy Bytom – połączenie pieszo-rowerowe oraz funkcje rekreacyjne". W efekcie działania planowane na tym obszarze mają prowadzić do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rewitalizacji zdegradowanej przestrzeni hałdy poprzez zastosowanie metody fitostabilizacji, - poprawy bezpieczeństwa i budowę monitoringu, - poprawy funkcjonalności, estetyki i atrakcyjności miejsca, a w konsekwencji także otoczenia - wzrost atrakcyjności zamieszkania (jakości życia), - stymulowania rekreacji mieszkańców przez nowe funkcje i elementy zagospodarowania, - stymulowania powiązania pieszego i rowerowego pomiędzy dzielnicami Wirek i Nowy Bytom, - stopniowego procesu zazieleniania terenu hałdy i nadania mu charakteru parku, dzięki odpowiedniej gospodarce zielenią i nasadzeniom nowych drzew. <p>Wyżej wymienione działania przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art.9 ust.1 ustawy o rewitalizacji</p>
<p>Hałda pocynkowa przy ul. Nowary - część północna i południowa</p>	<p>Hałda pohutnicza po produkcji cynku i ołowiu, obecnie tereny nieużytków, zatrawione i zadrzewione. W południowej części zwałowiska przy ul. Nowary zdeponowano ponad 800 tys. metrów sześciennych odpadów. W większości jest to żużel po działającej w XIX w. hucie cynku „Hugon”.</p>	<p>Teren po hałdzie ma zostać zrewitalizowany i ponownie zagospodarowany. Hałda ma być elementem projektu pt. Trakt Rudzki – etap II - wytworzenie przestrzeni publicznej w dzielnicy Wirek - połączenie pieszo-rowerowe oraz funkcje rekreacyjne. Część południowa będzie przygotowana do pełnienia nowych funkcji gospodarczych.</p>
<p>Teren po byłej koksowni "Orzegów"</p>	<p>Tereny są pozostałością po dawnej koksowni "Orzegów" zlikwidowanej w latach 80-tych XX wieku, działającej w latach 1903-1976. Jest to teren o powierzchni 9,5 ha, na którym znajdują się ruiny zabudowań przemysłowych. Obszar funkcjonuje obecnie jako dzika przestrzeń miejska z nieuregulowaną zielenią, ruinami zabudowań</p>	<p>Zakłada się wykorzystanie terenów po byłej koksowni na przestrzeń rekreacyjno-turystyczną z walorem edukacyjnym (projekt zakłada rekultywację ok. 4,8 ha terenu). W efekcie działania planowane na tym obszarze mają prowadzić do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - likwidacji szkodliwych substancji,

Nazwa własna terenu	Krótka charakterystyka, opis negatywnych zjawisk zgodnie z art.9 ust.1 pkt 1-4 ustawy o rewitalizacji	Działania możliwe do przeprowadzenia w jednostce, które przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art.9 ust.1 ustawy o rewitalizacji
	poprzemysłowych lub zabudowaniami wymagającymi kompleksowych remontów oraz znacznym zanieczyszczeniem chemicznym. Ponadto na terenie zlokalizowane są dzikie składowiska odpadów komunalnych. Obecny stan generuje więc zarówno problemy środowiskowe jak i gospodarcze – brak zainteresowania terenem, brak funkcjonowania terenu w świadomości mieszkańców miasta	<ul style="list-style-type: none"> - uporządkowania terenu i zagospodarowania go pod park wypoczynkowy wraz z infrastrukturą rekreacyjną (ławeczki, plac zabaw, stoliki do gry etc.), - odrestaurowania zabudowy przemysłowej i wykorzystania jej potencjału w celach edukacyjnych (poprowadzenie przez park ścieżki edukacyjnej ukazującej historię oraz zasady działania przedsiębiorstwa), - przywrócenie możliwości korzystania z tego terenu mieszkańcom dzielnicy i miasta. <p>Realizacja projektu przyczyni się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art.9 ust.1 ustawy o rewitalizacji</p>
Tereny przemysłowe po byłej KWK Polska - Wirek	<p>Niezrekultywowane, częściowo przepalone nadpoziomowe zwałowiska odpadów górniczych i z zakładu przerobczego KWK Polska Wirek, zlokalizowane w Rudzie Śląskiej – Kochłowicach, na pn. od Zakładu Głównego. W latach 2002 - 2003 wywieziono i wykorzystano głównie do budowy autostrady 149 tys. Mg odpadu. Obecnie roboty zakończono ze względu na wyczerpanie się przepalonego łupka. Teren przewidziany do rekultywacji i zagospodarowania (zbycia) nie ma możliwości deponowania dodatkowych ilości skały płonnej.</p> <p>Odpady zdeponowane na zwałowisku Nr 4 KWK Nowy Wirek, z uwagi na wiek, zaliczyć należy do odpadów bardzo silnie zwietrzałych (15 do 30 lat i dłużej). Uwzględniając ich genezę, są to odpady górnicze, przerobcze, surowe, a także przepalone.</p> <p>Analiza próbek gleby z bezpośredniego sąsiedztwa i z podłoża zwałowiska wykazała, że pierwiastki takie, jak: Ba, Co, Cu, Cr, Zn, Pb, Ni znacznie przekroczyły średnie zawartości, charakteryzujące gleby z obszaru Rudy Śląskiej. Może to, przynajmniej częściowo, być spowodowane wymywaniem pierwiastków metali z przyległego zwałowiska i przenoszeniem ich do gleby⁵.</p>	Działania zmierzające do nabycia części nieruchomości. Działania rekultywacyjne oraz związane z przygotowaniem nieruchomości do pełnienia nowych funkcji gospodarczych. W bezpośrednim sąsiedztwie planowana budowa tzw. obwodnicy Kochłowic, która powinna uruchomić nowe tereny atrakcyjne gospodarczo.
Tereny przemysłowe po byłej KWK Pokój	Tereny po wygaszanej kopalni KWK Pokój, zlokalizowane w Rudzie Śląskiej – Wirek, problemy środowiskowe i funkcjonalno-przestrzenne	Działania zmierzające do nabycia części nieruchomości. Działania rekultywacyjne oraz związane z przygotowaniem nieruchomości do pełnienia nowych funkcji gospodarczych, a także rekreacyjnych zgodnie z planem miejscowym. Strategiczna lokalizacja, centrum miasta pomiędzy dzielnicami Wirek i Nowy Bytom
Tereny przemysłowe w rejonie ul. Ceramicznej	Tereny przemysłowe oraz zwałowisko pocynkowe w dzielnicy Bykowina.	Działania rekultywacyjne oraz związane z przygotowaniem nieruchomości do pełnienia nowych funkcji gospodarczych

⁵ Źródło: „Ocena zawartości wybranych metali oraz składników rozpuszczalnych w glebach i wodzie wokół zwałowiska odpadów powęglowych KWK „Nowy Wirek”, Bronisław Hanak, Jacek Nowak, Politechnika Śląska, Gliwice [w: Górnictwo i Geologia, tom 5, zeszyt 4] 2010 r.

Nazwa własna terenu	Krótka charakterystyka, opis negatywnych zjawisk zgodnie z art.9 ust.1 pkt 1-4 ustawy o rewitalizacji	Działania możliwe do przeprowadzenia w jednostce, które przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art.9 ust.1 ustawy o rewitalizacji
Zwałowisko powęglowe przy ul. Bobreckiej – Orzegów	Zwałowisko powęglowe po byłej kopalni „Karol” – odpady pogórnice składowane nadpoziomowo i podpoziomowo. Tereny wzdłuż rzeki Bytomki przekształcone antropogenicznie, w części zdegradowane. Problemy środowiskowe i przestrzenno-funkcjonalne.	Główne, planowane działania to zabezpieczenie przed zapałowaniem, zagospodarowanie w kierunku przyrodniczym i rekreacyjnym
Teren poprzemysłowy po dawnej KWK Wawel - Ruda	Zwałowisko powęglowe (przede wszystkim odpady pogórnice) po byłej kopalni „Wawel”. Problemy środowiskowe, gospodarcze oraz funkcjonalno-przestrzenne.	Teren położony u zbiegu trasy N-S oraz ul. 1 Maja. Planowane zagospodarowanie terenu, jako strefa czasu wolnego, nowa zagospodarowana przestrzeń na mapie miasta.
Wielki Piec Hutniczy – Nowy Bytom	Wielki Piec Hutniczy obecnie stanowi istotny element krajobrazu miasta oraz sylwety historycznego i ważnego w jego dziejach zakładu. Wielki Piec Hutniczy jest ostatnim tego typu obiektem na terenie województwa śląskiego i jednym z trzech na terenie kraju, których budowa przypadała na czas po 1945 roku. Obiekt od 2005 roku nie jest wykorzystywany, co powoduje sukcesywne pogarszanie się jego stanu zachowania. Wraz z zakończeniem działalności obiektu przestał on pełnić także funkcje gospodarcze.	Planuje się następujące działania: - uruchomienie procedury przejęcie Wielkiego Pieca i terenu wokół niego oraz budynku portierni bramy nr II,. Wykonanie zabezpieczenia, renowacji obiektu i remontu. - wyeksponowanie obiektu np. poprzez demontaż ogrodzenia od strony ul. Piotra Niedurnego, wykonanie iluminacji świetlnej, przeznaczenie pod funkcję turystyczną (wieża widokowa). - wykonanie kompleksowego remontu Portierni, odtworzenie wieżyczki wieńczącej dach wraz z przywróceniem zegara zabezpieczenie i wykonanie konserwacji płaskorzeźb przedstawiających górników i hutników uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół obiektu Dzięki rewitalizacji Wielkiego Pieca Hutniczego powstanie atrakcyjna przestrzeń publiczna, a zrealizowane działania przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art.9 ust.1 ustawy o rewitalizacji.
Szyb Mikołaj - Ruda	Zespół zabudowań szybu „Mikołaj” byłej KWK „Wawel” wraz z Elektrownią, należą do zabytków przemysłu i techniki wchodzących w skład strefy „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej. Zabudowania szybu Mikołaj są wpisane do rejestru zabytków województwa śląskiego pod numerem A/418/14. Na przedmiotowym terenie występują głównie problemy środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, ale również gospodarcze	Planowany projekt polega na przebudowie, remoncie i zmianie sposobu użytkowania na cele kulturalno-rozrywkowe budynku nadszybia Szybu Mikołaj, kapitalnym remoncie budynku maszynowni wraz z przebudową części warsztatowej na cele usługowe oraz kompleksowym zagospodarowaniem terenu. Planuje się zagospodarowanie miejsca spotkań dla ludzi miejscowych z regionu i licznych turystów zwiedzających obiekt. Inwestycja ma na celu całkowitą zmianę sposobu użytkowania obiektów z funkcji przemysłowej, górniczej na usługową, kulturalno-rozrywkową oraz muzealną, ponadto podniesienie walorów estetycznych i funkcjonalnych obiektu, a także dostosowanie do obowiązujących obecnie przepisów prawa, wymogów technicznych i norm budowlanych. W realizacji projektu przewiduje się dodatkowo kapitalny remont sąsiedniego budynku maszynowni z częścią warsztatową zaadaptowaną na cele biurowe i usługowe w celu zapewnienia dogodnej przestrzeni dla pracowników oddziału Muzeum Miejskiego w Rudzie Śląskiej oraz całkowitą rozbiorę budynku

Nazwa własna terenu	Krótka charakterystyka, opis negatywnych zjawisk zgodnie z art.9 ust.1 pkt 1-4 ustawy o rewitalizacji	Działania możliwe do przeprowadzenia w jednostce, które przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art.9 ust.1 ustawy o rewitalizacji
		warsztatu elektrycznego w celu utworzenia w tym miejscu placu parkingowego. Realizacja projektu przyczyni się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art.9 ust.1 ustawy o rewitalizacji.
Teren muzeum PRL	Pierwotnie folwark Dwór Nowa Ruda rodu Ballestremów z 1890 r. Po wojnie majątek przeszedł na własność Skarbu Państwa i został zmieniony w PGR (Państwowe Gospodarstwo Rolne). Po zamknięciu PGR-ów w Polsce, folwark pozostawiony sam sobie popadał w coraz większą ruinę. Po zakończeniu działalności gospodarstwa, nieruchomości została przekazana Fundacji, która po wykonaniu remontu doprowadziła do otwarcia muzeum w czerwcu 2010 roku. Na przedmiotowym terenie nadal występują problemy, głównie o charakterze środowiskowym i przestrzenno-funkcyjnym.	Odnowa i wykreowanie we współpracy z środowiskami lidorskimi funkcji kulturalnych w oparciu walory dawnego folwarku wraz z Muzeum PRL. Stworzenie lokalnego centrum oferującego różnicowane formy wypoczynku, oraz zaplecza do prowadzenia szkoleń i konferencji. Adaptacja i wykorzystanie uratowanego przed ruiną XIX-wiecznego folwarku do promocji kultury i wypoczynku, a zrealizowane działania przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art.9 ust.1 ustawy o rewitalizacji.

źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych, będącej elementem Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (RSIP), (<http://cms.orsip.pl/web/opitpp/>) dostęp 17.10.2017 r. oraz danych z Urzędu Miasta Ruda Śląska

Łącznie zdegradowane tereny niezamieszkałe obejmują powierzchnię 2,8 km², co stanowi 3,6% powierzchni miasta.

2.5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Wyznaczone w wyniku przeprowadzonej diagnozy i analizy obszary zdegradowane znacznie przekraczają ograniczenia ustawowe, zgodnie z którymi obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy i obejmować więcej niż 30% mieszkańców.

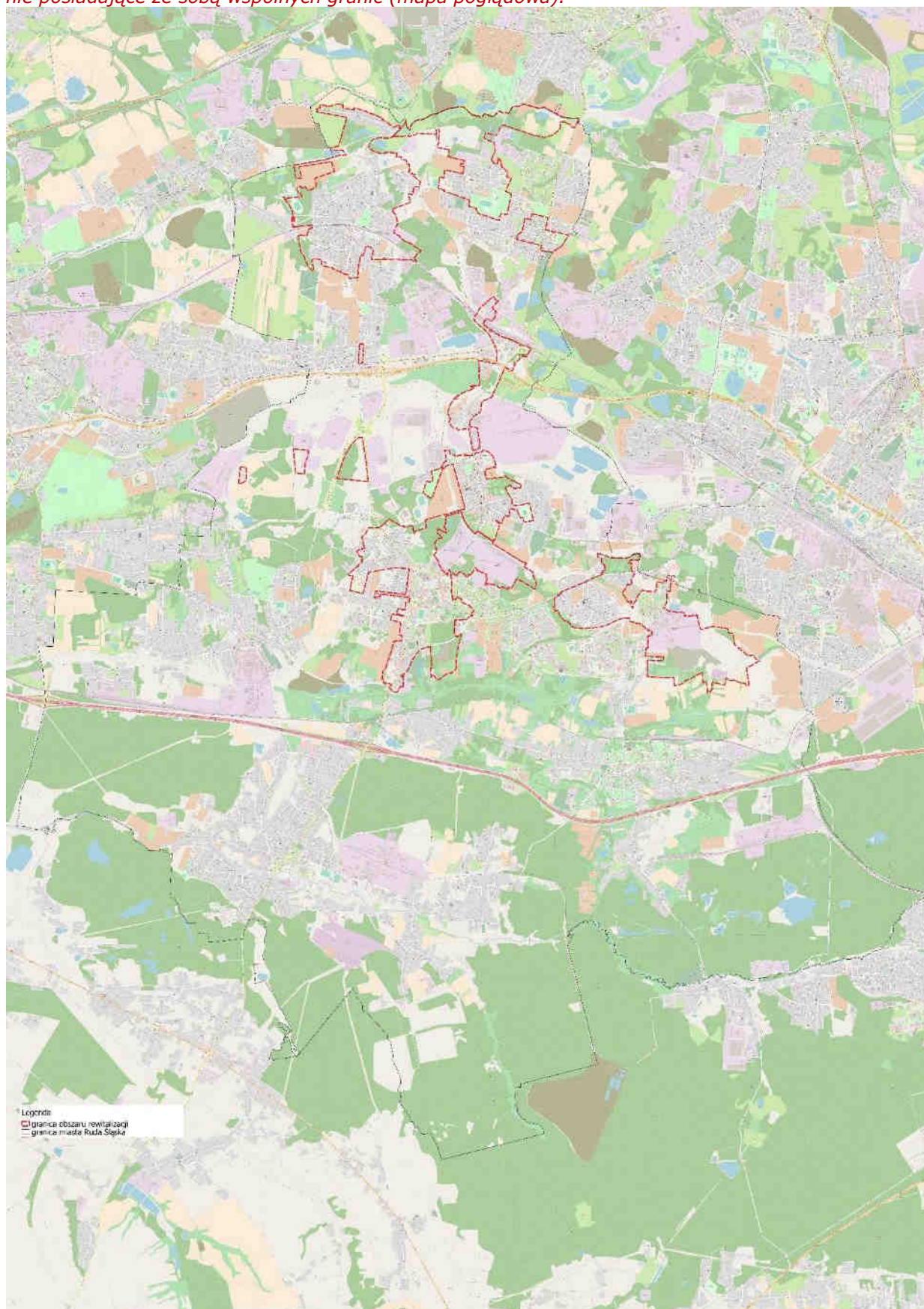
Z tego względu całość obszaru zdegradowanego zamieszkałego nie może zostać uznana za obszar rewitalizacji. Jednocześnie należy tutaj podkreślić, że zasady delimitacji umożliwiają wybór obszaru rewitalizacji dużo mniejszego niż wskazane progi 20% powierzchni gminy i 30% liczby ludności gminy, jeżeli takie są potrzeby, możliwości i polityka gminy.

Zdecydowano się na zmniejszenie obszaru rewitalizacji w stosunku do obszaru zdegradowanego, uwzględniając koncentrację zdiagnozowanych problemów, a także istotne znaczenie poszczególnych terenów dla rozwoju lokalnego.

W granicach obszaru rewitalizacji mieszka 36 764 osób, na powierzchni 8,87 km². Tak wyznaczony obszar obejmuje 11,4% powierzchni miasta i zamieszkały jest przez 27,7% mieszkańców miasta.

Wskazany obszar rewitalizacji stanowi kontynuację działań miasta w kontekście zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej i kierunków interwencji w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku”.

Mapa 10. Obszar rewitalizacji w Rudzie Śląskiej, podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic (mapa pogładowa).

Źródło: opracowanie własne na podkładzie <https://www.openstreetmap.org>

3. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji

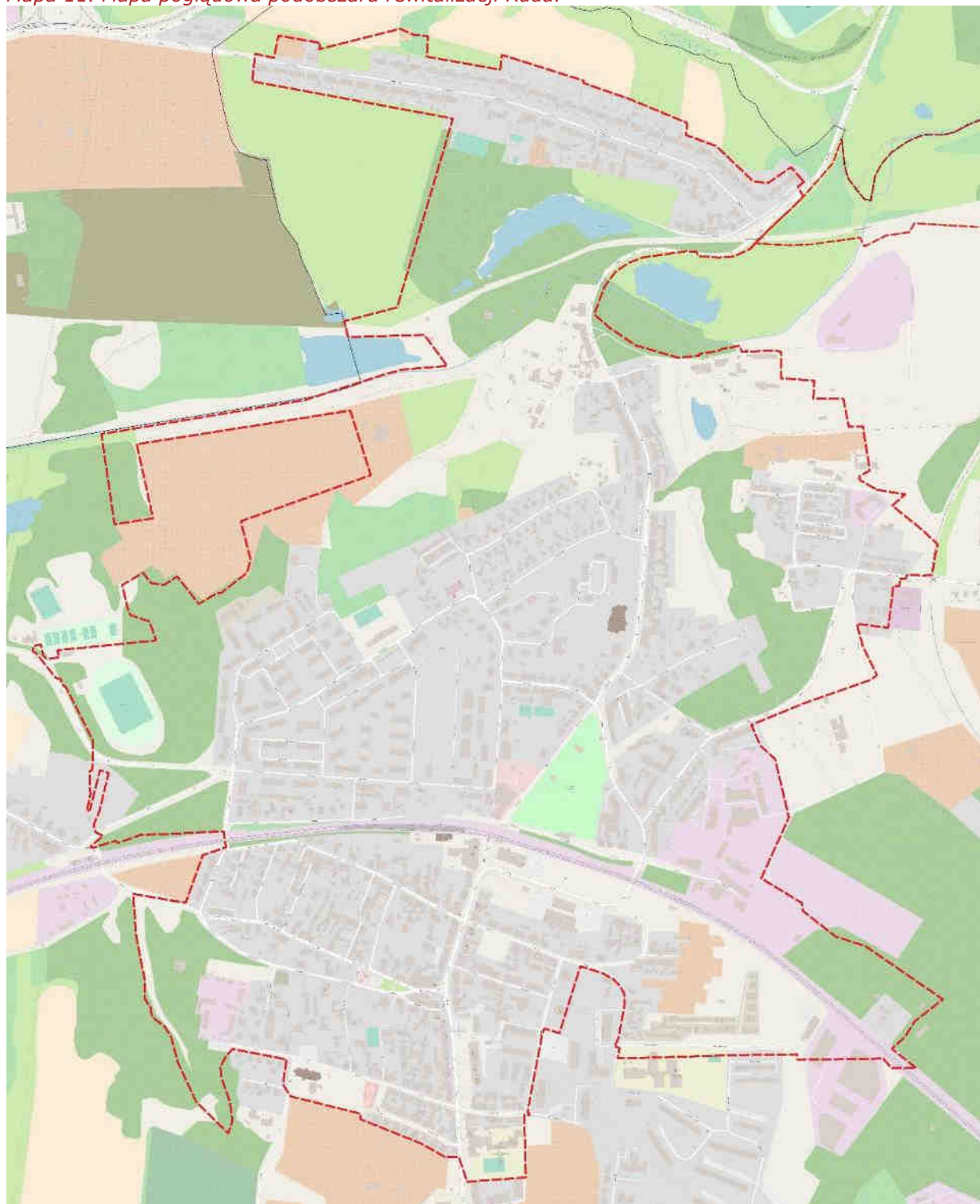
Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji został określony w Uchwale nr PR.0007.1.2018 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 8 stycznia 2018 r., w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Ruda Śląska.

Obszar rewitalizacji obejmuje tereny w 9 dzielnicach: Ruda, Orzegów, Godula, Chebzie, Nowy Bytom, Wirek, Czarny Las, Bykowina i Kochłowice.

Dzielnica miasta Ruda Śląska – Ruda położona jest w północno – zachodniej części miasta. Jest ona najstarszą dzielnicą miasta. Pod względem funkcjonalno-przestrzennym dzielnicę podzielić można na dwie części - północną i południową przedzielone Drogową Trasą Średnicową. **Podobszar rewitalizacji Ruda** położony jest w północnej części dzielnicy, gdzie dominuje funkcja mieszkaniowa wielorodzinna. Zabudowa jednorodzinna występuje w mniejszym stopniu, a większe skupiska zabudowy jednorodzinnej zlokalizowane są przy ulicach: Jana Gierałtowskiego i Księcia Opolskiego Dobrego.

Podobszar rewitalizacji Ruda przecinają równoleżnikowo tereny kolejowe. Na północ od linii kolejowej podobszar obejmuje tzw. Stare Osiedle, fińskie domki, Rudzką Kuźnicę. Od południa granica podobszaru przebiega wzdłuż ulic Bujoczka, Kościelnej, Staszica. Następnie w kierunku północnym wzdłuż ulicy Mickiewicza, Szyb Bartosza i Wincentego. Północna granica podobszaru obejmuje w całości Rudzką Kuźnicę (z ulicami Jana III Sobieskiego wraz z parkiem Jana III Sobieskiego, Nad Bytomką, Na Łąkach i Potokową). Kuźnicę zamieszkiwali robotnicy osiedlający się głównie w budynkach dwukondygnacyjnych (tzw. familoki). Charakterystyczny dla Rudzkiej Kuźnicy jest Staw Szkopka, który jest objęty sekcją wędkarską (dzierzawiony przez Polskie Koło Wędkarskie - PZW-Okręg Katowice).

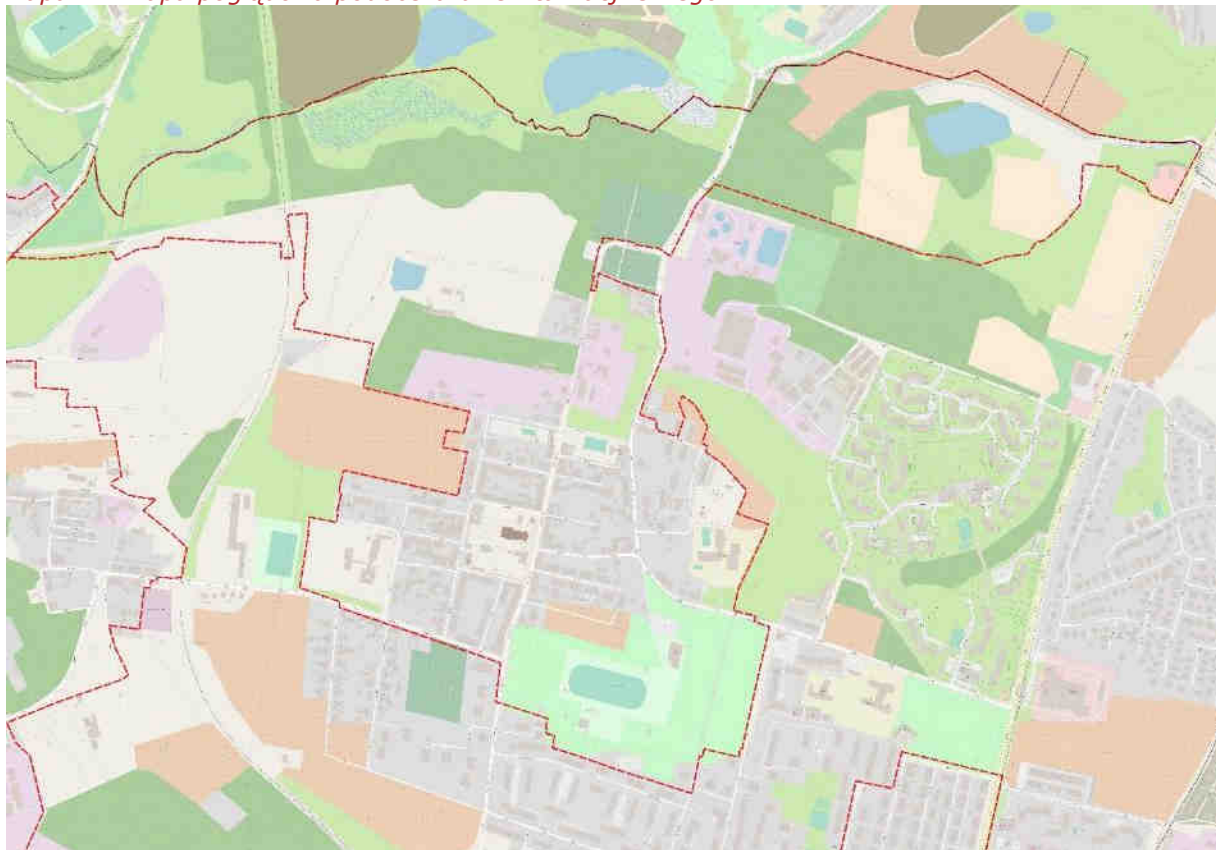
Mapa 11. Mapa poglądowa podobszaru rewitalizacji Ruda.

Źródło: opracowanie własne na licencji Open Database License "© autorzy OpenStreetMap".

Podobszar rewitalizacji Orzegów obejmuje centralną, najstarszą część dzielnicy, w rejonie ulic: Orzegowskiej, Modrzejewskiej, Podlas, Piaseczna, Bytomska, Hlonda, Plater, Królowej Jadwigi, Janty, Park Młodzieży oraz Burloch Arenę. Północna granica podobszaru wyznaczona jest granicą miasta i obejmuje dolinę Bytomki. W północnej części podobszaru znajdują się tereny przemysłowe po dawnej koksowni "Orzegów" zlikwidowanej w latach 80-tych XX wieku, działającej w latach 1903-1976. Na terenie tym znajdują się ruiny zabudowań przemysłowych.

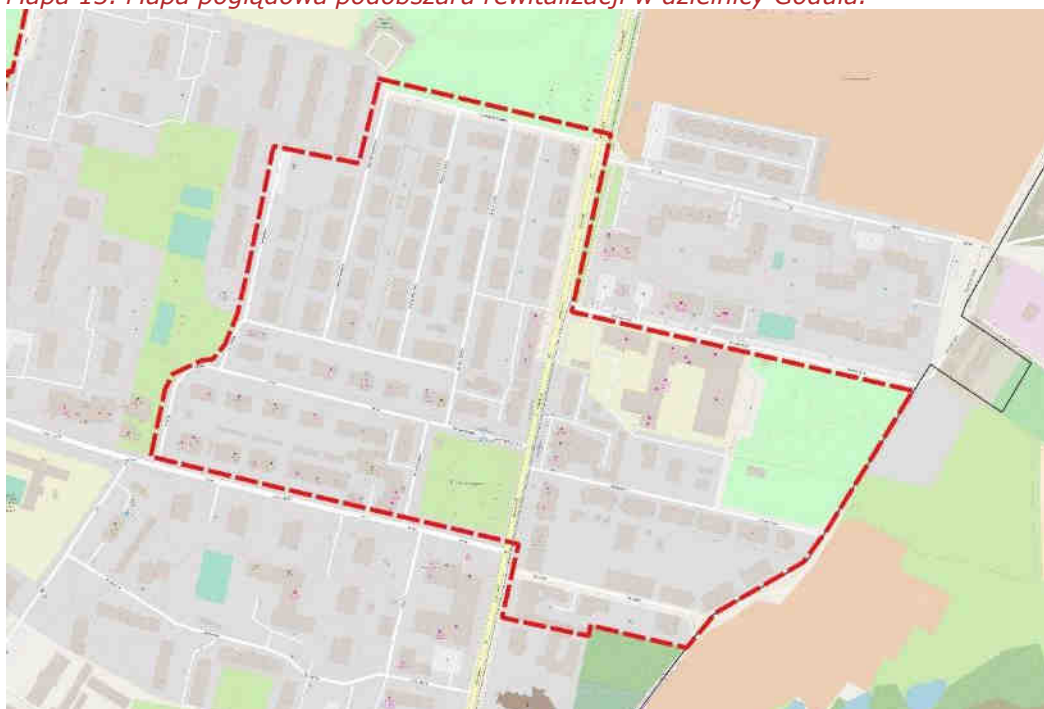
Mapa 12. Mapa poglądowa podobszaru rewitalizacji Orzegów.

Źródło: opracowanie własne na licencji Open Database License "© autorzy OpenStreetMap".

Podobszar rewitalizacji Godula obejmuje tzw. Starą Godulę, w rejonie ulic Tiałowskiego, Czereśniowej, Joanny, Karola Goduli oraz tereny przy ulicach Emanuela Imieli i Rencistów oraz Kościoł pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela. Centralnym punktem dzielnicy jest plac Niepodległości.

Mapa 13. Mapa poglądowa podobszaru rewitalizacji w dzielnicy Godula.

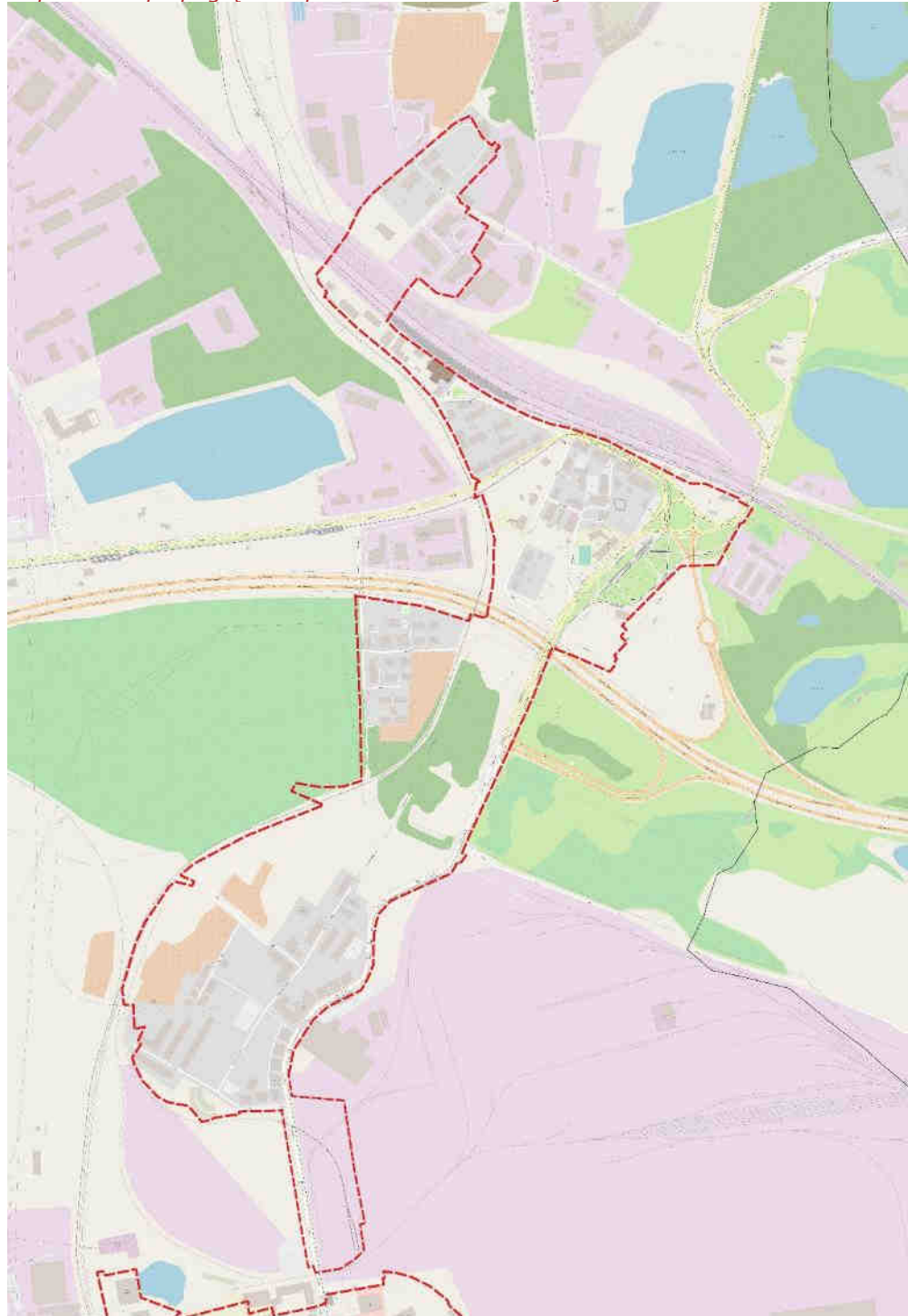

Źródło: opracowanie własne na licencji Open Database License "© autorzy OpenStreetMap".

Podobszar rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus obejmuje tereny wokół dworca kolejowego Chebzie i Placu Szkolnego, zabytkowe budynki mieszkalne przy ul. Pawła, kolonię robotniczą w rejonie ulic Styczyńskiego, Szafranka i Nowobytomskiej „Morgenroth”, a także osiedle robotnicze Kaufhaus. Za osiedlem familoków mieści się dworzec kolejowy. Zatrzymują się na nim pociągi na trasie Gliwice-Katowice-Częstochowa. Wschodnia część podobszaru to Rondo Unii Europejskiej i pętla tramwajowa. Południowa część podobszaru obejmuje teren przemysłowy, gdzie zlokalizowany jest Wielki Piec Hutniczy „A”.

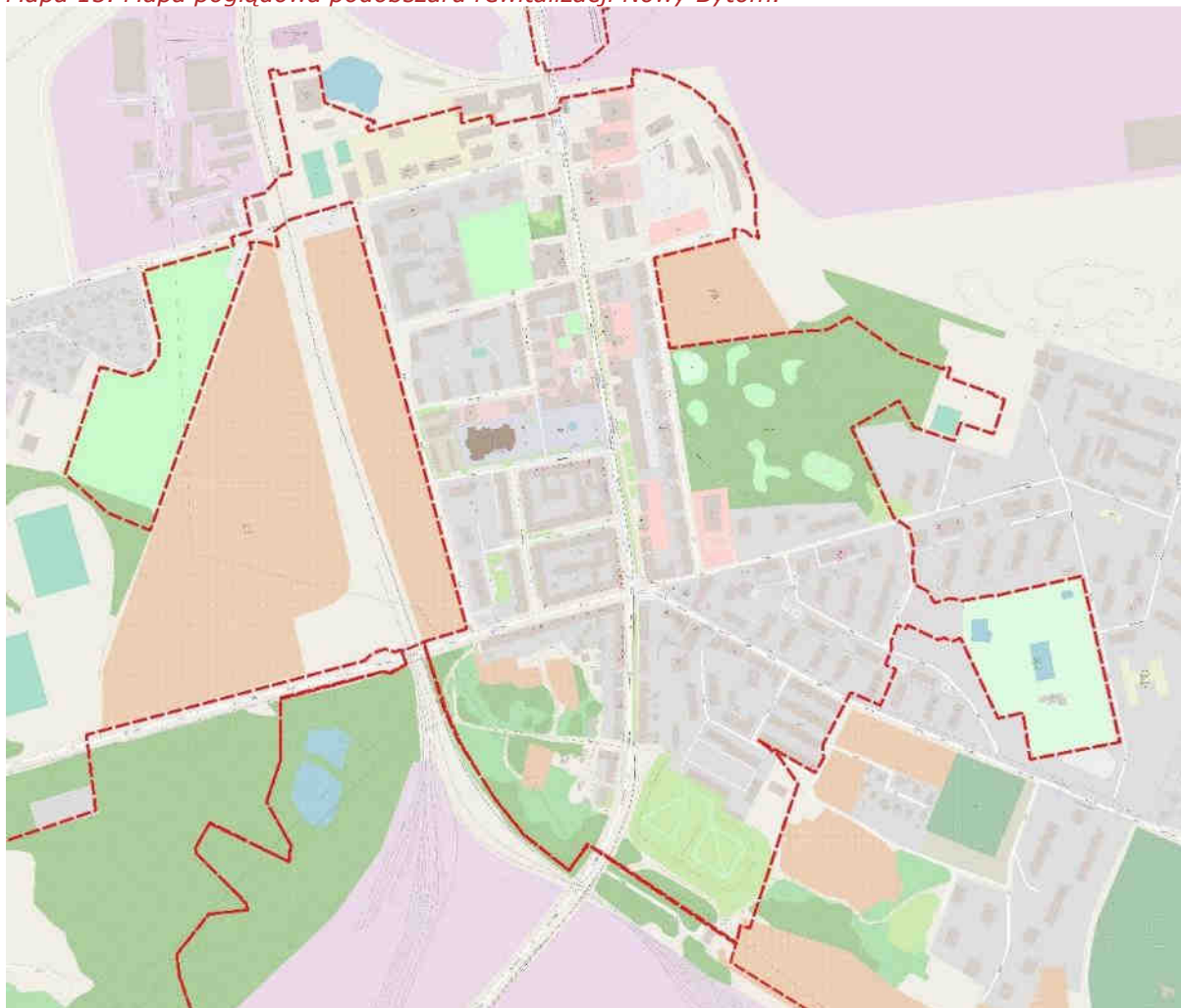
Mapa 14. Mapa pogładowa podobszaru rewitalizacji Chebzie wraz z osiedlem Kaufhaus.

Źródło: opracowanie własne na licencji Open Database License "© autorzy OpenStreetMap".

Podobszar rewitalizacji Nowy Bytom obejmuje centralną część dzielnicy, a także tereny przemysłowe w rejonie Kopalni Węgla Kamiennego Ruda Ruch Pokój. Od strony północnej granica obszaru przebiega wzdłuż ulicy gen. Hallera, obejmując swym zasięgiem również obszar przy Hali MOSiR i dochodząc do ulicy Niedurnego. Dalej w kierunku wschodnim obejmuje ulicę Hutniczą, Planty Kowalskiego, park miejski, tereny ośrodka sportowo-rekreacyjnego Nowy Bytom, kolonię robotniczą Neubau.

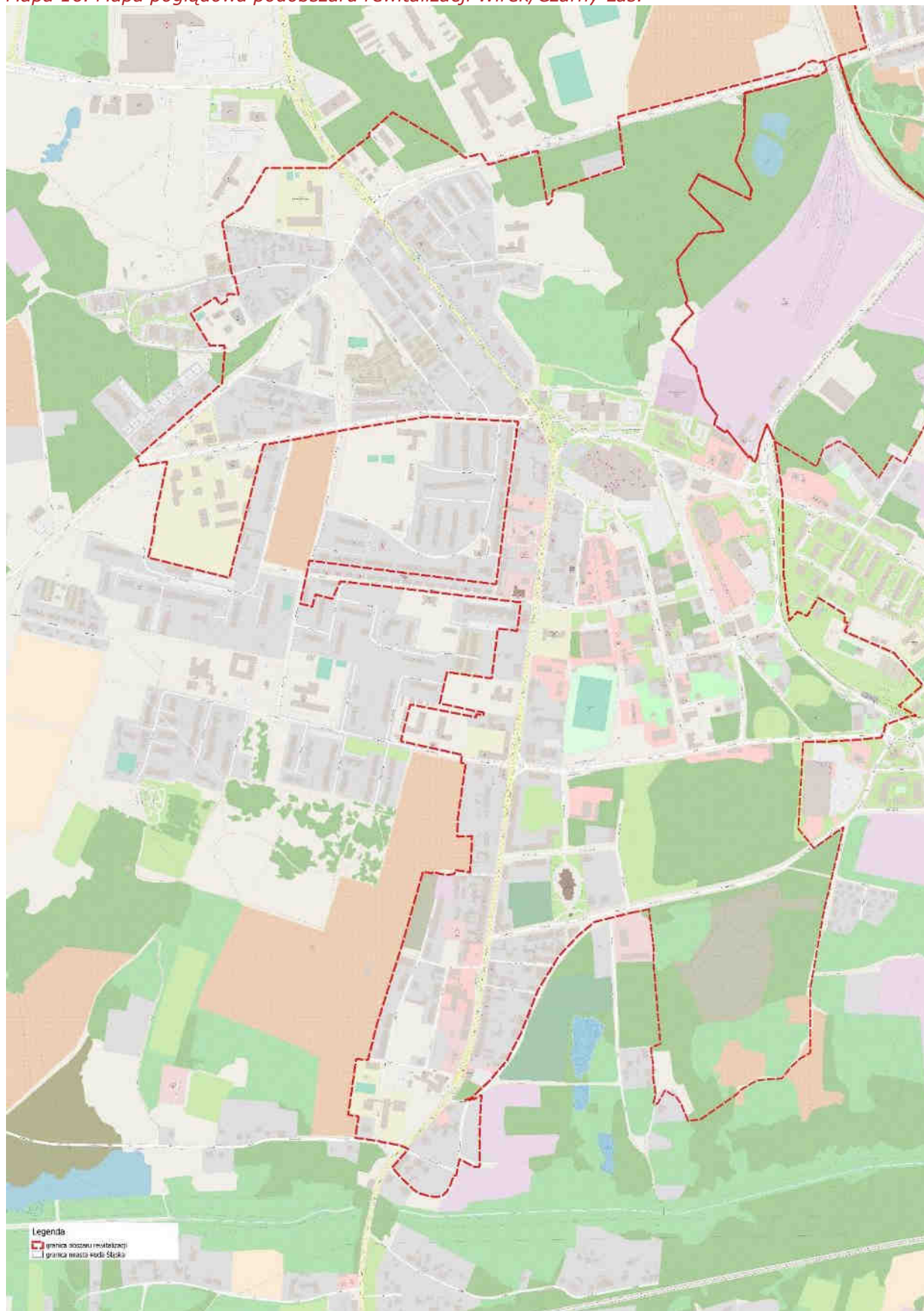
Mapa 15. Mapa poglądowa podobszaru rewitalizacji Nowy Bytom.

Źródło: opracowanie własne na licencji Open Database License "© autorzy OpenStreetMap".

Podobszar rewitalizacji Wirek/Czarny Las obejmuje tereny zlokalizowane wzdłuż ulicy 1 Maja, stanowiącej główną oś komunikacyjną, oraz tereny przemysłowe hałdy przy ulicy Nowary. W północnej części podobszaru znajduje się rekultywowana hałda pocynkowa przy ul. 1 Maja (zajmuje obszar 6,5 ha i jest pozostałością po działającej w tym rejonie w okresie od I połowy XIX w. do 1925 roku hucie cynku Liebe – Hoffnung). Obszar obejmuje historyczne centrum dzielnicy rejon ul. J. Dąbrowskiego i Henryka Sienkiewicza, osiedla robotnicze Ficus, Werdon, rejon kościoła pw. św. Wawrzyńca i Antoniego, dawnej siedziby sądu rejonowego (dawny ratusz).

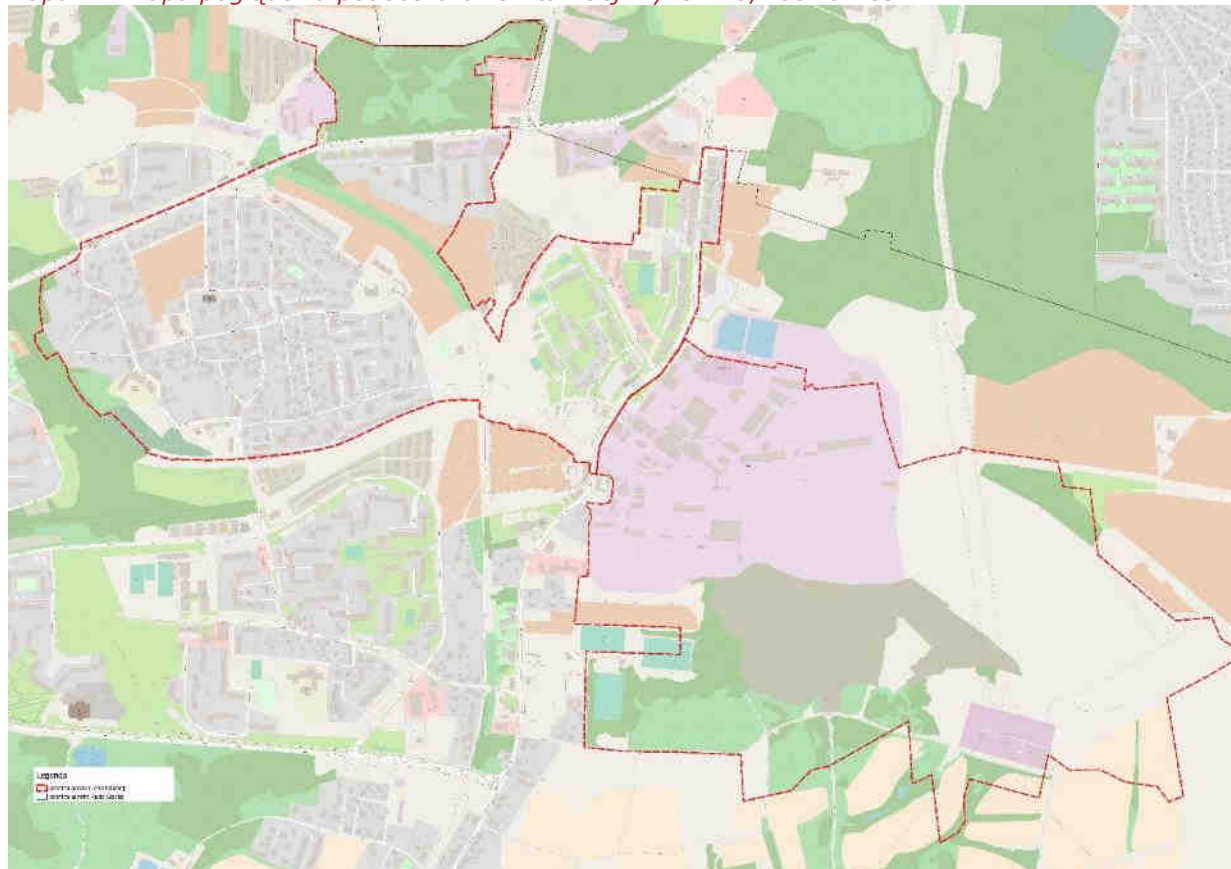
Mapa 16. Mapa poglądowa podobszaru rewitalizacji Wirek/Czarny Las.

Źródło: opracowanie własne na licencji Open Database License "© autorzy OpenStreetMap".

Podobszar rewitalizacji Bykowina/Kochłowice obejmuje starą część dzielnicy – tzw. Starą Bykowinę, oraz tereny w rejonie byłej KWK Nowy Wirek. Granica północna podobszaru przebiega wzdłuż ulicy Katowickiej, dochodząc do terenów po dawnej kopalni Polska – Wirek w Kochłowicach.

Mapa 17. Mapa poglądowa podobszaru rewitalizacji Bykowina/Kochłowice.

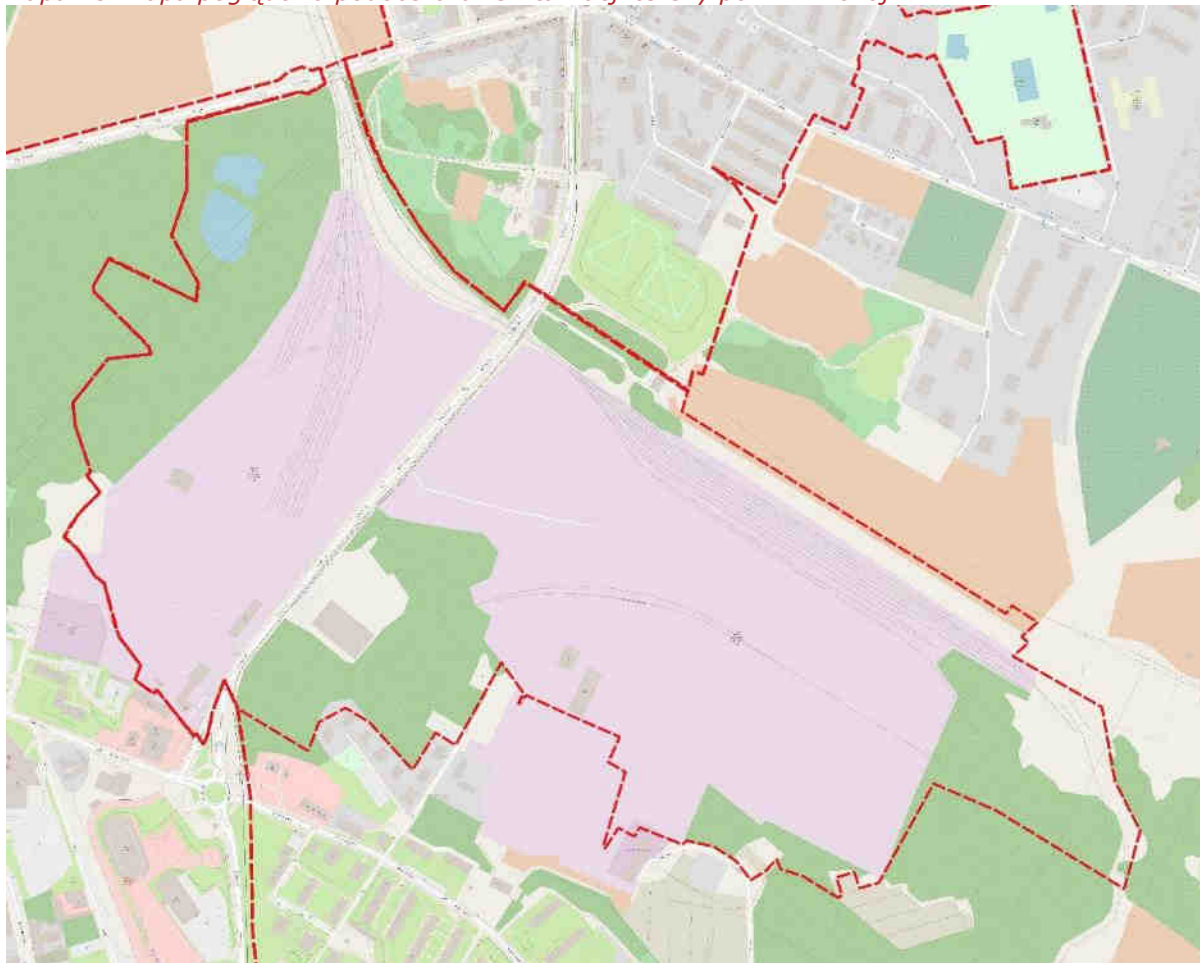

Źródło: opracowanie własne na licencji Open Database License "© autorzy OpenStreetMap".

Podobszar rewitalizacji – tereny po KWK Pokój obejmuje tereny przemysłowe w rejonie kopalni Pokój. Kopalnia „Pokój” to jeden z najstarszych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny na terenie Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. W obecnym kształcie organizacyjnym kopalnia istnieje od 1 lipca 1995 r., kiedy to zakład górniczy KWK "Wawel" został postawiony w stan likwidacji poprzez połączenie z KWK "Pokój".

Na podobszarze znajduje się układ torowy Kopalni Pokój, ale także dwie, czynne nastawnie kolejowe: Jan Karol i Czarny Las.

Mapa 18. Mapa poglądowa podobszaru rewitalizacji tereny po KWK Pokój.

Źródło: opracowanie własne na licencji Open Database License "© autorzy OpenStreetMap".

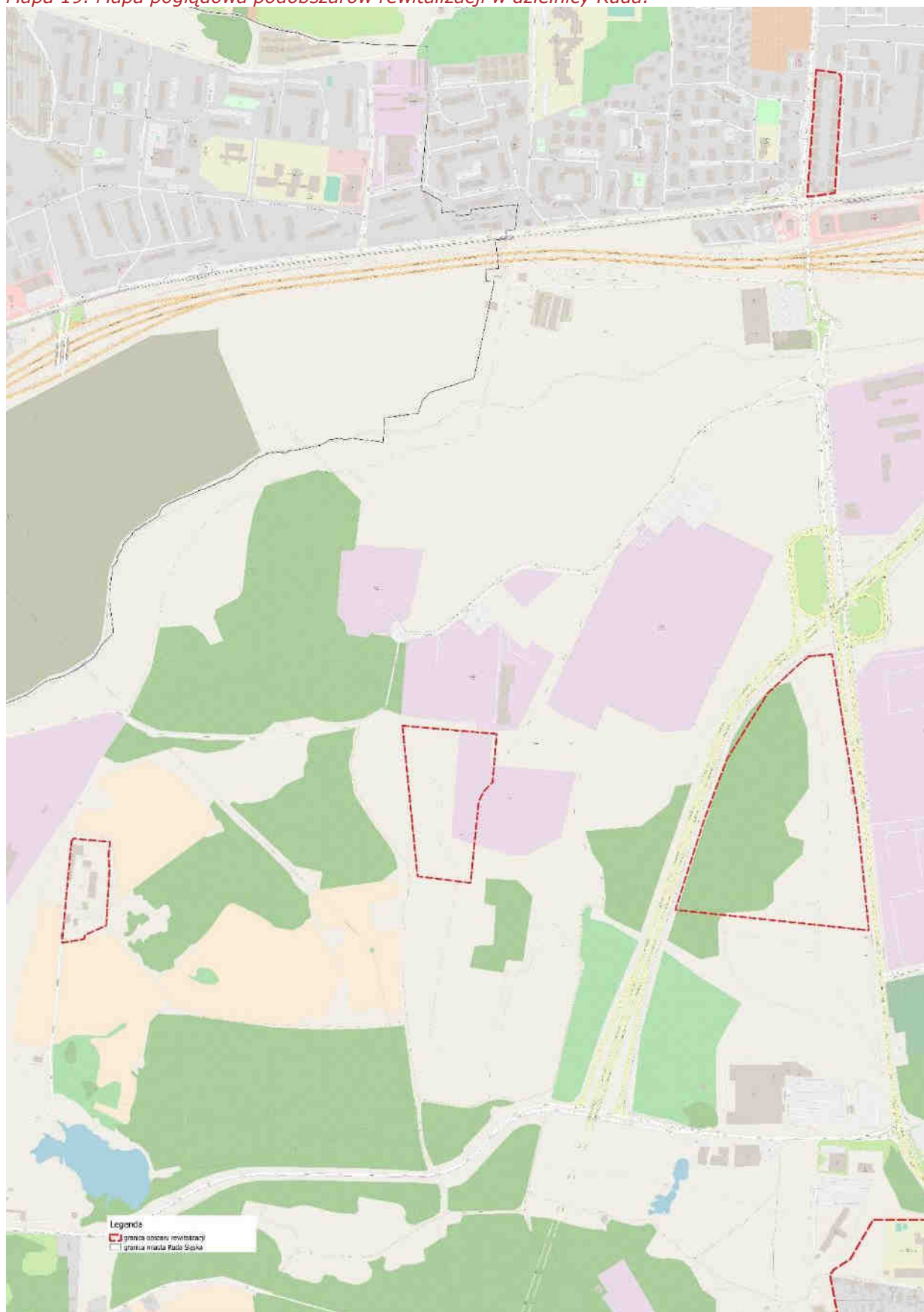
Podobszar rewitalizacji Kolonia Carl-Emanuel (osiedle Karmańskie) w obrębie ulic Wolności i Raciborskiej. Osiedle wybudowane w latach 1909-1922 według projektu Hansa von Poellnitz dla robotników kopalni Ballestremów „Brandenburg”, czyli nieistniejącej już kopalni „Wawel”. Budynki wchodzące w skład obecnego osiedla posiadają zwartą strukturę urbanistyczną w postaci zamkniętego kwartału zabudowy, z wewnętrznym dziedzińcem, na którym usytuowane były pomieszczenia gospodarcze.

Podobszar rewitalizacji Szyb Mikołaj obejmuje budynek nadszybia Szybu Mikołaj i Maszynowni wraz z najbliższym otoczeniem. To dawny teren kopalni KWK Wawel i jest zlokalizowany w Rudzie Śląskiej przy ul. Szyb Mikołaj na działkach oznaczonych w ewidencji gruntów jako działki nr 631/473 i 632/473

Podobszar rewitalizacji - teren przy ul. 1 Maja, obejmuje obszar u zbiegu ulic 1 Maja i rodziny Gurtlerów (działki ewidencyjne nr 1020/480, 1029/498, 714/482, 1026/498, 1027/498) stanowiący obecnie zurbanizowane tereny niezabudowane.

Podobszar rewitalizacji Muzeum PRL – działki położone przy ulicy Zajęcej 42 w Rudzie Śląskiej, na których położone są zabudowania jednego z najstarszych w regionie, XIX-wiecznego folwarku w Bielszowicach, wybudowanym w 1890 r. przez niemiecką rodzinę von Ballestrem.

Mapa 19. Mapa poglądowa podobszarów rewitalizacji w dzielnicy Ruda.

Źródło: opracowanie własne na licencji Open Database License "© autorzy OpenStreetMap".

4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Opracowanie szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji jest – zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o rewitalizacji - konieczne do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 powinna ona zawierać obowiązkowo:

- analizę negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej,
- analizę lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru,
- skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji opiera się na analizie zebranych źródeł wtórnych, dotyczących obszaru rewitalizacji oraz na podstawie przeprowadzonych badań społecznych z: mieszkańcami obszaru rewitalizacji, liderami społecznymi, przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych prowadzącymi działania w obszarze.

W ramach badań społecznych przeprowadzono 20 wywiadów indywidualnych, wykorzystano także wnioski i opinie zgłoszone w mobilnych punktach konsultacyjnych i podczas spacerów studyjnych. Badania te uzupełniono obserwacją w terenie.

Dodatkowo wykorzystano informacje z badań ankietowych prowadzonych w ramach prac nad przygotowaniem aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta.

Ze względu na kwestie techniczne odstępiono od podziału treści analizy na dwanaście podobszarów rewitalizacji i analizowano je wg występujących w ustawie o rewitalizacji sfer. Taki zabieg podyktowany był dużą liczbą podobszarów rewitalizacji oraz chęcią uniknięcia powielania informacji o zjawiskach i czynnikach kryzysowych wspólnych dla większości podobszarów.

Szczegółowa diagnoza podzielona została na trzy podrozdziały. W pierwszym przedstawiono analizę negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych. Drugi podrozdział obejmuje analizę lokalnych potencjałów. Podsumowanie obu podrozdziałów stanowiło punkt wyjścia do identyfikacji skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych, wymienionych w trzecim podrozdziale.

4.1. Analiza negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych w obszarze rewitalizacji

4.1.1. Sfera społeczna

Pogłębiona analiza kwestii społecznych ma istotne znaczenie, ponieważ ich szczegółowe rozpoznanie jest warunkiem dopasowania właściwych działań wyprzedzających, służących rozwiązaniu problemów społecznych i pobudzeniu aktywności lokalnej.

Obszar rewitalizacji zamieszkuje 36,7 tys. osób, w tym 20,0% stanowią dzieci i młodzież, 61,4% osoby w wieku produkcyjnym, 18,5% seniorzy. Następujące przemiany demograficzne, związane z procesem starzenia się społeczeństwa, a także migracje ludności negatywnie wpływają na liczbę mieszkańców obszaru rewitalizacji. W latach 2011-2016 liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji zmniejszyła się o 5,7% (ubyło 2,2 tys. osób). Jednocześnie obserwuje się systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, który w analizowanym okresie wyniósł 5,2%. Sytuacja ta wpływa na kształtowanie się niekorzystnej struktury wiekowej w obszarze rewitalizacji, szczególnie w dzielnicach północnych: Goduli, Orzegowie, Chebziu i Nowym Bytomiu.

Wsparcie z zakresu pomocy społecznej

Przedstawienie danych na temat liczby osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej (dalej MOPS) pozwala określić sytuację społeczną w obszarze rewitalizacji, liczbę osób w najtrudniejszej sytuacji społeczno-ekonomicznej.

Z pomocy społecznej MOPS w 2016 roku skorzystało 3,5 tys. rodzin, łącznie w tych rodzinach było 7,7 tys. osób, w samym obszarze rewitalizacji 4 tysiące osób (co stanowi 52% wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej w mieście). Natomiast liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności, wyniosła w obszarze rewitalizacji 109,3 i jest ponad dwukrotnie wyższa w stosunku do wskaźnika w całym mieście, który wyniósł 43,9.

Ulice, przy których mieszka najwięcej osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, to: Niedurnego – 326 osób, Podgórze – 211 osób, Witolda Pileckiego (Gwardii Ludowej) – 143, Piastowska – 139, Bytomska – 126.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, zamieszkałych w obszarze rewitalizacji. Przy czym należy zaznaczyć, że często u jednej osoby dysfunkcje występują łącznie np. ubóstwo jako główna przyczyna może być spowodowana bezrobociem, niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą, bądź innymi wymienionymi niżej powodami.

Tabela 4. Powody przyznania pomocy społecznej mieszkańcom obszaru rewitalizacji (stan na koniec 2016 r.)

Powód trudnej sytuacji życiowej (dysfunkcja)	Liczba osób
Ubóstwo	2874
Bezdomność	145
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	836 401
Bezrobocie	2216
Niepełnosprawność	1429
Długotrwała lub ciężka choroba	663
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	1403
Przemoc w rodzinie	148
Alkoholizm	453
Narkomania	24
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	70
Zdarzenie losowe	18
Sytuacja kryzysowa	6

Źródło: dane MOPS.

Skalę ubóstwa obrazuje wysoka liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tego powodu (7,8% mieszkańców obszaru rewitalizacji, w stosunku do 2,9% w skali całego miasta). Ubóstwo jest zjawiskiem szczególnie niepokojącym, prowadzącym często do wykluczenia z życia społecznego. Najwięcej osób dla których powodem przyznania pomocy było ubóstwo mieszka przy ulicach: Niedurnego, Podgórze, Witolda Pileckiego (Gwardii Ludowej), Bytomskiej i Sobieskiego.

Ubóstwo spowodowane jest wieloma czynnikami. Do najważniejszych z nich należą: bezrobocie, niski poziom wykształcenia, duża liczba dzieci w rodzinie, młody wiek, obecność w rodzinie osób niepełnosprawnych, zwłaszcza dzieci, utrzymywanie się z tzw. innych niezarobkowych źródeł utrzymania.

Osoby w trudnej sytuacji materialnej otrzymują świadczenia pomocy społecznej w formie pieniężnej (zasiłki stały, okresowy, celowy i specjalny), w naturze i usługach lub niepieniężnej (m.in. praca socjalna, asystent rodziny). Prawie 6,5 tys. mieszkańców obszaru rewitalizacji było w 2016 r. objętych pracą socjalną prowadzoną przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej. Z pomocy asystenta rodziny skorzystało 449 osób. Świadczenia pieniężne otrzymało 3,7 tys. osób, a ze świadczeń w naturze i usługach skorzystało prawie 2 tysiące osób.

Dane MOPS wskazują na wysoką liczbę rodzin, u których powodem przyznania pomocy jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Bezradność, jako nieumiejętność radzenia sobie z codziennymi trudnościami może wynikać z takich problemów jak: uzależnienie, niepełnosprawność czy bezrobocie⁶. Bezradność ta stanowi w Rudzie Śląskiej narastający problem, będący często efektem wielopokoleniowych zaniedbań ze strony rodziców, którzy sami wychowywali się w domach dysfunkcyjnych i nie wynieśli z nich podstawowej wiedzy i umiejętności potrzebnych do prawidłowego funkcjonowania rodziny, a ich dzieci często objęte lub zagrożone są opieką zastępczą. Najczęściej bezradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, przestępczość młodocianych, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych. Z danych uzyskanych z Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej wynika, iż w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich w 2016 r. prowadzono 522 nadzorów wobec rodziców nad małoletnimi dziećmi (w tym 307 w granicach obszaru rewitalizacji) oraz prowadzone były 54 sprawy w zakresie nadzoru nad nieletnimi (w tym 34 w granicach obszaru rewitalizacji).

Często bezradność w sferze opiekuńczo-wychowawczej jest efektem wielopokoleniowych zaniedbań (dysfunkcyjni rodzice są dziećmi z dysfunkcyjnych rodzin i przekazują te obciążenia następnym pokoleniom). Zagrożenia społeczne kumulują się od lat w tych samych dzielnicach (Orzegów, Wirek, Nowy Bytom).

Konsekwencją niewłaściwego funkcjonowania rodziny jest w przypadku dzieci pojawianie się symptomów nieprzystosowania społecznego, między innymi zaburzeń zachowania, czy trudności w nauce, co znajduje potwierdzenie w niskich wynikach sprawdzianu szóstoklasisty i egzaminu gimnazjalnego (opisanych w dalszej części niniejszego rozdziału).

Ważnym powodem trudnej sytuacji życiowej jest także niepełnosprawność. W ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w 2016 r. były 202 osoby niepełnosprawne, które stanowiły 8,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Według danych MOPS w 2016 r. 2252 mieszkańców Rudy Śląskiej wskazało niepełnosprawność, jako powód przyznania pomocy społecznej (w tym 1429 osób zamieszkałych w obszarze rewitalizacji). Dokładne określenie liczby osób niepełnosprawnych w obszarze rewitalizacji, podobnie jak w Rudzie Śląskiej jest trudne ponieważ informacje o osobach niepełnosprawnych są rozproszone w różnych instytucjach, a jednocześnie mogą się ze sobą wzajemnie pokrywać. Orzecznictwo w naszym kraju realizowane jest w ramach trzech systemów: orzecznika ZUS, orzecznictwa w powiatowych zespołach ds. orzekania o niepełnosprawności, orzecznictwa branżowego. W efekcie o niepełnosprawności orzeka się w niezależnych od siebie instytucjach, które nie współpracują ze sobą z uwagi na brak rozwiązań systemowych, stąd trudności

---

⁶ Na podstawie: Gminnego Programu Wspierania Rodziny w mieście Ruda Śląska na lata 2015-2017”

z pozyskaniem danych⁷. Według danych spisu powszechnego z roku 2011 w Rudzie Śląskiej było 16013 osób niepełnosprawnych, tj. 11% mieszkańców miasta. Ważną informacją o skali występowania zjawiska niepełnosprawności jest statystyka Miejskiego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej. W 2016 roku z powodu różnego typu niepełnosprawności Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rudzie Śląskiej wydał 2574 orzeczenia o przyznaniu stopnia niepełnosprawności osobom dorosłym, a osobom poniżej 16. roku życia - 590 orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych. Niepokojącym zjawiskiem jest systematyczny wzrost liczby wydawanych orzeczeń. Od 2000 roku w mieście prowadzone są kompleksowe działania na rzecz poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych, za pomocą Miejskiego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Ich Integracji ze Społeczeństwem „Miasto przyjazne niepełnosprawnym”⁸. Jednym z największych przedsięwzięć integracyjnych o charakterze kulturalnym, sportowym i edukacyjnym jest obchodzony w Rudzie Śląskiej od 2003 roku Tydzień Godności Osób Niepełnosprawnych, realizowany dzięki połączeniu sił miejskich instytucji, ośrodków wsparcia, placówek oświatowych i organizacji pozarządowych.

Pracownicy MOPS, z którymi przeprowadzane były wywiady indywidualne, wskazują, że widoczne są przede wszystkim efekty prowadzonych działań rewitalizacyjnych w sferze infrastrukturalnej np. rewitalizacja Burloch Areny, rewitalizacja rynku w Nowym Bytomiu, czy rewitalizacja kolonii Ficusus. Natomiast w sferze społecznej sukcesem okazała się realizacja projektu „Nowe życie Starej Bykowiny”, gdzie utworzono Centrum Inicjatyw Społecznych, podobna placówka powstała także w Orzegowie – Centrum Inicjatyw Społecznych Stary Orzegów, gdzie prowadzone są różnego typu zajęcia dla starszych i młodszych mieszkańców. Widoczne były także efekty rewitalizacji społecznej osiedla Kaufhaus: *„Ten program po części spowodował wyzwolenie wśród mieszkańców tej części miasta swoistej, pozytywnej energii, chęci zmiany czegoś, zmiany swojej sytuacji życiowej...”* Pomimo prowadzonych projektów społecznych część mieszkańców korzystających z pomocy społecznej lub innych świadczeń wykazuje roszczeniową postawę, niechętnie współpracuje i nie angażuje się w realizowane przez MOPS projekty.

Bezrobocie

Jedną z głównych przyczyn ubóstwa i trudnej sytuacji materialnej rudzkich rodzin jest bezrobocie. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na przestrzeni ostatnich lat: 2013-2016 systematycznie spada. Analogiczna sytuacja miała miejsce zarówno w województwie śląskim, jak i w całym kraju.

Na koniec 2016 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej zarejestrowane były 963 osoby bezrobotne zamieszkałe w granicach obszaru rewitalizacji, tj. 41% ogółu bezrobotnych z całego miasta. Jest to wynik gorszy niż średni wynik dla miasta, różnica nie jest jednak tak duża, jak w przypadku korzystania przez mieszkańców z pomocy społecznej.

Ulice, na których koncentruje się problem bezrobocia w obszarze rewitalizacji, to: Niedurnego (47 osób), Piastowska (43 osoby), 1 Maja (41 osób), Podgórze (36 osób), Sobieskiego (33 osoby).

---

⁷ Na podstawie Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem w Rudzie Śląskiej na lata 2016-2020

⁸ Aktualnie obowiązuje Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem w Rudzie Śląskiej na lata 2016-2020. Ruda Śląska – Miastem Przyjaznym Osobom Niepełnosprawnym, przyjęty Uchwałą Nr PR.0007.17.2016 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 21.01.2016 r.

Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym ogółem w 2016 r. wyniósł w obszarze rewitalizacji 4,3% (w skali całego miasta wskaźnik ten wyniósł 2,9%).

Więcej informacji na temat problemu bezrobocia w obszarze rewitalizacji dostarczają dwa kolejne wskaźniki – udział osób długotrwale bezrobotnych oraz udział osób bezrobotnych z prawem do zasiłku. Liczba długotrwale bezrobotnych w 2016 roku w Rudzie Śląskiej wyniosła 995 osób, natomiast w obszarze rewitalizacji 460 (46% wszystkich długotrwale bezrobotnych). Zestawiając ze sobą dane dotyczące udziału osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych w mieście i w obszarze rewitalizacji wyraźnie widać, że długotrwale bezrobocie jest problemem, który zdecydowanie mocniej dotyka obszar rewitalizacji. Prawie połowa osób bezrobotnych, mieszkających w obszarze rewitalizacji, to osoby długotrwale bezrobotne. Konsekwencją długiego okresu pozostawania bez pracy jest obniżenie poziomu życia oraz korzystanie z opieki socjalnej MOPS-u. Wśród podopiecznych MOPS-u dominują bezrobotni. Są to często osoby długotrwale pozbawione pracy, których jedynym źródłem utrzymania są świadczenia socjalne.

Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2016 r. wynosiła w Rudzie Śląskiej 342 osoby, co oznacza że 14,7% bezrobotnych rudzian posiada prawo do zasiłku. W obszarze rewitalizacji są 82 takie osoby, co stanowi 8,5% ogółu bezrobotnych, mieszkających w obszarze.

Wartościowym źródłem informacji na temat sytuacji osób bezrobotnych są wyniki wielopłaszczyznowej analizy procesów zachodzących na lokalnym rynku pracy przeprowadzonej przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej. Badania prowadzone były dla całego miasta, jednak ze względu na wysoki 41% udział bezrobotnych zamieszkałych w obszarze rewitalizacji, wyniki badań można uznać za adekwatne także dla obszaru rewitalizacji. W raporcie pt. „Pokoleniowe zróżnicowanie osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy w Rudzie Śląskiej” diagnozowano zróżnicowanie pokoleniowe osób bezrobotnych. Badaniem objęto 430 mieszkańców Rudy Śląskiej, którzy w momencie realizacji badań posiadali status osoby bezrobotnej. Analizę cech społeczno-demograficznych osób bezrobotnych wykonano dla czterech kategorii wiekowych respondentów:

- urodzeni przed 1965 rokiem (52 lata i więcej),
- urodzeni w latach 1965-1979 (38 do 51 lat),
- urodzeni w latach 1980-1989 (28 do 37 lat),
- urodzeni po 1989 roku (poniżej 27 roku życia),

W badaniu osoby bezrobotne identyfikowały m.in. powody pozostawania bez pracy. Najstarsze osoby bezrobotne (urodzeni przed 1965 rokiem) mówiły przede wszystkim o zbyt zaawansowanym wieku (60,6%), złym stanie zdrowia (40,1%) i o braku odpowiedniego wykształcenia (20,1%). Zły stan zdrowia jako jeden z istotniejszych czynników pozostawania bez pracy (drugi w rankingu, 35,5% wskazań) podawany był także przez osoby z kategorii wiekowej 1965-1979, ale na pierwszym miejscu znalazł się u nich brak odpowiednich ofert pracy (41,8%), a na miejscu trzecim – brak odpowiedniego wykształcenia (28,2%). Osoby urodzone w latach 1980-1989 przede wszystkim wskazywały na brak odpowiednich ofert pracy (42,6%), opiekę nad dziećmi (41,1%) i brak odpowiedniego wykształcenia (20,1%). Z kolei w opiniach osób bezrobotnych urodzonych po 1989 roku najistotniejsze czynniki determinujące fakt pozostawania bez pracy to: brak

odpowiednich ofert pracy (39,1%), opieka nad dziećmi (31,5%) oraz brak doświadczenia zawodowego (30,4%)⁹.

Z kolei wyniki badań¹⁰ przeprowadzonych wśród pracodawców z Rudy Śląskiej wskazują m.in. na:

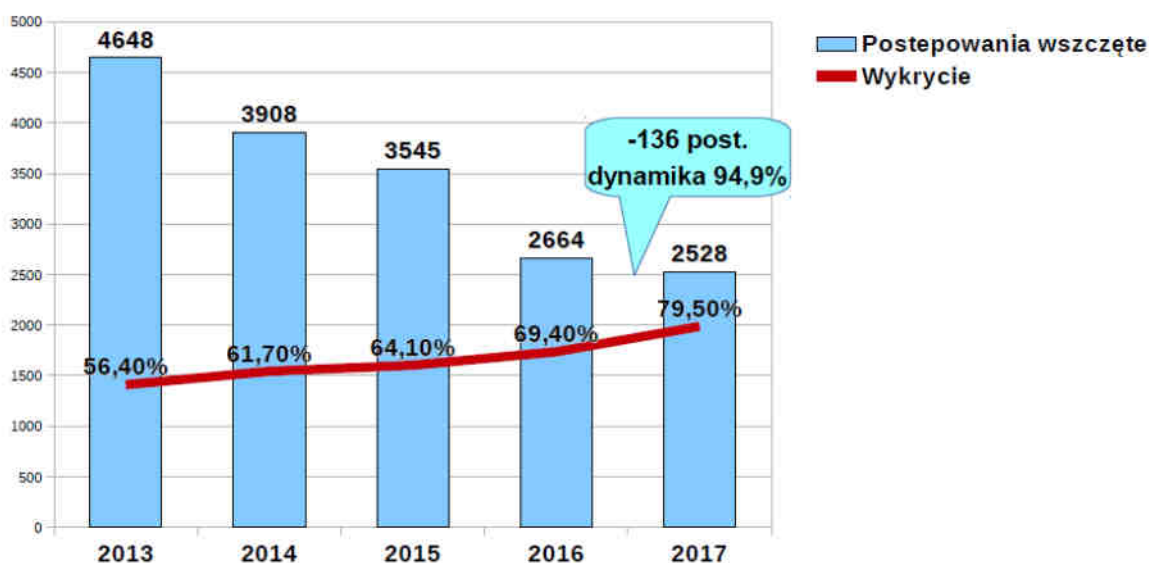
- większą roszczeniowość młodszego pokolenia, a także niski poziom lojalności wobec pracodawców, niski poziom motywacji do pracy, stosunkowo częste korzystanie ze zwolnień lekarskich;
- problemy z korzystaniem przez osoby starsze z bardziej zaawansowanych technologii, a także problemy z akceptacją wprowadzanych zmian w organizacji.

Przytoczone powyżej wnioski zostały również potwierdzone podczas wywiadów indywidualnych, przeprowadzonych m.in. z pracownikami MOPS i PUP: „*musiałby być przywrócony etos pracy - ale odgórnie, państwowo. Oni (red. osoby długotrwale bezrobotne korzystające z pomocy społecznej) nie mają poczucia obowiązku*”.

Bezpieczeństwo (przestępczość)

Kolejnym czynnikiem świadczącym o kondycji społecznej badanego obszaru jest poziom bezpieczeństwa publicznego. Z policyjnych statystyk wynika, że przestępczość na terenie miasta systematycznie spada przy jednoczesnym wzroście ich wykrywalności.

Wykres 1. Przestępstwa ogółem w Rudzie Śląskiej.

Źródło: prezentacja Komendy Miejskiej Policji w Rudzie Śląskiej pt. „Stan bezpieczeństwa w Rudzie Śląskiej i efekty pracy policjantów w 2017 roku”, Ruda Śląska 18 styczeń 2018 r.

Organem pilnującym porządku i bezpieczeństwa w mieście z ramienia Urzędu Miasta jest Straż Miejska powołana Zarządzeniem Nr SM 1/91 Prezydenta Miasta Ruda Śląska w dniu 18 kwietnia 1991 r, z mocą obowiązującą od 01 maja 1991 r. Liczba podejmowanych przez strażników interwencji wynosiła w latach 2015-2016 po około 14,8 tys.

⁹ Źródło: „Pokoleniowe zróżnicowanie osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy w Rudzie Śląskiej” raport z badań Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej, październik 2017 r.

¹⁰ Źródło: „Badanie efektywności udzielonego wsparcia ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego”, raport z badań Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej, październik 2017 r.

W 2016 r. Straż Miejska podjęła 14,5 tys. interwencji, w tym 3,2 tys. w granicach obszaru rewitalizacji. Najwięcej interwencji podejmowano w podobszarach rewitalizacji: Nowy Bytom, Ruda i Wirek.

Poziom bezpieczeństwa publicznego obrazuje również lokalizacja adresów osób objętych nadzorem kuratorów I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Karnych oraz II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej. W 2016 r. liczba spraw sądowych w mieście wyniosła prawie 1,8 tys., w tym 1 tysiąc w granicach obszaru rewitalizacji. Analiza rozkładu przestrzennego spraw wskazuje, że najwięcej osób objętych nadzorem zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej mieszka w podobszarach rewitalizacji Ruda, Orzegów, Nowy Bytom, Wirek.

Perspektywa mieszkańców

Z przeprowadzonych badań społecznych wynika, że postrzeganie bezpieczeństwa w obszarze rewitalizacji jest lepsze niż wskazują na to statystyki. Na pytanie dotyczące bezpieczeństwa w badanym obszarze większość mieszkańców wskazała, że czuje się w najbliższej okolicy bezpiecznie. Osoby wskazujące, że czują się bezpiecznie, dodawały, że to dzięki znajomości najbliższego otoczenia i jego mieszkańców. Jako miejsca niebezpieczne badani wskazywali miejsca źle oświetlone oraz tereny budownictwa komunalnego i socjalnego np.: „W Rudzie na ul. Górniczej jest niebezpiecznie. Tam jest sporo mieszkań pustostanów, trzeba je wyremontować i oddać do użytku. Ale widać, że są tam takie środowiska uprzykrzające mieszkanie i życie innym”. Wśród mieszkańców mówi się, że lepiej nie chodzić w te okolice wieczorami.

Problemem są antagonizmy między kibicami, miasto jest podzielone pomiędzy kibiców, a także pseudokibiców drużyn Ruch Chorzów i Górnik Zabrze. To grupy wzajemnego „zwalczania się”.

Poziom edukacji

W trakcie opracowywania niniejszego dokumentu trwa proces dostosowania sieci szkół do nowego ustroju szkolnego, wprowadzonego reformą edukacji. Gimnazja są stopniowo wygaszane, a szkoły podstawowe przekształcane z sześcio- do ośmioklasowych. Sprawdzian szóstoklasisty i egzamin gimnazjalny będą zastąpione egzaminem ósmoklasisty, który po raz pierwszy zostanie przeprowadzony w roku szkolnym 2018/2019. Na potrzeby pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji przeanalizowano wyniki egzaminów i sprawdzianów w szkołach, których obwody obejmują tereny obszaru rewitalizacji.

W okresie analizowanych ostatnich 3 lat wyniki uczniów ze sprawdzianu po szóstej klasie szkoły podstawowej i egzaminu gimnazjalnego plasują większość szkół, których obwody obejmują tereny obszaru rewitalizacji Rudy Śląskiej wyraźnie poniżej wartości przeciętnych dla miasta i regionu.

Wyniki niższe od średniej dla województwa oznaczono w tabeli kolorowym tłem, dodatkowo wyniki niższe od średniej dla miasta oznaczono pogrubioną czcionką.

Tabela 5. Średnie wyniki szkół podstawowych (arkusze standardowe) prowadzonych przez Miasto Ruda Śląska (bez specjalnych), których obwody obejmują tereny obszaru rewitalizacji.

Nazwa szkoły	2014	2015	2016
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Rudzie Śląskiej	22,1	53,9	54,8
Szkoła Podstawowa nr 3 im. Joanny von Schaffgotsch-Gryzik w Rudzie Śląskiej	22,8	57,3	56,7
Szkoła Podstawowa nr 4 im. Józefa Lompy w Rudzie Śląskiej	23,1	55,5	52,6
Szkoła Podstawowa nr 5 w Zespole Szkół nr 1	16,8	51,3	48,8
Szkoła Podstawowa nr 6 im. Marii Skłodowskiej-Curie	27,3	74,0	63,8

Nazwa szkoły	2014	2015	2016
Szkoła Podstawowa nr 8 im. Jana Kawalca w Rudzie Śląskiej	25,2	56,8	49,7
Szkoła Podstawowa nr 13 im. Alfreda Szklarskiego w Rudzie Śląskiej	24,2	65,9	63,7
Szkoła Podstawowa nr 14 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu	25,1	65,1	47,9
Szkoła Podstawowa nr 20 im. Marii Konopnickiej w Rudzie Śląskiej	29,1	80,6	71,1
Szkoła Podstawowa nr 23 im. Jana Brzechwy w Rudzie Śląskiej	22,8	57,5	52,1
Szkoła Podstawowa nr 36 im. Juliusza Słowackiego w Rudzie Śląskiej	15,5	37,2	37,0
Szkoła Podstawowa nr 40 im. Karola Goduli	23,7	66,1	57,1
Szkoła Podstawowa nr 41 im. Józefa Wieszczka w Rudzie Śląskiej	22,1	53,2	53,5
miasto Ruda Śląska	24,39	62,32	58,52
województwo śląskie	25,44	65,81	61,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji o wynikach egzaminów publikowanych przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Jaworznie <http://www.oke.jaworzno.pl/www2/index.php/informacje-o-wynikach-egzamino>

Uczniowie szkół wychowują się w środowiskach zróżnicowanych zarówno pod względem socjalnym jak i opiekuńczym i wychowawczym. Rodziny uczniów obszaru rewitalizacji zamieszkują głównie osiedla, w tym bloki, część rodzin to środowiska związane z branżą górniczą. Część rodzin boryka się z problemem bezrobocia, niektóre rodziny korzystają z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Niski standard materialny niektórych rodzin powoduje społeczną marginalizację części dzieci i młodzieży. Uczniowie w większości wychowują się w rodzinach pełnych, choć w społeczności uczniowskiej są też dzieci wychowywane w rodzinach zrekonstruowanych albo samotnie przez jednego z rodziców. Szkoła powinna być wsparciem w dziedzinie wychowania i może jedynie wspomagać wychowawczą rolę rodziny. Z tego względu konieczne jest współdziałanie nauczycieli, uczniów i rodziców w zakresie skuteczności działań dydaktycznych i wychowawczych, które wpłyną na sukcesy uczniów i poprawę wyników nauczania.

W szkołach przeprowadzona została pogłębiona diagnoza, która posłużyła przygotowaniu Rocznych Planów Wspomagania dla każdej ze szkół. Placówki oświatowe w Rudzie Śląskiej realizują także różnego rodzaju programy oraz projekty. Poprawia się infrastruktura szkół oraz placówek.

Podstawowymi wyzwaniami w sferze edukacji są działania wspierające uczniów mających problemy w nauce oraz włączenie rodziców w proces edukacji dzieci, zwiększenie ich zaangażowania w działania wychowawcze i edukacyjne (np. zachęcania dzieci do nauki, kształtowania pozytywnych postaw w stosunku do przedmiotów nauczanych w szkole).

Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, dostosowanie oferty edukacyjnej do indywidualnych potrzeb dziecka w kontekście dzieci słabszych jest jednym z zadań realizacyjnych (nr 1.4.5) zapisanych w Strategii Rozwoju Miasta Ruda Śląska na lata 2014-2030.

Tabela 6. Potrzeby dzieci i młodzieży w zakresie edukacji.

wyszczególnienie	2014	2015	2016
Liczba uczniów otrzymujących wsparcie edukacyjne	4 417 uczniów	4 485 uczniów	3820 (4267 budżet zadaniowy)
Liczba uczniów objętych pracą z dziećmi zdolnymi	2846 uczniów	2853 w tym Poradnia Psych. -Ped.	1677 (2246,00 budżet zadaniowy)

Źródło: Informacja z realizacji Strategii Rozwoju Miasta Ruda Śląska na lata 2014-2030, str. 79

Utrzymujące się niskie wyniki testów zewnętrznych wskazują na potrzebę kontynuacji i wzmocnienia działań wspierających uczniów.

Tabela 7. Zestawienie średnich wyników % z egzaminów gimnazjalnych (poziom podstawowy) w szkołach prowadzonych przez Miasto Ruda Śląska (bez specjalnych), których obwody obejmują tereny obszaru rewitalizacji.

Nazwa szkoły wraz z informacją o przekształceniu ¹¹	Część humanistyczna						Część matematyczno-przyrodnicza						Język obcy		
	język polski			historia i WOS			matematyka			przedmioty przyrodnicze			język angielski		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Gimnazjum nr 3 w Rudzie Śląskiej → SZKOŁA PODSTAWOWA NR 30	68,35	71,53	74,54	68,32	63,20	66,21	57,16	54,61	58,40	52,30	56,46	54,38	71,12	67,90	70,95
Gimnazjum nr 19 w Rudzie Śląskiej → SZKOŁA PODSTAWOWA NR 5	45,17	45,21	36,40	44,83	37,57	28,07	24,50	21,86	17,27	35,92	36,00	30,53	39,57	33,31	31,00
Gimnazjum nr 6 im. Wojciecha Korfanteo w Rudzie Śląskiej → SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2	45,92	48,33	51,16	52,59	47,06	47,08	31,42	28,21	29,37	38,77	38,17	37,80	48,11	43,46	48,80
Gimnazjum nr 7 im. Noblistów Polskich w Rudzie Śląskiej → SZKOŁA PODSTAWOWA NR 16	55,16	58,87	60,32	60,27	48,82	47,80	36,97	36,15	30,68	41,46	42,77	42,38	54,82	50,61	54,19
Gimnazjum nr 13 w Zespole Szkół nr 5 w Rudzie Śląskiej → TECHNIKUM NR 3 W ZS NR 5	46,25	43,58	49,31	51,83	42,07	37,50	29,25	25,18	25,13	40,93	35,64	33,81	56,56	48,35	44,50
Gimnazjum nr 11 im. Jana S. Dworaka w Rudzie Śląskiej → SZKOŁA PODSTAWOWA NR 22	56,24	62,51	61,88	55,71	51,48	54,11	39,21	37,47	31,12	43,90	44,77	47,11	55,07	54,82	54,11
Gimnazjum nr 2 im. Wincentego Janasa w Rudzie Śląskiej → SZKOŁA PODSTAWOWA NR 28	48,74	49,16	51,20	49,50	43,67	43,57	29,31	26,23	25,26	37,52	35,05	34,97	44,53	41,00	35,55
Gimnazjum nr 5 im. Powstańców Śląskich w Rudzie Śląskiej → SZKOŁA PODSTAWOWA NR 40	60,59	62,43	64,16	56,57	51,88	50,28	42,87	47,19	37,90	46,01	49,53	47,67	60,19	64,60	55,54
Gimnazjum nr 12 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Gustawa Morcinka w Rudzie Śląskiej	70,38	78,54	78,67	72,90	67,16	70,38	68,49	69,01	62,47	58,34	61,86	61,71	87,13	79,88	84,36
Gimnazjum nr 1 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Adama Mickiewicza w Rudzie Śląskiej	67,66	76,12	75,73	64,15	55,24	60,56	50,64	54,44	50,66	53,04	56,32	50,56	77,53	74,86	81,83
Gimnazjum dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Ustawicznego w Rudzie Śląskiej → SZKOŁA PODSTAWOWA dla dorosłych w CKU	41,55	33,61	28,71	48,09	36,50	28,96	26,73	18,68	18,63	29,73	26,74	30,96	36,95	33,05	33,46
Gimnazjum nr 4 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 4 im. Herberta Clarka Hoovera w Rudzie Śląskiej	41,17	46,16	49,14	44,68	40,89	39,50	24,20	27,57	25,98	33,02	33,77	34,26	40,54	39,46	45,37

¹¹ Na podstawie uchwały nr PR.0007.41.2017 RADY MIASTA RUDA ŚLĄSKA z dnia 23 marca 2017 r. w sprawie dostosowania sieci szkół podstawowych i gimnazjów do nowego ustroju szkolnego, wprowadzonego ustawą – prawo oświatowe, na okres od dnia 1 września 2017 r. do dnia 31 sierpnia 2019 r.

Nazwa szkoły wraz z informacją o przekształceniu ¹¹	Część humanistyczna						Część matematyczno-przyrodnicza						Język obcy		
	język polski			historia i WOS			matematyka			przedmioty przyrodnicze			język angielski		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
miasto Ruda Śląska	59,77	63,69	64,96	60,45	53,66	53,72	44,63	44,72	41,51	46,68	47,92	47,30	63,07	61,10	61,74
województwo śląskie	61,88	68,71	69,76	63,52	55,92	58,62	47,25	47,78	45,76	49,45	50,76	51,69	67,62	65,33	68,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji o wynikach egzaminów publikowanych przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Jaworznie
<http://www.oke.jaworzno.pl/www2/index.php/informacje-o-wynikach-egzaminow>

Mieszkańcy Rudy Śląskiej wysoko oceniają jakość edukacji. Z przeprowadzonych wywiadów indywidualnych wynika, że działania edukacyjne powinny być uzupełnione o dodatkowe elementy np. ścieżki edukacyjne, dydaktyczne odnoszące się do miejsc pamięci, ważnych z historycznego punktu widzenia, czy instalacje naukowe, uatrakcyjniające nauczanie: „(..)To też w jakimś stopniu buduje szacunek do teraźniejszości. Głównie ścieżki dla młodzieży, dla dzieci - zwiększy to ich wrażliwość na to co się wokół nich znajduje.”

Kapitał społeczny

Kapitał społeczny odnosi się do relacji pomiędzy członkami społeczności. Jego niski poziom przejawia się brakiem silnych więzi między ludźmi, czego konsekwencją jest niechęć do podejmowania wspólnych, czy też indywidualnych działań służących poprawie życia ogółu społeczeństwa. Z kolei wysoki poziom kapitału społecznego oznacza dobre relacje pomiędzy członkami społeczności, wzajemne zaufanie, chęć wspólnego lub indywidualnego działania z myślą o poprawieniu warunków życia.

Do oceny poziomu kapitału społecznego obszaru rewitalizacji wykorzystano aktywność społeczną i obywatelską (poziom uczestnictwa w życiu publicznym). Pierwszym przyjętym miernikiem tego zjawiska jest frekwencja w wyborach: samorządowych w 2014 r.¹², parlamentarnych w 2014 r.¹³, prezydenckich w 2015 r.¹⁴ Dane Państwowej Komisji Wyborczej podają, że frekwencja w Rudzie Śląskiej wyniosła: 38,67% w wyborach samorządowych, 21,78% w wyborach parlamentarnych i 53,31% w wyborach prezydenckich.

Choć dane te obrazują jedynie ogólny zarys analizowanego zjawiska ze względu na szeroki i zróżnicowany zasięg terytorialny okręgów wyborczych, warto zauważyć, że okręgi wyborcze, które obejmują tereny znajdujące się w obszarze rewitalizacji, mają jedne z najniższych wyników frekwencyjnych.

Rysunek 3. Zestawienie frekwencji wg okręgów wyborczych obejmujących tereny znajdujące się w obszarze rewitalizacji.

Nr okręgu	Siedziba lokalu wyborczego	Parlament Europejski	Prezydent RP	Samorząd	Dzielnica
1	Gimnazjum Nr 2 41-700 Ruda Śląska ul. Ryszarda Sprusa 4	10,96%	37,2%	23,7%	Ruda
2	Gimnazjum Nr 2 41-700 Ruda Śląska ul. Ryszarda Sprusa 4	10,46%	38,7%	25,7%	Ruda
3	Szkoła Podstawowa Nr 41 41-700 Ruda Śląska ul. Jana Gierałtowskiego 15	21,69%	50,9%	40,8%	Ruda
4	Szkoła Podstawowa Nr 41 41-700 Ruda Śląska ul. Jana Gierałtowskiego 15	16,42%	44,1%	34,8%	Ruda
5	Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 41-700 Ruda Śląska ul. Adama Mickiewicza 15	22,28%	50,5%	36,4%	Ruda
6	Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 41-700 Ruda Śląska ul. Adama Mickiewicza 15	21,47%	51,0%	36,1%	Ruda
7	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 7 Specjalnych 41-700 Ruda Śląska ul. Wiktora Bujoczka 2	12,92%	39,7%	26,2%	Ruda
9	Szkoła Podstawowa Nr 3 41-700 Ruda Śląska ul. Cypriana Norwida 10	26,35%	60,0%	44,1%	Ruda
11	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska s.c 41-700 Ruda Śląska ul. Wawelska 7	22,52%	58,8%	39,9%	Osiedle Carl-Emanuel
15	Dom Pomocy Społecznej "Senior" 41-712 Ruda Śląska ul. Aleksandra Puszkina 7	12,39%	37,1%	26,1%	Orzegów

¹² http://samorząd2014.pkw.gov.pl/356_Frekwencja/247201

¹³ <http://pe2014.pkw.gov.pl/pl/wyniki/gminy/view/247201>

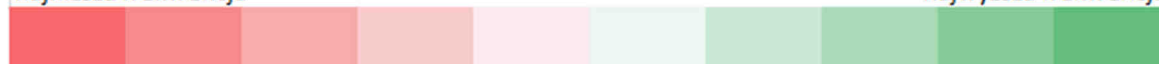
¹⁴ http://prezydent2015.pkw.gov.pl/324_Frekwencja/247201

Nr okręgu	Siedziba lokalu wyborczego	Parlament Europejski	Prezydent RP	Samorząd	Dzielnica
16	Szkoła Podstawowa Nr 6 41-712 Ruda Śląska ul. Bytomska 8	18,25%	48,0%	36,8%	Orzegów
18	Gimnazjum Nr 5 41-712 Ruda Śląska ul. Bytomska 1	22,40%	57,1%	47,0%	Godula
19	Gimnazjum Nr 5 41-712 Ruda Śląska ul. Bytomska 1	25,93%	60,0%	46,1%	Orzegów
20	Przychodnia Rejonowa Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej 41-712 Ruda Śląska ul. Wincentego Lipa 3	21,47%	50,8%	38,8%	Godula
21	Osiedlowy Dom Kultury RSM "Jowisz" 41-712 Ruda Śląska ul. Joanny 12	22,15%	53,1%	43,4%	Godula
22	Szkoła Podstawowa Nr 40 41-712 Ruda Śląska ul. Joanny 13	24,18%	58,9%	45,5%	Orzegów
23	Szkoła Podstawowa Nr 40 41-712 Ruda Śląska ul. Joanny 13	15,98%	45,1%	36,8%	Orzegów
25	Miejskie Przedszkole nr 14 41-709 Ruda Śląska ul. Węglowa 8	12,45%	43,3%	28,1%	Chebzie
26	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr1 41-709 Ruda Śląska ul. Gen. Hallera 6	12,92%	35,4%	25,8%	Chebzie i Nowy Bytom
27	Urząd Miasta (budynek B) 41-709 Ruda Śląska ul. Piotra Niedurnego 46	20,61%	52,4%	39,7%	Nowy Bytom
28	Zespół Szkół Muzycznych I i II Stopnia 41-709 Ruda Śląska ul. Piotra Niedurnego 36	20,05%	51,1%	37,4%	Nowy Bytom
29	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Rejonowa 41-709 Ruda Śląska ul. Pokoju 4	17,40%	44,3%	32,1%	Nowy Bytom
32	Szkoła Podstawowa nr 4 41-710 Ruda Śląska ul. Lwa Tołstoja 1	20,92%	52,4%	36,4%	Wirek
34	Szkoła Podstawowa Nr 8 41-710 Ruda Śląska ul. Główna 1	17,96%	47,4%	34,6%	Wirek
37	Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 2 41-710 Ruda Śląska ul. Alojzego Jankowskiego 22	23,08%	49,2%	37,2%	Wirek
38	Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 2 41-710 Ruda Śląska ul. Alojzego Jankowskiego 22	18,65%	47,8%	31,7%	Wirek
41	Gimnazjum Nr 7 41-710 Ruda Śląska ul. Obrońców Westerplatte 2A	16,03%	52,0%	34,1%	Nowy Bytom
42	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 6 im. M. Kopernika 41-710 Ruda Śląska ul. Wawrzyna Kałusa 3	8,90%	31,2%	18,9%	Wirek
51	Szkoła Podstawowa Nr 23 41-705 Ruda Śląska ul. 11 Listopada 15	18,93%	51,6%	37,6%	Bykowina
52	Miejskie Przedszkole Nr 45 41-705 Ruda Śląska ul. Bolesława Chrobrego 6	16,85%	49,0%	32,7%	Bykowina
58	Szkoła Podstawowa Nr 21 41-707 Ruda Śląska ul. Ks. Ludwika Tunkla 125	16,82%	52,3%	31,5%	Bykowina
76	NZOZ Szpital Miejski w Rudzie Śląskiej Sp. z o. o. 41-712 Ruda Śląska Wincentego Lipa 2	38,46%	40,1%	51,2%	Godula
77	NZOZ Szpital Miejski w Rudzie Śląskiej Sp. z o. o. 41-711 Ruda Śląska Główna 11	33,87%	46,0%	58,1%	Wirek
78	Dom Pomocy Społecznej "Senior" 41-712 Ruda Śląska Aleksandra Puszkina 7	44,53%	46,9%	40,4%	Orzegów
80	Pensjonat Senior Ruda Śląska Juliusza Słowackiego 22	-	87,5%	-	Wirek
Frekwencja w Rudzie Śląskiej		21,78%	53,31%	38,67%	-
Województwo Śląskie		23,75%	55,1%	43,3%	-
Polska		23,83%	55,3%	47,2%	-

Oznaczenia w tabeli:

najniższa frekwencja

najwyższa frekwencja

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Drugim miernikiem aktywności społecznej jest liczba organizacji pozarządowych i grup nieformalnych. Jak mówi wstęp do *Programu Współpracy Miasta Ruda Śląska*

z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego: „działalność organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego jest istotną cechą społeczeństwa demokratycznego, elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Znacząco wpływa też na rozwój miasta i jakość życia jego mieszkańców. Wiele dziedzin życia społecznego nie mogłoby funkcjonować bez aktywności obywatelskiej przejawiającej się w wielu ważnych inicjatywach”. Bezpośrednie zaangażowanie w życie publiczne miasta obrazuje liczba organizacji pozarządowych biorących udział w konkursach na działania własne gminy.

W Rudzie Śląskiej zarejestrowanych jest 260 organizacji pozarządowych (stowarzyszeń rejestrowanych, zwykłych, sportowych, fundacji, grup nieformalnych), w tym 78 ma siedziby w granicach obszaru rewitalizacji. W roku 2016 zadania publiczne zrealizowały 83 organizacje (2011 r. – 50 organizacji, 2012 r. – 69 organizacji, 2013 r. – 72 organizacje, 2014 - 76 organizacji, 2015 – 82 organizacje)¹⁵. Co czwarta z nich (22) to organizacje posiadające siedziby w granicach obszaru rewitalizacji.

Innym czynnikiem, który może świadczyć o aktywności społecznej jest liczba projektów składanych do budżetu obywatelskiego, który funkcjonuje w Rudzie Śląskiej od 5 lat. W 2017 r. mieszkańcy zgłosili 58 zadań – 4 ogólnomiejskie i 54 dzielnicowe. Większość zgłaszanych projektów dotyczy urządzenia miejsc rekreacji i uprawiania sportu. W 2016 r. zgłoszono 66 projektów, 57 wnioskodawcy określili jako zadania lokalne, zaś pozostałych 9 miało charakter ogólnomiejski. Warto zwrócić uwagę na rosnącą liczbę głosujących, w pierwszym głosowaniu w 2014 r. wzięło udział 3,5 tys. osób, w ostatnim, dotyczącym budżetu obywatelskiego na 2018 r. – ponad 6,4 tys.

Osoby, z którymi przeprowadzane były wywiady indywidualne wskazują na dużą potrzebę wzmocnienia rewitalizacji społecznej. Wskazują także na konieczność bezpośredniej i konsekwentnie prowadzonej pracy z mieszkańcami, jako jedyną możliwość zmiany sytuacji tych osób. Najbardziej potrzebne są działania w skali mikro, skierowane do lokalnych społeczności: *„wspieranie jakichś konkretnych grup mieszkańców i ich lokalnych działań. (...) mieszkańcy Rudy Śląskiej są mało związani z miastem i nie przekłada się to na rozwój tego miasta. Więc tego typu działania, które kierują się do tych mikro społeczności powinny być cały czas kontynuowane. To wpłynie na ich większe związanie z miastem. To jest budowanie podstawy aktywności społecznej”*. O potrzebie i efektywności takich działań może świadczyć sukces projektu pt. RAJZA PO KAUFHAUSIE, realizowanego z udziałem i na rzecz społeczności lokalnej. Mieszkańcy opowiadali o swojej dzielnicy, a potem na podstawie tych opowiadań powstał spektakl prezentowany mieszkańcom całego miasta. Ponownie odkryto historię dzielnicy dla wszystkich mieszkańców.

Powodzenie mają projekty realizowane we współpracy z mieszkańcami: *„Takie działania zapobiegają budowaniu jakiejś roszczeniowości. Mieszkańcy się aktywizują i zaczynają czuć przywiązani do osiedla, dzielnicy, potem miasta. Angażują się w życie społeczne.”*

Perspektywa mieszkańców

Zdaniem uczestników spacerów badawczych obecnie ludzie żyją odizolowani, nie utrzymują tak bliskich relacji, jak kiedyś. Nowi mieszkańcy nie integrują się ze starymi. Dlatego konieczne jest aktywne funkcjonowanie podmiotów animujących działalność społeczną. Bardzo wartościową inicjatywą oddolną jest funkcjonujące od 2007 roku Towarzystwo Miłośników Orzegowa. W podobszarze rewitalizacji Ruda swoją siedzibę ma Towarzystwo Przyjaciół Rudy Śląskiej. Mieszkańcy innych obszarów Rudy Śląskiej również potrafią się

¹⁵ Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Współpracy Miasta Ruda Śląska z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego za rok 2016 Załącznik do uchwały nr PR.0007.56.2017 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 20.04.2017 r

zaangażować społecznie, czego przykładem była akcja ratowania platanów przy ul. Mickiewicza.

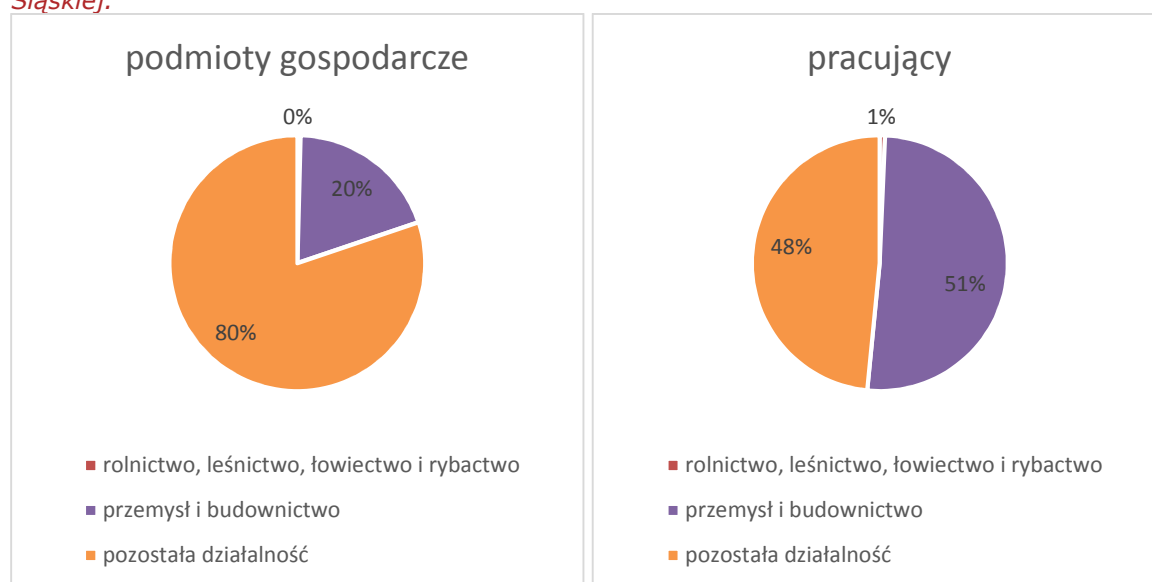
4.1.2. Sfera gospodarcza

Ustawa o rewitalizacji zwraca uwagę w szczególności na dwa rodzaje negatywnych zjawisk gospodarczych: niski stopień przedsiębiorczości mieszkańców oraz słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw.

Ruda Śląska jest dużym ośrodkiem przemysłowym, największym miastem górniczym w Unii Europejskiej. W ostatnich latach istotnego znaczenia nabierają zakłady produkcyjne w dziedzinie obróbki metali, automatyki przemysłowej, przemysłu spożywczego, poligraficznego i materiałów izolacyjnych.

O specyfice lokalnego i regionalnego rynku pracy decyduje także struktura pracujących ze względu na poszczególne branże. Warto także w tym miejscu zestawić liczbę pracujących z liczbą podmiotów gospodarczych. Podmioty gospodarcze z branży przemysł i budownictwo stanowią 1/5 ogółu przedsiębiorstw, przy czym zatrudniają połowę pracujących w mieście¹⁶.

Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarczych i pracujących według głównych branż w 2016 r. w Rudzie Śląskiej.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Potwierdzają to wnioski zawarte w raporcie z przeprowadzonego badania pn. „Ocena kondycji ekonomicznej osób fizycznych i podmiotów gospodarczych miasta Ruda Śląska” sporządzonego przez Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych w Łodzi: „Mimo trwającego procesu restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego, w Rudzie Śląskiej wciąż¹⁷ obserwujemy bardzo wysoki udział pracujących w tym sektorze (33%). (...) Obserwowane jest więc wysokie uzależnienie gospodarki lokalnej od sektora tradycyjnego i potrzeba

¹⁶ Dane GUS nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób (w 2016 r. było to 9302 podmiotów), duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane łącznie z rolnictwem indywidualnym i pracującymi w organizacjach, fundacjach, związkach (SOF), według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

¹⁷ Badanie obejmowało lata 2002-2012 i zostało wykonane na zlecenie Górnośląskiego Związku Metropolitalnego w ramach projektu pn. „Ocena kondycji ekonomicznej osób fizycznych i podmiotów gospodarczych w kontekście dynamiki rozwoju społeczno-gospodarczego miast Górnośląskiego Związku Metropolitalnego wraz z opracowaniem Programu Rozwoju Gospodarczego Metropolii "Silesia" do 2025" współfinansowanego w ramach PO Pomoc Techniczna 2007-2013.

inicjowania i prowadzenia działań adaptacyjnych i modernizacyjnych, które zwiększą potencjał miasta”.

Największym pracodawcą w mieście jest KWK Ruda, którą tworzą Ruch Bielszowice, Ruch Halemba i Ruch Pokój, zatrudnia 6,5 tys. osób z czego 5,2 tys. „pod ziemią”. Najwięcej osób pracuje w Ruchu Bielszowice – 2,9 tys. osób, w tym 2,3 tys. „pod ziemią”. W Ruchu Halemba zatrudnionych jest 2,4 tys. pracowników, z czego 1,8 tys. „pod ziemią”. Najmniejsze zatrudnienie jest w Ruchu Pokój. Tutaj zatrudnione są 1,3 tys. osób, w tym 1,1 tys. to pracownicy dołowi.

Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na koniec 2016 roku w Rudzie Śląskiej wynosiła 9817, natomiast w samym obszarze rewitalizacji funkcjonowało ich 3131. Wartość wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych na 100 osób jest w obszarze rewitalizacji nieco wyższa niż dla całego miasta. Jest to naturalne zjawisko, ponieważ obszar rewitalizacji obejmuje tereny o charakterze mieszkalno-usługowym. Najwięcej podmiotów gospodarczych funkcjonuje w podobszarach rewitalizacji: Nowy Bytom, Wirek/Czarny Las i Ruda.

W tym miejscu należy także wspomnieć o zmianach, które zachodzą w liczbie ludności i strukturze wiekowej mieszkańców Rudy Śląskiej, gdyż bezpośrednio będą one wpływać na sytuację na lokalnym rynku pracy – szczególnie w zakresie dostępności podaży osób do pracy. Zmniejszająca się liczba ludności ogółem i udziału ludności w wieku produkcyjnym wpłynie na wzrost ilości ofert pracy na rynku i zmniejszenie się poziomu bezrobocia. Jednakże w związku z ograniczoną dostępnością osób do pracy część pracodawców może ograniczać swoją działalność biznesową.

Działalność małych i średnich przedsiębiorstw wspierana jest przez Rudzką Agencję Rozwoju „Inwestor”, Rudzki Inkubator Przedsiębiorczości oraz Cech Rzemiosł i Przedsiębiorczości. W celu pobudzenia życia gospodarczego władze miast Ruda Śląska oraz Świętochłowic, powołały wspólnie do istnienia Śląski Park Przemysłowy, mający przyczynić się do powstania nowych inwestycji na terenach poprzemysłowych wzdłuż Drogowej Trasy Średnicowej.

Uzupełniających informacji dostarczają dane zebrane podczas obserwacji w terenie (spacery badawcze) oraz w materiał zebrany na podstawie wywiadów indywidualnych.

Zdjęcie 1. Pustostany w obszarze rewitalizacji.

Źródło: zasoby własne.

Perspektywa mieszkańców

Mieszkańcy zwracają uwagę, że w obszarze rewitalizacji występuje wiele pustostanów, np. w rejonie ulic Starowiejska, Miarki oraz Wincentego Janasa, gdzie wskazano na puste witryny

sklepowe i opuszczone lokale usługowe. Ulica Janasa była kiedyś główną aleją handlową w dzielnicy Ruda, obecnie jest zdegradowana.

Zdaniem mieszkańców w obszarze rewitalizacji brakuje punktów gastronomicznych, restauracji, kawiarni. Podczas spacerów badawczych podkreślano, że dzielnica Wirek od zawsze była dzielnicą handlową, były liczne sklepy i restauracje. Obecnie większość tych budynków nie istnieje, została wyburzona. Targowisko miejskie przy ul. Kupieckiej systematycznie traci klientów. Wynika to m.in. z systemu funkcjonowania targowiska – jeden dzień targowy w tygodniu w godzinach 7:00-13:00, które pokrywają się z godzinami pracy większości ludzi.

W ramach sfery gospodarczej należy także poruszyć temat niewystarczającej liczby i jakości miejsc noclegowych, co nie pozostaje bez wpływu na gospodarczy i społeczny rozwój miasta. Obecnie podróżujący do Rudy Śląskiej w celach turystycznych czy biznesowych korzystają często z obiektów zlokalizowanych w sąsiednich miejscowościach.

Z przeprowadzonych wywiadów indywidualnych, wynika że na atrakcyjność gospodarczą obszaru rewitalizacji duży wpływ ma sposób i jakość zagospodarowania przestrzeni zielonych. Zdaniem respondentów w obszarze rewitalizacji brakuje urządzonych terenów zielonych, pełniących funkcje społeczno-gospodarcze: *„Biznes lubi jak jest ładnie. Czyli głównie wszystko sprowadza się do tworzenia dużych przestrzeni zielonych. Wokół nich potem chętnie rozwija się gospodarka”*.

4.1.3. Sfera środowiskowa

Analiza negatywnych zjawisk środowiskowych zgodnie ustawą o rewitalizacji obejmuje ocenę przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia ludzi, zdrowia lub ogólnego stanu środowiska. Do opracowania tego rozdziału wykorzystano informacje z dokumentów pt. „Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla miasta Ruda Śląska na lata 2015-2018”, „Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Rudy Śląskiej” oraz aktualne dane o stanie środowiska.

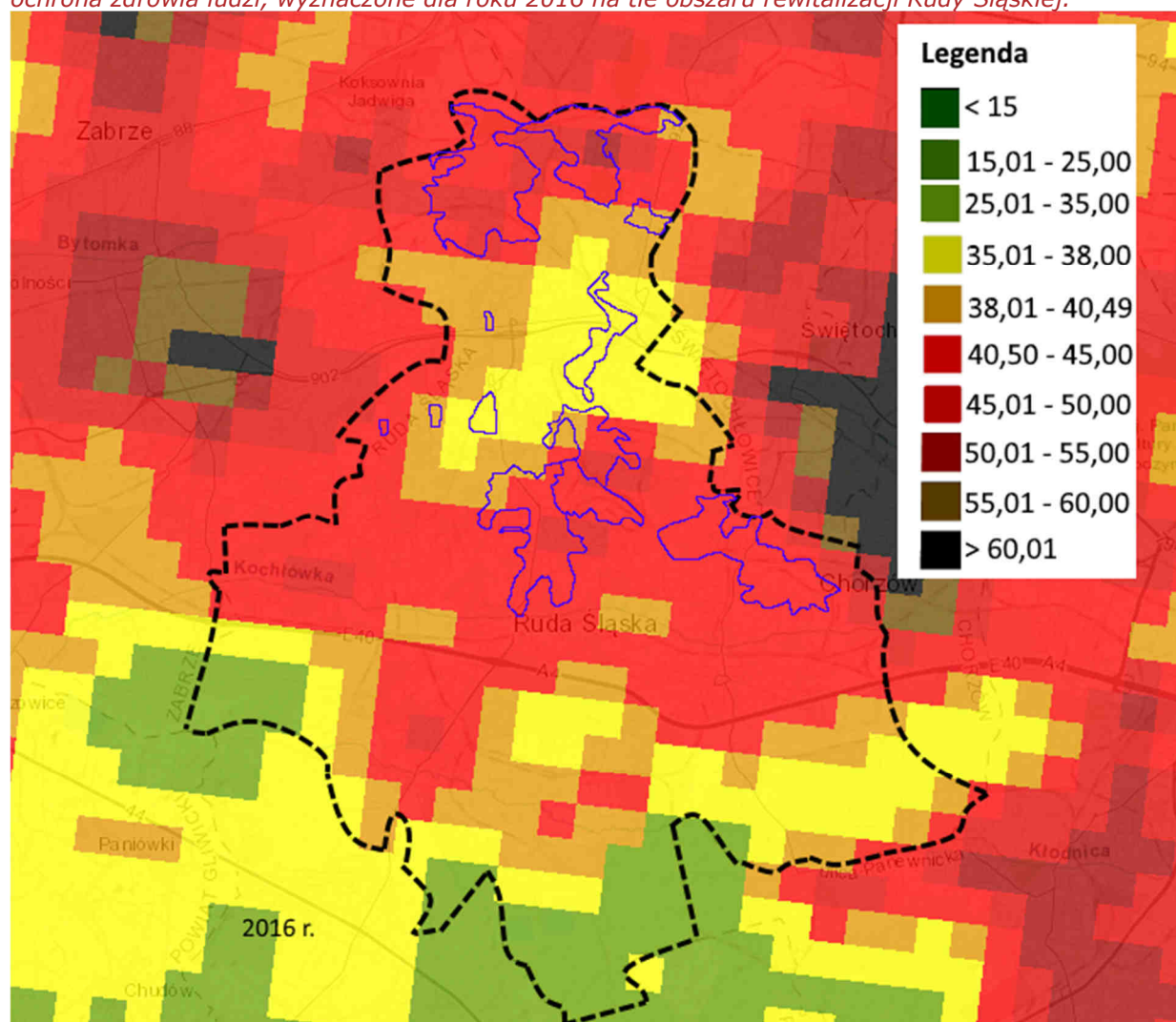
Stan środowiska ma znaczący wpływ na jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Rozwijające się od ponad dwustu lat górnictwo węgla kamiennego i hutnictwo spowodowały dewastację środowiska naturalnego. Wynikiem prowadzonej działalności górniczej, hutniczej, energetycznej, bądź innej działalności przemysłowej są: liczne obniżenia terenu, szkody górnicze, zanieczyszczanie cieków powierzchniowych, powietrza atmosferycznego, pogorszenie klimatu akustycznego, zwałowiska odpadów powęglowych, zwałowiska energetyczne, zwałowiska pohutnicze, tereny przesuszone i nieużytkowane, zalewiska i podtopienia, tereny zabagnione, nieużytkowane zbiorniki wodne itp. Przykładem terenów przemysłowych miasta Ruda Śląska są tereny po byłej KWK „Wawel” i „Nowy Wirek”, a zdegradowanych teren po byłej Koksowni „Orzegów”.

Oceny jakości powietrza w województwie śląskim dokonuje WIOŚ w Katowicach w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, opracowując roczne oceny jakości powietrza. Oceny jakości powietrza są dokonywane w strefach, w tym w aglomeracjach. Miasto Ruda Śląska zlokalizowane jest w strefie Aglomeracja Górnośląska. Z uwagi na fakt, że w Rudzie Śląskiej znajduje się jedynie stacja dokonująca pomiarów stężeń benzenu, opis jakości powietrza został wykonany w oparciu o dane zebrane dla Aglomeracji Górnośląskiej w przygotowanej przez WIOŚ „Piętnastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmującej 2016 rok”. Nie ma możliwości zbadania szczegółowych aspektów

zanieczyszczenia powietrza w obszarze rewitalizacji. Należy przyjąć, że poniższa analiza dotycząca całego miasta charakteryzuje również obszar rewitalizacji.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego na omawianym terenie przekroczyło dopuszczalne lub docelowe stężenia (klasa C) pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu PM_{2,5} i benzo(a)pirenu oraz dwutlenku azotu. Pyły mogą stanowić poważny czynnik chorobotwórczy, osiadają na ściankach pęcherzyków płucnych utrudniając wymianę gazową, powodują podrażnienie naskórka i śluzówki, zapalenie górnych dróg oddechowych oraz wywołują choroby alergiczne, astmę, nowotwory płuc, gardła i krtani. Pył zawieszony PM₁₀ powoduje zwiększenie zachorowalności na choroby układu oddechowego. Na poniższej mapie przedstawiono modelowanie stężeń pyłu PM₁₀ za 2016 r. na tle obszaru rewitalizacji.

Mapa 20. Obszary przekroczeń średnich stężeń rocznych pyłu zawieszonego PM₁₀ - kryterium ochrona zdrowia ludzi, wyznaczone dla roku 2016 na tle obszaru rewitalizacji Rudy Śląskiej.

Źródło: <http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/maps/modeling?theme=contrast>

Stan powietrza atmosferycznego na obszarze miasta Ruda Śląska, w tym na obszarze rewitalizacji kształtowany jest przez różne źródła emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, są to:

- emisja powierzchniowa – ze spalania na cele ciepłownicze w lokalnych kotłowniach oraz lokalnych i indywidualnych systemach grzewczych (rozproszone źródła),
- emisja punktowa – źródła pochodzące z przemysłu i energetycznego spalania paliw (w tym emisje przemysłowe, powstające w trakcie procesów technologicznych,

odprowadzane emitorami o średniej i dużej wysokości, a także lokalne zakłady przemysłowe i zakłady przemysłowe zlokalizowane w miastach ościennych),

- emisja liniowa – źródła pochodzące z transportu samochodowego (emisja komunikacyjna),
- emisja niezorganizowana pyłów do powietrza z obszarów przemysłu wydobywczego oraz hałd.

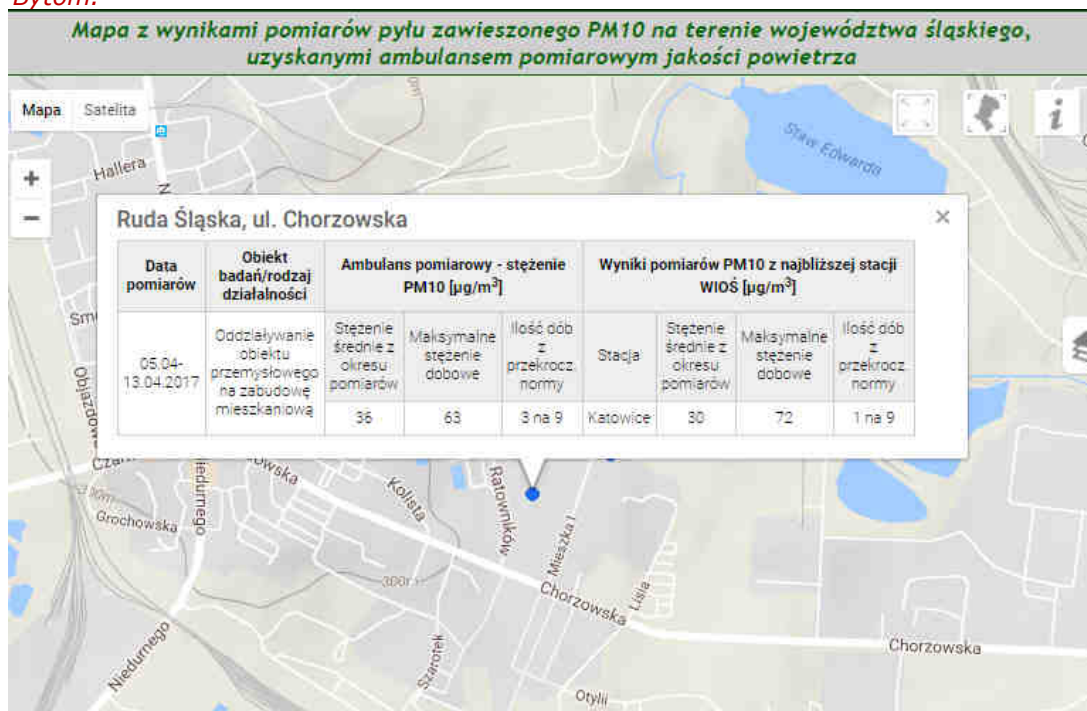
Tabela 8. Udział poszczególnych rodzajów źródeł w emisji w Rudzie Śląskiej w 2015 roku.

udział poszczególnych rodzajów źródeł w emisji	emisja				
	powierzchniowa	liniowa	punktowa	niezorganizowana	rolnicza ¹⁸
pyłu zawieszonego PM10	49,8%	18,3%	20,8%	9,8%	1,3%
pyłu zawieszonego PM2,5	73,1%	12,1%	12,7%	2,1%	-
benzo(a)pirenu	88,0%	-	12,0%	-	-
tlenków azotu	28,7%	34,1	37,0%	-	0,2%

Źródło: Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji, Katowice, grudzień 2017 r.

W przypadku benzo(a)pirenu źródła emisji powierzchniowej stanowiły aż 88% emisji całkowitej tego zanieczyszczenia na terenie Rudy Śląskiej. Podobnie dla pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 największe udziały w bilansie emisji tych substancji stanowią źródła emisji powierzchniowej – dla PM10 jest to prawie 50%, natomiast dla PM2,5 – 73,1%. Są to źródła związane z sektorem komunalno-bytowym, czyli spalania paliw w indywidualnych systemach grzewczych w zabudowie mieszkaniowej i usługowej. Bardzo dużą emisję zanieczyszczeń do atmosfery powoduje powszechne wykorzystanie węgla kamiennego jako podstawowego surowca opałowego.

Rysunek 4. Wyniki z pomiarów mobilnego ambulansu pomiarowego immisji w podobszarze rewitalizacji Nowy Bytom.

Źródło:

http://www.katowice.pios.gov.pl/index.php?tekst=monitoring/srodowisko/powietrze/mapa_ambulans/mapa_amb

¹⁸ emisja z rolnictwa – źródła pochodzące z obszarów upraw oraz hodowli zwierząt, w tym stosowania nawozów i użycie maszyn rolniczych

Problem emisji powierzchniowej dotyczy w szczególności zasobu mieszkaniowego miasta Ruda Śląska. Należy zaznaczyć, że tylko kilka procent budynków komunalnych zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji posiada centralne ogrzewanie. W pozostałych budynkach znajdują się piece opalane węglem. Można więc stwierdzić, że obszar rewitalizacji przyczynia się do generowania niskiej emisji w mieście.

Kolejnym istotnym źródłem emisji zanieczyszczeń na terenie Rudy Śląskiej jest emisja punktowa pochodząca z dużych zakładów. Ten typ emisji stanowi 37% emisji całkowitej dwutlenku azotu. W przypadku zanieczyszczeń pyłowych, emisja punktowa ma mniejsze znaczenie. Jakość powietrza w obszarze rewitalizacji kształtowana jest również przez emisję ze źródeł innych niż zlokalizowane na jego terenie, czy terenie miasta (m.in. emisję z zakładów przemysłowych zlokalizowanych w miastach ościennych). Źródła liniowe dotyczą głównie emisji tlenków azotu, a w mniejszym zakresie pyłu zawieszonego PM10 i pyłu PM2,5.

Emisja liniowa ma także duży wpływ na **klimat akustyczny**. Hałas komunikacyjny w Rudzie Śląskiej generują przede wszystkim drogi o wysokim natężeniu ruchu: autostrada A-4 (w południowej części miasta) i Drogowa Trasa Średnicowa (w jego północnej części) oraz droga wojewódzka nr 925 relacji Bytom-Rybnik. Na podstawie mapy akustycznej zidentyfikowano tereny zagrożone przekroczeniem wartości dopuszczalnych hałasu drogowego. Wyznaczono 22 obszary w granicach miasta, na których występują przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu drogowego. 7 z nich zlokalizowanych jest w granicach obszaru rewitalizacji.

Tabela 9. Identyfikacja obszarów, na których występują przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu samochodowego.

ulica	Przekroczenia L_{DWN}^{19}	Przekroczenia L_N^{20}
Karola Goduli (podobszar rewitalizacji Godula)	obszar przekroczenia sięga do pierwszej linii zabudowy i opiera się na najbliższych od ulicy elewacjach	obszar przekroczenia opiera się miejscami o elewacje od strony ulicy. Przy kilku budynkach wystąpiło przekroczenie większe niż 5 dB
Ryszarda Sprusa i Orzegowska (podobszar rewitalizacji Ruda północna)	obszar przekroczenia sięga do pierwszej linii zabudowy i opiera się na najbliższych od ulicy elewacjach	obszar przekroczenia sięga do pierwszej linii zabudowy i opiera się na najbliższych od ulicy elewacjach
Wolności (podobszar rewitalizacji Ruda północna)	obszar przekroczenia nie obejmuje zabudowy przy ulicy	obszar przekroczenia sięga do pierwszej linii zabudowy i opiera się na najbliższych od ulicy elewacjach
DTŚ + Zabrzańska + Piotra Niedurnego (podobszar rewitalizacji Chebzie)	obszar przekroczeń sięga do elewacji budynków. Przy kilku budynkach wystąpiło przekroczenie większe niż 10 dB	obszar przekroczeń sięga do elewacji budynków. Przy kilku budynkach wystąpiło przekroczenie większe niż 10 dB
ul. Piotra Niedurnego + Czarnoleśna + Generała Józefa Hallera (podobszar rewitalizacji Nowy Bytom)	obszar przekroczenia sięga do pierwszej linii zabudowy i opiera się na najbliższych od ulicy elewacjach	obszar przekroczenia sięga do pierwszej linii zabudowy i opiera się na najbliższych od ulicy elewacjach

¹⁹ L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz.18.00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00),

²⁰ L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00),

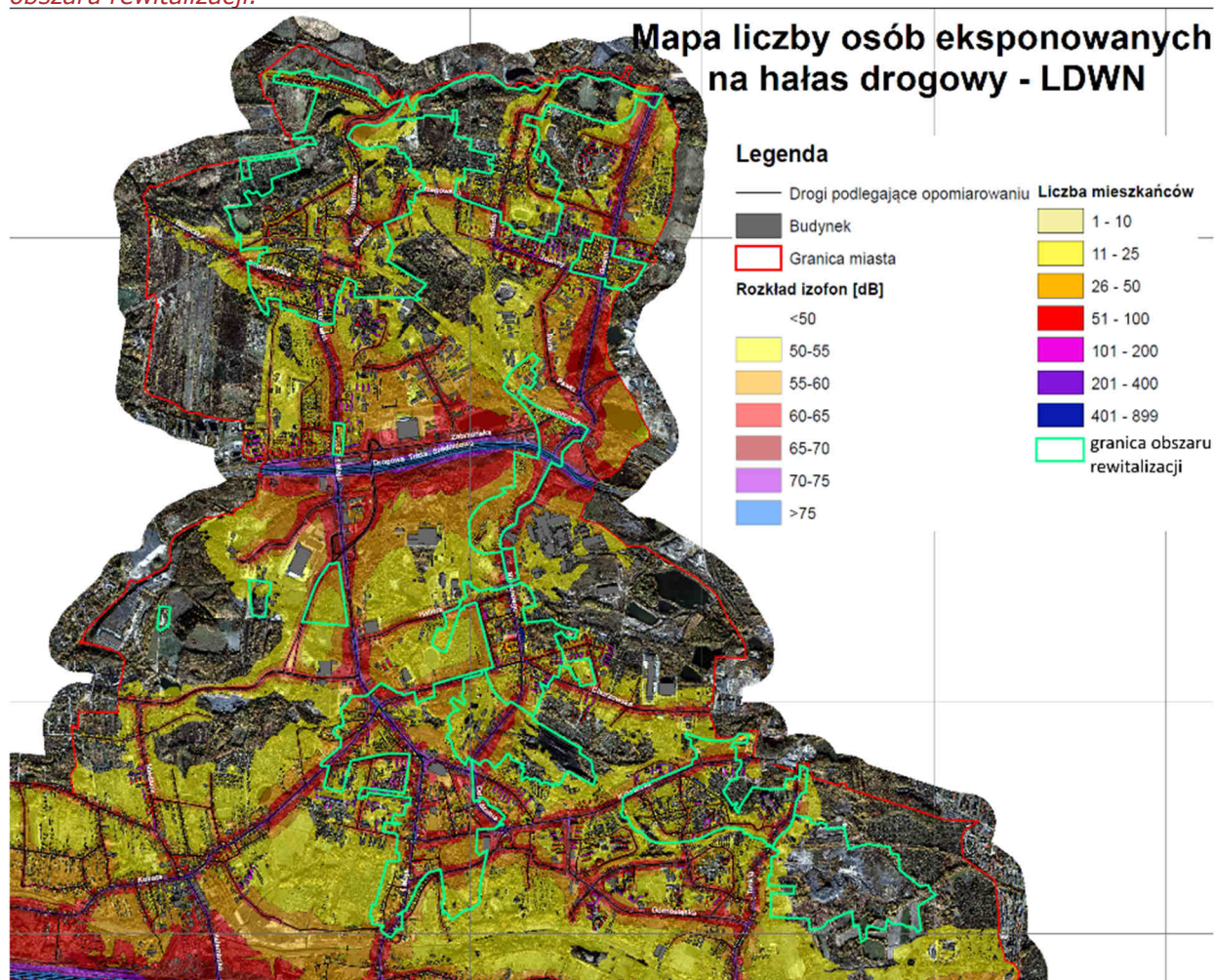
ulica	Przekroczenia L_{DWN}^{19}	Przekroczenia L_N^{20}
ul. 1 Maja + Obrońców Westerplatte + Edmunda Kokota (podobszar rewitalizacji Wirek Czarny Las)	obszar przekroczenia sięga do pierwszej linii zabudowy i opiera się na najbliższych od ulicy elewacjach	obszar przekroczenia sięga do pierwszej linii zabudowy i opiera się na najbliższych od ulicy elewacjach
Katowicka (podobszar rewitalizacji Bykowina)	obszar przekroczenia sięga do pierwszej linii zabudowy i opiera się na najbliższych od ulicy elewacjach	obszar przekroczenia sięga do pierwszej linii zabudowy i opiera się na najbliższych od ulicy elewacjach

Źródło: Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla miasta Ruda Śląska (str. 64-66).

Wpływ na poziom hałasu drogowego ma przede wszystkim szybko wzrastająca liczba pojazdów samochodowych, prędkość strumienia pojazdów, brak zintegrowanego zarządzania ruchem, a także zła jakość nawierzchni drogowych.

Na podstawie „Mapy akustycznej miasta Ruda Śląska” stwierdza się, że przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu drogowego występują głównie w przedziale 0,01- 5 dB.

Mapa 21. Fragment mapy liczby osób ekspozowanych na hałas drogowy L_{DWN} z zaznaczeniem granic obszaru rewitalizacji.

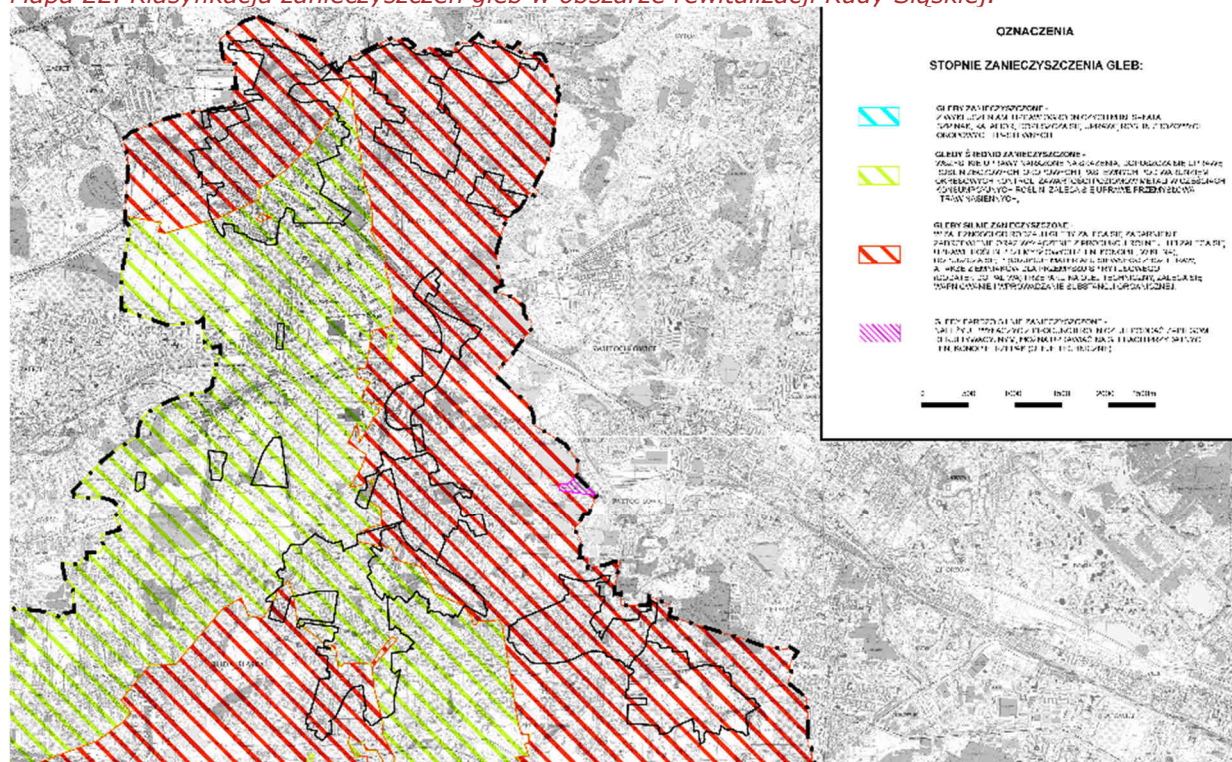
Źródło: Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla miasta Ruda Śląska.

Gleby w Rudzie Śląskiej, jak i na obszarze rewitalizacji w większości uległy poważnej degradacji. Wpływ na jakość gleb miały zakłady zlokalizowane na terenie miasta Ruda Śląska oraz nieistniejące zakłady metali nieżelaznych z północnych dzielnic miasta. Gleby silnie

zanieczyszczone występują w podobszarach Orzegów, Godula, Chebbie, Nowy Bytom, Bykownina, w południowo zachodniej części podobszaru Ruda północna i południowej części podobszaru Wirek (dolina potoku Bielszowickiego).

Zawartość metali w glebach w szczególności kadmu, ołowiu i cynku przekracza stężenia naturalne, a w rejonie dzielnic północnych wartości te przekraczają stężenia tolerowane przez rośliny²¹. W obszarze rewitalizacji miasta Ruda Śląska przeważają gleby kwaśne, co ma wpływ na wzrost pobierania metali przez rośliny.

Mapa 22. Klasyfikacja zanieczyszczeń gleb w obszarze rewitalizacji Rudy Śląskiej.

Źródło: opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Rudy Śląskiej

Pomimo dużego odsetka terenów zieleni w mieście (obszary leśne stanowią 1/5 powierzchni miasta) obszar rewitalizacji obejmuje tereny silnie zurbanizowane, o niskich walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Lasy położone są w południowej części miasta. Natomiast w obszarze rewitalizacji znajdują się **tereny zielone** urządzonej oraz tereny otwarte. W dolinie Bytomki, na osiedlu „Paryż” i w rejonie cmentarza w dzielnicy Godula występują grądy, a w obrębie doliny Bytomki i w rejonie cmentarza w dzielnicy Godula -zarośla łożowe. W kompleksie leśnym w Starej Kuźnicy znajdują się torfowiska wysokie (tworzy je gruba warstwa mchów torfowców i krzewinki).

W obszarze rewitalizacji znajduje się 5 parków spacerowo-wypoczynkowych²²:

- **park im. A. Koziola**, przy ul. Ballestremów i Piastowskiej. Założony został w latach 80-tych XIX wieku z inicjatywy rodziny Ballestremów. W 2015 r. w ramach kompleksowej modernizacji wykonano w parku zaplecze dla różnego rodzaju działań kulturalnych, imprez plenerowych, pikników rodzinnych czy zawodów sportowych (muszla koncertowa, plac do musztry, oczko wodne i budynek cukiernio-kawiarni).

²¹ Źródło: opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Rudy Śląskiej

²² Na podstawie publikacji pt. *Turystyczno-edukacyjna trasa piesza, rowerowa lub samochodowa o charakterze przyrodniczo – historycznym „Zielone płuca” Rudy Śląskiej, czyli spacery po rudzkich parkach w dzielnicach Ruda, Godula, Orzegów i Nowy Bytom miasta Rudy Śląskiej* opracowanej w ramach projektu „RUDA NA ZIELONO” współfinansowanego przez Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Ruda Śląska 2010 r., autorstwa Sabina Sibińska – Górka, a także „Opracowania ekofizjograficznego dla Miasta Rudy Śląskiej”

Prace obejmowały także remont chodników i alejek, budowę oczka wodnego i małego placu zabaw, instalację energooszczędnego oświetlenia i monitoringu.

- **park im. Jana Sobieskiego**, o powierzchni około 3 ha został założony i urządzony przez hrabiego Mikołaja Ballestrema w XIX wieku. Obecnie jest mocno zaniedbany i zatracił charakter parku, przypominając typowy las grądowy. Rosną w nim liczne, okazałe drzewa - przy czym najczęstsze to kasztanowce zwyczajne, graby i lipy, w środkowej i południowej części zachował się zróżnicowany starodrzew. Staw na południe od parku pokryty jest warstwą rzęsy drobnej i trój rowkowej, brzegi i płycizny porastają pałki szerokolistne, szuwar trzciny pospolitej. Obszar ten jest siedliskiem lęgowym ptaków i płazów. Mimo lokalizacji w pobliżu zabudowań mieszkalnych i przy przedszkolu park obecnie ma niewielkie znaczenie dla mieszkańców ze względu na jego zły stan, brak oświetlenia i dewastację małej architektury.
- **park Młodzieży** przy ul. Podlas - Bytomskiej, powstał w latach 1962 - 1964, z inicjatywy miejskiej struktury Związku Młodzieży Socjalistycznej, w wyniku prac społecznych na obszarze nieużytków i wysypisk. Aktualnie park zajmuje powierzchnię 5,3 ha i jest jednym z najładniej utrzymanych parków miejskich w Rudzie Śląskiej. Ma duże znaczenie dla mieszkańców, ponieważ zlokalizowany w pobliżu kompleksu sportowego Burloch Arena, obok osiedli mieszkaniowych.
- **park Dworski** przy ul. Parkowej, założony w 1870 r., rozbudowany w 1904r. z inicjatywy Rudolfa Hegenscheidta, dyrektora generalnego huty „Pokój”. Z dawnej okazałości parku niewiele zostało, jednak nadal jest to miejsce wypoczynku mieszkańców.
- **park Hallera**, usytuowany pomiędzy ulicami Hallera i Konstytucji, naprzeciw „Promus’a”, obok ogródków działkowych „Ziemia Bytomska”. Park zajmuje powierzchnię 4,3 ha, a założony został w 1967 r. Obecnie park jest zaniedbany, brak zabiegów pielęgnacyjnych spowodował, że pierwotnie asfaltowe alejki zostały częściowo zarośnięte.

Tereny zielone odgrywają ważną rolę w mieście: pochłaniają zanieczyszczenia powietrza, tłumią hałas, wzbogacają powietrze w tlen, ożywiają wymianę powietrza oraz co ważne wpływają na klimat miasta. poza parkami w granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są zieleńce:

a) podobszar rewitalizacji Ruda północna

- Zieleniec przy ul. Jana Gierałtowskiego - Piastowskiej - Antoniego Maya - zlokalizowany w pobliżu kościoła, głównej ulicy i osiedla mieszkaniowego ma umiarkowane znaczenie dla mieszkańców,
- Zieleniec przy ul. Orzegowskiej-Matejki - zlokalizowany w pobliżu głównych ulic, na terenie Zieleńca znajduje się Kaplica Piusa X, ma niewielkie znaczenie dla mieszkańców,
- Zieleniec ekologiczny przy ul. Szczęść Boże - Sosinki - zlokalizowany w pobliżu stadionu KS. Slavia Ruda Śląska, niedaleko granicy z miastem Zabrze, ma niewielkie znaczenie dla mieszkańców, obecnie stanowi główne miejsce wybiegu dla psów w tej okolicy,
- Planty Żwirki i Wigury przy ul. Wolności - Piastowskiej - zlokalizowane przy głównej ulicy, w pobliżu sklepów i dworca PKP, restauracji, hotelu, duże znaczenie dla mieszkańców ze względów lokalizacyjnych,
- Zieleniec przy ul. Jana Gierałtowskiego-Dunajewskiego - zlokalizowany naprzeciwko szkoły, przy przystanku autobusowym, w pobliżu osiedli i sklepów, ma duże znaczenie dla mieszkańców,

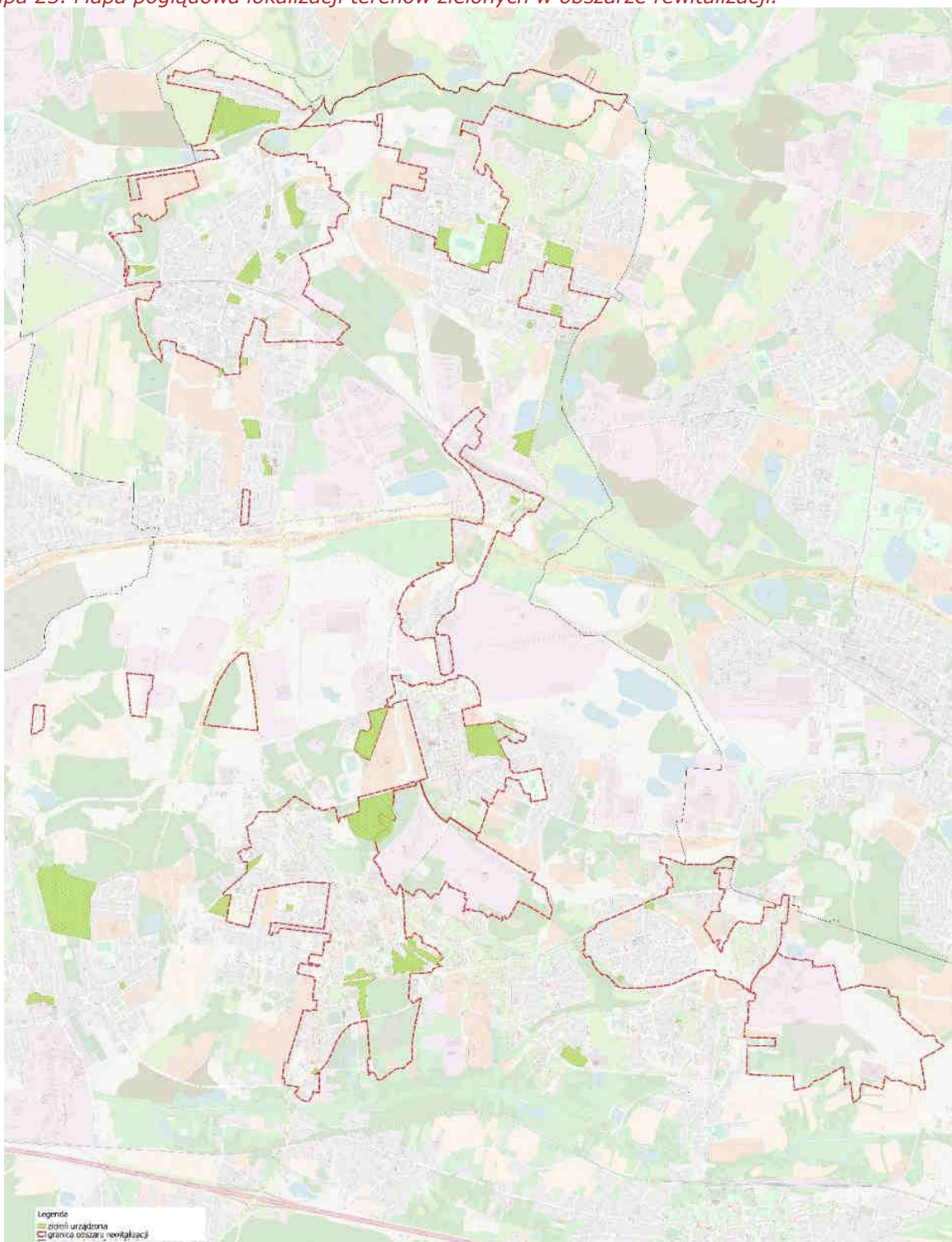
- b) Podobszar rewitalizacji Orzegów
- Planty przy ul. Kard. Augusta Hlonda - zlokalizowane od zachodniej strony stadionu Burloch Arena, w pobliżu osiedli mieszkaniowych, mają duże znaczenie dla mieszkańców, przez Planty przechodzą bezpośrednie ścieżki do strefy sportowej Burloch Arena, na ich terenie znajduje się również plac zabaw dla dzieci
  - Zieleniec przy ul. Bytomskiej - zlokalizowany wzdłuż ul. Bytomskiej, naprzeciwko zabudowań, stanowi przedłużenie Parku Młodzieży, ma umiarkowane znaczenie dla mieszkańców ze względu na niską estetykę miejsca
  - Zieleniec przy ul. Kard. Augusta Hlonda - zlokalizowany w centralnej części starego osiedla dzielnicy Orzegów przy kościele parafialnym, ma umiarkowane znaczenie dla mieszkańców, na zieleńcu znajduje się klomb z godłem Polski oraz tablica upamiętniająca poległych w latach 1919-1921 powstańców Orzegowa
- c) Podobszar rewitalizacji Godula
- Planty Niepodległości przy ul. Karola Goduli - zlokalizowane przy głównych ulicach, w pobliżu przystanków autobusowych, sklepów, szpitala miejskiego, restauracji, duże znaczenie dla mieszkańców ze względu na funkcję reprezentacyjną miejsca oraz centralne usytuowanie
  - Zieleniec przy ul. Przedszkolnej - zlokalizowany na terenie dużego osiedla, przy boisku, ma niewielkie znaczenie dla mieszkańców ze względu na zły stan zieleńca.
- d) Podobszar rewitalizacji Chebzie
- Skwer przy ul. Plac Szkolny - zlokalizowany przy rondzie Unii Europejskiej, w pobliżu szkoły, osiedli mieszkaniowych, ma umiarkowane znaczenie dla mieszkańców,
- e) Podobszar rewitalizacji Nowy Bytom
- Zieleniec przy ul. Furgoła 4, 8, 10 - zlokalizowany pomiędzy budynkami mieszkalnymi, ma duże znaczenie dla społeczności lokalnej mieszkającej przy ul. Furgoła
- f) Podobszar rewitalizacji Wirek – Czarny Las
- Zieleniec przy ul. Kokota-Cynkowa - zlokalizowany przy głównej ulicy naprzeciwko Kościoła w pobliżu osiedla i domów jednorodzinnych, ma umiarkowane znaczenie dla mieszkańców
  - Planty przy ul. Czajkowskiego - zlokalizowane pomiędzy głównymi ulicami Katowicką i Nowary, w pobliżu kościoła, od strony Katowickiej zlokalizowany przystanek autobusowy, mają umiarkowane znaczenie dla mieszkańców ze względu na niską estetykę miejsca
  - Planty im. ks. Antoniego Gutsfelda - zlokalizowane przy głównej ulicy, przy przystanku autobusowym obok stadionu GKS Wawel Wirek, mają duże znaczenie dla mieszkańców ze względu na miejsce pamięci (pomnik), zlokalizowany obok stadion, teren często uczęszczany przez uczniów ze względu na zlokalizowane w niedalekiej odległości szkoły
  - Planty przy ul. Katowickiej – Tuwima - zlokalizowane pomiędzy głównymi ulicami Odrodzenia, Katowicka, Sienkiewicza, w pobliżu postoju taksówek, mają duże znaczenie dla mieszkańców, ponieważ stanowią główny ciąg komunikacyjny m.in. dojście na tereny targowe, na terenie Plant znajduje się miejsce pamięci
  - Zieleniec przy ul. Odrodzenia - Szyb Andrzeja - zlokalizowane przy głównej ulicy Odrodzenia, przy przystankach autobusowym i tramwajowym, naprzeciwko Szybu Andrzeja, umiarkowane znaczenie dla mieszkańców, po części Zieleniec stanowi dojście na tereny targowe
  - Zieleniec przy ul. 1 Maja – Magdorzka - zlokalizowany za przystankiem autobusowym, przy głównej ul. 1 Maja, w sąsiedztwie siedziby MPGM Sp. z o. o., umiarkowane znaczenie dla mieszkańców ze względu na niską estetykę miejsca.

Zieleniec stanowi dojście do cmentarza, jest miejscem oczekiwania mieszkańców na komunikację miejską

g) Podobszar rewitalizacji Bykowina

- Zieleniec przy ul. Katowicka - Ryszarda Siekiela - zlokalizowany przy głównej ulicy, przy przystankach autobusowych i tramwajowym, w okolicy dużego osiedla i sklepów, ma duże znaczenie dla mieszkańców
- Zieleniec przy ul. 11 Listopada - zlokalizowany przy cmentarzu, w pobliżu szkoły, umiarkowane znaczenie dla mieszkańców

Mapa 23. Mapa poglądowa lokalizacji terenów zielonych w obszarze rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne na licencji Open Database License "© autorzy OpenStreetMap".

Na terenie miasta praktycznie nie występują obszary prawnie chronione. Ochroną prawną objęte są jedynie pomniki przyrody. Tereny przyrodniczo cenne czy też tereny proponowane do ochrony zlokalizowane w obszarze rewitalizacji to:

- w podobszarze rewitalizacji Ruda: **Dolina Janasa** – malownicza dolina z licznymi obniżeniami terenu i wzniesieniami, przez środek doliny przepływa ciek – Rów Rudzki I, dolina jest miejscem rozrodu płazów i ptaków (dzieciół zielony i zimorodek); a także niewielki fragment Rowu Rudzkiego II– teren wydłużonej rynnowo dolinki potoku Rudzkiego II, z zadrzewieniami, teren przyrodniczo cenny z relacji istniejącej na tym terenie mozaiki siedlisk stanowisk lęgowych ptaków, dogodnych miejsc rozrodu i zimowania płazów;
- w podobszarze rewitalizacji Orzegów w jego północnej części znajdują się tereny przyrodniczo cenne z uwagi na konieczność zachowania istniejącego charakteru struktur przestrzennych przyrodniczo – krajobrazowych oraz występowania siedlisk lęgowych ptaków i miejsc rozrodu i zimowania płazów bezogonowych i traszek.

Dodatkowo, Uchwałą nr 814/XLIII/2009 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 14.05.2009r. oraz Uchwałą nr PR.0007.213.2012 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 27 września 2012r. ustanowiono **pomniki przyrody żywej**, obejmujące łącznie 10 sztuk drzew rosnących na terenie miasta Ruda Śląska. W granicach obszaru rewitalizacji rośnie 6 z nich:

- drzewo gatunku dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o obw. pnia 297 cm, w wieku około 200 lat, rosnące w podobszarze rewitalizacji Wirek przy ul. Licealnej
- „Dąb Goduli” drzewo gatunku dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o obw. pnia 384 cm, wiek około 250 lat, rosnące w rejonie ruin domu Karola Goduli przy ulicy Wiktora Bujoczka
- drzewo gatunku miłorząb dwuklapowy (*Ginkgo biloba*) o obw. pnia 155 cm, w wieku około 70 lat rosnące w podobszarze rewitalizacji Ruda północna przy ul. Jana Matejki 1A,
- drzewo gatunek grab pospolity (*Carpinus betulus*) o obwodzie pnia 295cm., drzewo gatunek buk zwyczajny odmiana zwisająca (*Fagus sylvatica Pendula*) o obwodzie pnia 350cm., drzewo gatunek lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) o obwodzie pnia 449cm. – rosnące w podobszarze rewitalizacji Ruda północna, w Parku im. Sobieskiego przy ul. Jana Sobieskiego,

Ponadto w rejonie skrzyżowania ulic Wolności i Kościelnej przy krzyżu znajduje się uznany za pomnik przyrody nieożywionej głaz narzutowy z granitu gruboziarnistego - ma około 4m obwodu i 65cm wysokości.

Perspektywa mieszkańców

Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy obszaru rewitalizacji często podnosili problem zanieczyszczenia powietrza. Podkreślali przede wszystkim występowanie smogu zimowego. Niepokój rudzian wzbudza wysoka liczba dni z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego stężeń pyłów. Problem niskiej emisji wynika po części z ograniczonych możliwości finansowych mieszkańców, użytkowania starych pieców węglowych, ale także z braku dostępu do miejscowej sieci ciepłowniczej lub efektywnych źródeł ogrzewania np. gazowego. Zły stan powietrza negatywnie wpływa na zdrowie, w szczególności dzieci i osób starszych. Zimą jakość powietrza bywa tak zła, że lepiej nie wychodzić z domu.

Ważne znaczenie dla mieszkańców obszaru rewitalizacji mają tereny zieleni. Lasy, zlokalizowane są w południowej części miasta, głównie w dzielnicach Halemba i Kochłowice. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji narzekają na brak urządzonych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w północnych dzielnicach miasta i utrudniony dostęp do lasów na południu

miasta. Podczas konsultacji pojawiło się wiele głosów o niskiej jakości terenów zieleni: obecnie większość parków i zieleńców w obszarze jest w złym stanie, zdewastowana mała architektura, niewystarczająca liczba placów zabaw i zdegradowane ciągi pieszo-spacerowe zniechęcają mieszkańców do korzystania z nich. O dużej potrzebie zwiększenia liczby i jakości terenów zielonych świadczą projekty składane do budżetu obywatelskiego, które dotyczą m.in. utworzenia miejsc rekreacji wraz z małą architekturą np. uatrakcyjnienia parku Dworskiego poprzez wykonanie strefy wypoczynku.

W mieście znajduje się 26 ogrodów działkowych, jednak ze względu na zanieczyszczenie gleb mieszkańcy rzadko uprawiają warzywa i owoce.

Podczas wywiadów indywidualnych wskazywano na znaczące przekroczenia standardów środowiska i konieczność podjęcia działań zmniejszających niską emisję: „zdecydowanie wymiana pieców węglowych - absolutnie wpłynie to na poprawę jakości powietrza i życia”. Konieczne są także działania wzmacniające potencjał terenów zieleni w obszarze rewitalizacji.

4.1.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Analiza negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych zgodnie z ustawą o rewitalizacji obejmuje ocenę wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną i jej stan techniczny, ocenę dostępu do podstawowych usług, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, poziom obsługi komunikacyjnej, ilość i jakość terenów publicznych.

Obszar rewitalizacji obejmuje tereny w różnych dzielnicach miasta, o wysokiej intensywności zabudowy o charakterze mieszkaniowym i mieszkaniowo-usługowym.

W obszarze rewitalizacji dominującym typem zabudowy są osiedla wielorodzinne, obejmujące zarówno obiekty o wysokości 3 – 12 kondygnacji o jednolitym charakterze, jak i o wysokości 2 - 5 kondygnacji, w większości o walorach zabytkowych i kulturowych.

Charakterystyczną cechą Rudy Śląskiej są **osiedla robotnicze (patronackie)**. W Rudzie Śląskiej jest ponad 30 takich osiedli, w tym kilkanaście w granicach obszaru rewitalizacji²³:

- podobszar rewitalizacji Wirek/Czarny Las - Osiedle Ficus (Kubiny), Osiedle Werdon, Domy uchodźców przy ul. Różyckiego 19 i Kubiny 31
- podobszar rewitalizacji Godula - Osiedle Hofrichter (Godulskie, Nowaka)
- podobszar rewitalizacji Kolonia Carl Emanuel - Osiedle Carl-Emanuel (Karmańskie)
- podobszar rewitalizacji Nowy Bytom - Osiedle Neubau, Zespół zabudowy ul. Parkowa, Zespół zabudowy przy ul. Wojska Polskiego, zespół zabudowy robotniczej przy ul. Podgórze
- podobszar rewitalizacji Ruda - Kolonia robotnicza „Rudahammer” (Kuźnica Rudzka), zespół kolonii robotniczej Karol, zespół osiedla robotniczego przy ulicach: Żeromskiego, Gierałtowskiego, Kędzierzyńskiej oraz Ogrodowej
- podobszar rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus - Osiedle Kaufhaus (pozostałości osiedla robotniczego przy ulicach: Niedurnego, Rotmistrza Witolda Pileckiego, Rudzkiej) oraz Osiedle Szafranka (Kolonia „Morgenroth”)
- podobszar rewitalizacji Bykowina - Osiedle domów wielorodzinnych położone przy ul. Okrężnej, Plebiscytowej, Potyki, Siekiela, Szewczyka i Zgody

²³ Kolonie i osiedla robotnicze są szczegółowo scharakteryzowane w Gminnym programie opieki nad zabytkami miasta Ruda Śląska na lata 2015-2018.

Osiedla robotnicze stanowią specyficzną formę zabudowy mieszkaniowej, zapoczątkowaną pod koniec XVIII w. przez rody przemysłowe, które stały się pomysłodawcami oraz fundatorami budownictwa patronackiego. Motorem napędowym powstawania tego typu zabudowy był dynamiczny rozwój przemysłu, w tym między innymi przemysłu wydobywczego. Zdecydowana większość zachowanych do dzisiaj osiedli robotniczych powstała pomiędzy 1890 a 1914 rokiem. Wielorodzinne budynki mieszkalne tworzące kolonie robotnicze nazywane są familiokami. Warto podkreślić, że ich mieszkańcy tworzyli specyficzne społeczności lokalne. Charakteryzowały się one wspólnotowym życiem sąsiedzkim, które wyrosło z faktu wspólnego miejsca pracy żywicieli rodzin – wszyscy pracowali w pobliskiej kopalni, hucie czy fabryce, która „dała” im mieszkanie. Rytm życia rodzin dopasowany był do rytmu zmian w kopalni czy hucie. Wszyscy mieszkańcy znali się z imienia i nazwiska, wspólnie spędzali czas i pomagali sobie w obowiązkach domowych. Homogeniczność społeczności familoków poza wspólnym miejscem pracy, determinowało także pochodzenie (większość wywodziła się z okolicznych miejscowości) i tożsamość śląska. Wszyscy mówili tą samą gwara, w podobny sposób urządzali mieszkania, gotowali te same potrawy. Ważną rolę w organizacji życia familokowej społeczności odgrywały takie urządzenia jak wspólna pralnia, magiel i piekarok²⁴. Z przeprowadzonych badań wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji wynika, że wielu starszych mieszkańców familoków oraz ich dzieci i krewnych z nostalgią odnosi się do życia wspólnot familkowych osiedli.

Zabudowa jednorodzinna w obszarze rewitalizacji jest zwarta i cechuje się jednolitym charakterem, np. zabudowa przy ulicach: Gierałtowskiego i Dobrego (domki fińskie) w podobszarze rewitalizacji Ruda.

Prawie każdy z podobszarów rewitalizacji posiada większe lub mniejsze skupisko usług tworzące swoiste centrum:

- w podobszarze rewitalizacji Ruda usługi koncentrują się wzdłuż głównych ulic: Piastowskiej i Wolności. Usługi podstawowe takie jak: oświaty, zdrowia, kultury są bezpośrednio związane z gęstością zaludnienia, dlatego występują wśród osiedli zabudowy wielorodzinnej.
- w podobszarze rewitalizacji Orzegów usługi koncentrują się przy ul. Hlonda i Orzegowskiej tworząc centrum. Obiektem charakterystycznym, będącym dominantą w centrum jest kościół p.w. Św. Michała Archanioła.
- w podobszarze rewitalizacji Godula trudno wyodrębnić centrum usługowe, większość usług zlokalizowana jest przy ul. Karola Goduli, która stanowi główną oś komunikacyjną dzielnicy –przy której znajduje się m. in. Szpital Miejski Nr 2, Kościół p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzyciela i obiekty handlowe.
- w podobszarze rewitalizacji Chebbie/Kaufhaus nie ma miejsca koncentracji usług. Usługi tu występujące nie skupiają się w jednym miejscu ani wzdłuż żadnego z ciągów komunikacyjnych.
- W podobszarze rewitalizacji Nowy Bytom centrum usługowe znajduje się w kwartale zabudowy pomiędzy ulicami: Hallera, Czarnoleśną, Niedurnego. Powstało tutaj centrum administracyjne miasta z siedzibą Urzędu Miasta, Urzędu Stanu Cywilnego oraz ZUS-em. W kwartale tym wśród zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej znajdują się liczne usługi w parterach budynków oraz usługi w obiektach wolnostojących. Centrum Nowego Bytomia to nie tylko centrum dzielnicy, ale centrum Rudy Śląskiej.

²⁴ Na podstawie: <http://ibrbs.pl/mediawiki/index.php/Familok>, Autor: dr Maria Lipok-Bierwiazzonek [w: Encyklopedia Województwa Śląskiego, tom 1 (2014 r.)]

- W podobszarze rewitalizacji Wirek/Czarny Las centrum usługowe znajduje się pomiędzy ulicami: Obrońców Westerplatte, 1 Maja, Katowicką, Odrodzenia. Centrum w Wirku ma rangę centrum usługowo – handlowego w skali miejskiej. Koncentrują się tutaj m. in. usługi takie jak: Centrum Handlowo – Usługowo - Rozrywkowe Ruda Śląska Plaza, Klub Sportowy Wawel oraz inne usługi oświaty, handlu, zdrowia, gastronomii, administracji.
- W podobszarze rewitalizacji Bykowina nie ma miejsca koncentracji usług. Zabudowa usługowa – głównie usługi podstawowe – zlokalizowane są wewnątrz osiedli mieszkaniowych.
- W podobszarze Kolonia Carl Emanuel ze względu na niewielką powierzchnię, nie ma wielu usług, zlokalizowane są one w budynkach narożnych przy Raciborskiej 1 (poczta) i Wolności 114 (lombard, piekarnia, fryzjer, adwokat). Mieszkańcy korzystają z usług zlokalizowanych wewnątrz okolicznych osiedli mieszkaniowych.

Wymienione powyżej skupiska usług, a w szczególności centrum administracyjno – usługowe w podobszarze rewitalizacji Nowy Bytom i centrum handlowo – usługowe w podobszarze rewitalizacji Wirek/Czarny Las, stanowią ważne tereny przestrzeni publicznej o znaczeniu ogólnomiejskim. Przestrzeń publiczną to także: ulice, place, pasáže handlowe wraz z zabudową usługową oraz tereny zieleni urządzonej.

Place stanowią szczególne przestrzenie urbanistyczne, będące integralnymi ośrodkami życia lokalnych społeczności. Tzw. główny rynek miejski znajduje się w podobszarze rewitalizacji Nowy Bytom i jest nim Plac Jana Pawła II. W wyniku przeprowadzonych prac modernizacyjnych plac Jana Pawła II stał się reprezentacyjnym miejscem, jednak niezbyt chętnie odwiedzany przez mieszkańców ze względu na brak ogródków gastronomicznych, czy ocienionych miejsc wypoczynku w porze letniej. Place w pozostałych podobszarach rewitalizacji wymagają zagospodarowania i dostosowania ich do potrzeb mieszkańców. W podobszarze rewitalizacji Godula znajduje się plac Niepodległości. Kolejne place znajdują się w podobszarze rewitalizacji Ruda plac Chopina oraz plac Żwirki i Wigury, w podobszarze rewitalizacji Chebzie plac Szkolny.

Jak zapisano w rozdziale opisującym sferę środowiskową, w obszarze rewitalizacji brakuje terenów zieleni urządzonej, a w szczególności miejsc do spacerów i rekreacji. Tereny otwarte w badanym obszarze są niezagospodarowane, zaśmiecone i w obecnym stanie nie pozwalają na wykorzystanie swojego potencjału. Na kwestie związane z dostępem do terenów zieleni i stanem ich zagospodarowania wskazano szerzej w analizie sfery środowiskowej.

Zdjęcie 2. Zaniedbany pasaż handlowy w obszarze rewitalizacji, u zbiegu ulic Hugona Kołłątaja i Wolności.

Źródło: zasoby własne.

Badani mieszkańcy obszaru rewitalizacji, którzy wzięli udział w spacerach studyjnych wskazali na nieudaną próbę urządzenia przestrzeni publicznej u zbiegu ulic Hugona Kołłątaja i Wolności, która nie pełni funkcji integracyjnej, rekreacyjnej, czy wypoczynkowej. Zlokalizowane tu sklepy nie utrzymują się długo.

Dla mieszkańców obszaru rewitalizacji istotne znaczenie ma także przestrzeń półpubliczna, którą stanowią wnętrza kwartałów zabudowy mieszkaniowej, dziedzińce i podwórza. Jakość tej przestrzeni oraz sposób jej zagospodarowania wpływa w decydującym stopniu na ich codzienne życie, możliwość wypoczynku, rekreacji i integracji.

Zdjęcie 3. Brak zagospodarowanej przestrzeni między budynkami w obszarze rewitalizacji.

Źródło: zasoby własne.

Na wielu dziedzińcach (podwórkach) pomiędzy budynkami mieszkalnymi znajdują się jedynie pojedyncze elementy małej architektury (ławki) i pojedyncze elementy wyposażenia placów zabaw dla dzieci (piaskownica, huśtawka). Część mieszkańców próbuje samodzielnie aranżować tę przestrzeń, poprzez nasadzenia roślin i urządzenie niewielkich rabat. Wiele placów między budynkami wymaga zagospodarowania.

Zdjęcie 4. Zaniedbanie i brak infrastruktury do wypoczynku i integracji mieszkańców w przestrzeniach półpublicznych obszaru rewitalizacji

Źródło: zasoby własne.

Dużym problemem jest wandalizm i dewastacja przestrzeni publicznej, poprzez nieestetyczne graffiti.

Przeprowadzona obserwacja przestrzeni wskazuje, że w obszarze rewitalizacji jest wiele pustych działek po wyburzonych z powodu szkód górniczych budynkach. Miejsca takie są często użytkowane jako „dzikie parkingi” lub dewastowane.

Zdjęcie 5. Teren przy ul. Wąskiej.

Źródło: zasoby własne.

Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy obszaru rewitalizacji wskazali na nieutwardzony teren przy ulicy Wąskiej. Jest to miejsce po wyburzonych kamienicach, kiedyś była tu ciągła zabudowa. Obecnie teren jest nierówny, kamienisty, wykorzystywany jako parking i miejsce handlu. Dzielnica Wirek utraciła swój dawny charakter handlowo-usługowy. Ponadto na dużą skalę występuje tu degradacja przestrzeni publicznych, szkody górnicze, nieuregulowany stan prawny wielu nieruchomości, niska jakość lub brak terenów zielonych, niski standard lokali mieszkalnych, pustostany do zagospodarowania, niezorganizowany system parkowania.

Poziom obsługi komunikacyjnej jest generalnie dobrze oceniany. Komunikacja publiczna jest dobrze rozwinięta. Brakuje natomiast miejsc postojowych, w szczególności na terenach zabudowy wielorodzinnej z lat 70-tych i 80-tych XX w. projektowanej przy założeniu dużo niższego wskaźnika motoryzacji niż obecny. Powszechnie jest parkowanie samochodów na chodnikach i miejscach do tego nie przeznaczonych, co prowadzi często do dewastacji nawierzchni chodników, trawników, ciągów pieszo - jezdnych, oraz ma negatywny wpływ na bezpieczeństwo ruchu.

Cechą charakterystyczną obszaru rewitalizacji jest również obecność terenów przemysłowych, produkcyjno-usługowych i obiektów industrialnych położonych bezpośrednio w sąsiedztwie zabudowy miejskiej. Jest to ściśle związane z historią miasta, którego rozwój wpływ miały odkryte w drugiej połowie XVII wieku pokłady węgla kamiennego. Początkowo inicjatywę przemysłową na obszarze Górnego Śląska przyjęło na siebie państwo pruskie, potem na wzór zakładów państwowych zaczęły powstawać inwestycje prywatne. Wykorzystując uprzywilejowaną pozycję prawną, dominującą rolę wśród przemysłowców górnośląskich zajęły miejscowe rody arystokratyczne. Bardzo często właściciele ogromnych majątków powierzali zarząd swych dóbr wykształconym specjalistom. Jednym z pierwszych, a jednocześnie tym który wywarł największy wpływ na rozwój obszaru Rudy Śląskiej był Karol Godula. Gruntownie wykształcony, interesował się gospodarczymi nowinkami. Początkowo zajmował się głównie gospodarką rolną i leśną. Odnosił na tym polu zauważalne sukcesy. Będąc zarządcą rudzkiego majątku hrabiego Ballestrema skłonił swego przełożonego do inwestycji w przemysł. Korzystając z lokalnej bazy surowcowej (w Rudzie już od 1752 funkcjonowała mała kopalnia węgla, nadana oficjalnie w 1770 pod nazwą Brandenburg) zaproponował budowę cynkowni. Z inicjatywy Goduli, za pieniądze hrabiego,

uruchomiono w Rudzie w latach 1812-1815 hutę cynku Karol. Cynkownia zarządzana sprawną ręką Goduli nazywana była już wkrótce „ósmym cudem świata” dając początek przemysłowemu imperium Ballestremów oraz fortunie Diabła z Rudy i Króla Cynku, jak współcześni zaczęli nazywać Godulę. Umierając w 1848 roku pozostawił po sobie ogromny majątek, w postaci kopalń, hut i posiadłości ziemskich, który odziedziczony przez śląskiego Kopciuszka, sierotę Joannę Gryzik, dał następnie, poprzez małżeństwo Joanny z Hansem Ulrykiem, podstawę fortunie górnośląskiej linii Schaffgotschów.

Poza rudzkimi Ballestremami i Schaffgotschami właścicielami Orzegowa, Goduli i Chebzia na terenie obecnej Rudy Śląskiej swoje posiadłości mieli Donnersmarckowie z linii siemianowicko-bytomskiej i świerklanieckiej, posiadacze Kochłowic, Wirku, Bykowiny i Halemby.

Wraz z rozwojem przemysłu nastąpił znaczący wzrost liczby ludności oraz całkowita zmiana stylu życia mieszkańców wsi. Wokół zakładów przemysłowych zaczęły pojawiać się liczne osiedla robotnicze. Do dzisiaj funkcjonują stare kopalnie, a także nowoczesne zakłady.

Perspektywa mieszkańców

Dużym deficytem obszaru rewitalizacji jest brak miejsc do zabaw dla dzieci i miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego przez młodzież. Obecnie istniejąca przestrzeń publiczna nie jest dostosowana do spędzania czasu na świeżym powietrzu. Brakuje miejsc do odpoczynku, ławek, miejsc dla młodzieży oraz sieci ścieżek rowerowych (dostępne są tylko fragmenty ścieżek) trudno więc jest przemieszczać się na rowerze między dzielnicami. Propozycje wytyczania traktów rowerowych ulicami powinny być szeroko konsultowane z mieszkańcami. Mieszkańcy są sceptycznie nastawieni do planowanej budowy ścieżki rowerowej przy ulicy Piastowskiej ze względu na bezpieczeństwo.

Na podstawie przeprowadzonych badań wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji stwierdzono, że w obszarze rewitalizacji nie występuje problem dostępu do podstawowych usług. W obszarze rewitalizacji znajdują się sklepy spożywcze, które pozwalają mieszkańcom na podstawowe zakupy. W najbliższej okolicy obszaru rewitalizacji znajdują się także szkoły, obiekty ochrony zdrowia i administracji publicznej. Utrudniony dostęp do kultury i miejsc, do realizacji różnych form aktywności społecznej mają mieszkańcy dzielnicy Chebzie. Ale ma się to zmienić po rewitalizacji dworca, w którym planowana jest biblioteka i inne usługi.

Podkreślanym przez mieszkańców problemem jest nieprzystosowanie miast do potrzeb osób niepełnosprawnych, o ograniczonej mobilności ruchowej.

Przeprowadzone na potrzeby pogłębionej diagnozy społecznej obszaru rewitalizacji badania społeczne wskazują, że brakuje przede wszystkim miejsc spotkań, integracji i rekreacji dla mieszkańców: „brakuje takich miejsc, gdzie mieszkańcy mogą usiąść i napić się np. dobrego espresso, zintegrować, odpocząć.” Co ważne projekty związane z jakością przestrzeni powinny być realizowane z udziałem mieszkańców.

Respondenci wskazywali także na policentryczność Rudy Śląskiej: „Nie ma centrum, nie ma ulic handlowych. Ruda jest rozrzucona na dzielnice i każda jest sama sobie”. Należy łączyć dzielnice, np. poprzez tereny zieleni i ciągi pieszo-rowerowe.

Podkreślano degradację przestrzenno-funkcjonalną podobszaru rewitalizacji Wirek: „Ze względu na szkody górnicze wycofał się stamtąd biznes, urzędy i także wycofują się mieszkańcy. Trzeba więc to na nowo ożywić, przywrócić funkcjonalność miejscom i budynkom”.

4.1.5. Sfera techniczna

Analiza negatywnych zjawisk technicznych zgodnie z ustawą o rewitalizacji obejmuje ocenę stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym mieszkalnych, ocenę rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w tym szczególnie w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Większość zasobów mieszkaniowych w mieście stanowi własność osób fizycznych (62,1%) oraz spółdzielni mieszkaniowych (22,1%). Zabudowa jednorodzinna koncentruje się w południowej części miasta. Obszar rewitalizacji skupia zdecydowaną większość zabudowy wielorodzinnej.

W obszarze rewitalizacji znajduje się 2,3 tys. budynków mieszkalnych, w tym prawie 0,5 tys. to budynki komunalne. Oznacza to, że co piąty budynek mieszkalny w obszarze rewitalizacji jest budynkiem komunalnym. W budynkach komunalnych mieszka 29% mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zabudowa śródmiejska pełni istotną rolę społeczną, gdyż w znaczącej części budynków znajdują się lokale socjalne.

Zasobem komunalnym na terenie miasta Ruda Śląska zarządza powołany przez miasto podmiot – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Spółka z o.o. w Rudzie Śląskiej. MPMG Sp. z o.o. zarządza zasobem komunalnym w podziale na sześć Rejonów Eksploatacji Budynków. Pięć z nich obejmuje obszar rewitalizacji, są to:

- Rejon Eksploatacji Budynków I (Ruda, Kolonia Carl Emanuel),
- Rejon Eksploatacji Budynków II (Wirek/Czarny Las),
- Rejon Eksploatacji Budynków IV (Godula, Orzegów),
- Rejon Eksploatacji Budynków V (Bykowina),
- Rejon Eksploatacji Budynków VI (Nowy Bytom, Chebbie/Kaufhaus).

Duża część komunalnego zasobu mieszkaniowego znajduje się w obiektach starych, wybudowanych w większości w XIX w. Ponad połowa (56%) budynków ma sto i więcej lat. Ich stan techniczny oraz stopień wyposażenia w urządzenia techniczno-sanitarne jest niezadowalający. Są to w dużej mierze budynki niedoinwestowane, często niespełniające współczesnych standardów wyposażenia w media, co negatywnie wpływa na obszar rewitalizacji. Część budynków jest ujęta w gminnej ewidencji zabytków, co podwyższa koszty ich funkcjonowania, zarówno bieżącego utrzymania, jak i remontów. Najstarsza zabudowa o niskich standardach wyposażenia zlokalizowana jest głównie w północnej i środkowej części miasta, w podobzariach rewitalizacji Ruda, Godula, Orzegów, Chebbie/Kaufhaus, Nowy Bytom i Wirek/Czarny Las.

Stan techniczny budynków należących do Miasta określany jest w Rudzie Śląskiej w skali czterostopniowej jako:

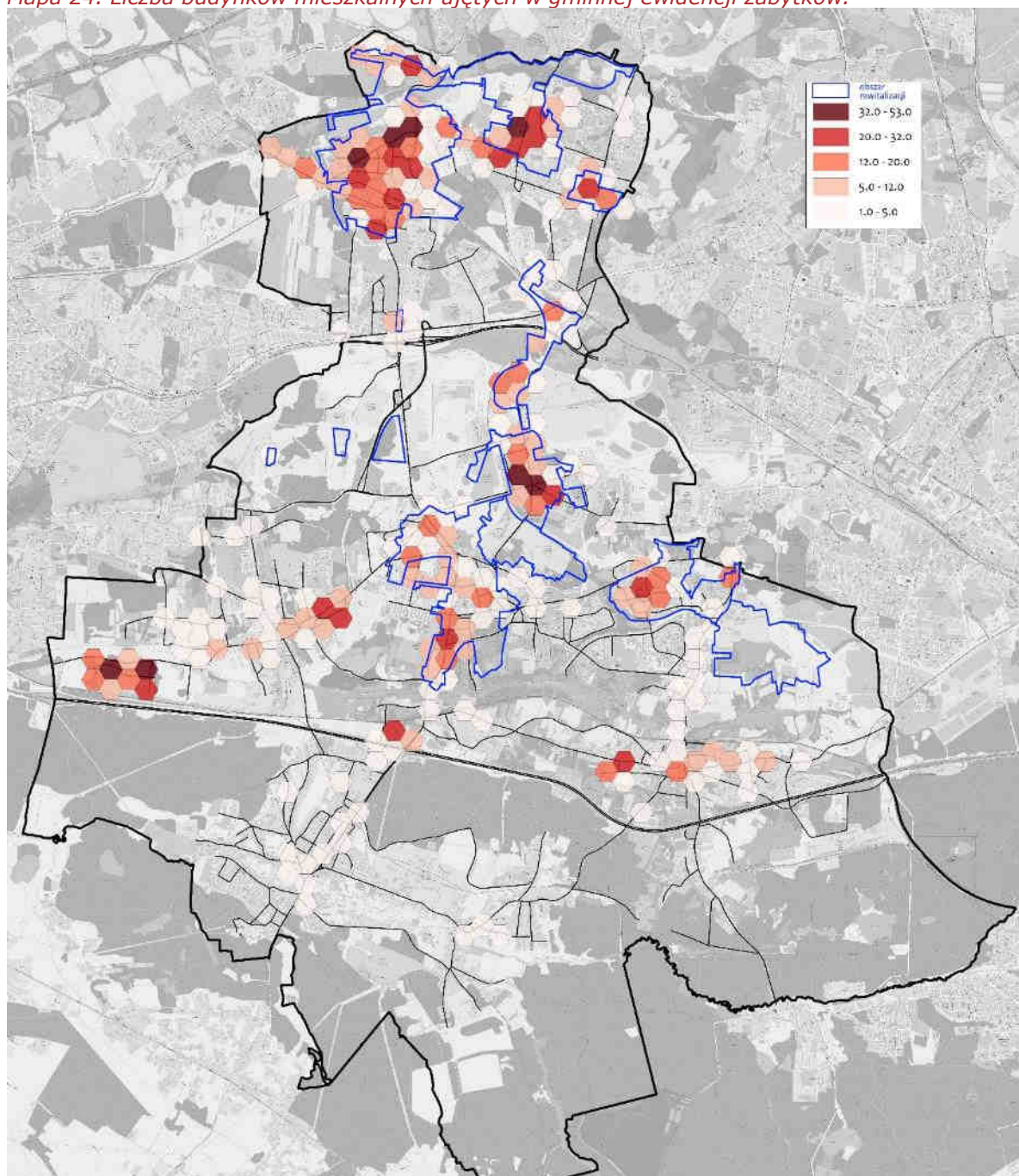
- A - zagrażający bezpieczeństwu mieszkańców – 2% budynków,
- B - zagrażający substancji budynku – 47% budynków,
- C - konieczność poprawy standardu- 29% budynków,
- D – dobry – 22% budynków²⁵.

Powyższe dane dotyczą wszystkich budynków komunalnych w mieście, jednak 65% z nich znajduje się w obszarze rewitalizacji. Do obiektów zabytkowych odznaczających się dostatecznym lub złym stanem technicznym należą kompleks kamienic zlokalizowany przy ulicach Krasickiego, Furgola, Chorzowskiej w Nowym Bytomiu (tzw. Neubau), osiedle

²⁵ Analiza potrzeb remontowych i modernizacyjnych zasobu mieszkaniowego Miasta wykonana w Programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Ruda Śląska w latach 2017-2021

robotnicze „Kaufhaus”, kolonia robotnicza „Karol”, kolonia „Morgenroth”. W wielu budynkach planowana jest wymiana stolarki okiennej, izolacja przeciw wilgotnościowa lub remonty dachów.

Mapa 24. Liczba budynków mieszkalnych ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

Źródło: opracowanie własne na licencji Open Database License "© autorzy OpenStreetMap".

Niewystarczający poziom wyposażenia w urządzenia techniczno-sanitarne dotyczy zwłaszcza osiedli robotniczych, opisanych w rozdziale 5.1.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna. Mieszkania w familokach składały się z reguły z dużej kuchni i pokoju, czasem z kuchni i dwóch pokoi, a ubikacje znajdowały się zazwyczaj poza mieszkaniem, np. na półpiętrze, często dla dwóch lub trzech mieszkań. Część mieszkańców przeprowadziła prace modernizacyjne, pomniejszając kuchnie i tworząc łazienki. Jednak nadal w wielu mieszkaniach nie ma łazienki.

Budynki komunalne w przeważającej większości nie posiadają instalacji centralnej ciepłej wody, istniejące ogrzewanie jest niskiej sprawności energetycznej. Większość budynków komunalnych posiada ogrzewanie piecove węglowe, co ma negatywny wpływ na stan powietrza. Możliwości bezpiecznego podłączenia instalacji gazowych w niektórych częściach miasta są ograniczone ze względu na szkody górnicze.

Wykorzystywana do transportu ścieków sieć kanalizacyjna wymaga modernizacji, gdyż jest w znacznym stopniu zamortyzowana oraz zniszczona w wyniku prowadzonej eksploatacji górniczej. Remontowane i nowobudowane kanały grawitacyjne wykonywane są z rur PCV (polichlorek winylu) lub żelbetonowych w celu nadania im właściwej odporności na wpływy eksploatacji górniczej²⁶.

Osoby, z którymi przeprowadzono wywiady indywidualne, podkreślały potrzebę poprawy stanu technicznego budynków mieszkalnych i obiektów publicznych: „( ) *zmiana otoczenia, estetyki i wizerunku poprawia również komfort życia mieszkańców i poprawia ich relacje społeczne. Tak właśnie stało się na osiedlu Orzegów - rewitalizacja ulic i kamienic bardzo wpłynęła na jakość życia mieszkańców*”.

Jako przykład można wskazać Budynek Biblioteki Centralnej przy ul. Dąbrowskiego 18 wybudowany około 1881 roku. Niestety obecny stan techniczny budynku budzi poważne zastrzeżenia, co przede wszystkim uwarunkowane jest skutkami działalności górniczej. Stale zwiększający się przechył budynku wpływa na ciągle zwiększający się stopień degradacji technicznej obiektu.

Perspektywa mieszkańców

Największym problemem determinującym stan techniczny obiektów budowlanych, w tym mieszkalnych oraz infrastruktury miejskiej, zarówno w obszarze rewitalizacji, jak i w całym mieście są szkody górnicze. Budynki pękają, przechylają się i zapadają, stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa przebywających w nich osób. Degradacja budynków mieszkalnych i publicznych ma negatywny wpływ na poziom życia mieszkańców. Wartość nieruchomości ulega obniżeniu, a jednocześnie wzrastają nakłady finansowe na konieczne remonty i naprawy. W skrajnej sytuacji ludzie tracą dach nad głową.

4.2. Analiza lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji

W poprzednich rozdziałach opisano liczne negatywne zjawiska występujące w obszarze rewitalizacji. Jednocześnie w obszarze tym zidentyfikowano czynniki, stanowiące potencjał do wykorzystania w procesie rewitalizacji:

- potencjał dziedzictwa przemysłowego i poprzemysłowego,
- potencjał terenów publicznych (parki, otwarte tereny zieleni, skwery, place) i półpublicznych (podwórka, dziedzińce),
- tradycje handlowe w podobszarze rewitalizacji Wirek,
- niezamieszkałe obszary rewitalizacji,
- lokalizacja na obszarze rewitalizacji instytucji kultury.

²⁶ Źródło: Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2017-2019, załącznik do uchwały nr PR.0007.112.2016 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 29.09.2016 r.

4.2.1. Dziedzictwo przemysłowe i poprzemysłowe

Miasto posiada duży, ale zupełnie niewykorzystany potencjał związany z jego przemysłową, górniczą historią, działalnością wielkich rodów przemysłowych, powstaniami śląskimi, miejsca i pamiątki historyczne, które w dużej mierze znajdują się w obszarach rewitalizacji oraz dziedzictwo związane z kulturą niematerialną - ze śląskimi zwyczajami i kulturą. Najszybszy rozwój terenów obecnej Rudy śląskiej nastąpił w XIX w., kiedy silnie zaczął rozwijać się przemysł ciężki (górnictwo, hutnictwo), praktycznie we wszystkich, wchodzących w skład miasta dzielnicach. Ogromne znaczenie miały okoliczne rody magnackie budujące kopalnie węgla kamiennego: Ballestremowie i Schaffgotschowie właściciele Orzegowa, Goduli i Chebzia. Na terenie obecnej Rudy Śląskiej swoje posiadłości mieli Donnersmarckowie z linii siemianowicko-bytomskiej i świerklanieckiej, posiadacze Kochłowic, Wirku, Bykowiny i Halemby. Przy każdej kopalni zakładano lokalne elektrownie, budowano własne linie przesyłowe węgla dla hut, jak również mieszkania dla pracowników (osiedla patronackie). Na dawnych mapach możemy zauważyć m.in. huty żelaza: Antonia (Antonienhütte), Pokój (Friedenshütte), Thurzo, i cynkownie: Karol, Klara, Rozamunda, Huta Niemiecka (Deutschehütte), Huta Bytomska (Beuthnerhütte), Dobrej Nadziei (Gutte Hoffnug), Jutrzenka (Morgenroth), Miłość-Nadzieja (Liebe-Hoffnung), Hugona, Huta Berta, Godula. Najwięcej zakładów powstawało na terenie Czarnego Lasu (dziś dzielnice Nowy Bytom i Czarny Las) czyniąc z niego jeden z największych okręgów przemysłowych w Europie. Nieruchomości poprzemysłowe stanowią ważną spuściznę architektury. W mieście zachowały się osiedla robotnicze, unikalne założenia urbanistyczne, elementy zakładów przemysłowych np. wielki piec hutniczy, szyby kopalniane. W związku z upadającym stopniowo przemysłem górniczym tereny poprzemysłowe znajdujące się w obszarze rewitalizacji wymagają wtórnego zagospodarowania. Do nieczynnych obiektów poindustrialnych należą m. in.²⁷:

- Wieża wyciągowa dawnego szybu „Andrzej”: zlokalizowana w podobszarze rewitalizacji Wirek/Czarny Las. Pierwotnie wieża była budowlą w zwartym kompleksie głównych obiektów produkcyjnych kopalni, z przylegającą maszynownią i sortownią. Aktualnie jest to obiekt wolnostojący w sąsiedztwie garaży. Jego stan zachowania jest bardzo dobry z zewnątrz (wewnątrz budynek jest pusty, brak mu kondygnacji i komunikacji pionowej, ściany nie poddane renowacji).
- Zespół zabudowań dawnego Szybu Franciszek stanowił część jednej z największych kopalń na terenie Rudy - „Brandenburggrube”. Zabudowania składające się na kompleks szybu „Franciszek” charakteryzują się niezwykle dbałością o detal i indywidualny wyraz architektoniczny. Ciekawą budowlą jest budynek remizy strażackiej, któremu nadano cechy wieży zamkowej. Obiekt ten przetrwał do dzisiaj i dzięki oryginalnym rozwiązaniom architektonicznym jest jedną z najciekawszych budowli poprzemysłowych znajdujących się na terenie Górnego Śląska. Stan zachowania całego zespołu zabudowań jest zły.

²⁷ Opracowano na podstawie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Ruda Śląska na lata 2015-2018 oraz <http://www.wirtualnaruda.pl/>

Zdjęcie 6. Zespół zabudowań dawnego Szybu Franciszek

Źródło: zasoby własne.

- Wielki Piec Hutniczy „A” wybudowany w 1968 roku na potrzeby działającej w Nowym Bytomiu Huty „Pokój”. W 2005 roku piec został wygaszony, jednak jego konstrukcję w całości zachowano. Obecnie stanowi on istotny element krajobrazu miasta oraz sylwety historycznego i ważnego w jego dziejach zakładu. Wielki Piec Hutniczy jest ostatnim tego typu obiektem na terenie województwa śląskiego i jednym z trzech na terenie kraju, których budowa przypadła na czas po 1945 roku. Stan zachowania dostateczny (obiekt zachowany w całości, część elementów konstrukcyjnych wymaga zabezpieczenia).
- Koksownia „Orzegów” – jej powstanie było ściśle związane z odkryciem na tych terenach bogatych złóż węgla. Zakład zlikwidowano w 1976 roku, do dnia dzisiejszego zachowały się jedynie budynki wieży węglowej, zbiornik smoły oraz część komór pierwszej baterii koksowniczej. Obecnie obiekt nieużytkowany, w złym stanie technicznym.
- Zespół zabudowań wchodzących w skład kompleksu szybu „Mikołaj” powstał około 1912 roku na terenie należącej do rodziny Ballestremów kopalni „Wolfgang” w Rudzie. Dzisiejszy zespół tworzą: budynek nadszybia, budynek maszyny z halą przetwornic i warsztatem oraz stalowa wieża wyciągowa. Maszyna wyciągowa szybu „Mikołaj” to jedyna działająca w regionie elektryczna maszyna wyciągowa tego typu. Służyła do: wydobywania uranu, jazdy ludzi, opuszczania materiału i robót szybowych. W 1994 roku rozpoczął się proces likwidacji kopalni „Wawel” zakończony w roku 1997. Po likwidacji zakładu górniczego szybu „Mikołaj” budynki i urządzenia zabezpieczono, nie udało się jednak uchronić ich od częściowej dewastacji. Dzięki przeprowadzonym pracom renowacyjnym (w tym remont dachu) udało się w dużym stopniu poprawić stan zachowania obiektu oraz odtworzyć urządzenia techniczne. W 2005 roku wykonano remont kapitalny maszyny wyciągowej oraz hali przetwornic wraz z mechanizmami, a w roku 2012 przeprowadzono konserwację maszyny oraz częściowy remont dachu hali. Przedmiotowy teren usytuowany jest na obszarze Śląskiego Parku Przemysłowo – Technologicznego, który zlokalizowany jest w sąsiedztwie Drogowej Trasy Średnicowej oraz ulicy 1-go Maja, stanowiącej podstawową drogę miejską na osi północ-południe.
- Fabryka Margaryny – budynek w stylu modernizmu wzniesiony w 1923 roku przy ul. Piastowskiej 5, od początku przeznaczony na funkcję produkcyjną. Po kilku latach od powstania fabryka upadła, a budynek zajęła inna spółka, która także upadła po

niedługim czasie. W okresie okołowojeńnym funkcjonowała tam garbarnia. Później ulokowano tam magazyny, kuchnię dla ubogich mieszkańców, a następnie Miejskie Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane. Ostatnim rezydentem było Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych, które działało w obiekcie do 2007 r. Wówczas mocno już zniszczony budynek znalazł się pod opieką właściciela marketów Aldi. Obecnie stan techniczny obiektu pogarsza się permanentnie, obiekt od 6 lat nie jest użytkowany i jako wyłączony z eksploatacji nie podlega żadnym pracom konserwacyjnym czy bieżącym remontom.

Ważnym elementem dziedzictwa poprzemysłowego Rudy Śląskiej są osiedla robotnicze (patronackie), wymienione w rozdziale dotyczącym sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Na liście 29 obiektów tworzących Szlak Zabytków Techniki powołany w czerwcu 2005 r. Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 1153/268/II/2005 znalazły się tylko dwa obiekty z Rudy Śląskiej: Kolonia robotnicza FICINUS w i Dworzec PKP w Chebziu, który został usunięty ze szlaku w 2010 roku (Uchwała Zarządu Województwa Śląskiego nr 2868/421/III/2010).

Zdjęcie 7. Tablica informacyjna o Szlaku zabytków techniki

Źródło: zasoby własne.

Osiedle przy ul. Kubiny zmieniło prawie całkowicie swoją funkcję dzięki przeprowadzonej rewitalizacji. W wyniku zmiany sposobu użytkowania ul. Kubiny stała się ulicą handlową. Z 16 budynków tworzących osiedle jedynie jeden budynek jest użytkowany w pełni na cele mieszkalne. W pozostałych prowadzone są różnego typu punkty usługowe i handlowe. Aby inne osiedla patronackie i obiekty poprzemysłowe mogły znaleźć się na Szlaku Zabytków Województwa Śląskiego Techniki konieczna jest ich rewitalizacja.

Tereny i obiekty poprzemysłowe ze względu na swoją lokalizację posiadają potencjał do udostępnienia ich jako wielofunkcyjne "miejsca dla wszystkich"; służące okolicznym mieszkańcom oraz wzbogacające ofertę funkcjonalną i rekreacyjną Rudy Śląskiej. Mogą stać się kluczowymi przestrzeniami publicznymi związanymi z dziedzictwem przemysłowym, okazjonalnie wykorzystywane na imprezy masowe (Industriada itp.). Powinny stanowić rozpoznawalne miejsca na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego.

Niedocenianym potencjałem jest także sam węgiel, wykorzystywany obecnie jedynie jako źródło ogrzewania czy wytwarzania energii. Wobec powolnego wygaszania kopalni węgla, a jednocześnie rozwoju turystyki industrialnej można pomyśleć o nowym wykorzystaniu węgla np. w formie biżuterii. Kolczyki z węglem, pierścionek czy wisiorek może być doskonałą pamiątką z Rudy Śląskiej.

Mieszkańcy Rudy Śląskiej mają silne poczucie tożsamości dzielnicowej, co związane jest między innymi z historią powstania miasta. Szczególnie silnie uwidocznione poczucie więzi z małą ojczyzną jest w historycznych częściach dzielnic i osiedlach robotniczych, czyli w podobszarach rewitalizacji. Używając terminologii nauk społecznych umiejscowiona jest tam „ojczyzna prywatna mieszkańców”²⁸. Te silne więzi mają korzenie w historii dzielnic, w których żyją (żyły) wielopokoleniowe rodziny, gdzie mężczyźni pracowali w jednym zakładzie pracy (kopalnia, huta), panowały (panują) silne więzi sąsiedzkie. Częścią tej tożsamości jest też pamięć historyczna o świetności tych miejsc w latach minionych. Bardzo dużo osób posługuje się gwarą, która jest ważnym elementem tożsamości²⁹. Bardzo silny jest tu Genius loci, czyli duch miejsca, który jest zawsze decydującym elementem składowym ojczyzny prywatnej. Ikoniczne miejsca, ich unikatowość, budują symboliczny system jednostkowej i zbiorowej tożsamości. To w istocie, używając metaforycznego określenia, kotwice zbiorowej pamięci. Cmentarz z grobami bliskich, miejsca historyczne, kościół czy szkoła, która stanowi ważny element biografii jednostkowej³⁰.

Ciekawy potencjał niematerialny stanowią także tradycje hodowania gołębi i innych gatunków ptaków, które niestety powoli odchodzą w zapomnienie. O ile kiedyś tradycja przechodziła z ojca na syna, to dziś coraz wyraźniej staje się domeną starszego pokolenia. Ptaki trzymane były na strychach familioków lub na dachach przydomowych chlewików. W latach siedemdziesiątych osiedla familoków zaczęły zastępować blokowiska z wielkiej płyty, gdzie nie można już było prowadzić hodowli gołębi. Obecnie Rudzcy hodowcy swoje okazy hodują w altankach lub na strychach. W Rudzie Śląskiej funkcjonują dwa oddziały Polskiego Związku Hodowców Gołębi Poczтовых.

Rudzką tożsamość tworzą także orkiestry dęte oraz chóry amatorskie („Słowiczek”, „Cantate Deo”, „Św. Cecylii”, „Jutrzenka”, „Gloria”, „Acalanthis” i „Michael” należące do Śląskiego Związku Chórów i Orkiestr Okręgu Rudzkiego). Co roku, w parku im. Augustyna Koziola w Rudzie odbywa się Międzynarodowy Festiwal Orkiestr Dętych w Rudzie Śląskiej. Rokrocznie biorą w nim udział cztery rudzkie orkiestry dęte: „Pokój”, „Halemba”, „Wirek” oraz najstarsza z nich – „Bielszowice” oraz zapraszani goście. Najstarszą orkiestrą jest zespół wywodzący się z KWK „Bielszowice”, który powstał w 1919 roku. Obecnie w orkiestrze gra 45 muzyków, w tym 6 kobiet, które grają na flecie, klawirze, saksofonie. Orkiestra Dęta KWK „Pokój” powstała w 1922 roku. Z kolei historia orkiestry KWK „Wirek” sięga 1949 roku, a orkiestry KWK „Halemba” – 1960 r. Rudzkie orkiestry dęte zdobywają nagrody i wyróżnienia na konkursach w całej Europie. W zespołach grają zarówno osoby starsze, jak i młodsze, dzięki czemu przekazywane są tradycje i obyczaje.

4.2.2. Tereny publiczne i półpubliczne

W obszarze rewitalizacji znajduje się wiele terenów publicznych (parki, otwarte tereny zieleni, skwery, place) i półpublicznych (podwórka, dziedzińce).

Tereny otwarte w obszarze rewitalizacji są w większości niezagospodarowane, zaśmiecone i w obecnym stanie nie pozwalają na wykorzystanie swojego potencjału.

²⁸ Pojęcie wprowadzone do nauk społecznych przez Stanisława Ossowskiego, oznaczające obszar, który dla członków danej społeczności jest osobiście znany i w szczególny sposób bliski, z którym jednostka wiąże pewne postawy psychiczne oparte na stosunkach osobistych

²⁹ Na podstawie <http://edus.ibrbs.pl/pojecie-tozsamosci-lokalnej-i-regionalnej-w-województwie-slaskim/>

³⁰ Na podstawie Marek S. Szczepański Anna Śliz „Dylematy regionalnej tożsamości Przypadek Górnego Śląska”.

Zdjęcie 8. Potencjalne miejsce do spędzania czasu wolnego i rekreacji w obszarze rewitalizacji. Zdjęcie przedstawia nieutwardzoną ścieżkę rozpoczynającą się przy ul. Piłsudskiego

Źródło: zasoby własne.

Miejsce o dużym potencjale rekreacyjnym znajduje się na nasypie zlokalizowanym przy ul. Piastowskiej, który rozpoczyna się między budynkami o numerach 43 i 45, następnie łączy się z ulicą Wylężoła i prowadzi do Orzegowa, a dalej do Goduli. Teren stanowi własność miasta. Obecnie jest to nieutwardzona, wydeptana ścieżka.

Jak wynika z przeprowadzonych konsultacji społecznych w obszarze rewitalizacji brakuje terenów zieleni urządzonej, a w szczególności miejsc do spacerów i rekreacji. Duże znaczenie dla mieszkańców mają tereny zagospodarowane, czyli posiadające odpowiednią infrastrukturę (oświetlenie, elementy małej architektury, utwardzone ścieżki pieszo-rowerowe, place zabaw, siłownie zewnętrzne itp.).

W obszarze rewitalizacji dominuje zabudowa wielorodzinna, w tym osiedla robotnicze. Zabudowie mieszkalnej towarzyszą otwarte lub zamknięte przestrzenie tworzące podwórka lub dziedzińce czy przestrzenie międzyblokowe. Dawniej miejsca te były bardzo ważne dla życia lokalnych społeczności, obecnie są w większości niezagospodarowane. Dla potrzeb opracowania „Programu renowacji podwórek miasta Ruda Śląska do 2030 roku” wykonano inwentaryzację wszystkich podwórek i przestrzeni międzyblokowych na obszarze całego miasta. Największa koncentracja podwórek występuje w dzielnicach Ruda i Wirek. Przestrzenie te posiadają duży potencjał do stworzenia funkcjonalnych miejsc, w których mieszkańcy będą mogli realizować swoje podstawowe potrzeby związane z rekreacją, zabawą, kontaktem z przyrodą itp. Najważniejszym elementem odnowy podwórek jest aktywny udział w całym procesie, począwszy od planowania, poprzez wykonanie i na funkcjonowaniu i utrzymaniu efektów prac kończąc, okolicznych mieszkańców.

4.2.3. Poprzemysłowe obszary rewitalizacji

Obszar rewitalizacji poza terenami zamieszkałymi obejmuje także tereny niezamieszkałe, przede wszystkim tereny poprzemysłowe, które posiadają znaczny potencjał dla całego miasta. Warunkiem ich wykorzystania jest wykonanie na tych terenach niezbędnych działań rekultywacyjnych, których głównym zadaniem jest podniesienie zdolności terenów do przyjęcia nowych funkcji.

Teren KWK Pokój znajduje się w centralnej części miasta i rozdziela dwie centralne dzielnice Wirek i Nowy Bytom. Teren graniczy z rewitalizowaną, będącą jednym z kluczowych części przedsięwzięcia Trakt Rudzki hałdą. Możliwe funkcje dla omawianego terenu: muzealne wraz

z centrum nauki, wystawienniczo-konferencyjne, komercyjne, inkubator przedsiębiorczości, biurowe, miejsce spotkań dla społeczności lokalnej i byłych pracowników, funkcje komunikacyjne – połączenie dzielnic.

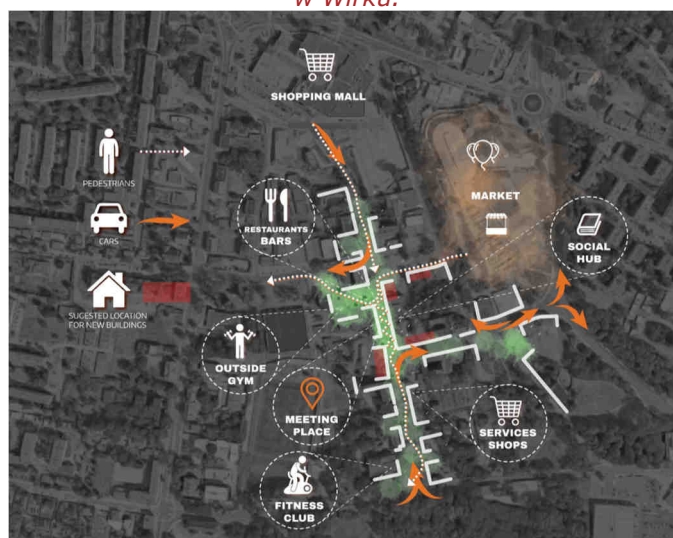
Inwestycje w tereny poprzemysłowe są niełatwe i kosztowne. Jednak ich zaletą jest to, że są uzbrojone, dobrze skomunikowane.

4.2.4. Tradycje handlowe w Wirku

Wirek stanowił dawniej centrum handlowo-usługowe miasta, co pozostało w świadomości mieszkańców. W wyniku przemian gospodarczych, a także wyburzeń znacznych fragmentów kwartału ulic Dąbrowskiego, Teatralna, Sienkiewicza, Kupiecka doszło do zaniku tradycyjnego centrum dzielnicowego. Przy ul. Kupieckiej nadal funkcjonuje targowisko miejskie. Z tego względu do ożywienia dzielnicy warto wykorzystać handel. U zbiegu ulic Obrońców Westerplatte i 1 Maja powstało centrum handlowe Plaza, natomiast u zbiegu ulic Katowickiej i Nowary sklep Kaufland. Obiekty te oddalone są od siebie o kilometr, co umożliwia powstanie deptaka handlowego.

Podczas XI Międzynarodowej Konferencji „Miasto 2017. Zarządzenie miastem”, która odbyła się w listopadzie 2017 r. zaproponowane zostały różne scenariusze przekształcenia przestrzeni publicznych m.in. w Rudzie Śląskiej w dzielnicy Wirek. Zaproponowany wariant polega na ożywieniu dawnego deptaka handlowego w rejonie ulic Dąbrowskiego, Kupieckiej, Niemcewicza, Tuwima.

Rysunek 5. Wizualizacja projektowanego scenariusza przekształcenia przestrzeni publicznych w Wirku.

Źródło: prezentacja z XI Międzynarodowej Konferencji „Miasto 2017. Zarządzenie miastem”, która odbyła się w listopadzie 2017 r.

Targowisko miejskie posiada duży (ale niewykorzystany) potencjał do organizacji różnego typu wydarzeń, festynów, koncertów, a nawet imprezy sportowe (co wymaga wypłaszczenia istniejącej nawierzchni). Kilka lat temu powstało zadanie targowiska, niezależniaczące organizację imprez od pogody. Targowisko zostało zaprojektowane w taki sposób, że można wykonać rolety i powstanie zamknięta przestrzeń o charakterze hali. W przeszłości na terenie targowiska organizowanych było 8-10 imprez rocznie, obecnie tylko dwie. Ponadto targowisko zlokalizowane jest w oddaleniu od zabudowy mieszkalnej, co umożliwia organizację imprez do późnych godzin nocnych, bez narażania okolicznych mieszkańców na

ewentualny hałas. Na terenach targowych w Wirku odbywają się corocznie Dni Rudy Śląskiej, trzydniowe muzyczne święto miasta.

4.2.5. Instytucje kultury

W obszarze rewitalizacji zlokalizowane są następujące instytucje kultury:

- Muzeum Miejskie im. Maksymiliana Chroboka,
- Miejska Biblioteka Publiczna,
- Miejskie Centrum Kultury im. Henryka Bisty,
- Młodzieżowy Dom Kultury,
- Muzeum PRL-u,
- Kino „Patria”.

Potencjał instytucji działających w dziedzinie kultury w obszarze rewitalizacji związany jest z realizacją przez te placówki wielu projektów społecznych i kulturalno-oświatowych, aktywizujących mieszkańców w każdym wieku.

Najstarszą i największą instytucją Kultury w Rudzie Śląskiej jest **Miejska Biblioteka Publiczna** w Rudzie Śląskiej. Na terenie całego miasta Miejska Biblioteka Publiczna posiada 13 placówek, które są odwiedzane co roku ponad 200 000 razy. Siedziba biblioteki znajduje się w budynku przy ul. Dąbrowskiego 18 w Wirku. Ogółem księgozbiór biblioteczny liczy ponad 300 tys. woluminów (tyle mniej więcej zwojów liczyła Biblioteka Aleksandryjska), oraz 850 woluminów czasopism oprawnych.

Do podstawowych funkcji bibliotecznych poza gromadzeniem, opracowywaniem, udostępnianiem i ochroną zbiorów bibliotecznych należą również działania leżące w sferze animacji kulturalno-oświatowej. Wśród wielu tego typu działań szczególnie ciekawy jest projekt "Żywa Biblioteka" Jest to międzynarodowy projekt edukacyjny z zakresu szerzenia tolerancji, poszanowania praw człowieka, a także dialogu międzykulturowego³¹.

Ponadto w strukturze Biblioteki działają dwa Centra Inicjatyw Społecznych: CIS Stara Bykowina i CIS Stary Orzegów, które poza prowadzeniem usług bibliotecznych zajmują się rozbudowaniem więzi lokalnej społeczności poprzez prowadzenie działalności kulturalno-edukacyjnej i animacyjnej, zagospodarowanie wspólnego spędzania czasu wolnego oraz współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi.

Ważną placówką kulturalną jest **Miejskie Centrum Kultury**, które jest miejscem organizacji znaczących imprez kulturalnych, a także spotkań o charakterze społeczno-politycznym (konferencje, debaty itp.).

Obecnie w Miejskim Centrum Kultury działają następujące sekcje: Zespół Pieśni i Tańca „Rudzianie”, Grupa Teatralna „Adept”, Teatr Dla Dorosłych, Klub Dziennikarza, Formacja Taneczna „Diament” i „Diamencik”. Ponadto działają sekcje plastyczne i wokalne, prowadzimy naukę gry na instrumentach (gitara, keyboard). Odbywają się zajęcia tematyczne dla seniorów (Senior IT), rodziców (Klub Mamy i Dziecka, Pobudka Małego Artysty), oraz zajęcia rekreacyjno-ruchowe (taniec w kręgu, aerobic, taniec Latino, gimnastyka 45+).

MCK zrealizowało i realizuje nadal szereg projektów społecznych o zasięgu lokalnym, regionalnym i międzynarodowym, jak np., Ogrody Śniadaniowe, Klub Mamy i Dziecka,

³¹ Na podstawie informacji zawartych na stronie internetowej biblioteki <http://biblioteka.r-sl.pl> (dostęp 31 stycznia 2018 r.)

Taniec dla seniorów, Senior IT, Wielki Piec, Cisza (na rzecz osób z niepełnosprawnością narządu słuchu), „Razem pracujemy, razem się bawimy” czy „Poznaj sąsiada- poznaj siebie”. Szczególną wartością tych projektów jest fakt realizacji ich w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi. W 2016 roku MCK pozyskało także grant z Narodowego Centrum Kultury w ramach programu Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne 2016, na realizację projektu „Zróbmy to razem – tylko kulturalnie!”, w ramach którego przeprowadzono diagnozę społeczności lokalnej oraz zorganizowano pięć wydarzeń kulturalnych – wybranych wśród pomysłów rudzian, złożonych w drodze konkursu inicjatyw³².

W Rudzie Śląskiej oprócz Domu Kultury działa również **Młodzieżowy Dom Kultury**, który jest publiczną placówką oświatowo – wychowawczą. Celem działalności Młodzieżowego Domu Kultury jest kształtowanie, rozwijanie i promocja uzdolnień dzieci i młodzieży, pogłębianie ich wiedzy i zainteresowań, pomoc w zdobywaniu przez nich umiejętności oraz organizowanie imprez kulturalno-oświatowych dla środowiska lokalnego oraz różnych form rekreacji.

Obiektem, o którym należy wspomnieć w zakresie kultury jest prywatne **Kino „Patria”**. Przy kinie działa Akademia Filmowa, której celem jest poszerzenie wiedzy uczniów rudzkich szkół z zakresu filmoznawstwa. W ramach poszerzania wiedzy oferowany jest szereg seansów, które poprzedzane są wykładami prowadzonymi przez pracowników naukowych Wydziału Filmoznawstwa UŚ. W 2006 roku dzięki swojej działalności weszło w skład Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych.

Jako instytucje kultury funkcjonują w mieście również Muzeum Miejskie w Rudzie Śląskiej im. Maksymiliana Chroboka oraz Muzeum PRL-u. **Muzeum im. Maksymiliana Chroboka** zlokalizowane jest w części budynku zbudowanego na początku XX wieku jako siedziba szkoły dokształcającej i gospodarstwa domowego, a potem wykorzystywanego jako ratusz gminy Ruda. W swoich zbiorach posiada unikatowe eksponaty, dokumentujące historię oraz kulturę Rudy Śląskiej i jej mieszkańców. Pozyskane muzealia dokumentują w różnej formie dzieje Bielszowic, Bykowiny, Chebzia, Czarnego Lasu, Goduli, Halemby, Kochłowic, Nowego Bytomia, Orzegowa, Rudy, Wirka, Nowej Wsi. Muzeum poza wystawami prowadzi także działalność edukacyjną (lekcje muzealne), organizuje imprezy, prowadzi czytelnię i wydawnictwo.

W Rudzie Śląskiej działalność muzealniczą prowadzi również Fundacja Minionej Epoki prowadząca **Muzeum PRL-u**. Muzeum zlokalizowane jest w folwarku Dwór Nowa Ruda wybudowanym przez rodzinę von Ballestrem. Celem działalności Muzeum jest ukazanie życia mieszkańców w okresie od 1945 roku (koniec II wojny światowej) do roku 1989 (początek przemian znaczących przemian politycznych, społecznych i gospodarczych w kraju). W obiekcie zgromadzone są eksponaty z tzw. „minionej epoki”. Zwiedzający mają możliwość zobaczenia przedmiotów codziennego użytku z ubiegłego 100-lecia („meblościanki na wysoki połysk” czy wagi kuchenne a’la termometr), zwiedzenia Parku Pomników, gabinetu I Sekretarza, zapoznania się motoryzacją Polski Ludowej oraz jej kinem. Część ekspozycji poświęcona jest historii powojennego przemysłu.

Rudzkie instytucje kultury współuczestniczą w największym kulturalnym wydarzeniu pod nazwą **Rudzka Jesień Kulturalna**, która organizowana jest od 1991 roku. W trakcie trzech jesiennych miesięcy od października do grudnia w całym mieście odbywają się koncerty, spektakle, kabareton, spotkania i projekcje filmowe, wystawy, prelekcje, spotkania autorskie, przedstawienia, spektakle itd. Stałym elementem Rudzkiej Jesieni Kulturalnej są

³² Na podstawie informacji zawartych na stronie internetowej MCK <http://www.mckrudasl.pl/> (dostęp 31 stycznia 2018 r.)

organizowane przez Muzeum Miejskie konkursy „Mój Śląsk. Moje Miasto” oraz “Rudzka jesień”.

4.3. Zdiagnozowana skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

W niniejszym rozdziale przedstawiono zestawienie potencjałów i barier rewitalizacji oraz wynikających z nich potrzeb rewitalizacyjnych. Za kluczowe potencjały rewitalizacji podobszarów zdegradowanych uznano te, których wykorzystanie i wzmocnienie poprzez określone działania i projekty pozwoli na osiągnięcie celów strategicznych rewitalizacji. Za kluczowe bariery rewitalizacji podobszarów zdegradowanych uznano te, których ograniczanie lub usuwanie poprzez określone działania i projekty pozwoli na osiągnięcie celów strategicznych rewitalizacji.

Sfera społeczna

Bardzo widocznym problemem jest systematyczny spadek liczby mieszkańców, związany z ujemnym saldem migracji, niskim przyrostem naturalnym oraz postępującym procesem starzenia się społeczeństwa. Wzrost liczby seniorów obserwowany jest w szczególności w obszarze rewitalizacji, gdzie nie rozwija się nowe budownictwo i nie ma napływu młodych mieszkańców. W związku z tym wzrasta zapotrzebowanie na usługi społeczne, opiekuńcze, a także zagospodarowanie czasu wolnego dla seniorów.

W przestrzeni miejskiej występują osiedla i kwartały ulic z wysokim natężeniem patologii społecznych. Niepokojące zjawisko stanowi fakt, iż najbardziej zagrożone ubóstwem pozostają od lat wciąż te same miejsca - dzielnice takie jak Orzegów, starsza część dzielnicy Wirek, osiedle Kaufhaus. Występuje tam wysokie natężenie niekorzystnych zjawisk związanych z długotrwałym bezrobociem, bezradnością opiekuńczo-wychowawczą oraz niepełnosprawnością. Wyuczona bezradność dotyczy często osób, które takie dyspozycje dziedziczą od rodziców. W kontekście planowania działań rewitalizacyjnych, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest istotnym rodzajem dysfunkcji, gdyż prowadzi do zaniedbań w rozwoju najmłodszych mieszkańców miasta i w rezultacie sprzyja utrwalaniu negatywnych postaw i zachowań. Problemy wychowawcze często przekładają się na niskie wyniki w nauce.

Ze względu na wysoką liczbę świadczeń na rzecz osób dotkniętych niepełnosprawnością należy rozważyć wprowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych uwzględniających zarówno potrzeby tych osób i gospodarstw domowych, których są członkami, jak również ich potencjał rozwojowy, który wsparty odpowiednimi działaniami pozwoli na zwiększenie ich aktywności na rynku pracy.

Świadczenia społeczne często trafiają do osób biernych zawodowo, które nie są zmotywowane do aktywności zawodowej. Dużym wyzwaniem w kontekście przyszłych działań rewitalizacyjnych jest utrzymujący się w obszarze rewitalizacji wysoki udział liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy. Wśród barier rewitalizacji dominują takie, obecne na kryzysowych obszarach postawy społeczne, jak niechęć do zmiany, bierność, postawy roszczeniowe, a także niski poziom wiedzy z zakresu aktywności obywatelskiej.

Generalnie poczucie bezpieczeństwa jest na dobrym poziomie, problemem pozostaje tzw. przestępczość stadionowa związana z działalnością pseudokibiców.

Do rozpoznanych potencjałów umożliwiających osiągnięcie pierwszego strategicznego celu rewitalizacji na pierwszy plan wysuwają się osoby z inicjatywą oraz grupy osób

podejmujących aktywność obywatelską. Wartościowe jest także nagromadzone doświadczenie z już zrealizowanych w przeszłości programów aktywności lokalnej.

Sfera gospodarcza

W obszarze rewitalizacji brakuje miejsc, gdzie mieszkańcy mogą się spotkać, gdzie jest dostępna oferta zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców (restauracje, kawiarnie, puby). Pomimo dość korzystnych wskaźników dotyczących liczby podmiotów gospodarczych, w obszarze rewitalizacji ciągle brakuje usług gastronomicznych, a także hotelowych.

Do rozwoju gospodarczego i wzrostu przedsiębiorczości może przyczynić się wzmocnienie lokalnych marek i produktów opierających się na lokalnej tożsamości, promujących miasto i region Górnego Śląska.

W wymiarze gospodarczym do potencjałów należą duże tereny przemysłowe podatne na wielofunkcyjne wykorzystanie, zróżnicowana branżowo struktura mikro i małych firm, tradycyjne centra i ulice handlowo-usługowe dzielnic. Odrębną grupę potencjałów stanowią udogodnienia tworzone przez instytucje otoczenia biznesu i rynku pracy, w szczególności ich oferta usług szkoleniowo-doradczych i edukacyjnych. W mieście działają Śląski Park Przemysłowo-Technologiczny, Rudzka Agencja Rozwoju „Inwestor”, Rudzki Inkubator Przedsiębiorczości wraz z klastrem multimedialnym oraz organizacje samorządu gospodarczego. Duże doświadczenie w realizacji projektów promujących aktywizację zawodową i rozwój przedsiębiorczości ma Powiatowy Urząd Pracy, a w zakresie realizacji programów edukacji zawodowej Centrum Kształcenia Ustawicznego.

Do osiągnięcia drugiego celu strategicznego „Wzrost poziomu zatrudnienia i atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji” niezbędne jest pokonanie lub ograniczenie trzech kluczowych barier rewitalizacji w wymiarze gospodarczym. Jest to bariera niskiej atrakcyjności inwestycyjnej terenów spowodowanej eksploatacją górnictwem i brakiem udogodnień infrastrukturalnych, jedynie lokalnej rangi funkcji handlowo-usługowej centralnych ulic w dzielnicach oraz generalnie znacznie zaniżona przez skalę degradacji terenów i dewastacji obiektów atrakcyjność biznesowa i rezydencjalna miasta³³.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Do wiodących potencjałów rewitalizacji podobszarów zdegradowanych zalicza się siłę tkwiącą w centrach dzielnicowych, w tym z wyraźnym nadaniem priorytetu pierwszego rzędu wykorzystaniu możliwości zagospodarowania i integracji przestrzennej centralnych przestrzeni Nowego Bytomia i Wirka. W Nowym Bytomiu i Wirku zlokalizowane są funkcje o ponadlokalnej randze, przy czym Nowy Bytom pełni funkcję centrum administracyjno-biznesowego, natomiast Wirek centrum handlowo-usługowego. Podobszary Ruda, Orzegów i Godula charakteryzuje zwarta zabudowa mieszkaniowa wraz z obiektami użyteczności publicznej i przestrzeniami publicznymi składającymi się na centra dzielnicowe. W poszczególnych podobszarach w sposób wyspowy ulokowane są również osiedla mieszkaniowe (blokowiska).

Do wiodących potencjałów rewitalizacji w wymiarze infrastrukturalnym zalicza się również zwarta, tradycyjna zabudowa dzielnic umożliwiająca stworzenie reprezentacyjnych ulic i placów oraz tereny w podobszarach zdegradowanych, po wyburzeniach z dostępną infrastrukturą komunalną. Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej pozwala stwierdzić, że w obszarze rewitalizacji występuje obecnie niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru. Podczas przeprowadzonych badań społecznych wiele osób

³³ Na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030, str. 81

wskazywało na niską jakość terenów publicznych, złą organizację przestrzeni, brak elementów małej architektury, placów zabaw, zaniedbane parki, które nie zachęcają do spędzania czasu na zewnątrz, a tym samym nie sprzyjają integracji mieszkańców. Szczególnie podkreślanym problemem jest niewystarczająca ilość (a w opinii wielu osób nawet brak) miejsc rekreacji (na świeżym powietrzu) dla osób w różnym wieku, zarówno starszych, jak i ludzi młodych, czy rodzin z dziećmi. W północnych dzielnicach miasta brakuje urządzonych terenów zielonych, istniejące parki i place są zdegradowane i nieatrakcyjne dla mieszkańców. Znaczenie terenów zielonych dla mieszkańców jest determinowane ich stanem i zagospodarowaniem. Aktualne dostosowanie przestrzeni publicznej i zastosowanych w niej rozwiązań zdecydowanie nie odpowiada miejscu przyjaznemu do mieszkania. Problematyczną kwestią są także bariery przestrzenne i architektoniczne, miasto nie jest dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dużym problemem są skumulowane skutki eksploatacji górniczej oraz produkcji hutniczej i koksowniczej.

Kluczowymi potencjałami rewitalizacji są parki miejskie, planty, zieleńce i skwery wymagające często rewitalizacji pod funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe oraz stosunkowo liczne tereny zielone i niezdeformowane antropogenicznie. Na ponowne, zróżnicowane funkcjonalnie zagospodarowanie nadają się i zasługują duże powierzchnie hałd oraz terenów porzuconych i nieużytków.

Przeprowadzone badania społeczne, wskazują że w pierwszej kolejności objęte procesami kompleksowej rewitalizacji powinny zostać centra dzielnicowe, tereny rekreacyjne i zielone, oraz stara zabudowa zabytkowa (osiedla patronackie).

Oferta produktów instytucji kultury jest w zróżnicowanym stopniu dostępna w przekroju wyróżnionych podobszarów rewitalizacji. Dotyczy to także obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz terenów zieleni urządzonej.

Sfera techniczna

W obszarze rewitalizacji dominuje zabudowa wielorodzinna, w tym zabytkowe osiedla patronackie. Wiele budynków stanowi komunalny zasób mieszkaniowy Miasta. Większość budynków powstała w XIX wieku, są to budynki niedoinwestowane, często niespełniające współczesnych standardów wyposażenia w media, co negatywnie wpływa na obszar rewitalizacji. Budynki komunalne często nie posiadają instalacji centralnej ciepłej wody, istniejące ogrzewanie jest niskiej sprawności energetycznej, a użytkowane piece węglowe przyczyniają się do emisji zanieczyszczeń powietrza.

Barierami poprawy stanu zabudowy mieszkaniowej są szkody górnicze, niski poziom wyposażenia osiedli robotniczych w różne kategorie infrastruktury, a także generalnie niski poziom zamożności mieszkańców wykluczający ich partycypację w rozwiązywaniu problemów niskiej emisji.

Sfera środowiskowa

W przestrzeni miasta utrzymuje się wysoki poziom degradacji i zanieczyszczenia ziemi, wód i powietrza. Najdotkliwszym problemem, a także realnym zagrożeniem dla zdrowia mieszkańców jest zanieczyszczenie powietrza, odczuwalne przede wszystkim w okresie zimowym, w wyniku spalania węgla na cele ciepłownicze w lokalnych kotłowniach oraz lokalnych i indywidualnych systemach grzewczych. Duże zasoby mieszkaniowe położone na obszarach zdegradowanych oparte są na konwencjonalnym źródle energii utrzymując wysokie stany zanieczyszczenia powietrza (niska emisja). Źródłem problemu są nieefektywne systemy ogrzewania, w szczególności stare piece kaflowe, a także niska efektywność energetyczna wielu budynków. Największy potencjał w ograniczaniu zużycia

energii cieplnej, a w konsekwencji emisji, posiada termomodernizacja, czyli zwiększanie efektywności energetycznej budynków. Sektor budownictwa mieszkalnego jest odpowiedzialny za dużą część emisji gazów cieplarnianych, więc właśnie poprzez termomodernizację należy szukać drogi do znacznego obniżenia emisji z obszaru rewitalizacji.

Zdegradowane przyrodniczo są tereny przemysłowe o dużej powierzchni, rozległe są skutki przeszłej i obecnej eksploatacji górniczej oraz po produkcji hutniczej i koksowniczej.

Tabela 10. Potencjały i bariery rewitalizacji Rudy Śląskiej – podsumowanie diagnozy, konsultacji społecznych i spacerów badawczych.

PROBLEMY	POTENCJAŁY	POTRZEBY
osiedla i kwartały ulic z wysokim natężeniem patologii społecznych; uzależnienia, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	doświadczenie, wiedza, umiejętności osób pracujących na rzecz rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	wspieranie rodzin, w szczególności dysfunkcyjnych
postępujący proces starzenia się mieszkańców, wysoka liczba osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych	rozwój współpracy pomiędzy władzami miasta, instytucjami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi realizującymi misję wsparcia i pomocy osobom starszym i z różnymi rodzajami niepełnosprawności	rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne, opiekuńcze i zagospodarowania czasu wolnego dla seniorów
niechęć do zmiany, postawy roszczeniowe, bierność i apatia obecna w środowiskach dotkniętych bezrobociem, problemami społecznymi i innymi formami wykluczenia	potencjał instytucji pomocy społecznej na rzecz realizacji programów aktywizujących i integrujących społeczności lokalne, nagromadzone doświadczenie z już zrealizowanych w przeszłości programów aktywności lokalnej	zachęcenie osób i grup społecznych dotkniętych biernością i wykluczeniem do uczestnictwa w życiu społecznym dzielnicy,
międzypokoleniowe przekazywanie negatywnych wzorców i zachowań w rodzinach dysfunkcyjnych	oferta instytucji kultury, w tym Miejskiego Centrum Kultury, Muzeum Miejskiego, domów kultury, bibliotek, klubów osiedlowych, kin itp.	wspieranie różnych form aktywizacji środowisk i osób w celu odkrywania i wzmacniania ich potencjałów z wykorzystaniem instrumentów animacji kultury i pobudzania do żywego uczestnictwa w kulturze
niski poziom wiedzy mieszkańców w zakresie działalności obywatelskiej i samoorganizacji społecznej	ludzie z inicjatywą, kreatywni młodzi ludzie, społeczne grupy aktywności, aktywność obywatelska znacznej grupy mieszkańców miasta	kształtowanie wiedzy i postaw obywatelskich oraz integracja wokół dziedzictwa kulturowego dzielnic,

PROBLEMY	POTENCJAŁY	POTRZEBY
<p>relatywnie niskie wyniki w nauce dzieci i młodzieży, niskie zaangażowanie rodziców w proces edukacyjno-wychowawczy dzieci</p>	<p>szeroka oferta edukacyjna oraz dobrze przygotowana kadra do realizacji zadań edukacyjno-wychowawczych</p>	<p>utworzenie jednostek pomocniczych (Rad Osiedli)</p> <p>wprowadzenie działań wspierających w nauce i motywujących dzieci i młodzież oraz stworzenie oferty usług społecznych na terenie obszaru rewitalizacji</p>
<p>brak terenów z ofertą dla rodzin, placów zabaw, miejsc rekreacji i wypoczynku</p>	<p>dostępne tereny zieleni urządzonej, w tym parki i skwery, wymagające rewitalizacji i kreacji nowej oferty spędzania wolnego czasu</p>	<p>zwiększenie atrakcyjności i jakości zagospodarowania terenów zieleni</p>
<p>niska atrakcyjność inwestycyjna terenów spowodowana eksploatacją górnictwem i brakiem udogodnień infrastrukturalnych</p>	<p>tereny przemysłowe do wykorzystania na cele inwestycyjne: strefy usług i przedsiębiorczości</p>	<p>zagospodarowanie zdegradowanych terenów przemysłowych i nadanie im nowych funkcji</p>
<p>skumulowane negatywne skutki eksploatacji górnictwa, produkcji hutniczej i koksowniczej na obszarze miasta</p>	<p>centra dzielnicowe i ulice handlowo-usługowe oraz tereny targowe z tradycjami</p>	<p>ożywienie dawnych ulic handlowych, wykreowanie deptaków</p>
<p>zdegradowane tereny przemysłowe o dużej powierzchni, w tym hałdy generujące zanieczyszczenia w otoczeniu, wymagające rekultywacji i renaturyzacji</p>	<p>udogodnienia tworzone przez instytucje otoczenia biznesu dla powstawania nowych aktywności, wspierania innowacyjności w firmach oraz w zagospodarowywaniu terenów przemysłowych (instytucje otoczenia biznesu)</p>	<p>zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej obszaru rewitalizacji poprzez zagospodarowanie zdegradowanych obiektów i terenów</p>
<p>niepełne wyposażenie i braki w udogodnieniach infrastrukturalnych osiedli robotniczych</p>	<p>zwarta tradycyjna zabudowa dzielnic umożliwiająca stworzenie reprezentacyjnych ulic i placów</p>	<p>modernizacja starej zabudowy mieszkaniowej, wykorzystanie zabytkowych osiedli patronackich jako potencjalnej wizytówki miasta</p>
<p>silna degradacja środowiska naturalnego, w tym powietrza, gleb i cieków wodnych</p>	<p>liczne tereny zielone, doliny oraz enklawy przyrodnicze niezdeformowane antropogenicznie, w tym dolina rzeki Bytomki</p>	<p>zachowanie i zwiększenie dostępności terenów o wartościach przyrodniczo-krajobrazowych</p>
<p>niski poziom wiedzy o przeszłości dzielnic miasta i zanikanie tożsamości dzielnicowej</p>	<p>postindustrialne dziedzictwo miasta; w tym dziedzictwo rodów Ballestremów, Donnersmarcków, Karola Goduli</p>	<p>zachowanie, udostępnianie, wprowadzenie do życia społecznego oraz ożywianie dziedzictwa kulturowego i postindustrialnego poprzez kreowanie nowych aktywności</p>

Źródło: opracowanie własne.

5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji – planowany efekt rewitalizacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji ważnym elementem gminnego programu rewitalizacji jest opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, czyli jaki będzie planowany efekt rewitalizacji. Po przeanalizowaniu zdiagnozowanych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych, zgłoszonych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz informacji zebranych w trakcie konsultacji społecznych sformułowano następującą wizję rewitalizacji dla całego obszaru rewitalizacji, jak i w podobszarach rewitalizacji.

Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji koresponduje z wizją rozwoju miasta sformułowaną w Strategii rozwoju miasta.

Zintegrowane z miastem obszary rozwoju nawiązujące do swoich historycznych funkcji dobre do pracy, zamieszkania i wypoczynku.

---

6. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

W Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska zakłada się kontynuację celu generalnego rewitalizacji Rudy Śląskiej, sformułowanego w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030 jako:

Podniesienie społecznej, gospodarczej i przestrzennej spójności dzielnic poprzez realizację kompleksowych, komplementarnych i zintegrowanych terytorialnie projektów i działań rewitalizacyjnych.

Cel generalny rewitalizacji Rudy Śląskiej podyktowany jest dysfunkcjonalną strukturą gospodarczą i przestrzenną miasta przemysłowego o policentrycznej strukturze, złożonej z historycznych dzielnic. W strukturze gospodarczej miasta z istotnym udziałem działalności schyłkowych toczą się zarówno procesy likwidacyjne, jak mi następuję rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw. W Rudzie Śląskiej kształtuje się ogólnomiejskie centrum; odnowy wymagają centra dzielnicowe posiadające wysoką wartość historyczną, ale pozbawione

napędowych czynników rozwojowych i wymagające ożywienia społecznego, gospodarczego i kulturalnego. Zachowane tradycje społeczności dzielnic oraz zwarta historyczna zabudowa będąca wynikiem działalności przemysłowej stanowią dobre podstawy dla odzyskania i zaszczepienia w dzielnicach nowych sił witalnych³⁴.

Cel generalny rewitalizacji Rudy Śląskiej realizowany będzie poprzez pięć celów strategicznych odpowiadających wymiarom rewitalizacji miasta. Cele strategiczne zostały uszczegółowione poprzez kierunki działań³⁵. Ze względu na skalę problemów społecznych miasta oraz wagę wymiaru społecznego rewitalizacji pierwszy cel strategiczny został rozpisany na sześć kierunków działań. Dla kolejnych celów strategicznych sformułowano po 1-2 kierunki działań.

Cele rewitalizacji są kontynuacją idei rewitalizacji, postawionej w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030, zostały dodatkowo doprecyzowane (i rozszerzone³⁶) na podstawie przeprowadzonej szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji oraz konsultacji z mieszkańcami. Tym samym wynikają one ze zidentyfikowanych negatywnych zjawisk koncentrujących się na terenach objętych rewitalizacją. Przyjęte do realizacji cele strategiczne są zatem komplementarne z występującymi na podobszarach problemami.

Tabela 11. Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań.

CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
<p>I. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji, zintegrowania wspólnot sąsiedzkich i społeczności lokalnych</p>	<p>K1. [SILNA RODZINA] Wspieranie rodzin, w szczególności dysfunkcyjnych, borykających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.</p> <p>K2. [EDUKACJA NA WYSOKIM POZIOMIE] Zapewnienie lepszych wyników w nauce dzieci i młodzieży z obszaru, poprzez wprowadzenie działań wspierających w nauce i motywujących dzieci i młodzież oraz stworzenie oferty usług społecznych na terenie obszaru rewitalizacji.</p> <p>K3. [OTWARCIE NA SIEBIE, OTWARCIE NA ŚWIAT] Zwiększenie zaangażowania społecznego i obywatelskiego mieszkańców obszaru rewitalizacji, poprzez zachęcenie osób i grup społecznych dotkniętych biernością i wykluczeniem do uczestnictwa w życiu społecznym dzielnicy, kształtowanie wiedzy i postaw obywatelskich oraz integracja wokół dziedzictwa kulturowego dzielnic.</p> <p>K4. [AKTYWNOŚĆ BEZ OGRANICZEŃ] Tworzenie szans na rozwój osobowy, zatrzymanie i ograniczenie negatywnych skutków starości, niepełnosprawności oraz długotrwałej i ciężkiej choroby.</p>

³⁴ Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji str. 69

³⁵ Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 4) ustawy o rewitalizacji, jednym z wymaganych elementów gminnego programu rewitalizacji są cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk. Kierunki działań sformułowano na bazie celów operacyjnych zawartych w LPR.

³⁶ LPR nie obejmował analizy sfery środowiskowej i technicznej, a analiza sfery społeczno-gospodarczej ograniczona była do trzech podstawowych rodzajów problemów: wyludniania, wykluczenia społecznego oraz bezrobocia. W wyniku przeprowadzenia pogłębionej analizy wszystkich sfer zaistniała konieczność wprowadzenia dodatkowych kierunków działań.

CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
	<p>K5. [AKTYWIZACJA ZAWODOWA] Reintegracja zawodowa osób wykluczonych z rynku pracy</p> <p>K6. [REWITALIZACJA POPRZECZ KULTURĘ] Socjalizacja dzieci i młodzieży z rodzin ubogich lub dysfunkcyjnych oraz odkrywanie i rozwijanie ich zainteresowań i talentów. Wysokiej jakości oferta kulturalna oraz oferta spędzania czasu wolnego poprzez wspieranie różnych form aktywizacji środowisk i osób w celu odkrywania i wzmacniania ich potencjałów z wykorzystaniem instrumentów animacji kultury i pobudzania do żywego uczestnictwa w kulturze.</p>
<p>II. Wzrost poziomu zatrudnienia i atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji</p>	<p>K7. [WZROST PRZEDSIĘBIORCZOŚCI] Wspieranie samozatrudnienia oraz tworzenia i rozwoju działalności gospodarczych generujących nowe miejsca pracy.</p> <p>K8. [RUDZKI BIZNES 2.0] Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej obszaru rewitalizacji poprzez zagospodarowanie zdegradowanych obiektów i terenów.</p>
<p>III. Modernizacja starej zabudowy mieszkaniowej i jej bezpośredniego otoczenia w centrach dzielnic</p>	<p>K9. [MIESZKAĆ WYGODNIEJ] Podniesienie standardu mieszkań oraz ich otoczenia w zdegradowanych osiedlach i kwartałach (w tym likwidacja barier przestrzennych i architektonicznych), a także poprawa infrastruktury komunalnej i ograniczenie zanieczyszczeń środowiska (niskiej emisji).</p> <p>K10. [NA WŁASNYM PODWÓRKU] Poprawa stanu części wspólnych budynków, a także działania wspólnototwórcze: aranżowanie części przestrzeni, np. poddaszy, podwórek na funkcje współużytkowane, służące zawiązaniu i umocnieniu wspólnoty sąsiedzkiej.</p>
<p>IV. Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz terenów zieleni urządzonej, w tym terenów o wartościach przyrodniczo-krajobrazowych</p>	<p>K11. [ŹRÓDŁA MIASTA, ŹRÓDŁA ŚLĄSKA] Zachowanie i zwiększenie dostępności terenów o wartościach przyrodniczo-krajobrazowych.</p> <p>K12. [PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ] Poprawa jakości i funkcjonalności, a także tworzenie nowych przestrzeni publicznych o wysokich walorach rekreacyjnych (w tym likwidacja barier przestrzennych i architektonicznych).</p>
<p>V. Kreowanie nowych aktywności zachowujących, eksponujących i rozwijających dziedzictwo kulturowe i postindustrialne miasta</p>	<p>K13. [CZARNE PERŁY] Zachowanie, udostępnianie, wprowadzenie do życia społecznego oraz ożywianie dziedzictwa kulturowego i postindustrialnego poprzez kreowanie nowych aktywności.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W aspekcie społecznym rewitalizacji sformułowano cel zorientowany na integrowanie wspólnot sąsiedzkich i społeczności lokalnych. Problemy społeczne obecne w mieście

prowadzą do osłabiania pozytywnych relacji międzyludzkich, polaryzacji grup społecznych o skrajnie odmiennej sytuacji ekonomicznej, a także tworzenia w przestrzeni miasta enklaw osób wykluczonych. Dezintegracja społeczności lokalnych wpływa także ograniczająco na możliwości kształtowania procesów rozwoju w innych wymiarach rewitalizacji. Niski poziom kapitału relacyjnego³⁷ powoduje, że mieszkańcy słabo włączają się w realizację działań wspólnotowych. W konsekwencji, takie postawy zagrażać mogą całemu procesowi wdrażania procesu rewitalizacji, którego implementacja opierać się winna na partycypacji społecznej i partnerstwie możliwie dużej liczby podmiotów lokalnych.

Drugi z celów strategicznych dotyczy wzmocnienia struktury gospodarczej miasta dzięki poprawie atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji, co ma przyczynić się do rozwoju firm lokalnych, w szczególności firm mikro i małych. Wartością, na której opierać można proces rewitalizacji miasta Ruda Śląska są lokalne firmy z tradycjami, które są prowadzone przez właścicieli silnie związanych z miastem i dzielnicami. Stąd też, przedsiębiorcy lokalni powinni stawać się ważnymi partnerami procesów ożywiania dzielnic i społeczności lokalnych. Ponadto, rozwój rudzkich firm to ważny warunek integracji zawodowej mieszkańców, szczególnie wywodzących się z grup problemowych.

W wymiarze infrastrukturalnym sformułowano cel ukierunkowany na poprawę warunków mieszkaniowych w rewitalizowanych częściach miasta. Stara zabudowa mieszkaniowa, często o wartości zabytkowej wymaga radykalnej odnowy oraz wzbogacenia infrastrukturalnego; część mieszkań można ocenić jako substandardowe. Również otoczenie zasobów mieszkaniowych bywa zdewastowane i nieatrakcyjne. W osiedlach mieszkaniowych lub ich bezpośrednim sąsiedztwie występuje deficyt usług publicznych i rynkowych. Zauważyć także można słabe zaangażowanie mieszkańców niektórych obszarów miasta w dbanie o zasoby mieszkaniowe oraz przestrzenie publiczne; niejednokrotnie zaś widoczne są działania dewastujące substancję mieszkaniową, budynki oraz ich otoczenie. Ponadto, modernizację zabudowy mieszkaniowej utrudnia zła sytuacja materialna mieszkańców, którzy nie są w stanie partycypować w finansowaniu inwestycji oraz niechętnie podchodzą do inicjatyw, w wyniku których może dojść do podniesienia kosztów zamieszkania (np. działania związane z likwidacją niskiej emisji). Realizacja trzeciego celu ściśle wpływa na realizację innych celów. Trudno bowiem w warunkach zdewastowanej przestrzeni i substandardowych mieszkań odbudowywać kapitał społeczny lub podnosić atrakcyjność biznesową dzielnic.

Czwarty z celów strategicznych związany jest ze środowiskowym (ekologicznym) wymiarem rewitalizacji miasta. Ruda Śląska jest miastem o bardzo negatywnym wizerunku w aspekcie jakości środowiska przyrodniczego. Pozostałości wielowiekowej działalności przemysłu wydobywczego, hutniczego, koksowniczego są widoczne w rozległych terenach poprzemysłowych, hałdach, zanieczyszczonych ciekach wodnych. Równocześnie, tereny i obiekty postindustrialne stanowią swego rodzaju rezerwę przestrzeni, która może zostać wykorzystana na rzecz wzbogacania i kreowania nowych funkcji ważnych dla mieszkańców miasta. Wśród tych funkcji wskazać należy funkcje spędzania czasu wolnego, w szczególności funkcje rekreacyjne. Atutem miasta jest pewna ilość przestrzeni o niskim poziomie zantropomorfizowania oraz duża liczba parków miejskich, skwerów i zieleńców rozmieszczonych w różnych dzielnicach Rudy Śląskiej. Stan zieleni urządzonej jest co prawda zróżnicowany, jednak można ją traktować jako obszary węzłowe w tworzeniu systemu terenów zielonych miasta. Podkreślić należy społeczną akceptację dla działań poprawiających sytuację ekologiczną miasta, w tym nakierowanych na wzrost udziału powierzchni zielonych.

³⁷ Kapitał relacyjny określa zasoby związane z relacjami międzyludzkimi, umiejętnością nawiązywania oraz podtrzymywania bliskich i trwałych związków, budowania własnej sieci społecznej.

Piąty z celów strategicznych rewitalizacji odnosi się do wymiaru kulturowego, a także sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Ruda Śląska należy do tych miast regionu, w których w największym stopniu widoczne jest dziedzictwo postindustrialne. Dotyczy to zarówno obiektów, jak również układu urbanistyczno-architektonicznego miasta i dzielnic. Wyzwaniem, które stoi przed miastem jest zachowanie tegoż dziedzictwa, odnowienie obiektów oraz ich ożywienie przez nowe funkcje. Piąty cel strategiczny jest bardzo ściśle związany z celem społecznym. Dziedzictwo kulturowe Rudy Śląskiej powinno stawać się w procesie rewitalizacji wartością skupiającą mieszkańców oraz wyzwalać ich kreatywność³⁸.

Realizacja celów rewitalizacji zależy przede wszystkim od skali zaangażowania lokalnych podmiotów oraz ich skłonności do podejmowania partnerskich projektów. Zakłada się zaangażowanie mieszkańców w proces rewitalizacji, poprzez prowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej o planowanym przebiegu i realizowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych oraz konsultowaniu poszczególnych projektów.

W poniższej tabeli przedstawiono kluczowe podmioty, które należy włączać w proces wdrażania programu rewitalizacji w ramach wyznaczonych celów i kierunków działań. Każdorazowo wskazano na władze lokalne, które powinny tworzyć warunki do wyzwania aktywności podmiotów reprezentujących sektor obywatelski i sektor biznesu. W przypadku kierunków działań wskazano instytucje, których działania mogą wspierać podmioty angażujące się w działania rewitalizacyjne. Do takich instytucji zaliczono instytucje pomocy społecznej, instytucje edukacyjne, instytucje rynku pracy, instytucje kulturalne, instytucje sportowo-rekreacyjne oraz różne służby miejskie.

Tabela 12. Cele strategiczne i kierunki działań oraz podmioty Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska.

CELE STRATEGICZNE	ZAANGAŻOWANE PODMIOTY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZAANGAŻOWANE PODMIOTY
I. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji, zintegrowania wspólnot sąsiedzkich i społeczności lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> • grupy społeczne miasta i dzielnic, • organizacje pozarządowe działające w mieście, • kościoły (parafie), • władze miejskie, 	K1. [SILNA RODZINA]	<ul style="list-style-type: none"> • instytucje pomocy społecznej, w tym MOPS, • Centra Inicjatyw Społecznych,
		K2. [EDUKACJA NA WYSOKIM POZIOMIE]	<ul style="list-style-type: none"> • instytucje pomocy społecznej, w tym MOPS, • Centrum Kształcenia Ustawicznego, • Powiatowy Urząd Pracy, • Centra Inicjatyw Społecznych,
		K3. [AKTYWIZACJA SPOŁECZNA]	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucje pomocy społecznej, w tym MOPS, • Centra Inicjatyw Społecznych, • Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, • Instytucje kultury, w tym Miejskie

³⁸ Na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji str. 70-72

CELE STRATEGICZNE	ZAAANGAŻOWANE PODMIOTY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZAAANGAŻOWANE PODMIOTY
			<ul style="list-style-type: none"> • Centrum Kultury i Domy Kultury,
		K4. [AKTYWNOŚĆ BEZ OGRANICZEŃ]	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje pozarządowe • Instytucje pomocy społecznej, w tym MOPS,
		K5. [AKTYWIZACJA ZAWODOWA]	<ul style="list-style-type: none"> • instytucje rynku pracy, (Powiatowy Urząd Pracy, Centrum Kształcenia Ustawicznego),
		K6. [REWITALIZACJA POPRZEZ KULTURĘ]	<ul style="list-style-type: none"> • Centra Inicjatyw Społecznych, • Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, • Instytucje kultury, w tym Miejskie • Centrum Kultury i Domy Kultury,
II. Wzrost poziomu zatrudnienia i atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • sektor przedsiębiorstw, • ludność w wieku produkcyjnym – pracujący i bezrobotni, • dysponenci terenów i obiektów pod działalność gospodarczą, • władze miejskie, 	K7. [WZROST PRZEDSIĘBIORCZOŚCI] K8. [ROZWÓJ GOSPODARCZY]	<ul style="list-style-type: none"> • instytucje otoczenia biznesu (Rudzka Agencja Rozwoju Inwestor, Śląski Park Przemysłowo-Technologiczny, Rudzki Inkubator Przedsiębiorczości)
III. Modernizacja starej zabudowy mieszkaniowej i jej bezpośredniego otoczenia w centrach dzielnic	<ul style="list-style-type: none"> • grupy mieszkańców w dzielnicach o różnym poziomie zamożności, • spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, • podmioty infrastruktury komunalnej, • władze miejskie, 	K9. [DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA]	<ul style="list-style-type: none"> • MPGM, • spółdzielnie mieszkaniowe • wspólnoty mieszkaniowe • miejskie służby urbanistyczno-architektoniczne i nadzoru budowlanego,
IV. Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz terenów zieleni urządzonej, w tym terenów o wartościach przyrodniczo-krajobrazowych	<ul style="list-style-type: none"> • mieszkańcy miasta i dzielnic korzystający z terenów zielonych, obiektów i urządzonych terenów sportowo-rekreacyjnych, • władze miejskie, 	K10. [ZIELEŃ MOIM SASIADEM] K11. [PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ]	<ul style="list-style-type: none"> • MPGM, • MOSiR, • Centrum Inicjatyw Społecznych,
V. Kreowanie nowych aktywności	<ul style="list-style-type: none"> • mieszkańcy oraz instytucje i podmioty 	K12. [NASZE DZIEDZICTWO]	<ul style="list-style-type: none"> • Muzeum Miejskie,

CELE STRATEGICZNE	ZAANGAŻOWANE PODMIOTY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZAANGAŻOWANE PODMIOTY
zachowujących, eksponujących i rozwijających dziedzictwo kulturowe i postindustrialne miasta	zainteresowani dziedzictwem kulturowym i postindustrialnym miasta, • organizacje pozarządowe, • władze miejskie,		• Miejska Biblioteka Publiczna, • Miejskie Centrum Kultury i domy kultury,

Źródło: opracowanie na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030.

Realizacja pierwszego celu strategicznego sprowadza się do ograniczania patologii i otwierania szans rozwojowych przed mieszkańcami z grup problemowych, podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji osób z grup problemowych, w tym reintegracji zawodowej osób wykluczonych i długotrwale bezrobotnych oraz podnoszenia kompetencji liderów i partnerów rewitalizacji, wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego oraz podnoszenia aktywności mieszkańców rewitalizowanych obszarów, a także wyprowadzanie dzieci i młodzieży z marginalizacji społecznej poprzez tworzenie warunków do rozwoju talentów. Drugi z celów strategicznych został uszczegółowiony przez kierunki interwencji dotyczące tworzenia warunków do samozatrudnienia oraz udostępnienia terenów inwestycyjnych. W ramach trzeciego celu strategicznego uwagę należy skupić na podnoszeniu jakości zamieszkania w zdegradowanych osiedlach i kwartałach oraz na poprawie infrastruktury komunalnej. Czwarty cel strategiczny wiąże się z poprawą jakości środowiska przyrodniczego, a także z dostarczeniem mieszkańcom możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego. Realizacja piątego celu strategicznego sprowadza się do aktywizacji mieszkańców w zakresie przywracania i ożywiania dziedzictwa kulturowego, integrowania mieszkańców poprzez uświadamianie wartości kulturowych dzielnic i miasta, kreowania liderów lokalnych w oparciu o materialne i niematerialne wartości świadczące o postindustrialnej historii Rudy Śląskiej³⁹.

Kierunki działań odnoszą się do wszystkich podobszarów rewitalizacji, ale równocześnie można je odnieść do poszczególnych podobszarów rewitalizacji. Pierwszy z kierunków działań jest szczególnie ważny w podobszarach Ruda, Godula, Orzegów Chebzie/Kaufhaus i Nowy Bytom, gdzie występują przestrzenne skupiska problemów społecznych. Drugi kierunek działań – zorientowany na wzmocnienie kompetencji – należy uznać za równie ważny we wszystkich rewitalizowanych podobszarach, zwłaszcza zaś w aspekcie kreowania kompetencji partnerów rewitalizacji. Trzeci i szósty kierunek działań są powiązane z ogólną sytuacją społeczną i skalą występowania problemów społecznych. Ich przyczyną, ale także konsekwencją jest bierność, roszczeniowość, brak umiejętności samodzielnego radzenia sobie z problemami, ograniczone możliwości rozwoju młodych pokoleń. Dlatego można uznać, że podobnie jak w przypadku kierunku pierwszego należy poświęcić mu szczególną uwagę w podobszarach Ruda, Godula, Orzegów, Chebzie/Kaufhaus i Nowy Bytom. Czwarty i piąty kierunek działań są ważne w każdej dzielnicy ze względu na konieczność tworzenia miejsc opieki i wsparcia dla osób niesamodzielnych, a także reintegracji zawodowej osób bezrobotnych. Kierunki działań siódmy i ósmy mają szczególne znaczenie dla podobszaru rewitalizacji Nowy Bytom, Wirek/Czarny Las oraz terenów przemysłowych. Nowy Bytom docelowo, jako nowe centrum miasta powinien być obszarem przyspieszonego rozwoju różnego rodzaju usług, a co za tym idzie obszar, w którym rozwijać się będą mikro i małe firmy tworzące nowe miejsca pracy. Wagę dziewiątego kierunku działań należy podkreślić

³⁹ Na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, str. 73-74

ponownie w odniesieniu do podobszarów Ruda, Godula, Orzegów, Chebbie/Kaufhaus i Nowy Bytom. Są to obszary z cenną zabudową mieszkaniową i tradycyjnymi układami urbanistycznymi, które mogą stawać się przestrzeniami symbolicznymi miasta. Równocześnie jednak, stan zabudowy mieszkaniowej i ich otoczenia wymaga daleko idących przeobrażeń. Dziesiąty i jedenasty kierunek działań jest szczególnie istotny dla podobszarów Wirek/Czary Las i Nowy Bytom oraz podobszarów Ruda, Godula, Orzegów. W pierwszym przypadku decyduje o tym charakter planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zorientowanych na stworzenie nowych przestrzeni publicznych o wysokich walorach rekreacyjnych. W drugim przypadku, za ważnością celu przemawiają wyjątkowe wartości przyrodniczo-krajobrazowe stanowiące kombinację cech przyrodniczych i antropogenicznych. Dwunasty kierunek działań należy uznać za ważny w każdym podobszarze rewitalizacji; jedynie nieco mniejsze znaczenie można mu przypisać w obszarze Bykowina/Kochłowice. Praktycznie wszystkie wyznaczone obszary zawierają cenne obiekty dziedzictwa kulturowego⁴⁰.

7. Lista planowanych, podstawowych i uzupełniających projektów rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji stanowi kontynuację procesu rewitalizacji zaplanowanego w Lokalnym Programie Rewitalizacji z 2015 r. Większość określonych w LPR projektów będzie realizowana w ramach GPR. Ponadto dokonano dodatkowego naboru projektów.

Lista planowanych projektów rewitalizacyjnych, których realizacja może być wsparta instrumentami przewidzianymi ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji lub niezwrótnymi i zwrótnymi instrumentami funduszy UE przedstawiona została w formie tabelarycznego zestawienia.

Zgodnie z art. 14 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, w przypadku podziału obszaru rewitalizacji na podobszary, gminny program rewitalizacji jest opracowywany dla poszczególnych podobszarów. W związku z powyższym wymogiem projekty rewitalizacji zostały pogrupowane według ich lokalizacji w poszczególnych podobszarach rewitalizacji, a także na projekty podstawowe i uzupełniające.

Główne kryteria, które wzięto pod uwagę przy ustalaniu listy przedsięwzięć podstawowych to:

- bezpośrednia zgodność z celami rewitalizacji - do podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych należą te projekty, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji;
- odniesienie do problemów społecznych, projekty o dużej skali oddziaływania na mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- możliwe jest zawarcie szerokiej charakterystyki – tj. informacji wymaganych w art. 15 ust. 1 pkt. 5 lit. a ustawy o rewitalizacji (nazwa, wskazanie podmiotów realizujących, zakres projektu, lokalizacja, szacowana wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny);
- projekt o dużym poziomie komplementarności w różnych sferach;

⁴⁰ Na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, str. 76-77

- projekt stanowi kontynuację dotychczasowych działań rewitalizacyjnych zaplanowanych w ramach LPR.

Z kolei projekty rewitalizacyjne uzupełniające, to takie, które mają mniejszą skalę oddziaływania, realizowane przez podmioty nie związane ze społecznością lokalną lub posiadające mniejszy potencjał, a jednocześnie ważne i oczekiwane ze względu na rozwiązywanie wskazanych problemów oraz realizację celów programu rewitalizacji. Projekty te wynikają z przeprowadzonych konsultacji społecznych w podobszarach rewitalizacji, czyli z rzeczywistych potrzeb mieszkańców, a także odpowiadają na problemy przedstawione w diagnozie.

Zamieszczona lista zawiera następujące, podstawowe informacje o projektach (o ile dane te były możliwe do wskazania na dzień uchwalenia dokumentu): nr i typ projektu (P - podstawowy, U - uzupełniający, pierwsza liczba odpowiada numeracji podobszarów rewitalizacji oznaczonych na załączniku graficznym, druga liczba to kolejny numer porządkowy); nazwa projektu, zakres realizacji projektu i jego powiązanie z celami rewitalizacji; podmioty realizujące, lokalizacja projektu; szacunkowa wartość realizacji projektu [zł] (określona na dzień uchwalenia dokumentu, mogąca w przyszłości ulec zmianie); prognozowane rezultaty realizacji projektu oraz sposób ich oceny.

Dla niektórych projektów nie podano szczegółowych informacji, w tym wartości, ponieważ nie zostały jeszcze oszacowane. Co do zasady projekty rewitalizacyjne powinny być realizowane w obszarze rewitalizacji, jednocześnie zgodnie z ustawą o rewitalizacji dopuszcza się by przedsięwzięcia zamieszczone w GPR były realizowane poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki. Takie przypadki będą szeroko uzasadniane i wskazana zostanie ich komplementarność z innymi działaniami rewitalizacyjnymi.

7.1. Podobszar rewitalizacji Ruda

Tabela 13. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Ruda

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.1.1.	Rewitalizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Rudy	Miasto Ruda Śląska, MOPS, PUP, MBP, Muzeum Miejskie im. Maksymiliana Chroboka, NGO's, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	<p>Celem projektu jest aktywizacja i integracja społeczności lokalnych zamieszkujących podobszar rewitalizacji poprzez: organizowanie grup wsparcia i edukacyjnych, wzmocnienie kompetencji społecznych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy (szkolenia /kursy/warsztaty), lokalne przedsięwzięcia integracyjne aktywizujące lokalną społeczność, działania profilaktyczne, alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego itp. Muzeum Miejskie zaangażowane będzie w organizację miejsca edukacyjnego i wychowawczego dla dzieci z dzielnicy Ruda w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, z rodzin dysfunkcyjnych, w tym objętych działaniami MOPS i ich rodzin.</p> <p>Powiązanie z I celem strategicznym.</p>	Podobszar rewitalizacji Ruda	1 000 000 zł	<p>Produkty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 300 (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu, list obecności)</p> <p>Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy/pracujących po opuszczeniu programu (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez uczestników potwierdzające uzyskane kwalifikacje lub podjęcie zatrudnienia)</p>
P.1.2.	Odbudowa Domu Karola Goduli jako kultowego miejsca śląskiego biznesu	Fundacja „Zamek Chudów”	<p>W ramach projektu zostaną przeprowadzone następujące przedsięwzięcia: 1) Odświeżenie pozostałości jeszcze pod ziemią pozostałości Domu Karola Goduli,</p>	Ruda, ul. Bujoczka	15 000 000 zł	<p>Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m², (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót)</p>

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			<p>2) Kompleksowe badania archeologiczne, 3) Wykonanie projektu odbudowy Domu Karola Goduli, 4) Wykonanie prac budowlanych, 5) Zagospodarowanie odbudowanego obiektu, w tym a) Utworzenie muzeum im Karola Goduli, b) Utworzenie Centrum Śląskiego Biznesu, c) Aranżacja miejsca dla przeprowadzania imprez kulturalnych. Powiązanie z V celem strategicznym.</p>			<p>Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów - liczba nowych usług - liczba utworzonych miejsc pracy (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)</p>
P.1.3.	Zabezpieczenie ruin zamku w Rudzie wraz z adaptacją piwnic na cele społeczne, edukacyjne i kulturalne wraz z małą gastronomią	Fundacja „Zamek Chudów”	<p>W ramach projektu zostaną przeprowadzone następujące działania: 1) Dokończenie odgruzowana części naziemnej oraz odgruzowanie piwnic, 2) Zabezpieczenie murów zamkowych i ich częściowe zadaszenie 3) Odbudowa sklepień piwnic, 4) Adaptacja piwnic do celów edukacyjnych, kulturalnych i utworzenie Centrum Inicjatyw Społecznych, 5) Urządzenie w piwnicach punktu małej gastronomii. Powiązanie z V celem strategicznym.</p>	Ruda, ul. Bujoczka	4 000 000 zł	<p>Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m², (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów - liczba nowych usług - liczba utworzonych miejsc pracy (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)</p>
P.1.4.	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Ruda	Miasto Ruda Śląska inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty	Celem projektu jest uruchomienie przekształceń przestrzennych przeżywanego kryzys obszaru centralnego dzielnicy Ruda, poprzez ożywienie gospodarcze, stymulowane punktowymi	Podobszar rewitalizacji Ruda, w tym kwartał ulic pomiędzy torami kolejowymi, ulicą Janasa, Skłodowskiej-	Brak danych Podstawowy koszt przekształceń mają ponieść właściciele nieruchomości, motywowani perspektywicznym	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
		powiązane z celami rewitalizacji	<p>interwencjami inwestycyjnymi i działaniami towarzyszącymi (np. dotyczącymi poprawy bezpieczeństwa, w tym oświetlenie, monitoring, czy łączniki, przejście podziemne – realizowane przez właściciela nieruchomości).</p> <p>Wybrano m.in. lokalizacje nazwane „punktami interwencji projektu” (działania te są propozycją i nie stanowią listy zamkniętej):</p> <ul style="list-style-type: none"> - dworzec kolejowy: wraz z położonymi obok hotelem – gdzie planowany jest węzeł komunikacyjny z parkingami P+R i kreatywnymi usługami, których oczekuje mobilne społeczeństwo - centralny plac Chopina: funkcjonujący jako węzeł autobusowy, stanowiący jeden z głównych elementów koncepcji, stworzony na nowo poprzez redukcję asfaltu i przywrócenie miejsca pieszym, w tym podniesienia atrakcyjności dojścia do centralnego placu od strony ul. Janasa poprzez atrakcyjny zaułek z enklawą zieleni i mini placem zabaw oraz dla wykorzystania obecnie nie użytkowanych ze względu na stan techniczny pomieszczeń magazynowych i projektorni kinowej, które mogą zostać zaadaptowane przez obecnego użytkownika parafii Kościoła Bożego; - rejon Zamku: strefa pamięci i kultury o znaczeniu regionalnym. Powiązana 	Curie, Bujoczka, Kościelna, Staszica, Wolności, Mickiewicza, Bankowa, Piastowska, a także teren Rudzkiej Kuźnicy oraz Kolonia Karola.	wzrostem wartości ich majątku, wynikającym z rosnącego popytu na powierzchnie handlowo-usługowe i mieszkaniowe.	<p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów - liczba nowych usług - liczba utworzonych miejsc pracy (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			wytworzonym pasmem zieleni z dworcem i placem Chopina. W kolejnych etapach realizacji zakłada się dalszą rewitalizację historycznej części dzielnicy, w szczególności w zakresie przestrzennym, środowiskowym, technicznym, poprawy bezpieczeństwa. Powiązanie z IV celem strategicznym.			
P.1.5.	Adaptacja zabytkowego budynku byłej Fabryki Margaryny na cele społeczne, kulturalne i gospodarcze	ALDI Sp. z o.o., ul. Niedźwiedziniec 10, 41-506 Chorzów	Projekt obejmuje przebudowę i adaptację budynku na nowe funkcje: - utworzenie mieszkań w formule "assisted living" dla seniorów i osób niepełnosprawnych - utworzenie części muzealnej, gdzie prowadzone będą lekcje historii lokalnej - utworzenie gabinetów lekarskich i zabiegowych, Sali do fizjoterapii - utworzenie świetlicy z biblioteką - utworzenie jadalni - kameralna kaplica - w przyziemiu planowane jest udostępnienie powierzchni komercyjnej dla lokalnych kupców i rzemieślników. Powiązanie z I i V celem strategicznym.	Ruda, ul. Piastowska 5	Brak danych	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów - liczba nowych usług - liczba utworzonych miejsc pracy (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)
P.1.6.	Modernizacja i adaptacja Szybu Franciszek	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Zakres projektu, mającego na celu zachowanie dziedzictwa przemysłowego oraz nadanie nowych funkcji obiektom byłej kopalni obejmuje m.in. wyremontowanie istniejących obiektów, szczególnie gmach byłej remizy, wyremontowanie	Ruda, ul. Szyb Bartosza, Szyb Franciszek	Ok. 6 500 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			<p>więzy szybu. Budynki mogłyby zostać przeznaczone m.in. pod działalność komercyjną, usługową oraz turystyczną wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.</p> <p>Powiązanie z V celem strategicznym.</p>			<p>Rezultaty projektu: - liczba nowych usług powstałych w wyniku realizacji projektu (monitorowane na podstawie danych podmiotów prowadzących działalność w zrewitalizowanym obiekcie)</p>

Tabela 14. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Ruda

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.1.1.	Renowacja placu Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury	Miasto Ruda Śląska	<p>Projekt polega m.in. na odnowieniu istniejącej zieleni i uzupełnienie jej kompozycjami kwiatowymi, zastąpienie istniejącej kostki betonowej materiałami wysokiej jakości. Na skwerze zostaną zastosowane elementy małej architektury korespondujące z sąsiadującymi budynkami. Przestrzeń zostanie uzupełniona o urządzenia sprzyjające spędzeniu wolnego czasu i integracji wielopokoleniowej.</p> <p>Powiązanie z IV celem strategicznym.</p>	Ruda, plac Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury	1 000 000 zł	<p>Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – ha, (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót)</p> <p>Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób korzystających z efektów realizacji projektu)</p>

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.1.2.	Nasz Plac – miejsce integracji mieszkańców	Grupa inicjatywna Przedstawiciel: Sławomir Nawrot Fundacja Instytut Innowatyki, Gliwice, FAJNA Spółdzielnia Socjalna Oddział ZABRZE	Działania składające się na projekt: 1.Opracowanie dokumentacji projektowej, uzyskanie niezbędnych zgód i decyzji, sfinalizowanie finansowania projektu. 2.Zabezpieczenie terenu. 3.Zakup i montaż urządzeń zabawowych (zestaw zabawowy, piaskownica, karuzela, huśtawki, domki, itp.). 4.Zakup i montaż urządzeń siłowni, stołów do gry w szach. 5.Zakup i montaż sprzętu uzupełniającego (ogrodzenie, ławki, kosze na śmieci, tablica z regulaminem, bezpieczne podłoże). 6.Zakup i montaż tablicy szeroko i dogłębnie informującej o historii miejsca. 7.Wzbogacenie oświetlenia. Powiązanie z IV celem strategicznym.	Plac Żwirki i Wigury (róg ul. Wolności i ul. Piastowskiej)	375 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – ha, (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie sprawozdań, ankiet ewaluacyjnych)
U.1.3.	Modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Staszica, Kościelnej, Wolności, Wieniawskiego	MGSM „Perspektywa”	Rewitalizacja kolonii zabytkowych budynków mieszkalnych poprzez przywrócenie im właściwego stanu technicznego i odtworzenie walorów estetycznych zabudowań oraz ich otoczenia. Powiązanie z III celem strategicznym.	ul. Wieniawskiego 1, 3, 5 ul. Wolności 33, 35, 37, 39 ul. Staszica 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15 ul. Kościelna 2, 4, 6, 8	6 000 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)
U.1.4.	Kompleksowa ochrona obszaru cennego przyrodniczo	Miasto Ruda Śląska	Projekt polega na ochronie terenu cennego przyrodniczo ze względu na występowanie różnorodności	Ruda, Rejon ul. Bujoczka	1 300 790,58 zł	Produkty projektu:

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
	zlokalizowanego w rejonie Rowu Rudzkiego II oraz ul. Bujoczka w Rudzie Śląskiej wraz z prowadzeniem kampanii informacyjno-edukacyjnych		<p>biologicznej oraz poszerzeniu wiedzy mieszkańców w zakresie działań ekologicznych poprzez czynną edukację ekologiczną. Realizacja projektu doprowadzi do wzmocnienia bioróżnorodności Rowu Rudzkiego II. Rzeczowy zakres prac obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznanie i waloryzację lokalnych zasobów przyrodniczych - redukcję powierzchni zajętej przez obce rośliny inwazyjne - wprowadzenie nowych gatunków rodzimych - wzbogacenie terenu o budki lęgowe - robot zieleniarskie - wytyczenie ścieżki edukacyjnej - wykonanie ścieżki pieszej i rowerowej. <p>Powiązanie z IV celem strategicznym.</p>			<p>- powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – 5 ha, - długość tras rowerowych – 0,64 km (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót)</p> <p>Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób korzystających z efektów realizacji projektu)</p>
U.1.5.	Przyjazny Skwer – miejsce integracji mieszkańców	<p>Grupa inicjatywna Przedstawiciel: Monika Sokołowska Fundacja Instytut Innowatyki, Gliwice FAJNA Spółdzielnia Socjalna Oddział ZABRZE</p>	<p>Działania składające się na projekt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Opracowanie dokumentacji projektowej, uzyskanie niezbędnych zgód i decyzji, sfinalizowanie finansowania projektu. 2.Zabezpieczenie terenu. 3.Zakup i montaż urządzeń zabawowych (zestaw zabawowy, piaskownica, karuzela, huśtawki, domki, itp.). 4.Zakup i montaż sprzętu uzupełniającego (ogrodzenia, ławki, kosze na śmieci i nieczystości, tablica z regulaminem, bezpieczne podłoże). Dodatkowo w projekcie uwzględniona zostanie specjalna strefa dla zwierząt z koszem na nieczystości. <p>Powiązanie z IV celem strategicznym.</p>	Skwer przy ulicy Piastowskiej (pomiędzy ul. Maya i ul. Gierałtowskiego)	190 000 zł	<p>Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – ha, (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót)</p> <p>Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie sprawozdań, ankiet ewaluacyjnych)</p>

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.1.6.	Modernizacja budynków mieszkalnych w dzielnicy Ruda	Miasto Ruda Śląska, MPGM TBS Sp. z o.o.	Celem projektu jest poprawa stanu zasobów mieszkaniowych oraz poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację istniejących systemów ogrzewania w budynkach przy ul. Janasa i Bankowej: wykonanie instalacji c.o. z kotłem gazowym dla każdego budynku, wykonanie docieplenia przegród budowlanych oraz remontu elewacji zabytkowych. Planowana jest również termomodernizacja budynku przy placu Chopina 3, w którym znajdują się mieszkania i lokale użytkowe po byłym kinie Bałtyk, użyczone parafii Kościoła Bożego. Powiązanie z III celem strategicznym.	budynki przy ul. Janasa 10, 12, 13, 13A, 15, 17, 21, 26; Bankowej 7, plac Chopina 3	6 200 000 zł	Produkty projektu: - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej i gazowej (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - ograniczenie niskiej emisji - obniżenie kosztów eksploatacji budynków (monitorowanie na podstawie pomiarów zanieczyszczenia powietrza, audyt energetyczny)
U.1.7.	Adaptacja pomieszczeń po byłym komisariacie policji na potrzeby nowej wystawy stałej Muzeum Miejskiego im. Maksymiliana Chroboka	Muzeum Miejskie im Maksymiliana Chroboka w Rudzie Śląskiej	Celem projektu jest stworzenie wystawy muzealnej kładącej nacisk na rozwój wiedzy z zakresu ekonomii. Ekspozycja będzie poruszała podstawowe zagadnienia ekonomiczne ułatwiające jej odbiorcom korzystanie z atrybutów społeczeństwa nowoczesnego, jednocześnie stanowiąc uzupełnienie programu szkół. Zakres projektu obejmuje m.in.: remont pomieszczeń, scenariusz wystawy, koncepcja i projekt wykonawczy nowej ekspozycji, program działań edukacyjnych. Powiązanie z I i V celem strategicznym.	Ul. Wolności 26	Brak danych	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów - liczba nowych usług (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)

7.2. Podobszar rewitalizacji Orzegów

Tabela 15. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Orzegów

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.2.1.	Rewitalizacja historycznego centrum Orzegowa	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	<p>Celem projektu jest uruchomienie przekształceń przestrzennych przeżywającego kryzys obszaru centralnego dzielnicy Orzegów.</p> <p>W ramach I etapu projekt przewiduje utworzenie lokalnego rynku jako miejsca integracji mieszkańców dzielnicy oraz utworzeniu placu zabaw. Ponadto, projekt ma na celu zagospodarowanie terenu, wzbogacenie przestrzeni publicznej o elementy małej architektury, utworzenie miejsc parkingowych oraz punktu spotkań (w tym działania dotyczące poprawy bezpieczeństwa poprzez oświetlenie, monitoring). Realizacja projektu wpłynie na integrację społeczną lokalnej społeczności oraz stworzy miejsce do spędzania wolnego czasu. Kompleksowa rewitalizacja w kwartale ograniczonym ulicami Witolda Czapli, Królowej Jadwigi, Adama Huloka i Kardynała Augusta Hlonda z częściową przebudową układu komunikacyjnego oraz odrestaurowaniem i modernizacją kamienic o zabytkowym charakterze, ma prowadzić do odtworzenia dawnej świetności dzielnicy. W kolejnych etapach realizacji zakłada się dalszą rewitalizację historycznej części dzielnicy, w szczególności w zakresie przestrzennym, środowiskowym, technicznym, poprawy bezpieczeństwa.</p> <p>Powiązanie z III i IV celem strategicznym.</p>	Podobszar rewitalizacji Orzegów. W szczególności: kwartał zabudowy pomiędzy ulicami Orzegowska, Puszkina, Janty, Królowej Jadwigi, Plater, Hlonda, Bobrecka, Bytomska, Piaseczna, Stroma, Młodego Górnika.	2 500 000 zł – I część zadania	<p>Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót)</p> <p>Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób korzystających z efektów realizacji projektu) – I etap</p>
P.2.2.	Aktywizacja społeczna – poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej	Celem projektu jest aktywizacja i integracja społeczności lokalnych, zamieszkujących obszar rewitalizowany (osoby i grupy zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby zatrudnione i niezatrudnione, będące w wieku aktywności zawodowej, w tym klienci pomocy społecznej) poprzez organizowanie grup wsparcia i edukacyjnych, wzmocnienie kompetencji	Podobszar rewitalizacji Orzegów	1 800 000 zł	Produkty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (monitorowane na podstawie protokołów

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
	lokalnej Orzegowa		<p>społecznych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy (szkolenia /kursy/warsztaty), lokalne przedsięwzięcia integracyjne aktywizujące lokalną społeczność, działania profilaktyczne, alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego itp.</p> <p>Powiązanie z I celem strategicznym.</p>			<p>z prowadzonego projektu, list obecności)</p> <p>Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy/ pracujących po opuszczeniu programu (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez uczestników potwierdzające uzyskane kwalifikacje lub podjęcie zatrudnienia)</p>
P.2.3.	Przebudowa i modernizacja ośrodka sportowo-rekreacyjnego w Rudzie Śląskiej w dzielnicy Orzegów	Miasto Ruda Śląska	<p>Projekt polega na kompleksowej przebudowie istniejącego ośrodka sportowo-rekreacyjnego w dzielnicy Orzegów. Projekt ten realizowany będzie w kilku etapach. Planuje się m. in. wykonanie zaplecza szatniowego oraz trybun, przebudowę agregatu chłodzącego lodowisko, rozbudowę sieci kanalizacyjnej, wodnej oraz elektrycznej, oświetlenia, dostawę i montaż kamer monitoringu miejskiego. W kolejnych etapach zostanie wykonane zadanie lodowiska, plac zabaw, skatepark, tor saneczkowy oraz trasa rowerowa. Planowana jest również modernizacja/przebudowa hali zapaśniczej.</p> <p>Powiązanie z IV celem strategicznym.</p>	Rejon ulicy Bytomskiej, Burloch Arena i otoczenie	16 000 000 zł	<p>Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – ha, (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót)</p> <p>Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób korzystających</p>

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.2.4.	Rekultywacja i remediacja terenów dawnej koksowni Orzegów	Miasto Ruda Śląska	<p>Teren byłego zakładu przemysłowego zostanie uwolniony od zanieczyszczeń, obszar zostanie przywrócony do funkcjonowania, dzięki utworzeniu parku rekreacyjno-edukacyjnego budowana będzie świadomość historii i znaczenia miejsca w świadomości mieszkańców. Planowane działania to m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remediacja terenów zanieczyszczonych, ułożenie ścianki szczelnej, soilmixing, soil washing, instalacja barier reaktywnych; - uporządkowanie zieleni, wycinka chorych drzew, nowe nasadzenia - zabezpieczenie i renowacja obiektów architektonicznych (zbiornik smoły, wieża węglowa, ciąg komór baterii koksowniczych) - wyposażenie terenu w alejki, parking, ogólnodostępną toaletę oraz elementy małej architektury <p>Powiązanie z IV celem strategicznym.</p>	ul. Hlonda, podobszar rewitalizacji Orzegów	19 907 819,89 zł	<p>z efektów realizacji projektu)</p> <p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba terenów poddanych rekultywacji: 1 - powierzchnia obszaru poddanego rekultywacji: 4,8 ha (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba nowych punktów rekreacyjnych w mieście: 1 - liczba oznakowanych obiektów zabytkowych: 1 (monitorowane na podstawie raportu z realizacji projektu)
P.2.5.	Rewitalizacja społeczna historycznego centrum Orzegowa	Miasto Ruda Śląska, MOPS, PUP, MBP, NGO's, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	<p>Celem projektu jest aktywizacja i integracja społeczności lokalnych zamieszkujących podobszar rewitalizacji poprzez: organizowanie grup wsparcia i edukacyjnych, wzmocnienie kompetencji społecznych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy (szkolenia/kursy/warsztaty), lokalne przedsięwzięcia integracyjne aktywizujące lokalną społeczność, działania profilaktyczne, alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego itp.</p> <p>Powiązanie z I celem strategicznym.</p>	Podobszar rewitalizacji Orzegów	Brak danych	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych zajęć, warsztatów itp. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług społecznych w programie (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt, list obecności)

Tabela 16. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Orzegów

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.2.1.	Mikroświat Orzegów – spacer historyczny	Muzeum Miejskie im. Maksymiliana Chroboka	Przedmiotem projektu jest spacer pt. Mikroświat Orzegów, podczas którego uczestnicy poznają przeszłość dzielnicy Orzegów. Spacer wzbogacony będzie reprodukcjami dawnych map, pocztówek i fotografii, które prezentowane w terenie pozwolą porównać miasto sprzed 100 lat z obecnym. Powiązanie z I celem strategicznym.	Podobszar rewitalizacji Orzegów	150 000 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych spacerów (monitorowane na podstawie raportu z realizacji projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób uczestniczących w organizowanych wydarzeniach społeczno-kulturalnych (monitorowane na podstawie raportu z realizacji projektu)
U.2.2.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych mieszkańców w rejonie ul. Orzegowskiej i włączenie ich w życie społeczne Orzegowa	Miasto Ruda Śląska	Celem realizacji projektu jest poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych poruszających się ul. Orzegowską, a w szczególności dzieci oraz mieszkańców okolicznych domów, a także ułatwienie dostępności do usług kultury. Przedmiotem projektu jest wykonanie prac projektowych i budowa chodnika, a także bezpiecznego przejścia dla pieszych. Kolejnym etapem projektu jest zaproszenie mieszkańców przedmiotowego terenu do Centrum Inicjatyw Społecznych Stary Orzegów, istniejącej tam biblioteki i zaproszenie na imprezy kulturalno-edukacyjne.	Łącznik ⁴¹ podobszarów rewitalizacji Ruda i Orzegów	20 000,00 zł	Produkty projektu: - długość wybudowanego chodnika – mb, (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających z efektów realizacji projektu - liczba osób uczestniczących w organizowanych wydarzeniach społeczno-kulturalnych

⁴¹ Teren znajduje się poza obszarem rewitalizacji, pomiędzy podobszarami Ruda i Orzegów. Mieszkańcy tego terenu (a także właściciele ogrodów działkowych) nie mają obecnie możliwości wyjścia ani dojścia do swoich domów nie łamiąc przy tym przepisów prawa o ruchu drogowym. Wybudowanie chodnika przy wskazanym odcinku drogi jest warunkiem umożliwiającym usytuowanie przejścia dla pieszych (zgodnie z odpowiedzią Urzędu Miasta na interpelację 78/2017). Obecnie wszyscy piesi (dzieci, osoby starsze, mieszkańcy domów) nie mogą bez narażania się na potrącenie przez pojazdy jadące ulicą Orzegowską wyjść ze swoich posesji. Odcinek ulicy Orzegowskiej łączy dwie dzielnice, dwa podobszary rewitalizacji Ruda i Orzegów. Na tym odcinku pojazdy jadą z dużą szybkością, a przed mostem orzegowskim znajduje się zakaz poruszania się pieszych. Zaistniała sytuacja uniemożliwia pieszym mieszkańcom bezpieczne poruszanie się oraz dostęp do instytucji kultury, szkół, miejsc pracy. Tym samym osoby te mają utrudniony dostęp do życia społecznego i kulturalnego dzielnicy. Pomimo realizacji projektu poza obszarem rewitalizacji, będzie mieć on wpływ na obszar rewitalizowany, ponieważ umożliwi mieszkańcom podobszarów rewitalizacji Ruda i Orzegów bezpieczne piesze przemieszczanie się pomiędzy tymi obszarami i ułatwi bezpieczny dostęp do usług tam zlokalizowanych, np. zrealizowanych w ramach projektów P.2.2., P.2.3. i P.2.5.

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			Powiązanie z I i III celem strategicznym.			(monitorowane na podstawie raportu z realizacji projektu)

7.3. Podobszar rewitalizacji Godula

Tabela 17. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Godula

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.3.1.	Przebudowa Placu Niepodległości	Miasto Ruda Śląska	Projekt zakłada m.in. odtworzenie kwartału do stanu pierwotnego. Zakres projektu obejmuje m.in.: - budowa pawilonu gastronomicznego, - budowa parkingu, - odmłodzona zieleń, - powstaną wodotryski, - wykonany zostanie światowid edukacyjny, - wymieniona zostanie mała architektura oraz oświetlenie parkowe, - zlikwidowana zostanie fontanna, - odrestaurowany będzie pomnik św. Nepomucena. Powiązanie z IV celem strategicznym.	Plac Niepodległości, podobszar rewitalizacji Godula	4 660 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – ha, (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób korzystających z efektów realizacji projektu)
P.3.2.	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Godula	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Celem projektu jest uruchomienie przekształceń przestrzennych przeżywającego kryzys obszaru centralnego dzielnicy Godula. Prowadzone będą m.in. działania poprawiające przestrzeń publiczną sprzyjającą integracji społecznej oraz działania związane z poprawą stanu technicznego budynków, poprawy bezpieczeństwa np. poprzez oświetlenie,	Podobszar rewitalizacji Godula	Brak danych	Produkty projektu: - liczba zrealizowanych zajęć, warsztatów itp. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			monitoring, a także rewitalizację historycznej części dzielnicy w zakresie przestrzennym i środowiskowym. Powiązanie z I celem strategicznym.			społecznym, które skorzystały z usług społecznych w programie (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt, list obecności)

Tabela 18. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Godula

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.3.1.	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków ul. Goduli, Nowaka, Kolbe, Tiałowskiego, Czereśniowej	MGSM „Perspektywa”	Przedmiotem projektu jest wykonanie instalacji i podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej. Dodatkowo w budynku przy ul. Goduli 21 planowane jest docieplenie stropu nad ostatnią kondygnacją, wymiana stolarki, docieplenie ścian. Budynki podlegają ochronie konserwatorskiej strefy A. Powiązanie z III celem strategicznym.	ul. Goduli 21-27-29-31-33 ul. Nowaka 1-6-8-10-12 ul. Kolbe 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-12 ul. Tiałowskiego 1-2-3-4-5-6-7-8-10-12 ul. Czereśniowa 10-12-14	5 000 000 zł	Produkty projektu: - liczba budynków do których doprowadzono instalacje c.o., (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - ograniczenie niskiej emisji (źródło weryfikacji wskaźnika – audyt energetyczny)
U.3.2.	Rewitalizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Goduli	Miasto Ruda Śląska, MOPS, PUP, MBP, NGO's, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Celem projektu jest aktywizacja i integracja społeczności lokalnych zamieszkujących podobszar rewitalizacji poprzez: organizowanie grup wsparcia i edukacyjnych, wzmocnienie kompetencji społecznych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy (szkolenia /kursy/warsztaty), lokalne przedsięwzięcia integracyjne aktywizujące lokalną społeczność, działania profilaktyczne, alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego itp. Powiązanie z I celem strategicznym.	Podobszar rewitalizacji Godula		Produkty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu, list obecności) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
						społecznym poszukujących pracy/ pracujących po opuszczeniu programu (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez uczestników potwierdzające uzyskane kwalifikacje lub podjęcie zatrudnienia)

7.4. Podobszar rewitalizacji Kolonia Carl Emanuel

Tabela 19. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Kolonia Carl Emanuel

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.4.1.	Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Wolności - Raciborska	MGSM „Perspektywa”	Rewaloryzacja kolonii zabytkowych budynków mieszkalnych poprzez przywrócenie im właściwego stanu technicznego i odtworzenie walorów estetycznych zabudowań oraz ich otoczenia. Powiązanie z III celem strategicznym.	ul. Wolności 102, 104, 106, 108, 110, 112, 114 ul. Raciborska 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15	8 000 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)

7.5. Podobszar rewitalizacji Chebbie/Kaufhaus

Tabela 20. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Chebbie/Kaufhaus

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.5.1.	Rewitalizacja infrastrukturalna osiedla Kaufhaus	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Rewitalizacja osiedle zakłada m.in. modernizację infrastruktury technicznej, budynków, przestrzeni publicznych. Istotą remontu jest zachowanie jak największej ilości tkanki istniejącej i podkreślenie walorów historycznych unikalnego w skali Europy kompleksu jakim jest osiedle Kaufhaus oraz przestrzenie publiczne podkreślające historyczny charakter, spełniające jednocześnie współczesne standardy oraz sprzyjające integracji społecznej. W kolejnych etapach realizacji zakłada się dalszą rewitalizację osiedla, w szczególności w zakresie przestrzennym, środowiskowym, technicznym, poprawy bezpieczeństwa. Powiązanie z III celem strategicznym.	Obszar całego osiedla Kaufhaus	20 000 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)
P.5.2.	Stacja Biblioteka – rewitalizacja zabytkowego budynku dworca kolejowego w Rudzie Śląskiej	Miasto Ruda Śląska	Zamierzeniem projektu jest udostępnienie obiektu mieszkańcom, a często i regionu poprzez lokalizację w obiekcie Centralnej Biblioteki Miejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu. W miejsce zdegradowanego obecnie obiektu powstanie nowoczesna i publicznie dostępna, nowatorska placówka kulturalna. Powiązanie z V celem strategicznym.	Chebbie, ul. Dworcowa 33	9 421 914 zł	Produkty projektu: - liczba odrestaurowanych i udostępnionych dla przyszłych pokoleń obiektów dziedzictwa kulturowego (zabytków) – 1 szt. (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających z odrestaurowanych obiektów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)
P.5.3.	Pociąg do książek – działania promujące otwarcie „Stacji Biblioteka”	Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej	Projekt polega na podjęciu działań animacyjnych i informacyjnych związanych z uruchomieniem nowej filii bibliotecznej i poinformowaniu o nowej formule prezentowanej placówki:	Ul. Dworcowa 33	44 000 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych działań animacyjnych, informacyjnych itd. (monitorowane na podstawie protokołów/sprawozdań z prowadzonego projektu)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			<ul style="list-style-type: none"> - podjęcie działań promujących czytelnictwo w okolicznych domach pomocy społecznej i świetlicach socjoterapeutycznych - zorganizowanie eventu w najbliższym kinie nt. związków literatury z filmem - stworzenie elektronicznej wersji historii rudzkiej ksiąźnicy w formacie pdf - przeprowadzenie gry miejskiej - zorganizowanie finałowej imprezy animacyjnej na otwarcie „Stacji Biblioteka” - prowadzenie akcji informacyjnej i reklamowanej w lokalnych i regionalnych mediach. Powiązanie z I celem strategicznym.			Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które uzyskały dostęp do usług kultury (monitorowane na podstawie sprawozdań)
P.5.4.	Aktywizacja społeczna Osiedla Kaufhaus - zmiana wizerunku i rozwój społeczności lokalnej	Miasto Ruda Śląska/MOPS	Wśród oferowanych form wsparcia przewiduje się m.in.: organizowanie grup wsparcia i grup samopomocowych, działania edukacyjno-aktywizujące, działania z zakresu animacji i odbudowania tożsamości lokalnej społeczności, turnieje sportowe dla dzieci i młodzieży oraz środowiskowe działania integracyjne, w tym pozaszkolne formy integracji społecznej młodzieży (np. spotkania z ciekawymi ludźmi, happeningi m.in. z zakresu profilaktyki zdrowotnej, plenery artystyczne, pikniki dla rodzin, wyjazdy edukacyjno-integracyjne, pogadanki, wyjścia do instytucji kultury itp.). Powiązanie z I celem strategicznym.	Obszar całego osiedla Kaufhaus	200 000 zł	Produkty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu, list obecności) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług społecznych w programie (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt)
P.5.5.	CIS – Centrum Integracji Społecznej	FAJNA Spółdzielnia Socjalna Oddział Zabrze	Projekt polega na uruchomieniu placówki CIS – Centrum Integracji Społecznej w podobszarze rewitalizacji: - opracowanie dokumentacji projektowej - przeszkolenie personelu zaangażowanego w realizację projektu - przygotowanie CIS - otwarcie CIS	Podobszary rewitalizacji – brak lokalizacji na tym etapie	1 980 000 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie – 70

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			<ul style="list-style-type: none"> - kreowanie społeczności wokół działań CIS: <ul style="list-style-type: none"> - pracownia usług opiekuńczych (dla seniorów i osób niepełnosprawnych) - pracownia usług zielenie (społeczności sąsiedzkie, osiedlowe, szkolne) - pracownia usług porządkowych (firmy i instytucje) Powiązanie z I celem strategicznym.			(monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu)
P.5.6.	Zaczarowane podwórko	Miejskie Centrum Kultury im. Henryka Bisty	Projekt ma na celu włączenie do działań kulturalnych mieszkańców dzielnicy Chebzie/Kaufhaus. Głównym celem projektu jest ułatwienie dostępu do kultury osobom wykluczonym pod względem społecznym i ekonomicznym oraz przywrócenie mieszkańcom poczucia wartości i tożsamości lokalnej. W ramach projektu zostaną zrealizowane następujące działania: <ul style="list-style-type: none"> - „Jak to na Rudzie bywało...” przygotowanie spektaklu opartego na wspomnieniach mieszkańców, z ich udziałem (wywiady, warsztaty artystyczne dla dzieci i osób dorosłych) <ul style="list-style-type: none"> - wyjazdy na spektakle - Święto Dzielnic – działania teatralne, muzyczne i plastyczne. Powiązanie z I celem strategicznym.	Podobszar rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus	33 650 zł	Produkty projektu: <ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, spektakli, wywiadów, koncertów itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie (źródła weryfikacji wskaźnika: kwestionariusze osobowe uczestników projektu, karty ewaluacyjne)

Tabela 21. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.5.1.	Budowa węzła przesiadkowego oraz przebudowa przystanków zintegrowanych z różnymi rodzajami systemów transportowych na terenie Miasta Ruda Śląska	Miasto Ruda Śląska	Główną przesłanką realizacji niniejszego projektu jest modernizacja zdekapitalizowanej infrastruktury torowo-sieciowej, a także rewitalizacja zdegradowanego obszaru wokół dworca kolejowego „Ruda Śląska – Chebzie” oraz pętli tramwajowej „Ruda Śląska Chebzie Pętla” i zintegrowanie w jednym ścisłym rejonie miasta komunikacji szynowej podmiejskiej, tramwajowej oraz autobusowej, dróg rowerowych a także – poprzez organizację parkingu przesiadkowego („Park & Ride”) – odciążenie układu drogowego w tej części miasta i polepszenie płynności ruchu pojazdów transportu publicznego. Zintegrowanie komunikacji miejskiej (aglomeracyjnej) tramwajowej oraz autobusowej, regionalnej kolejowej oraz transportu indywidualnego w bezpośrednim sąsiedztwie dworca kolejowego, a także głównej arterii komunikacyjnej konurbacji śląskiej, tj. Drogowej Trasy Średnicowej (DW902), z parkingiem buforowym typu „Park & Ride”, umożliwi osobom dojeżdżającym z okolic miasta (na przykład do pracy bądź szkoły), dotarcie do celu z wykorzystaniem komunikacji publicznej. Pomoże to ograniczyć ilość samochodów poruszających się ulicami Rudy Śląskiej. Inwestycja przyczyni się również do spadku kongestii w rejonie dworca kolejowego i ścisłego centrum miasta, a także	Podobszar rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus	11 000 000	Produkty projektu: - liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających z nowopowstałej infrastruktury (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			<p>do zatrzymania spadku liczby pasażerów komunikacji publicznej i wzrostu osób korzystających z nowego, zintegrowanego węzła przesiadkowego w Rudzie Śląskiej – Chebziu.</p> <p>Powiązanie z III i IV celem strategicznym.</p>			
U.5.2.	Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie ul. Pawła	MGSM „Perspektywa”	<p>Odtworzenie walorów technicznych i estetycznych budynków mieszkalnych oraz zagospodarowanie otaczających ich terenów zewnętrznych.</p> <p>Powiązanie z III celem strategicznym.</p>	ul. Pawła 5, 9	4 000 000 zł	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m², (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)
U.5.3.	Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Szafranka, Nowobytomskiej, Styczyńskiego	MGSM „Perspektywa”	<p>Rewaloryzacja kolonii zabytkowych budynków mieszkalnych poprzez przywrócenie im właściwego stanu technicznego i odtworzenie walorów estetycznych zabudowań oraz ich otoczenia.</p> <p>Powiązanie z III celem strategicznym.</p>	ul. Szafranka 1,3 ul. Nowobytomska 1, 2, 3, 4 ul. Styczyńskiego 6, 6a	5 000 000 zł	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m², (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.5.4	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez wykonanie indywidualnych kotłowni gazowych, zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz docieplenie ścian zewnętrznych	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Szafranka 10, 12 Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Szafranka 14 Koordynator projektu: Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o.	Projekt obejmuje wykonanie (dwóch) kotłowni lokalnych gazowych, instalacji gazowej i c.o., montaż kolektorów słonecznych oraz termomodernizacja budynków przy ul. Szafranka 10, 12 i 14. Powiązanie z III celem strategicznym.	Chebbie, Budynki przy ul. Szafranka 10,12 i 14	1 800 000 zł	Produkty projektu: - liczba budynków wyposażonych w instalacje solarną i kotłownie lokalną (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - ograniczenie niskiej emisji - obniżenie kosztów eksploatacji budynków (monitorowanie na podstawie pomiarów zanieczyszczenia powietrza, audyt energetyczny)
U.5.5.	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Chebbie	Miasto Ruda Śląska	Celem projektu jest uruchomienie przekształceń przestrzennych przeżywającego kryzys obszaru centralnego dzielnicy Chebbie. Prowadzone będą m.in. działania poprawiające przestrzeń publiczną sprzyjającą integracji społecznej oraz działania związane z poprawą stanu technicznego budynków, poprawy bezpieczeństwa m.in. poprzez oświetlenie, monitoring, a także rewitalizację historycznej części dzielnicy w zakresie przestrzennym i środowiskowym. Powiązanie z III celem strategicznym.	Podobszar rewitalizacji Chebbie/Kaufhaus	Brak danych	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, spektakli, wywiadów, koncertów itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie (źródła weryfikacji wskaźnika: kwestionariusze osobowe uczestników projektu, karty ewaluacyjne)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.5.6.	Rewitalizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Chebzia i osiedla Kaufhaus	Miasto Ruda Śląska, MOPS, PUP, MBP, NGO's, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	<p>Celem projektu jest aktywizacja i integracja społeczności lokalnych zamieszkujących podobszar rewitalizacji poprzez: organizowanie grup wsparcia i edukacyjnych, wzmocnienie kompetencji społecznych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy (szkolenia /kursy/warsztaty), lokalne przedsięwzięcia integracyjne aktywizujące lokalną społeczność, działania profilaktyczne, alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego itp.</p> <p>Powiązanie z I celem strategicznym.</p>	Podobszar rewitalizacji Chebzie - Kaufhaus		<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu, list obecności) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy/ pracujących po opuszczeniu programu (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez uczestników potwierdzające uzyskane kwalifikacje lub podjęcie zatrudnienia)

7.6. Podobszar rewitalizacji Teren przy 1 Maja

Tabela 22. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Teren przy 1 Maja

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.6.1.	Strefa przemysłu czasu wolnego	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Stworzenie m.in. strefy wypoczynku, usług, rekreacji. Obiekt czasu wolnego o charakterze sportowym, rekreacyjno-rozrywkowy z gastronomią, punktami handlowymi oraz hotelem. W sąsiedztwie planowana przestrzeń czasu wolnego (place zabaw, ścieżki rowerowe, siłownie na powietrzu, skatepark itp.), a także tereny zielone. Powiązanie z IV celem strategicznym.	Ruda, rejon przy ulicy 1 Maja, w sąsiedztwie węzła z trasą N-S	538 999 zł – prace przygotowawcze. Całkowity koszt inwestycji zostanie określony na późniejszym etapie.	Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)

7.7. Podobszar rewitalizacji Szyb Mikołaj

Tabela 23. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Szyb Mikołaj

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.7.1.	Rewaloryzacja i adaptacja Szybu Mikołaj przy ul. Szyb Walenty w Rudzie Śląskiej	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Zabudowaniom Szybu Mikołaj zostaną nadane nowe funkcje komercyjne, turystyczne, kulturalne. Rewaloryzacji (remontowi) poddane zostaną zachowane budynki tworzące kompleks Szybu Mikołaj. Remont budynku maszynowni obejmować będzie m.in. remont wewnątrz z zachowaniem zabytkowych elementów architektonicznych, a z zewnątrz zostanie wyremontowana elewacja. Budynek nadszybia zostanie wyremontowany wraz z wygospodarowaniem w środku pomieszczeń dydaktyczno-szkoleniowych oraz częścią gastronomiczną. Ponadto zagospodarowany zostanie teren wokół kompleksu Szybu Mikołaj poprzez utworzenie miejsc parkingowych, ciągów komunikacyjnych oraz placu zabaw. Powiązanie z V celem strategicznym.	ul. Szyb Walenty, Szyb Mikołaj i najbliższe otoczenie	12 000 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)

7.8. Podobszar rewitalizacji Muzeum PRL

Tabela 24. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Muzeum PRL

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.8.1.	Folwark Dwór Nowa Ruda - Muzeum PRL-u	Fundacja Minionej Epoki prowadząca Muzeum PRL-u Właściciel terenu – Artur Nizioł Kreatywna Fabryka Monika Żywot	Projekt obejmuje m.in. następujące zadania: - budowa budynku konferencyjnego z pracowniami, salami konferencyjnymi i zapleczem noclegowym - rozbudowa ekspozycji - budowa lokalnego źródła z wykorzystaniem Odnawialnych Źródeł Energii - adaptacja i przebudowa istniejących budynków, oraz dobudowa wiat i zaplecza techniczno-magazynowego - budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego - rozwój działalności naukowo-badawczej. Powiązanie z V celem strategicznym.	Nieruchomość położona w rejonie ulicy Zajęczej 42	30 000 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba nowych usług powstałych w wyniku realizacji projektu - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów - liczba utworzonych nowych miejsc pracy (monitorowane na podstawie danych podmiotów prowadzących działalność w zrewitalizowanym obiekcie)

7.9. Podobszar rewitalizacji Wirek/Czarny Las

Tabela 25. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Wirek/Czarny Las

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.9.1.	Rewitalizacja historycznego centrum dzielnicy Wirek	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Celem projektu jest uruchomienie przekształceń przestrzennych przeżywanego kryzys obszaru centralnego dzielnicy Wirek. Rewitalizacja zdegradowanego centrum dzielnicy na celu podjęcie próby przywrócenia dawnej świetności. W uzupełnieniu do	Podobszar rewitalizacji Wirek / Czarny Las. W szczególności ściśle centrum dzielnicy Wirek, zawierające się w kwartałach ulic Kubiny, 1 Maja, Strażacka, Kałusa, Magdziejka, Nowary, Katowicka, Odrodzenia,	Brak danych	Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – ha, (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu:

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			<p>realizowanego projektu Trakt Rudzki, przewiduje się przebudowę układu komunikacyjnego dzielnicy (w tym działania dotyczące poprawy bezpieczeństwa poprzez oświetlenie, monitoring).</p> <p>W ramach podstawowych działań w dzielnicy przewiduje się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowę układu komunikacyjnego wybranych ulic, na wzór tzw. woonerfów, uspokojenie ruchu kołowego w centrum, przyjaznego dla pieszych i rowerzystów, - uregulowanie stanu prawnego nieruchomości, - uporządkowanie kwestii garaży blaszanych, - dogęszczenie zabudowy poprzez budownictwo plombowe, - aktywizacja społeczna i gospodarcza dzielnicy, - zagospodarowanie pustych lokali m.in. na cele centrotwórcze, społeczne, inne, ożywiające centrum, - rekultywacja terenów zdegradowanych, poprzez nadanie nowych funkcji miastotwórczych, - adaptacja obiektów zabytkowych m.in. na cele kulturalne, - różnorodne działania społeczne, które aktywizują lokalną społeczność, - inne zadania modernizacyjno-remontowe zasobów mieszkaniowych, - stworzenie warunków do rozwoju platform co-workingowych i rozwoju usług dla młodych, - przetestowanie living labs na lokalnym gruncie. 	<p>Lecha, Obrońców Westerplatte, Niedurnego, 1 Maja, Kokota, Główna i wszystkie wewnętrzne ulice i kwartały</p>		<p>- liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób korzystających z efektów realizacji projektu)</p>

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			W kolejnych etapach realizacji zakłada się dalszą rewitalizację historycznej części dzielnicy, w szczególności w zakresie przestrzennym, środowiskowym, technicznym, poprawy bezpieczeństwa. Powiązanie z I, III i IV celem strategicznym.			
P.9.2	Osiedle Werdon - rewitalizacja społeczna, zawodowa i infrastrukturalna	MGSM „Perspektywa”, Miasto Ruda Śląska, MPGM TBS Sp. z o.o., MOPS, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych, poprawa bezpieczeństwa, renowacja podwórek, aktywizacja społeczno-zawodowa, integracja społeczności lokalnej. Powiązanie z III celem strategicznym.	Kwartał ulic Katowicka, Czajkowskiego, Magdziarza, Licealna, Kałusa, Strażacka, 1 Maja	Brak danych	Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – ha, (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób korzystających z efektów realizacji projektu)
P.9.3.	Program profilaktyczny Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej w Wirku	Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej	Celem projektu jest poprawa sytuacji społeczno-gospodarczej na „Ficinusie” oraz wsparcie jego mieszkańców poprzez szereg działań, które mają wzmacniać postawy społecznie, powszechnie akceptowalne, zgodne z przyjętym systemem wartości, poprzez realizację warsztatów, zajęć, spektakli itp. Projekt ma także pokazać biblioteki, jako instytucje wolne od nieakceptowalnych społecznie zachowań, ma zainteresować użytkowników	Filia „Ficinus” Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej, ul. Kubiny 24	50 000 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, spektakli itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			literaturą, rozwijać indywidualne zainteresowania czytelnice. Powiązanie z I celem strategicznym.			społecznym objętych wsparciem w programie (monitorowane na podstawie list obecności)

Tabela 26. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Wirek/Czarny Las

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.9.1.	Rewaloryzacja i adaptacja Szybu Andrzej	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Projekt polega m.in. na: - adaptacji zabytkowego budynku Szybu Andrzej na nowe funkcje usługowe, - odtworzeniu - zachowaniu i skanalizowaniu ciągów pieszych w sąsiedztwie szybu tak, by utrzymać ruch pieszy w przestrzeni publicznej, - zachowaniu istniejącej zieleni wysokiej i wkomponowaniu jej w planowane zagospodarowanie, z uzupełnieniem zieleni niskiej, - częściowym zachowaniu istniejącej zieleni na zachód od szybu, dla wytworzenia zacienionej enklawy, - zagospodarowaniu przestrzeni publicznej w sposób uzupełniający funkcje planowane w adaptowanym budynku. Powiązanie z V celem strategicznym.	Obiekt Szybu Andrzej wraz z najbliższym otoczeniem w rejonie ul. Szyb Andrzeja	6 500 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba nowych usług powstałych w wyniku realizacji projektu - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów (monitorowane na podstawie danych podmiotów prowadzących działalność w zrewitalizowanym obiekcie)
U.9.2.	Zabudowa mieszkalno-usługowa w Rudzie Śląskiej w Wirku przy ul. Dąbrowskiego 15	Zbigniew Sprung, współwłaściciel działki, członek Fundacji Rodzinnej im. A. i K. Sprung	Celem projektu jest odtworzenie zabudowy niezabudowanej obecnie działce zlokalizowanej na skrzyżowaniu ulic Sienkiewicza i Dąbrowskiego 15. Projektowana zabudowa mieszkalno-usługowa	podobszar Wirek / Czarny Las, ul. Dąbrowskiego 15,	6 500 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			nawiązywać będzie do historycznej zabudowy tego terenu w okresie przedwojennym (w latach 1920-1945). Planowane jest 40 mieszkań, a w części parterowej restauracja i sklepy. Na działce tej znajdowały się budynki mieszkalne i restauracja „Pod Orłem”. Powiązanie z II i III celem strategicznym.			Rezultaty projektu: - liczba nowych usług powstałych w wyniku realizacji projektu (monitorowane na podstawie danych podmiotów prowadzących działalność w zrewitalizowanym obiekcie)
U.9.3.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz docieplenie ścian zewnętrznych	Miasto Ruda Śląska, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	Projekt obejmuje zakup i montaż systemu fotowoltaicznego oraz wykonanie kompleksowej termomodernizacji budynków poprzez docieplenie przegród budowlanych. Powiązanie z III celem strategicznym.	ul. Jankowskiego 6, 8, Dąbrowskiego 9A, Strażacka 16A,	3 898 000 zł	Produkty projektu: - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków wyposażonych w instalację fotowoltaiczną oraz kolektory słoneczne (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - ograniczenie niskiej emisji - obniżenie kosztów eksploatacji budynków (monitorowanie na podstawie pomiarów zanieczyszczenia powietrza, audyt energetyczny)
U.9.4.	Biblioteka Ficinus – promocja miejsca	Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej	Projekt polega na podjęciu działań animacyjnych i informacyjnych związanych z uruchomieniem nowej filii bibliotecznej i poinformowaniu o nowej formule prezentowanej placówki. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez: - zorganizowanie gry miejskiej związanej z Ficinusem - zorganizowanie konkursu czytelniczego promującego nową bibliotekę - zorganizowanie eventu na otwarciu Biblioteki Ficinusa	Ul. Kubiny 24	20 000 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych działań animacyjnych, informacyjnych itd. (monitorowane na podstawie protokołów/sprawozdań z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które uzyskały dostęp do usług kultury (monitorowane na podstawie sprawozdań)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			- prowadzenie akcji informacyjnej i reklamowej w lokalnych mediach. Powiązanie z I celem strategicznym.			
U.9.5.	Modernizacja i renowacja zabytkowego budynku kolonii robotniczej Ficinus w Rudzie Śląskiej	Miasto Ruda Śląska	Projekt polega m.in. na wykonaniu prac konserwatorskich i robót budowlanych w jednym z budynków zabytkowej kolonii robotniczej Ficinus w Rudzie Śląskiej. W ramach projektu przewidziano prace polegające na przebudowie budynku mieszkalnego (w I linii zabudowy) wraz ze zmianą sposobu jego użytkowania – Biblioteka Ficinus jako filia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej prowadząca Punkt Informacji Turystycznej o zabytkowym osiedlu oraz ekspozycję merytoryczną umożliwiającą rozpoznanie pierwotnych funkcji obiektu. W II linii zabudowy (w miejscu istniejącej kiedyś zabudowy gospodarczej) wybudowany zostanie wolnostojący parterowy budynek z przeznaczeniem na pozostałe funkcje biblioteki. W obu budynkach przyjęto rozwiązania eliminujące bariery architektoniczne. Powiązanie z V celem strategicznym.	Ul. Kubiny 24	2 807 834,50 zł	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba nowych usług powstałych w wyniku realizacji projektu (monitorowane na podstawie danych podmiotów prowadzących działalność w zrewitalizowanym obiekcie)
U.9.6.	Modernizacja budynków mieszkalnych w dzielnicy Wirek	Miasto Ruda Śląska, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	Celem projektu jest poprawa stanu zasobów mieszkaniowych oraz poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację istniejących systemów ogrzewania w budynkach (za wyjątkiem Tuwima 8). Działania zaplanowane w projekcie to: wykonanie instalacji c.o. z kotłem gazowym dla każdego budynku, wykonanie docieplenia przegród budowlanych oraz remontu elewacji zabytkowych.	budynki przy ul. Dąbrowskiego 11B; Tuwima 8; Sienkiewicza 11, 13, 13A, 13B	2 650 000 zł	Produkty projektu: - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej i gazowej (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - ograniczenie niskiej emisji - obniżenie kosztów eksploatacji budynków

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			Powiązanie z III celem strategicznym.			(monitorowanie na podstawie pomiarów zanieczyszczenia powietrza, audyt energetyczny)
U.9.7.	Rewitalizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Wirek, Czarny Las	Miasto Ruda Śląska, MOPS, PUP, MBP, NGO's, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	<p>Celem projektu jest aktywizacja i integracja społeczności lokalnych zamieszkujących podobszar rewitalizacji poprzez: organizowanie grup wsparcia i edukacyjnych, wzmocnienie kompetencji społecznych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy (szkolenia /kursy/warsztaty), lokalne przedsięwzięcia integracyjne aktywizujące lokalną społeczność, działania profilaktyczne, alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego itp.</p> <p>Powiązanie z I celem strategicznym.</p>	Podobszar rewitalizacji Wirek / Czarny Las		<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu, list obecności) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy/ pracujących po opuszczeniu programu (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez uczestników potwierdzające uzyskane kwalifikacje lub podjęcie zatrudnienia)

7.10. Podobszar rewitalizacji Bykowina/Kochłowice

Tabela 27. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Bykowina/Kochłowice

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.10.1.	Aktywizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Bykowiny	Miasto Ruda, MOPS w Rudzie Śląskiej, PUP, NGO's, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Projekt obejmuje szeroki wachlarz działań edukacyjno-aktywizujących, środowiskowych działań integracyjnych i działań z zakresu odbudowania tożsamości lokalnej, w tym m.in. zajęcia motywacyjno-rozwojowe dla osób nieaktywnych zawodowo, doradztwo zawodowe, zajęcia zdrowotne i hobbystyczne dla osób starszych i chorych, zajęcia z zakresu animacji lokalnej, zajęcia rozwojowe dla dzieci. Powiązanie z I celem strategicznym.	Podobszar rewitalizacji Bykowina	1 000 000 zł	Produkty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu, list obecności) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług społecznych w programie (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt)
P.10.2.	Program profilaktyczny Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej w Bykowinie	Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej	Głównym celem programu profilaktyki uzależnień jest przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, szczególnie z grupy szczególnego ryzyka, poprzez organizację i przeprowadzenie warsztatów, zajęć, spektakli itp. ukierunkowanych na zdobywanie umiejętności pozwalających na życie wolne od nałogów. Powiązanie z I celem strategicznym.	Filia CIS Stara Bykowina Miejskiej Biblioteki Publicznej przy ul. 11 Listopada 15a	50 000 zł (4 000 zł/rok)	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, spektakli itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
						(monitorowane na podstawie list obecności)
P.10.3.	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Bykowina wraz z częścią Kochłowic	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	<p>Celem projektu jest uruchomienie przekształceń przestrzennych przeżywanego kryzys obszaru centralnego dzielnicy Bykowina.</p> <p>Prowadzone będą m.in. działania dla społeczności Bykowiny i Kochłowic poprawiające jakość przestrzeni publicznej, sprzyjające integracji społecznej oraz działania związane z poprawą stanu technicznego budynków (w tym dotyczące poprawy bezpieczeństwa poprzez oświetlenie, monitoring). W obszarze prowadzone będą także działania poprawiające stan i zagospodarowanie terenów zielonych.</p> <p>Powiązanie z I i IV celem strategicznym.</p>	Podobszar rewitalizacji Bykowina / Kochłowice	Brak danych	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych zajęć, warsztatów itp. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług społecznych w programie (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt, list obecności)

Tabela 28. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Bykowina/Kochłowice

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.10.1.	Zagospodarowanie obszaru po KWK „Nowy Wirek” i górnej części osiedla Nowa Bykowina	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	<p>Zakłada się m.in. takie zadania jak: regulacja spraw własnościowych, adaptacja wieży szybowej jako wieży widokowej, przebudowa głównego ciągu pieszego osiedla poprzez wymianę oświetlenia na inteligentne i energooszczędne, wymianę nawierzchni z wytyczeniem pasa dla rowerów i rolek.</p> <p>Projekt ma tchnąć drugie życie w zapomnianą, przemysłową strefę KWK Ruch Wirek, tak</p>	Obszar po KWK „Nowy Wirek”, rejon ul. Tunkla, Bałtycka, Świętochłowicka	75 000 000 zł	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – ha, (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			charakterystyczną dla miast związanych z przemysłem wydobywczym. Jedną z możliwości zagospodarowania tego terenu jest stworzenie pierwszego na Śląsku doświadczalnego centrum innowacyjnych technologii związanych z przemysłem i rozwojem pozwoli stworzyć nowe miejsca pracy. Zrewitalizowane obiekty staną się symbolem miasta i atrakcją na mapie województwa. Wokół obiektów zostanie zaprojektowany park rekreacyjno-wypoczynkowy, będzie to nowa przestrzeń dostępna dla wszystkich mieszkańców. Powiązanie z II i V celem strategicznym.			korzystających z efektów realizacji projektu)
U.10.2.	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków ul. Siekiela, Wita Stwosza, Okrężnej, Potyki, Plebiscytowej, Szewczyka, Pordzika	MGSM „Perspektywa”	Budynki podlegają ochronie konserwatorskiej strefy B. Doprowadzenie instalacji centralnego ogrzewania z sieci do budynków przy ul. Siekiela, Plebiscytowej, Szewczyka, Wita Stwosza. Docieplenie ścian, wykonanie instalacji pionowej, docieplenie stropu nad ostatnią kondygnacją, wymiana stolarki w budynkach przy ul. Siekiela, Plebiscytowej, Szewczyka. Powiązanie z III celem strategicznym.	ul. Siekiela 24-26, 28-30, 32-34, 36-38 ul. Wita Stwosza 11 ul. Plebiscytowa 1-3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29-31, ul. Szewczyka 1-3, 5-7, 2, 4, 6 ul. Okrężna 2, 3 ul. Potyki 1, 2, 3, 4, 5-7, 6, 8, 9-11, 10, 12, 13-15, 17 ul. Pordzika 2-2b, 4-4a	7 500 000 zł	Produkty projektu: - liczba budynków do których doprowadzono instalacje c.o., (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - ograniczenie niskiej emisji (źródło weryfikacji wskaźnika – audyt energetyczny)
U.10.3.	Rewitalizacja społeczna - poprawa	Miasto Ruda Śląska,	Celem projektu jest aktywizacja i integracja społeczności lokalnych zamieszkujących podobszar	Podobszar rewitalizacji		Produkty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
	warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Bykownicy i Kochłowic	MOPS, PUP, MBP, NGO's, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	rewitalizacji poprzez: organizowanie grup wsparcia i edukacyjnych, wzmocnienie kompetencji społecznych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy (szkolenia /kursy/warsztaty), lokalne przedsięwzięcia integracyjne aktywizujące lokalną społeczność, działania profilaktyczne, alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego itp. Powiązanie z I celem strategicznym.	Bykownina / Kochłowice		objętych wsparciem w programie -(monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu, list obecności) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy/ pracujących po opuszczeniu programu (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez uczestników potwierdzające uzyskane kwalifikacje lub podjęcie zatrudnienia)

7.11. Podobszar rewitalizacji Nowy Bytom

Tabela 29. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Nowy Bytom

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.11.1.	Rudzki FabLab – Miejski Warsztat Otwarty	FAJNA Spółdzielnia Socjalna Oddział Zabrze	Projekt polega na utworzeniu i prowadzeniu w pomieszczeniach Wielkiego Pieca Huty Pokój Otwartego Warsztatu Miejskiego typu Maker Space. Zadania składające się na projekt to: - opracowanie dokumentacji projektowej, sfinalizowanie finansowania projektu - przeszkolenie personelu zaangażowanego w fizyczną realizację projektu	Wielki Piec Huty Pokój	1 500 000 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			- społecznościowe przygotowanie FabLab-u - otwarcie i rozwój FabLab-u - kreowanie społeczności wokół FabLab-u. Projekt zakłada ożywienie i aktywizację w obszarze zawodów rękodzielniczych, usługowych i wytwórczych, a także rozwoju hobbystycznego osób mieszkających na terenie obszaru rewitalizacji. Powiązanie z I celem strategicznym.			Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (monitorowane na podstawie sprawozdań, list obecności)
P.11.2.	„Generacje II”	Miejskie Centrum Kultury im. Henryka Bisty, we współpracy z Miejską Biblioteką Publiczną – Centrum Inicjatyw Społecznych Stara Bykowina, ZSO im. Gustawa Morcinka, ZSO im. Adama Mickiewicza, Polskim Związkiem Emerytów i Rencistów w Rudzie Śląskiej	Celem projektu jest włączenie do aktywności kulturalnej seniorów oraz młodzieży w wieku 18-25 lat. W ramach projektu planowane są zajęcia rozwijające zainteresowania seniorów dotyczące fotografii, tańca, plastyki, teatru, nowoczesnych technologii. Najistotniejszym elementem projektu będzie realizacja mikroprojektów w grupach międzypokoleniowych, inicjujących wspólnie z różnymi środowiskami, działania lokalne. Projekt obejmuje praktyczne warsztaty stacjonarne, a także indywidualny coaching/mentoring dla grup roboczych realizujących mikroprojekty. Powiązanie z I celem strategicznym.	Ul. Niedurnego 69	42 700 zł	Produkty projektu: - liczba zrealizowanych zajęć, warsztatów itp. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług społecznych w programie (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt, list obecności)
P.11.3.	„Kultura Otwarta”	Miejskie Centrum Kultury im. Henryka Bisty	Celem projektu jest wsparcie osób z tzw. środowisk defaworyzowanych (m.in. wykluczonych z uczestnictwa w kulturze z przyczyn ekonomicznych, objętych leczeniem psychiatrycznym bądź osób z niepełnosprawnościami) w pokonywaniu ograniczających ich barier poprzez aktywne uczestnictwo w imprezach kulturalnych organizowanych przez MCK. Warunkiem otrzymania nieodpłatnych zaproszeń dla	Siedziba MCK – podobszar Nowy Bytom		Produkty projektu: - liczba zrealizowanych zajęć (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu:

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			grup w ramach projektu „Kultura Otwarta” jest wcześniejsze ustalenie z MCK konkretnych imprez objętych programem oraz ilości osób zainteresowanych udziałem w danym wydarzeniu kulturalnym. Powiązanie z I celem strategicznym.			- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług społecznych w programie (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt, list obecności)
P.11.4.	„Ogród Śniadaniowy Miejskiego Centrum Kultury 2018”	Miejskie Centrum Kultury im. Henryka Bisty	Cykl spotkań rodzinnych w sobotnie lipcowe przedpołudnia. Program imprez obejmuje działania artystyczne (m.in. zajęcia plastyczne dla dzieci, czytanie poezji i bajek, warsztaty teatralne i taneczne, rękodzieło, spotkania z historią rycerstwa) oraz integracyjno-rekreacyjne (fitness, joga, fotobudka, pokazy karate, pokazy samochodów bojowych, spotkania z przedstawicielami rudzkich organizacji pozarządowych). Powiązanie z I celem strategicznym.	Siedziba MCK – podobszar Nowy Bytom	5 000 zł	Produkty projektu: - liczba zrealizowanych zajęć (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług społecznych w programie (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt, list obecności)
P.11.5.	„Seniorzy dla seniorów”	Miejskie Centrum Kultury im. Henryka Bisty	Jest to projekt o charakterze społeczno-profilaktycznym, który ma na celu aktywizowanie środowiska seniorów poprzez ich uczestnictwo w różnych formach zajęć artystycznych. Poprzez prezentacje zdobytych umiejętności przed publicznością, seniorzy zachęcają osoby starsze do wyjścia z domu i aktywnego, zdrowego życia. Powiązanie z I celem strategicznym.	Siedziba MCK – podobszar Nowy Bytom, placówki dla seniorów, domy pomocy społecznej, itp.		Produkty projektu: - liczba zrealizowanych zajęć (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu:

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
						- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług społecznych w programie (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt, list obecności)
P.11.6.	„Artystyczny Happening”	Miejskie Centrum Kultury im. Henryka Bisty	Na projekt ten składają się bezpłatne warsztaty profilaktyczno - teatralne (praca nad ciałem, ruch sceniczny, pantomima, improwizacje słowno – ruchowe) oraz finałowy pokaz nabytych umiejętności w formie artystycznego happeningu, na rynku miejskim. Przedsięwzięcie ma na celu promowanie zdrowego, aktywnego i kreatywnego spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, wolnego od nałogów i uzależnień. Powiązanie z I celem strategicznym.	Siedziba MCK – podobszar Nowy Bytom	5 500 zł	Produkty projektu: - liczba zrealizowanych zajęć (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług społecznych w programie (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt, list obecności)
P.11.7.	Remont i adaptacja budynku Willi Florianka przy ul. Niedurnego 73 w zabytkowej części Nowego Bytomia	Miasto Ruda Śląska	Przebudowa budynku Willa Florianka polegać będzie m.in. na nadaniu mu nowych funkcji – pałacu ślubów wraz z częścią gastronomiczną, salkami konferencyjnymi, częścią hotelową i socjalno-administracyjną. W ramach przebudowy zostaną wykonane m.in.: remont dachu, remont elewacji, wykonanie nowej izolacji ścian przyziemia,	ul. Niedurnego 73	8 264 043 zł	

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			dobudowa windy wraz z dostosowaniem obiektu dla osób niepełnosprawnych, remont elementów konstrukcyjnych budynku, naprawa i konserwacja zabytkowych elem. budynku, wykonanie przyłącza gazu i nowej instalacji co, wymiana instalacji wod-kan, wykonanie nowej instalacji p.poż., rewitalizacja terenu ogrodu. Powiązanie z V celem strategicznym.			

Tabela 30. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Nowy Bytom

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.11.1.	Nadanie nowych funkcji przestrzeni w rejonie Miejskiego Centrum Kultury w Rudzie Śląskiej – Nowym Bytomiu	Miasto Ruda Śląska	Projekt przewiduje m.in. podniesienie jakości przestrzeni publicznych w otoczeniu MCK (w tym parku), modernizację budynku MCK oraz pomieszczeń, przebudowę układu komunikacyjnego wokół obiektu (w tym budowa inteligentnego parkingu). Powiązanie z V celem strategicznym.	Siedziba MCK wraz z najbliższym otoczeniem – podobszar Nowy Bytom	16 000 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – ha, (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób korzystających z efektów realizacji projektu)
U.11.2.	Modernizacja obiektu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Markowej 20 poprzez dobudowę szybu windowego wraz z wejściem do budynku oraz termomodernizacja obiektu	Miasto Ruda Śląska, MOPS w Rudzie Śląskiej	Zakres prac obejmuje m.in. dobudowę szybu windowego, wejścia do budynku wraz z punktem obsługi klienta, dwoma pomieszczeniami biurowymi na piętrze oraz termomodernizację obiektu. Powiązanie z III celem strategicznym.	ul. Markowej 20	1 500 000 zł	Produkty projektu: - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków - liczba obiektów przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
						(monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób korzystających z efektów realizacji projektu)
U.11.3.	Renowacja Kościoła pw. św. Pawła wraz z wieżą widokową	Parafia pw. św. Pawła	Projekt polega m.in. na renowacji elewacji zabytkowego kościoła wraz z wieżą widokową oraz renowacji domu parafialnego wraz z zagospodarowaniem przylegającego otoczenia. Odnowiona wieża stanie się punktem widokowym i zostanie udostępniona nieodpłatnie mieszkańcom oraz turystom. Powiązanie z V celem strategicznym.	Plac Jana Pawła II 5	1 000 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m ² , (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób korzystających z efektów realizacji projektu)
U.11.4.	Modernizacja letniego basenu kąpielowego przy ul. Ratowników 2 - II etap rozbudowy basenu	Miasto Ruda Śląska, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Rudzie Śląskiej	Przedmiotem projektu jest rewitalizacja – rozbudowa i przebudowa działającego od lat 60-tych XX w. Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego w Nowym Bytomiu. Zakres projektu przewiduje m.in. inwestycje w obrębie istniejących basenów z atrakcjami i zapleczem kubaturowym oraz w obrębie pozostałej infrastruktury towarzyszącej. Planowane jest	ul. Ratowników 2	15 000 000 zł	Produkty projektu: - liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. - powierzchnia obiektów poddanych przebudowie/remontowi - 25 974,27 m ² (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			<p>również wykonanie wodnego placu zabaw. Przedsięwzięcie zakłada rewitalizację całego terenu poprzez utworzenie nowych zespołów funkcjonalnych, sprzyjających podniesieniu atrakcyjności rekreacyjnej i estetyki przestrzeni. Powiązanie z IV celem strategicznym.</p>			<p>Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających z infrastruktury objętej wsparciem - 64 600 osoby (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób korzystających z efektów realizacji projektu)</p>
<p>U.11.5.</p>	<p>Modernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych na terenie miasta Ruda Śląska</p>	<p>Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Niedurnego 43, 45 – Czarnoleśna 2; Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Chorzowskiej 13; Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Furgoła 13; Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Krasickiego 1; Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Krasickiego 2; Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Niedurnego 67,67A, Markowej 9,11,13, Damrota 10,12 Koordynator projektu - Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki</p>	<p>Celem projektu jest poprawa stanu zasobów mieszkaniowych oraz poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację istniejących systemów ogrzewania w budynkach: podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej, wykonanie ocieplenia przegród budowlanych oraz remontu zabytkowych elewacji. Powiązanie z III celem strategicznym.</p>	<p>Nowy Bytom, budynki przy ul. Niedurnego 43, 45, 67, 67A; Czarnoleśnej 2; Markowej 9, 11, 13; Damrota 10, 12; Chorzowskiej 13; Furgoła 13; Krasickiego 1, 2</p>	<p>7 500 000 zł</p>	<p>Produkty projektu: - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej i gazowej (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót)</p> <p>Rezultaty projektu: - ograniczenie niskiej emisji - obniżenie kosztów eksploatacji budynków (monitorowanie na podstawie pomiarów zanieczyszczenia powietrza, audyt energetyczny)</p>

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
		Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.				
U.11.6.	Modernizacja Wielkiego Pieca Hutniczego „A”	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	<p>Wielki Piec zostanie wyremontowany – przywrócony zostanie mu prawidłowy stan techniczny. Jednocześnie urządzenie zostanie poddane modernizacji, tak aby mogło pełnić funkcje turystyczno-edukacyjne. Dzięki inwestycji otworzy się również teren, który dotychczas nie był w żaden sposób dostępny dla mieszkańców. Inwestycja pozwoli na zaistnienie obiektu w świadomości mieszkańców i budowanie potencjału turystycznego miasta. Planowane działania to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przejęcie obiektu od dotychczasowego właściciela - ogłoszenie międzynarodowego konkursu na zagospodarowanie Wielkiego Pieca - wykonanie prac modernizacyjnych, przywrócenie obiektu do należytego stanu technicznego, umożliwienie jego zwiedzania dla turystów i mieszkańców - iluminacja obiektu i otwarcie go dla ruchu turystycznego (wydzielenie z zakładu hutniczego) - zorganizowanie wystaw o obiekcie i hucie „Pokój”. <p>Powiązanie z V celem strategicznym.</p>	ul. Piotra Niedurnego, Wielki Piec oraz nieruchomości w najbliższym otoczeniu.	42 000 000 zł	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – m², - liczba nowych punktów edukacyjno-turystycznych w mieście (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających ze rewitalizowanych obiektów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru podmiotu realizującego projekt)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.11.7.	Remont i adaptacja zabytkowej wieży ciśnień przy ulicy Chorzowskiej 2 na cele kulturalne, społeczne oraz gospodarcze	Fundacja „Śląsk Wczoraj i Dziś”	Przebudowa i rewitalizacja zabytkowej wieży ciśnień. Na parterze urządzenie Sali muzealnej poświęconej historii wieży wodnej, jej roli w zaopatrzeniu w wodę ludności i przemysłu oraz technicznych aspektach jej funkcjonowania. Na kolejnych kondygnacjach będzie funkcjonowała powierzchnia do wynajęcia (planowany najemca – klub fitness) oraz na najwyższej kondygnacji powierzchnia do wynajęcia – widokowa z przeszklonym dachem i częściowo przeszklonymi ścianami (planowany najemca – kawiarnia/ restauracja). Powiązanie z V celem strategicznym.	Ul. Chorzowska 2 oraz najbliższe sąsiedztwo	6 916 100 zł netto	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – 1200 m², (protokół odbioru przebudowy) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystająca z utworzonej i zrewaloryzowanej powierzchni 3 900 osób/rok (dane najemców o liczbie klientów)
U.11.8.	Modernizacja systemów grzewczych budynków mieszkalnych poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej	Wspólnota Mieszkaniowa „CENTRUM”, Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Kolistej 4, Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Kościuszki 1,3, Niedurnego 47,47A Koordynator projektu: Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o.	Wykonanie instalacji i podłączenie do sieci ciepłowniczej oraz wykonanie instalacji gazowej w kuchniach i kominów w budynkach przy ul. Kościuszki 5,7,9,11, Wojska Polskiego 4,6,8,10,12,14, Czarnoleśna 4-4D Wykonanie instalacji i podłączenie do sieci ciepłowniczej budynków przy ul. Kolistej 4 oraz Kościuszki 1,3, Niedurnego 47,47A. Powiązanie z III celem strategicznym.	Budynki przy ul. Kościuszki 5,7,9,11, Wojska Polskiego 4,6,8,10,12,14, Czarnoleśnej 4-4D; Kolistej 4; Kościuszki 1,3, Niedurnego 47,47A	2 000 000 zł	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie niskiej emisji (źródło weryfikacji wskaźnika – audyt energetyczny)
U.11.9	Modernizacja budynku przy ul. Niedurnego 75	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki	Przedmiotem projektu jest podłączenie budynku do sieci ciepłowniczej, wykonanie	Budynek przy ul. Niedurnego 75	5 000 000 zł	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
		Mieszkańców Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	docieplenia dachu oraz remontu elewacji zabytkowych. Powiązanie z III celem strategicznym.			podłączonych do sieci ciepłowniczej (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - ograniczenie niskiej emisji (źródło weryfikacji wskaźnika – audyt energetyczny)
U.11.10.	Rewitalizacja historycznego centrum dzielnicy Nowy Bytom	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, partnerzy prywatni, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Celem projektu jest uruchomienie przekształceń przestrzennych przeżywającego kryzys obszaru centralnego dzielnicy Nowy Bytom. Projekt zakłada rewitalizację w zakresie przestrzennym, środowiskowym, technicznym, poprawy bezpieczeństwa. Rewitalizacja zdegradowanego centrum dzielnicy na celu podjęcie próby przywrócenia dawnej świetności. W uzupełnieniu do realizowanego projektu Trakt Rudzki, przewiduje się m.in. przebudowę układu komunikacyjnego dzielnicy (w tym działania dotyczące poprawy bezpieczeństwa poprzez oświetlenie, monitoring). W ramach podstawowych działań w dzielnicy przewiduje się m.in.: - przebudowę układu komunikacyjnego wybranych ulic, na wzór tzw. woonerfów, uspokojenie ruchu kołowego w centrum, przyjaznego dla pieszych i rowerzystów, - rozwój systemu parkingów w dzielnicy wraz z inteligentnymi systemami,	Podobszar rewitalizacji Nowy Bytom, w szczególności kwartał ulic Objazdowa, Hallera, Niedurnego, Planty Kowalskiego, Markowej, Parkowa, Pokoju, Chorzowska, Furgoła, Grochowska.	Brak danych	Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – ha, (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów (monitorowanie na podstawie protokołu pomiaru liczby osób korzystających z efektów realizacji projektu)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			<ul style="list-style-type: none"> - uregulowanie stanu prawnego nieruchomości, - uporządkowanie kwestii garaży blaszanych, - dogęszczenie zabudowy poprzez budownictwo plombowe, - zagospodarowanie terenów zielonych, - aktywizacja społeczna i gospodarcza dzielnicy, - zagospodarowanie pustych lokali m.in. na cele centrotwórcze, społeczne, inne, ożywiające centrum, - rekultywacja terenów zdegradowanych, poprzez nadanie nowych funkcji miastotwórczych, - adaptacja obiektów zabytkowych m.in. na cele kulturalne, - różnorodne działania społeczne, które aktywizują lokalną społeczność, - inne zadania modernizacyjno-remontowe zasobów mieszkaniowych. Powiązanie z I, III i IV celem strategicznym.			
U.11.11.	Rewitalizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Nowego Bytomia	Miasto Ruda Śląska – lider MOPS, PUP, MBP, NGO's, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Celem projektu jest aktywizacja i integracja społeczności lokalnych zamieszkujących podobszar rewitalizacji poprzez: organizowanie grup wsparcia i edukacyjnych, wzmocnienie kompetencji społecznych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy (szkolenia /kursy/warsztaty), lokalne przedsięwzięcia integracyjne aktywizujące lokalną społeczność, działania profilaktyczne, alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego itp.	Podobszar rewitalizacji Nowy Bytom		Produkty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu, list obecności) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			Powiązanie z I celem strategicznym.			- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy/ pracujących po opuszczeniu programu (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez uczestników potwierdzające uzyskane kwalifikacje lub podjęcie zatrudnienia)

7.12. Podobszar rewitalizacji Tereny po KWK Pokój

Tabela 31. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Tereny po KWK Pokój

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.12.1.	Zagospodarowanie terenu Kopalni Węgla Kamiennego „Pokój”	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, partnerzy prywatni, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Celem projektu jest uruchomienie przekształceń przestrzennych oraz nadanie nowych funkcji, w tym: komercyjnych, turystycznych, gospodarczych. Teren wraz z budynkami, ciągami komunikacyjnymi i infrastrukturą komunikacyjną, może zostać zachowany w możliwie niezmienionej formie. Projekt zakłada rewitalizację w zakresie przestrzennym, środowiskowym, technicznym, poprawy bezpieczeństwa. Powiązanie z V celem strategicznym.	Podobszar rewitalizacji Tereny po KWK Pokój	Brak danych	Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją –ha, (protokół odbioru przebudowy) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystająca z utworzonej i zrewaloryzowanej przestrzeni - osób/rok (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt)

7.13. Projekty dotyczące kilku lub wszystkich podobszarów rewitalizacji

Tabela 32. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych dotyczących kilku lub wszystkich podobszarów rewitalizacji.

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.13.1.	Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych w Rudzie Śląskiej	Rudzki Inkubator Przedsiębiorczości Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej	W ramach projektu będą realizowane następujące działania: - wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej na obszarach rewitalizowanych - wsparcie przedsiębiorczości akademickiej, w tym w formie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej na obszarach rewitalizowanych - wsparcie firm w początkowym okresie działalności na obszarach rewitalizowanych. Powiązanie z II celem strategicznym.	Obszary rewitalizacji	1 700 000 zł	Produkty projektu: - liczba osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej w projekcie – 25 osób w okresie realizacji projektu (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 50 osób (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt)
P.13.2.	Przebudowa i nowe zagospodarowanie wybranych podwórek i skwerów na terenie Miasta Ruda Śląska metodą partycypacyjną	Urząd Miasta Ruda Śląska, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej TBS Sp. z o.o.	Celem projektu jest przywrócenie do życia wybranych podwórek, głównie typu studnia, wew. części kwaterałów kamienic, miejsc po wyburzonych budynkach (zielone plomby) na terenie miasta. Ponadto przewiduje się budowę obiektów małej architektury, przebudowę istniejących elementów podwórek, elewacji wew. tak, by były przyjazne mieszkańcom, społeczności lokalnej i turystom. Zakup materiałów, sadzonek oraz niezbędnych narzędzi celem wspólnego realizowania projektu. Elementem projektu jest partycypacja społeczna, która	Nowy Bytom: Niedurnego 28, Wirek: Dąbrowskiego 7, 9, 11, Kwatera ulic Sienkiewicza, Tuwima, Odrodzenia, Strażacka 12, Kałusa 18-28, Krasińskiego 20, 22, 22A, Sienkiewicza 11, 13, 13A, 13B, Ruda: Sobieskiego, Matejki 7-9, ul. Górnicza, ul.	5 000 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją –ha, (protokół odbioru przebudowy) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystająca z utworzonej i zrewaloryzowanej przestrzeni - osób/rok (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			przewiduje współpracę w realizacji prac związanych z zagospodarowaniem otoczenia i urządzeniem zieleni. W ramach projektu realizowany będzie zakres prac obejmujący roboty dotyczące utwardzenia i odwodnienia terenu, budowy dojazdów, dojść, chodników, miejsc spotkań mieszkańców i placów zabaw z elementami małej architektury, oświetlenia terenu oraz adaptacji i uzupełnienia istniejącej zieleni. Powiązanie z III celem strategicznym.	Wesoła, Matejki 2-12, Orzegów: Kwartał Hlonda, Grunwaldzka, Bytomska		
P.13.3.	Ruda Śląska dla rodzin	MOPS w Rudzie Śląskiej	W projekcie zaplanowano działania adekwatne do problemów zidentyfikowanych w podobszarach rewitalizowanych, umożliwiające przywrócenie zdolności do świadomego podejmowania ról społecznych. Praca z uczestnikami/-czkami projektu zakłada wykorzystanie usług aktywnej integracji o charakterze społecznym opartych m.in. o pracę socjalną, usługi asystenta rodziny, treningi motywacyjne i zajęcia edukacyjne wspierające rozwój umiejętności społecznych. Powiązanie z I celem strategicznym.	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji.	1 100 000,00 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, usług asystenckich itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 80 osób (monitorowane na podstawie sprawozdań, list obecności)
P.13.4.	Poprawa warunków funkcjonowania społeczności lokalnych Rudy, Orzegowa i Goduli	MOPS w Rudzie Śląskiej	W projekcie zaplanowano działania adekwatne do problemów zidentyfikowanych na obszarach rewitalizowanych, umożliwiające przywrócenie zdolności do świadomego podejmowania ról społecznych. Praca z uczestnikami/-czkami projektu zakłada wykorzystanie usług aktywnej integracji o charakterze społecznym opartych m.in. o pracę	Projekt obejmuje swoim zasięgiem następujące podobszary rewitalizacji: Ruda, Orzegów, Godula	1 417 647,06 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			socjalną, treningi motywacyjne czy rozwój umiejętności społecznych oraz usług edukacyjnych i prozatrudnieniowych, jak kursy i szkolenia. Powiązanie z I celem strategicznym.			objętych wsparciem w programie – 100 osób (monitorowane na podstawie sprawozdań, list obecności)
P.13.5.	Ruda Śląska dla społeczności lokalnych	MOPS w Rudzie Śląskiej	W projekcie zaplanowano działania adekwatne do problemów zidentyfikowanych na obszarach rewitalizowanych, umożliwiające przywrócenie zdolności do świadomego podejmowania ról społecznych. Praca w środowisku zakłada wykorzystanie usług aktywnej integracji, w tym opartych o animację i samopomoc oraz usług edukacyjnych i prozatrudnieniowych, zmierzających do zniwelowania wysokiego poziomu deficytów społeczno-zawodowych uczestników/czek projektu i ich otoczenia. Powiązanie z I celem strategicznym.	Dwa punkty organizowania społeczności lokalnych: ul. Pileckiego 23/2 i ul. Ściegiennego 6/2	1 213 829,34 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 100 osób - liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej – 2 - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu - 34 osoby (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu)
P.13.6.	Projekt praca. Obszar rewitalizacji - obszarem nowych możliwości	Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej	W projekcie zaplanowano działania, które oprócz stałego wsparcia zaprogramowanego przez Doradcę Klienta (w postaci wytyczenia wraz	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe	814 234,47 zł	Produkty projektu: - liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			<p>z uczestnikiem ścieżki rozwoju zawodowego (Indywidualny Plan Działania), poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy), obejmują ukierunkowanie ścieżki rozwoju zawodowego Uczestników, na obszary takie jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabycie kwalifikacji i umiejętności zawodowych wynikających z indywidualnych potrzeb uczestnika i rynku pracy, - zdobycie niezbędnego doświadczenia zawodowego. <p>Wszystkie te działania w rezultacie pozwolą na osiągnięcie celu głównego projektu jakim jest przygotowanie do zdobycia zatrudnienia. Uczestnicy projektu przygotowani do zdobycia zatrudnienia to osoby, które dzięki wyznaczonej ścieżce rozwoju, nabytym umiejętnościom, kwalifikacjom oraz doświadczeniu, aktywnie poszukują pracy. Powiązanie z I celem strategicznym.</p>	<p>podobszary rewitalizacji.</p>		<p>wsparcie w programie – 70 (monitorowana na podstawie dokumentów potwierdzających rozpoczęcie udziału w projekcie)</p> <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu projektu – 28 (monitorowane na podstawie dokumentów potwierdzających podjęcie pracy lub działalności gospodarczej) - liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu -12 (monitorowane na podstawie dokumentów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji)
P.13.7.	Wsparcie osób bezrobotnych w trwałym zaistnieniu na rynku pracy (I)	Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej	<p>W projekcie zaplanowano działania, które oprócz stałego wsparcia zaprogramowanego przez Doradcę Klienta (w postaci wytyczenia wraz z uczestnikiem ścieżki rozwoju zawodowego (Indywidualny Plan Działania), poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy), obejmują ukierunkowanie ścieżki rozwoju zawodowego Uczestników, na obszary takie jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabycie kwalifikacji i umiejętności zawodowych wynikających z indywidualnych potrzeb uczestnika i rynku pracy, - zdobycie niezbędnego doświadczenia zawodowego. 	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji.	607 293,81 zł	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie – 45 (monitorowana na podstawie dokumentów potwierdzających rozpoczęcie udziału w projekcie) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			Wszystkie te działania w rezultacie pozwolą na osiągnięcie celu głównego projektu jakim jest przygotowanie do zdobycia zatrudnienia. Uczestnicy projektu przygotowani do zdobycia zatrudnienia to osoby, które dzięki wyznaczonej ścieżce rozwoju, nabytym umiejętnościom, kwalifikacjom oraz doświadczeniu, aktywnie poszukują pracy. Powiązanie z I celem strategicznym.			projektu (monitorowane na podstawie dokumentów potwierdzających podjęcie pracy lub działalności gospodarczej) - liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (monitorowane na podstawie dokumentów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji)
P.13.8.	Wsparcie osób bezrobotnych w trwałym zaistnieniu na rynku pracy (II)	Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej	W projekcie zaplanowano działania, które oprócz stałego wsparcia zaprogramowanego przez Doradcę Klienta (w postaci wytyczenia wraz z uczestnikiem ścieżki rozwoju zawodowego (Indywidualny Plan Działania), poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy), obejmują ukierunkowanie ścieżki rozwoju zawodowego Uczestników, na obszary takie jak: - nabycie kwalifikacji i umiejętności zawodowych wynikających z indywidualnych potrzeb uczestnika i rynku pracy, - zdobycie niezbędnego doświadczenia zawodowego. Wszystkie te działania w rezultacie pozwolą na osiągnięcie celu głównego projektu jakim jest przygotowanie do zdobycia zatrudnienia. Uczestnicy projektu przygotowani do zdobycia zatrudnienia to osoby, które dzięki wyznaczonej ścieżce rozwoju, nabytym umiejętnościom, kwalifikacjom oraz doświadczeniu, aktywnie poszukują pracy. Powiązanie z I celem strategicznym.	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji.	685 147,26 zł	Produkty projektu: - liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie – 50 (monitorowana na podstawie dokumentów potwierdzających rozpoczęcie udziału w projekcie) Rezultaty projektu: - liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu projektu (monitorowane na podstawie dokumentów potwierdzających podjęcie pracy lub działalności gospodarczej) - liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (monitorowane na podstawie dokumentów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.13.9.	Wsparcie osób bezrobotnych w trwałym zaistnieniu na rynku pracy (III)	Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej	<p>W projekcie zaplanowano działania, które oprócz stałego wsparcia zaprogramowanego przez Doradcę Klienta (w postaci wytyczenia wraz z uczestnikiem ścieżki rozwoju zawodowego (Indywidualny Plan Działania), poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy), obejmują ukierunkowanie ścieżki rozwoju zawodowego Uczestników, na obszary takie jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabycie kwalifikacji i umiejętności zawodowych wynikających z indywidualnych potrzeb uczestnika i rynku pracy, - zdobycie niezbędnego doświadczenia zawodowego. <p>Wszystkie te działania w rezultacie pozwolą na osiągnięcie celu głównego projektu jakim jest przygotowanie do zdobycia zatrudnienia. Uczestnicy projektu przygotowani do zdobycia zatrudnienia to osoby, które dzięki wyznaczonej ścieżce rozwoju, nabytym umiejętnościom, kwalifikacjom oraz doświadczeniu, aktywnie poszukują pracy. Powiązanie z I celem strategicznym.</p>	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji.	1 342 105,26 zł	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie – 99 <p>(monitorowana na podstawie-dokumentów potwierdzających rozpoczęcie udziału w projekcie)</p> <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu projektu (monitorowane na podstawie dokumentów potwierdzających podjęcie pracy lub działalności gospodarczej) - liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (monitorowane na podstawie dokumentów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji)
P.13.10	Dotacja na start w biznesie	Śląski Inkubator Przedsiębiorczości Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej	<p>Celem projektu jest zwiększenie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo poprzez oferowanie wsparcia w procesie podejmowania działalności gospodarczych.</p> <p>W ramach projektu realizowane będą następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą, w szczególności na obszarze rewitalizacji, w formie bezzwrotnych dotacji 	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie podobszary rewitalizacji.	1 367 655,15 zł	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. - liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie – 20 <p>(monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu)</p>

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			- wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą, w szczególności na obszarze rewitalizacji, w formie doradczo-szkoleniowej - wsparcie pomostowe. Powiązanie z II celem strategicznym.			Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu - liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu)
P.13.11.	Spotkania, spacer historyczne, wydarzenia integracyjne, prelekcje w obszarach rewitalizacji	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, partnerzy prywatni, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji	Organizacja wydarzeń w obszarach rewitalizacji przybliżająca historię, ciekawe postaci historyczne i miejsca oraz kulturę niematerialną takich jak prelekcje, spotkania integracyjne, spacer po dzielnicach. Wykorzystanie również ponadlokalnych wydarzeń takich jak „Industriada”, „Europejskie dni dziedzictwa”. Powiązanie z I celem strategicznym.	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie podobszary rewitalizacji	Brak danych	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych spotkań, spacerów, wydarzeń, prelekcji itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób uczestniczących w zorganizowanych wydarzeniach (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu)
P.13.12.	Szlaki wielkich rodów przemysłowych i ważnych miejsc historycznych	Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, partnerzy prywatni, organizacje, instytucje, które realizują projekty	Wytyczenie szlaków ukazujących historię miejscowości, rozwój osadnictwa i przemysłu. Szlak upamiętniał by również nieistniejące zakłady pracy oraz ciekawostki związane z historią	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie podobszary rewitalizacji	Brak danych	Brak danych

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
		powiązane z celami rewitalizacji	<p>i rozwojem miasta. Na szlaku mogły by powstać tablice informacyjne, makiety, kioski multimedialne itp. Do projektu można wykorzystać już istniejące oznakowanie zabytków oraz już wytyczone szlaki.</p> <p>Wytyczaniu powinna towarzyszyć dyskusja w mieście połączona ze zbieraniem świadectw przeszłości, ciekawostek o mieście i tzw. Rudzkich naj. W sam proces wytyczania traktów powinny być włączeni lokalne społeczności, lokalni liderzy, eksperci.</p> <p>Wytyczaniu szlaków mogą towarzyszyć konkursy lub akcje np. zbieranie ciekawostek i ciekawych historii przez dzieci i młodzież od dziadków i rodziców itp.</p> <p>Powiązanie z V celem strategicznym.</p>			
P.13.13.	Trakt Rudzki 1 – rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska	Miasto Ruda Śląska, MPGM TBS Sp. z o.o.	<p>Projekt podzielony został na 7 etapów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teren zielony oraz zwałowisko pocynkowe przy ul. Czajkowskiego - rewitalizacja na cele rekreacyjne 2. Skwer przy ul. Tuwima, Niemcewicz - uporządkowanie i uzupełnienie zieleni 3. Zwałowisko pocynkowe w rejonie ul. 1 Maja, Tołstoja - rewitalizacja na cele rekreacyjne 4. Skwer przy ul. Czarnoleśnej - zagospodarowanie parku 5. Park przy ul. Hallera - zagospodarowanie parku 6. Park Dworski w Nowym Bytomiu - przebudowa parku 7. Park Młodzieży wraz z Ośrodkiem Sportowo-Rekreacyjnym „Burloch” 	Teren zielony oraz zwałowisko pocynkowe przy ul. Czajkowskiego, Skwer przy ul. Tuwima, Niemcewicz, Zwałowisko pocynkowe w rejonie ul. 1 Maja, Tołstoja, Skwer przy ul. Czarnoleśnej, Park przy ul. Hallera, Park Dworski w Nowym Bytomiu, Park Młodzieży wraz z Ośrodkiem	10 000 000 zł	<p>Produkty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją –ha, (protokół odbioru przebudowy) <p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystająca z utworzonej i zrewaloryzowanej przestrzeni - osób/rok (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			Podstawowym celem, jaki ma projekt osiągnąć, jest rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych, rekultywacja obszarów zdegradowanych w centrum miasta oraz wykreowanie nowych, atrakcyjnych przestrzeni publicznych, które będą sprzyjały rozwojowi różnych form aktywności społecznej, sportowej, rekreacji. Powiązanie z IV celem strategicznym.	Sportowo-Rekreacyjnym „Burloch		
P.13.14.	Trakt Rudzki 2– rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska	Miasto Ruda Śląska	Na realizację projektu składają się następujące działania: - ochrona kapitału przyrodniczego przed działaniami uszczuplającymi jego potencjał, - wzmocnienie roli usług ekosystemowych w obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego jako czynnika wspierającego rozwój ekonomiczny, - promocja błękitno-zielonej infrastruktury jako elementu wzmacniającego zdrowy tryb życia i alternatywy dla motoryzacji, - dekontaminacja lub zabezpieczenie zwałowisk zawierających materiały toksyczne, stabilizacja ich powierzchni i stoków oraz racjonalne udostępnienie ich społeczeństwu, - partycypacja społeczna wyjaśniająca cele działań i pozwalająca na racjonalizację rozwiązań w procesie uzgodnień, - zagospodarowanie terenów zielonych na cele rekreacyjne. Ponadto, terenom tym zostaną nadane nowe funkcje głównie rekreacyjne.	Wstępnie, jako lokalizacje objęte projektem zostały wybrane następujące obszary: - dolina rzeki Bytomki wraz z otuliną oraz Parkiem Sobieskiego, - zwałowisko przy Bobreckiej, - rejon ul. Sosinki wraz z obiektami sportowymi, - Dolina Achtelika, - tereny zielone po KWK Pokój (lewa strona od torów kolejowych), - dolina rzeki Kochłówki wraz z rejonem ul. Pukowca i otoczeniem	25 000 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją –ha, (protokół odbioru przebudowy) Rezultaty projektu: - liczba osób korzystająca z utworzonej i zrewaloryzowanej przestrzeni - osób/rok (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt)

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			Powiązanie z IV celem strategicznym.	średniowiecznego Gródka ⁴² , - tereny zielone w rejonie Góry Hugona przy granicy z Miastem Świętochłowice. Powyższe lokalizacje połączone będą szlakami pieszo-rowerowymi.		
P.13.15.	Rozwój szansą na sukces mieszkańców miasta Ruda Śląska	Rudzka Agencja Rozwoju „Inwestor” sp. z o.o.	Projekt ma na celu podniesienie potencjału zawodowego wśród 50 osób pracujących, należących do grup defaworyzowanych, czyli wykazujących największą lukę kompetencyjną i posiadających największe potrzeby w dostępie do edukacji. Przedmiotem projektu jest organizacja kursów komputerowych i języków obcych. Powiązanie z I celem strategicznym.	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji	2 000 000 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu)

⁴² Dolina rzeki Kochłówki wraz z otoczeniem ul. Pukowca i Gródkiem średniowiecznym znajduje się poza obszarem rewitalizacji, jednak poprzez działania społeczne, aktywizacyjne realizowane w tej przestrzeni, będzie oddziaływał na społeczność zamieszkującą cały podobszar rewitalizacji Bykowina/Kochłowice a nawet obszar całego miasta.

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
P.13.16.	Ruda Śląska stawia na podwórka – integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa społeczności lokalnych – etap 1	Rudzka Agencja Rozwoju „Inwestor” sp. z o.o.	Zadania w projekcie realizują PAL (Programy Aktywności Lokalnej) i obejmują kompleksowe wsparcie w zakresie reintegracji społecznej, reintegracji zawodowej oraz działań związanych z integracją społeczności lokalnych na rewitalizowanych terenach. Głównym celem projektu jest przezwyciężenie bierności zawodowej i społecznej 48 osób niepracujących, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, mieszkańców rewitalizowanych obszarów miasta. Powiązanie z I celem strategicznym.	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji	819 365,40 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzonymi działalnościami na własny rachunek) po opuszczeniu programu (źródła weryfikacji – oświadczenia uczestników, zaświadczenia o zmianie statusu np. PUP, certyfikaty, kopie umów potwierdzających zatrudnienie itp.)
P.13.17.	Ruda Śląska stawia na podwórka – integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa społeczności lokalnych – etap 2	Rudzka Agencja Rozwoju „Inwestor” sp. z o.o.	Zadania w projekcie realizują PAL (Programy Aktywności Lokalnej) i obejmują kompleksowe wsparcie w zakresie reintegracji społecznej, reintegracji zawodowej oraz działań związanych z integracją społeczności lokalnych na rewitalizowanych terenach. Głównym celem projektu jest przezwyciężenie bierności zawodowej i społecznej 30 osób niepracujących, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, mieszkańców rewitalizowanych obszarów miasta.	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji	1 000 000 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje,

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			Powiązanie z I celem strategicznym.			pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (źródła weryfikacji – oświadczenia uczestników, zaświadczenia o zmianie statusu np. PUP, certyfikaty, kopie umów potwierdzających zatrudnienie itp.)
P.13.18.	Kurs na zmianę	Rudzka Agencja Rozwoju „Inwestor” sp. z o.o.	Głównym celem projektu jest złagodzenie negatywnych skutków restrukturyzacji przedsiębiorstw – głównie w postaci bezrobocia oraz bierności zawodowej – poprzez udzielenie kompleksowego wsparcia outplacement’owego 20 osobom, które utraciły zatrudnienie z przyczyn dot. zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed przystąpieniem do projektu oraz pracownikom znajdującym się w okresie wypowiedzenia. Przedmiotem projektu jest organizacja doradztwa zawodowego, poradnictwa psychologicznego, warsztatów, szkoleń, 6-cio miesięcznego subsydiowanego zatrudnienia. Powiązanie z I celem strategicznym.	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji	1 200 000 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie – 16 - liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu - 20 (monitorowanie na podstawie dokumentów potwierdzających podjęcie zatrudnienia, uzyskanych certyfikatów)
P.13.19.	Firma z Rudą. Promocja samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych Rudy Śląskiej	Rudzka Agencja Rozwoju „Inwestor” sp. z o.o.	Realizacja projektu ma na celu rozwój przedsiębiorczości i aktywizację zawodową 10 osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo mieszkańców obszaru rewitalizacji w wieku 30+ poprzez udzielenie indywidualnego i kompleksowego wsparcia szkoleniowego, doradczego	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji	800 000 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. - liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			i finansowego (wsparcie inwestycyjne w wysokości powyżej 25 tys. zł, jak również comiesięczne wsparcie pomostowe na wydatki związane z prowadzoną działalnością gospodarczą) prowadzącego do rozpoczęcia i efektywnego prowadzenia działalności gospodarczej. Powiązanie z II celem strategicznym.			(monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu - liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej (monitorowane na podstawie danych Urzędu Pracy)
P.13.20.	Moje małe zmiany w kierunku pracy	Rudzka Agencja Rozwoju „Inwestor” sp. z o.o.	Celem głównym projektu jest wzrost aktywności społeczno-zawodowej i edukacyjnej min. 15 osób powyżej 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia, o niskich kwalifikacjach. Projekt obejmuje kompleksowe wsparcie w postaci utworzenie dwóch stref: strefy umiejętności miękkich składającej się z obszaru indywidualnego wsparcia UP, obszaru kondycji psychicznej i życiowej, obszaru umiejętności informatycznych, obszaru integracji społecznej oraz strefy umiejętności twardych składającej się z obszaru aktywizacji zawodowej, obszaru kursów zawodowych oraz obszaru	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji	800 000 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. (monitorowane na podstawie list obecności, dzienników zajęć) Rezultaty projektu: - liczba osób które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 15 - odsetek uczestników, którzy podejmą pracę w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu udziału w programie – 85% (źródłem weryfikacji będzie badanie kwestionariuszowe,

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			staży zawodowych/zatrudnienia subsydiowanego. Powiązanie z I celem strategicznym.			wydane zaświadczenia, certyfikaty, umowy stażowe)

Tabela 33. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych dotyczących kilku lub wszystkich podobszarów rewitalizacji.

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.13.1.	Modernizacja infrastruktury energetycznej komunalnych budynków mieszkalnych poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Miasto Ruda Śląska, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o.	Projekt obejmuje: Zakup i montaż systemu fotowoltaicznego do obsługi instalacji elektrycznej w budynku jedenastokondygnacyjnym przy ul. 1 Maja 316 (w tym obsługa windy) Zakup i montaż systemu fotowoltaicznego oraz kolektorów słonecznych w bud. przy ul. Piernikarczyka 4 Zakup i montaż kolektorów słonecznych w bud. przy ul. Raciborskiej 10 i Wolności 94. Powiązanie z III celem strategicznym.	Dzielnica – Wirek ul. 1 Maja 316, w obszarze rewitalizacji; lokalizacje poniżej poza obszarem rewitalizacji: Dzielnica – Wirek Piernikarczyka 4, Dzielnica – Ruda Raciborska 10, Wolności 94	610 000 zł	
U.13.2.	Rozbudowa Śląskiego Inkubatora Przedsiębiorczości o Strefę Aktywności Innowacyjnej, w ramach rewitalizacji gospodarczej miasta Ruda Śląska	Śląski Inkubator Przedsiębiorczości Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej	Planowane do zrealizowania zadania w ramach projektu: - adaptacja / budowa dużego (powierzchnia użytkowa minimum 4 tys. m ²) obiektu łączącego elementy gospodarcze i kwestie społeczne - uruchomienie warsztatów / laboratoriów specjalistycznych z opcją wynajmu dla działalności gospodarczej oraz nauki praktycznej zawodu - wsparcie szkoleniowo – doradczo – finansowe dla zakładających działalność gospodarczą - oferowanie wsparcia w ramach tzw. outplacementu. Powiązanie z II celem strategicznym.	Wszelkie działania podjęte w ramach projektu będą przeprowadzone na wybranym podobszarze rewitalizacji, wskazanym na późniejszym etapie	15 000 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia nowych lub zaadaptowanych obiektów, - liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (protokół odbioru przebudowy, umowy najmu powierzchni w Inkubatorze) Rezultaty projektu: - liczba nowych miejsc pracy - 300 - liczba nowych przedsiębiorstw – 100 (źródła weryfikacji wskaźnika – rejestr aktywności prowadzony przez Inkubator, oświadczenia firm wynajmujących powierzchnię)
U.13.3.	Wsparcie wzrostu kwalifikacji i kompetencji w zakresie	Śląski Inkubator Przedsiębiorczości Sp.	Projekt polega na zwiększeniu poziomu wiedzy i umiejętności w zakresie języków obcych	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie	1 124 800 zł	Produkty projektu: - liczba przeprowadzonych

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
	umiejętności cyfrowych i języków obcych osób dorosłych na obszarach rewitalizowanych w Rudzie Śląskiej	z o.o. w Rudzie Śląskiej	i kompetencji cyfrowych wśród osób dorosłych, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności oraz kompetencji cyfrowych i językowych, w szczególności osoby starsze i osoby o niskich kwalifikacjach. W ramach projektu realizowane będą następujące działania: - szkolenia z języka angielskiego – szansa na podniesienie kompetencji zawodowych - kursy z zakresu ITC – nowe umiejętności i kompetencje. Powiązanie z I celem strategicznym.	zamieszkałe podobszary rewitalizacji.		warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu, list obecności) Rezultaty projektu: - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu, liczba wydanych certyfikatów)
U.13.4.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez docieplenie przegród budowlanych wraz z wykonaniem dla każdego budynku lokalnej instalacji c.o. z kotłem gazowym.	Miasto Ruda Śląska; Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	Celem projektu jest poprawa stanu zasobów mieszkaniowych oraz poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację istniejących systemów ogrzewania w budynkach: wykonanie instalacji c.o. z kotłem gazowym dla każdego budynku z wykonaniem kompleksowej termomodernizacji budynków.	Dzielnica Ruda, budynki przy ul. Matejki 2, 2A, 2B, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12; Mickiewicza 1; Dzielnica Wirek, budynki przy ul. Różyckiego 19; Kubiny 31, Kałusa 1; Sienkiewicza 1, 3; Dąbrowskiego 7;	12 759 000 zł	Produkty projektu: - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej i gazowej (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu:

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
			Powiązanie z III celem strategicznym.	Dzielnica Orzegów, budynek przy ul. Bytomskiej 39 – 41; Dzielnica Bykowina, budynek przy ul. Wita Stwosza 3 Dzielnica Nowy Bytom, budynek przy ul. Hallera 10;		- ograniczenie niskiej emisji - obniżenie kosztów eksploatacji budynków (monitorowanie na podstawie pomiarów zanieczyszczenia powietrza, audyt energetyczny)
U.13.5.	Modernizacja budynków mieszkalnych poprzez wykonanie remontu elewacji zabytkowych oraz odbudowa budynku przy ul. 1 Maja	Miasto Ruda Śląska, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	Celem projektu jest poprawa stanu zasobów mieszkaniowych oraz poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację zabytkowych budynków oraz odbudowę budynku przy ul. 1 Maja (budynek przy ul. 1 Maja 221 rozebrany ze względu na zły stan techniczny i nieopłacalność remontu - wydano decyzję na jego odbudowę). Powiązanie z III celem strategicznym.	Dzielnica Ruda, budynek przy ul. Sobieskiego 11; Dzielnica Chebzie, budynek przy ul. Węglowej 2; Dzielnica Orzegów, budynki przy ul. Kr. Jadwigi 29, 31; Dzielnica Wirek, budynek przy ul. 1 Maja 221	7 350 000 zł	Produkty projektu: - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej i gazowej (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - ograniczenie niskiej emisji - obniżenie kosztów eksploatacji budynków (monitorowanie na podstawie pomiarów zanieczyszczenia powietrza, audyt energetyczny)
U.13.6.	Adaptacja lokali mieszkalnych i użytkowych na mieszkania socjalne w Rudzie Śląskiej	Miasto Ruda Śląska, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	Zagospodarowanie (zaadaptowanie) nieużytkowanych pomieszczeń, które uzyskają status lokali socjalnych. Powiązanie z III celem strategicznym.	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji	4 000 000 zł	Produkty projektu: - powierzchnia zmodernizowanych budynków w m ² - liczba nowych lokali socjalnych (monitorowane na podstawie protokołów z odbioru robót) Rezultaty projektu:

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
						<p>- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały wsparcie w ramach programu (monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu)</p>
<p>U.13.7.</p>	<p>Horyzontalny Program Renowacji Podwórek</p>	<p>Miasto Ruda Śląska, inne podmioty, organizacje, instytucje, które realizują projekty powiązane z celami rewitalizacji</p>	<p>Wypracowanie z mieszkańcami rozwiązań przestrzennych dla wybranych podwórek na terenie Miasta Ruda Śląska Stworzenie przyjaznej przestrzeni dla mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych. Metoda: warsztaty i wywiady z mieszkańcami, rodzinami mieszkającymi na wybranych podwórkach (ew. w pobliżu podwórek objętych projektem), badanie przestrzeni (zdjęcia podwórek o różnych porach dnia), warsztaty z mieszkańcami wokół makiet, warsztaty z architektoniczne z mieszkańcami dot. zagospodarowania przestrzeni, urządzania terenów zielonych, instruktażu, jak o nie dbać, pielęgnować. Animacja osób zamieszkujących rewitalizowane przestrzenie i tereny przyległe (m.in. eventy plenerowe, zabawy połączone z pracami związanymi z wcześniej wybranym wspólnie wariantem zagospodarowania danego podwórka). Powiązanie z III celem strategicznym.</p>	<p>Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji</p>	<p>Brak danych</p>	<p>Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją – ha, (protokół odbioru przebudowy)</p> <p>Rezultaty projektu: - liczba osób korzystająca z utworzonej i zrewaloryzowanej przestrzeni - osób/rok (źródła weryfikacji wskaźnika - dokumenty dostarczone przez podmioty realizujące projekt)</p>

Nr projektu	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Zakres projektu i powiązanie z celami rewitalizacji	Lokalizacja	Szacowana całkowita wartość	Wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania
U.13.8.	Zmniejszenie niskiej emisji poprzez termomodernizację budynków mieszkalnych, modernizację obiektów i podniesienie jakości technicznej budynków, odnawialne źródła energii, wymianę źródeł ciepła w podobszarach rewitalizacji	Właściciele budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych (budynki komunalne, budynki zarządzane przez spółdzielnie, wspólnoty, TBS)	Zakres projektu będzie obejmować m.in. 1. Modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych. 2. Likwidację „niskiej emisji” poprzez wymianę/modernizację indywidualnych źródeł ciepła lub podłączanie budynków do sieciowych nośników ciepła. 3. Budowę instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach. Powiązanie z III celem strategicznym.	Projekt obejmuje swoim zasięgiem wszystkie zamieszkałe podobszary rewitalizacji	Brak danych	Produkty projektu: - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej i gazowej (monitorowane na podstawie protokołów odbioru robót) Rezultaty projektu: - ograniczenie niskiej emisji - obniżenie kosztów eksploatacji budynków (monitorowanie na podstawie pomiarów zanieczyszczenia powietrza, audyt energetyczny)

8. Mechanizmy integrowania przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w 5 wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz w zakresie źródeł finansowania. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi zaplanowanymi przedsięwzięciami podnosi efektywność realizowanego programu i zwiększa skuteczność wykorzystana środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Wynika to także z art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy o rewitalizacji.

8.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na ten obszar. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (nie punktowo, w pojedynczych miejscach), by poszczególne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.

Projekty rewitalizacyjne ujęte w niniejszym programie realizowane będą w różnych podobszarach rewitalizacji. Łącznie zaplanowano ponad sto projektów, najwięcej w podobszarach Nowy Bytom i Ruda. Część projektów dedykowana jest poszczególnym fragmentom obszaru rewitalizacji, jak np. rewitalizacja wewnętrznych kwartałów zabudowy (podwórek) czy termomodernizacja budynków mieszkalnych. Zakłada się także projekty realizowane na kilku lub wszystkich podobszarach rewitalizacji, oddziałujących na cały obszar rewitalizacji – przy ich wdrażaniu należy zachować możliwie pełną równowagę przestrzenną.

Co do zasady przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny być realizowane w obszarze rewitalizacji, jednocześnie zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku dopuszcza się by przedsięwzięcia zamieszczone w GPR były realizowane poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki – tzn. jeśli ich oddziaływanie wpływa na obszar rewitalizacji lub też, jeśli nie jest możliwe lub racjonalne realizowanie projektu w obszarze rewitalizacji (np. infrastruktura niezbędna do realizacji danego projektu zlokalizowana jest poza obszarem rewitalizacji). Poza obszarem rewitalizacji planowane są dwa projekty: U.2.2. Poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych mieszkańców przy ul. Orzegowskiej 36-44 i włączenie ich w życie społeczne Orzegowa oraz częściowo P.13.14. Trakt Rudzki 2– rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska.

Ulica Orzegowska stanowi łącznik pomiędzy podobszarami Ruda i Orzegów. Jest to ulica o dużym natężeniu ruchu, samochody zjeżdżając z mostu zwiększają prędkość, co zagraża mieszkańcom, zwłaszcza dzieciom i uczniom ZSO im. H. Hoovera. Mieszkańcy tego terenu (a także właściciele pobliskich ogrodów działkowych) nie mają obecnie możliwości bezpiecznego wyjścia ani dojścia do swoich domów nie łamiąc przy tym przepisów prawa o ruchu drogowym. Zaistniała sytuacja uniemożliwia pieszym mieszkańcom bezpieczne poruszanie się oraz dostęp do instytucji kultury, szkół, miejsc pracy zlokalizowanych w podobszarach Ruda i Orzegów. Tym samym osoby te mają utrudniony dostęp do życia

społecznego i kulturalnego dzielnic. Realizacja projektu pomimo lokalizacji poza obszarem rewitalizacji, będzie mieć wpływ na obszar rewitalizowany, ponieważ umożliwi mieszkańcom podobszarów rewitalizacji Ruda i Orzegów bezpieczne piesze przemieszczanie się pomiędzy tymi obszarami i ułatwi bezpieczny dostęp do usług tam zlokalizowanych, np. zrealizowanych w ramach projektów P.2.2., P.2.3. i P.2.5.

Projekt P.13.14. Trakt Rudzki 2- rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska będzie częściowo realizowany poza obszarem rewitalizacji. Mieszkańcy podobszarów rewitalizacji Wirek/ Czarny Las oraz Bykowina/ Kochłowice mają ograniczony dostęp do terenów zieleni. W aspekcie społecznym projekt zakłada upowszechnienie zdrowego trybu życia poprzez budowę ścieżek rowerowych i pieszych na terenach o dużym potencjale przyrodniczym (w tym poza obszarem rewitalizacji), a przez to do zwiększenia dostępu do usług ekosystemowych, związanych z korzystnym dla człowieka bioklimatem, koniecznym dla prawidłowego funkcjonowania organizmu. Proponowane rozwiązania mają również zapobiegać wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i tych o niskich dochodach. Integralną częścią proponowanych rozwiązań jest edukacja ekologiczna upowszechniająca wiedzę o wartości rodzimej przyrody - zwierzętach i roślinach, o procesach naturalnych związanych z renaturalizacją terenów przemysłowych, pobudzająca również dbałość o środowisko, jego prawidłowe utrzymanie w czystości i wysokim stopniu estetyki. Proponowane działania, wsparte partycypacją społeczną, a szczególnie udziałem młodzieży w akcjach typu „Sprzątanie świata” lub sadzenie drzew, mają ograniczyć skalę wandalizmu na terenach zieleni. Budowa atrakcyjnej infrastruktury rowerowej i rekreacyjnej ma pobudzić wśród młodzieży chęć uprawiania sportu i różnych form rekreacji, oraz rozwinąć poczucie lokalnej wspólnoty i odpowiedzialności za stan utrzymania środowiska, w jakim mieszkają. W aspekcie gospodarczym proponowany system powiązań komunikacyjnych opartych na ruchu rowerowym wewnątrz miasta oraz atrakcyjność rekreacyjna powinny wpływać na ograniczenie ruchu samochodowego i kosztów z tym związanych. Miejsca atrakcyjne powinny też przyciągać inwestycje w formie parków linowych, punktów gastronomicznych itp. Wykorzystanie nieczynnych nasypów kolejowych dla ruchu rowerowego i pieszego zapewni bezkolizyjność z ruchem samochodowym. Pomoże to uzyskać najwyższej jakości trasy rowerowe przy stosunkowo niskich kosztach realizacji. Sprawny system bezpiecznych tras rowerowych sprzyja łądowi przestrzennemu, ważne jest jednak zintegrowanie go z kompleksowym rozplanowaniem terenów rekreacyjnych i mieszkaniowo-usługowych. Wciąż jeszcze jest szansa na wykorzystanie nieczynnych tras kolejowych na system bezkolizyjnych ścieżek pieszo-rowerowych.

8.2. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa projektów rewitalizacyjnych ujętych w niniejszym programie polegać będzie na ich dopełnieniu tematycznym. Wybrane do realizacji projekty odpowiadają na różne problemy: społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe. W rezultacie możliwe jest skuteczniejsze i bardziej kompleksowe przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom, szczególnie tym społecznym.

Projekty zapisane w GPR wynikają wprost ze zdiagnozowanych problemów. Zadania o charakterze inwestycyjnym uzupełniają działania o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców).

Poszczególne projekty zostały tak zaplanowane, by wpływać na różne planowane funkcje wyznaczonych podobszarów rewitalizacji (określone w wizji). W szczególności działania

inwestycyjne skupiają się na umożliwieniu realizacji przedsięwzięć społecznych tzw. miękkich.

Tabela 34. Oddziaływanie przyjętych do realizacji projektów rewitalizacyjnych

nr	Nazwa projektu	Oddziaływanie projektu na poszczególne sfery				
		S	G	PF	Ś	T
Podobszar rewitalizacji Ruda						
P.1.1.	Rewitalizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Rudy	x	x			
P.1.2.	Odbudowa Domu Karola Goduli jako kultowego miejsca śląskiego biznesu	x		x		
P.1.3.	Zabezpieczenie ruin zamku w Rudzie wraz z adaptacją piwnic na cele społeczne, edukacyjne i kulturalne wraz z małą gastronomią		x	x		
P.1.4.	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Ruda	x	x	x	x	x
P.1.5.	Adaptacja zabytkowego budynku byłej Fabryki Margaryny na cele społeczne, kulturalne i gospodarcze	x	x			x
P.1.6.	Modernizacja i adaptacja Szybu Franciszek	x	x			x
U.1.1.	Renowacja placu Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury	x		x		
U.1.2.	Nasz Plac – miejsce integracji mieszkańców	x		x		
U.1.3.	Modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Staszica, Kościelnej, Wolności, Wieniawskiego					x
U.1.4.	Rewaloryzacja ruin domu Karola Goduli i pozostałości po pałacu Ballestremów	x		x		
U.1.5.	Kompleksowa ochrona obszaru cennego przyrodniczo zlokalizowanego w rejonie Rowu Rudzkiego II oraz ul. Bujoczka w Rudzie Śląskiej wraz z prowadzeniem kampanii informacyjno-edukacyjnych			x	x	
U.1.6.	Przyjazny Skwer – miejsce integracji mieszkańców	x		x		
U.1.7.	Modernizacja budynków mieszkalnych w dzielnicy Ruda				x	x
U.1.8.	Adaptacja pomieszczeń po byłym komisariacie policji na potrzeby nowej wystawy stałej Muzeum Miejskiego im. Maksymiliana Chroboka	x				
Podobszar rewitalizacji Orzegów						
P.2.1.	Rewitalizacja historycznego centrum Orzegowa	x	x	x	x	x
P.2.2.	Aktywizacja społeczna – poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Orzegowa	x	x			
P.2.3.	Przebudowa i modernizacja ośrodka sportowo-rekreacyjnego w Rudzie Śląskiej w dzielnicy Orzegów	x				x
P.2.4.	Rekultywacja i remediacja terenów dawnej koksowni Orzegów			x	x	
P.2.5.	Rewitalizacja społeczna historycznego centrum Orzegowa	x	x	x	x	x
U.2.1.	Mikroświat Orzegów – spacer historyczny	x				
U.2.2.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych mieszkańców przy ul. Orzegowskiej 36-44 i włączenie ich w życie społeczne Orzegowa	x				
Podobszar rewitalizacji Godula						
P.3.1.	Przebudowa Placu Niepodległości			x		
P.3.2.	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Godula	x	x	x	x	x
U.3.1.	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków ul. Goduli, Nowaka, Kolbe, Tiałowskiego, Czereśniowej					
Podobszar rewitalizacji Kolonia Carl Emanuel						
U.4.1.	Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Wolności - Raciborska				x	x
Podobszar rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus						
P.5.1.	Modernizacja infrastrukturalna Osiedla Kaufhaus				x	x
P.5.2.	Adaptacja budynku dworca PKP na cele „Stacji Biblioteka” przy ul. Dworcowej 33 w Rudzie Śl.	x	x			x
P.5.3.	Przystanek Chebzie – rewitalizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna	x				
P.5.4.	Aktywizacja społeczna Osiedla Kaufhaus - zmiana wizerunku i rozwój społeczności lokalnej	x				
P.5.5.	CIS – Centrum Integracji Społecznej	x				
P.5.6.	Zaczarowane podwórko	x				
U.5.1.	Budowa węzła przesiadkowego oraz przebudowa przystanków zintegrowanych z różnymi rodzajami systemów transportowych na terenie Miasta Ruda Śląska			x		

nr	Nazwa projektu	Oddziaływanie projektu na poszczególne sfery				
		S	G	PF	Ś	T
U.5.2.	Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie ul. Pawła	x				x
U.5.3.	Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Szafranka, Nowobytomskiej, Styczyńskiego	x				x
U.5.4.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez wykonanie indywidualnych kotłowni gazowych, zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz docieplenie ścian zewnętrznych				x	x
U.5.5.	Pociąg do książek – działania promujące otwarcie „Stacji Biblioteka”	x				
U.5.6.	Rewitalizacja dzielnicy Chebzie	x	x	x	x	x
Podobszar rewitalizacji Teren przy 1 Maja						
P.6.1.	Strefa przemysłu czasu wolnego	x	x	x		
Podobszar rewitalizacji Szyb Mikołaj						
P.7.1.	Rewaloryzacja i adaptacja Szybu Mikołaj przy ul. Szyb Walenty w Rudzie Śląskiej			x		x
Podobszar rewitalizacji Muzeum PRL-u						
U.8.1.	Folwark Dwór Nowa Ruda - Muzeum PRL-u	x	x	x		x
Podobszar rewitalizacji Wirek/Czarny Las						
P.9.1.	Kompleksowa rewitalizacja historycznego centrum Dzielnicy Wirek	x	x	x	x	x
P.9.2.	Osiedle Werdon - rewitalizacja społeczna, zawodowa i infrastrukturalna	x		x		x
P.9.3.	Program profilaktyczny Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej w Wirku	x				
U.9.1.	Rewaloryzacja i adaptacja Szybu Andrzej			x		x
U.9.2.	Zabudowa mieszkalno-usługowa w Rudzie Śląskiej w Wirku przy ul. Dąbrowskiego 15	x	x	x		
U.9.3.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz docieplenie ścian zewnętrznych				x	x
U.9.4.	Biblioteka Ficinus – promocja miejsca	x				
U.9.5.	Modernizacja i renowacja zabytkowego budynku kolonii robotniczej Ficinus w Rudzie Śląskiej					x
U.9.6.	Modernizacja budynków mieszkalnych w dzielnicy Wirek				x	x
Podobszar rewitalizacji Bykowina						
P.10.1.	Aktywizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Bykowiny	x				
P.10.2.	Program profilaktyczny Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej w Bykowinie	x				
P.10.3.	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Bykowina wraz z częścią Kochłowic	x	x	x	x	x
U.10.1.	Zagospodarowanie obszaru po KWK „Nowy Wirek” i górnej części osiedla Nowa Bykowina			x		
U.10.2.	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków ul. Siekiela, Wita Stwosza, Okrężnej, Potyki, Plebiscytowej, Szewczyka, Pordzika				x	x
Podobszar rewitalizacji Nowy Bytom						
P.11.1.	Rudzki FabLab – Miejski Warsztat Otwarty	x		x		
P.11.2.	„Generacje II”	x				
P.11.3.	„Kultura Otwarta”	x				
P.11.4.	„Ogród Śniadaniowy Miejskiego Centrum Kultury 2018”	x				
P.11.5.	„Seniorzy dla seniorów”	x				
P.11.6.	„Artystyczny Happening”	x				
P.11.7.	Rewitalizacja zabytkowej części Nowego Bytomia -przebudowa budynku Willi Florianka przy ul. Niedurnego 73 w Rudzie Śl.	x		x		x
U.11.1.	Modernizacja elewacji zabytkowego budynku Miejskiego Centrum Kultury przy ul. Niedurnego 69 wraz z rewaloryzacją parku			x		x
U.11.2.	Modernizacja obiektu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Markowej 20 poprzez dobudowę szybu windowego wraz z wejściem do budynku oraz termomodernizacja obiektu				x	x
U.11.3.	Renowacja Kościoła pw. św. Pawła wraz z wieżą widokową	x				x
U.11.4.	Modernizacja letniego basenu kąpielowego przy ul. Ratowników 2 - II etap rozbudowy basenu	x				x

nr	Nazwa projektu	Oddziaływanie projektu na poszczególne sfery				
		S	G	PF	Ś	T
U.11.5.	Modernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych na terenie miasta Ruda Śląska				X	X
U.11.6.	Modernizacja Wielkiego Pieca Hutniczego „A”	X		X		X
U.11.7.	Remont i adaptacja zabytkowej wieży ciśnień przy ulicy Chorzowskiej 2 na cele kulturalne, społeczne oraz gospodarcze	X	X			X
U.11.8.	Modernizacja systemów grzewczych budynków mieszkalnych poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej				X	X
U.11.9.	Modernizacja budynku przy ul. Niedurnego 75				X	X
U.11.10.	Projekt Inteligentnego parkingu przy ul. Jadwigi Markowej w Rudzie Śl.			X		
Podobszar rewitalizacji Tereny po KWK Pokój						
U.12.1.	Zagospodarowanie terenu Kopalni Węgla Kamiennego „Pokój”			X		
Projekty dotyczące kilku lub wszystkich podobszarów rewitalizacji						
P.13.1.	Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych w Rudzie Śląskiej		X			
P.13.2.	Przebudowa i nowe zagospodarowanie wybranych podwórek i skwerów na terenie Miasta Ruda Śląska metodą partycypacyjną	X		X		
P.13.3.	Ruda Śląska dla rodzin	X				
P.13.4.	Poprawa warunków funkcjonowania społeczności lokalnych Rudy, Orzegowa i Goduli	X				
P.13.5.	Ruda Śląska dla społeczności lokalnych	X				
P.13.6.	Projekt praca. Obszar rewitalizacji - obszarem nowych możliwości	X	X			
P.13.7.	Wsparcie osób bezrobotnych w trwałym zaistnieniu na rynku pracy (I)	X	X			
P.13.8.	Wsparcie osób bezrobotnych w trwałym zaistnieniu na rynku pracy (II)	X	X			
P.13.9.	Wsparcie osób bezrobotnych w trwałym zaistnieniu na rynku pracy (III)	X	X			
P.13.10.	Dotacja na start w biznesie	X	X			
P.13.11.	Spotkania, spacer historyczne, wydarzenia integracyjne, prelekcje w obszarach rewitalizacji	X				
P.13.12.	Szlaki wielkich rodów przemysłowych i ważnych miejsc historycznych	X				
P.13.13.	Trakt Rudzki 1- rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska	X		X	X	
P.13.14.	Trakt Rudzki 2- rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska	X		X	X	
P.13.15.	Rozwój szansą na sukces mieszkańców miasta Ruda Śląska	X	X			
P.13.16.	Ruda Śląska stawia na podwórka – integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa społeczności lokalnych – etap 1	X		X		
P.13.17.	Ruda Śląska stawia na podwórka – integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa społeczności lokalnych – etap 2	X		X		
P.13.18.	Kurs na zmianę	X	X			
P.13.19.	Firma z Rudą. Promocja samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych Rudy Śląskiej	X	X			
P.13.20.	Moje małe zmiany w kierunku pracy	X	X			
U.13.1.	Modernizacja infrastruktury energetycznej komunalnych budynków mieszkalnych poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii				X	X
U.13.2.	Rozbudowa Śląskiego Inkubatora Przedsiębiorczości o Strefę Aktywności Innowacyjnej, w ramach rewitalizacji gospodarczej miasta Ruda Śląska		X			
U.13.3.	Wsparcie wzrostu kwalifikacji i kompetencji w zakresie umiejętności cyfrowych i języków obcych osób dorosłych na obszarach rewitalizowanych w Rudzie Śląskiej	X	X			
U.13.4.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez docieplenie przegród budowlanych wraz z wykonaniem dla każdego budynku lokalnej instalacji c.o. z kotłem gazowym.				X	X
U.13.5.	Modernizacja budynków mieszkalnych poprzez wykonanie remontu elewacji zabytkowych oraz odbudowa budynku przy ul. 1 Maja				X	X
U.13.6.	Adaptacja lokali mieszkalnych i użytkowych na mieszkania socjalne w Rudzie Śląskiej	X				X

nr	Nazwa projektu	Oddziaływanie projektu na poszczególne sfery				
		S	G	PF	Ś	T
U.13.7.	Horyzontalny Program Renowacji Podwórek	x		x		
U.13.8.	Zmniejszenie niskiej emisji poprzez termomodernizację budynków mieszkalnych, modernizację obiektów i podniesienie jakości technicznej budynków, odnawialne źródła energii, wymianę źródeł ciepła w podobszarach rewitalizacji				x	x

* S – Społeczną, G – Gospodarczą, PF – Przestrzenno-Funkcjonalną, Ś – Środowiskową, T – Techniczną

Źródło: opracowanie własne

8.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna zostanie osiągnięta poprzez przyjęcie spójnego systemu wdrażania procesów rewitalizacyjnych, składającego się z:

- systemu zarządzania;
- systemu monitorowania postępów realizacji programu;
- systemu aktualizacji.

Ponadto zakłada się zapewnienie spójności systemu zarządzania i systemu monitoringu z procedurami określonymi w Strategii rozwoju miasta. Pozwoli to na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

8.4. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych ujętych w niniejszym programie rewitalizacji polegać będzie na umiejętnym łączeniu wsparcia z różnych źródeł finansowania, z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Podstawą finansowania projektów będzie Budżet Miasta. Ponadto planuje się wykorzystanie środków wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych oraz środków prywatnych. Zakłada się współfinansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych m.in. ze środków europejskich, w tym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i preferencyjnych instrumentów pożyczkowych np. JESSICA; ze środków krajowych, w tym z budżetów samorządów terytorialnych, ich jednostek i spółek, z dostępnych środków rządowych, w tym funduszy celowych; z komercyjnych instrumentów bankowych. Prowadzone będą działania zachęcające inwestorów prywatnych do włączenia się proces rewitalizacji i udział w finansowaniu projektów.

8.5. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa projektów rewitalizacyjnych ujętych w niniejszym programie rewitalizacji polegać będzie na kontynuacji projektów zapoczątkowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030.

Szczegółowa lista projektów zapisanych w poprzednim programie rewitalizacji wraz z informacją o ich kontynuacji w ramach GPR została zaprezentowana w poniższej tabeli.

Tabela 35. Komplementarność międzyokresowa projektów rewitalizacyjnych.

Lp.	Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030	Status	Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska
1.	Modernizacja elewacji zabytkowego budynku Miejskiego Centrum Kultury przy ul.	Projekt nie zrealizowany.	Projekt został zapisany w GPR

Lp.	Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030	Status	Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska
	Niedurnego 69 wraz z rewitalizacją parku	Realizacja w kolejnych latach	
2.	Modernizacja obiektu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Markowej 20 poprzez dobudowę szybu windowego wraz z wejściem do budynku oraz termomodernizacja obiektu	Projekt nie zrealizowany	Projekt został zapisany w GPR
3.	Rewitalizacja Parku Dworskiego (Nowy Bytom, ul. Pokoju i Parkowa)	Realizacja w 2019	Projekt został zapisany w GPR, jako element przedsięwzięcia pt. Trakt Rudzki II
4.	Renowacja Kościoła pw. św. Pawła wraz z wieżą widokową	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR
5.	Rewitalizacja skweru przy ul. Tuwima	Realizacja w 2018	Projekt został zapisany w GPR, jako element przedsięwzięcia pt. Trakt Rudzki I
6.	Trakt Rudzki – etap I - wytworzenie przestrzeni publicznej pomiędzy dzielnicami Wirek i Nowy Bytom – połączenie pieszo-rowerowe oraz funkcje rekreacyjne	w 2018 planowane jest zakończenie rewitalizacji hały w rejonie ul. 1 Maja, rozpocznie się także budowa Traktu Rudzkiego	Projekt został zapisany w GPR, jako element przedsięwzięcia pt. Trakt Rudzki 1- rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska
7.	Trakt Rudzki – etap II - wytworzenie przestrzeni publicznej w dzielnicy Wirek - połączenie pieszo-rowerowe oraz funkcje rekreacyjne	Realizacja w 2018-2019	Projekt został zapisany w GPR, jako element przedsięwzięcia pt. Trakt Rudzki 1- rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska
8.	Trakt Rudzki – etap III- wytworzenie przestrzeni publicznej w dzielnicy Nowy Bytom - połączenie pieszo-rowerowe oraz funkcje rekreacyjne (Rewitalizacja parku przy ul gen Hallera)	Realizacja w 2018-2019	Projekt został zapisany w GPR, jako element przedsięwzięcia pt. Trakt Rudzki 1- rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska
9.	Modernizacja letniego basenu kąpielowego przy ul. Ratowników 2	zrealizowano	Projekt został zapisany w GPR, jako II etap rozbudowy basenu
10.	Rewitalizacja Wieży Ciśnień na cele turystyki przemysłowej	Obiekt został zbyty. Realizacja w kolejnych latach przez nowego właściciela	Projekt planowany do realizacji jako: „Remont i adaptacja zabytkowej wieży ciśnień przy ulicy Chorzowskiej 2 na cele kulturalne, społeczne oraz gospodarcze”
11.	Industrialny plac zabaw przy ul. Tuwima	Realizacja w roku 2018	Projekt został zapisany w GPR, jako element przedsięwzięcia pt. Trakt Rudzki I
12.	Rewitalizacja Szybu Andrzej	Projekt nie zrealizowany. Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem: Rewaloryzacja i adaptacja Szybu Andrzej
13.	Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych w Rudzie Śląskiej	Częściowo zrealizowany – nadal kontynuacja	Projekt został zapisany w GPR

Lp.	Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030	Status	Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska
14.	Poprawa estetyki i docieplenie zabytkowego budynku Domu Śpiewaczego „Słowiczek” wraz z zagospodarowaniem na cele kulturalne	Zadanie zrealizowane	-
15.	Przygotowanie terenów (w tym przemysłowych) pod inwestycje w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych wraz z możliwością ich promocji	Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR, pod zmienionym tytułem Zagospodarowanie terenu Kopalni Węgla Kamiennego „Pokój”
16.	Rewitalizacja terenów zielonych na cele rekreacyjne – Dolina Ahtelika	Nie zrealizowany (brak decyzji o kontynuacji)	Projekt został zapisany w GPR, jako element przedsięwzięcia pt. Trakt Rudzki II
17.	Rewitalizacja Parku im. A. Koziola	zrealizowano	-
18.	Rewitalizacja historycznego centrum Orzegowa	w trakcie realizacji	Projekt został zapisany w GPR
19.	Rewitalizacja Placu Niepodległości	Nie rozpoczęto realizacji. Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Przebudowa Placu Niepodległości
20.	Rewitalizacja społeczna – poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Orzegowa	Realizacja od 2018	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Aktywizacja społeczna – poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Orzegowa
21.	Rewitalizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Rudy	Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR
22.	Rewitalizacja ośrodka sportowo-rekreacyjnego w Rudzie Śląskiej w dzielnicy Orzegów	Zrealizowano w części, w ramach Traktu dokończenie w 2019	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Przebudowa i modernizacja ośrodka sportowo-rekreacyjnego w Rudzie Śląskiej w dzielnicy Orzegów
23.	Renaturalizacja i utworzenie terenów rekreacyjnych wzdłuż rzeki Bytomki	Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR, jako element przedsięwzięcia pt. Trakt Rudzki II
24.	Rewitalizacja placu Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury	Nie zrealizowany	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Renowacja placu Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury
25.	Rewitalizacja Szybu Franciszek	Nie zrealizowany	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Modernizacja i adaptacja Szybu Franciszek
26.	Rewitalizacja Parku przy ul. Sobieskiego	Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR, jako element przedsięwzięcia pt. Trakt Rudzki II
27.	Strefa gospodarcza „Na koksach” – zagospodarowanie terenu po starej koksowni w Orzegowie	Projekt będzie realizowany w kolejnych latach	Projekt będzie realizowany w zmienionej formie, pt. Rekultywacja i remediacja terenów dawnej koksowni Orzegów

Lp.	Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030	Status	Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska
28.	Rewitalizacja Osiedla Kaufhaus	Inwestycja jest realizowana. Kontynuacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Modernizacja infrastrukturalna Osiedla Kaufhaus
29.	Budowa węzła przesiadkowego oraz przebudowa przystanków zintegrowanych z różnymi rodzajami systemów transportowych na terenie Miasta Ruda Śląska	Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR
30.	Rewitalizacja zabytkowego budynku dworca kolejowego w Chebziu w Rudzie Śląskiej	w trakcie realizacji	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Adaptacja budynku dworca PKP na cele „Stacji Biblioteka” przy ul. Dworcowej 33 w Rudzie Śl..
31.	Przystanek Chebzie – rewitalizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna	Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR
32.	Rewitalizacja społeczna Osiedla Kaufhaus - zmiana wizerunku i rozwój społeczności lokalnej	Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Aktywizacja społeczna Osiedla Kaufhaus - zmiana wizerunku i rozwój społeczności lokalnej
33.	Rewitalizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Bykowiny	Realizowany	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Aktywizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Bykowiny
34.	Rewitalizacja obszaru po KWK „Nowy Wirek” i górnej części osiedla Nowa Bykowina	Projekt nie zrealizowany	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Zagospodarowanie obszaru po KWK „Nowy Wirek” i górnej części osiedla Nowa Bykowina
35.	Rewitalizacja Szybu Mikołaj wraz z remontem budynku maszynowni	Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Rewaloryzacja i adaptacja Szybu Mikołaj przy ul. Szyb Walenty w Rudzie Śląskiej
36.	Odnowa i wykreowanie we współpracy z środowiskami liderскими funkcji kulturalnych w oparciu walory systemu militarnego - bunkry	Nie zrealizowany	Projekt zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji, nie planowany do realizacji w najbliższych latach
37.	Rekonstrukcja i rewitalizacja średniowiecznego gródka i przyległego terenu	Projekt nie zrealizowany	Projekt został zapisany w GPR, jako element przedsięwzięcia pt. Trakt Rudzki II
38.	Dwór Nowa Ruda - odnowa i wykreowanie we współpracy z środowiskami liderскими funkcji kulturalnych w oparciu walory dawnego folwarku wraz z Muzeum PRL	Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR, pod tytułem Folwark Dwór Nowa Ruda - Muzeum PRL-u

Lp.	Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030	Status	Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska
39.	Rewitalizacja wybranych podwórek i skwerów na terenie Miasta Ruda Śląska metodą partycypacyjną	Realizacja rozpocznie się w 2018	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Horyzontalny Program Renowacji Podwórek
40.	Modernizacja infrastruktury energetycznej komunalnych budynków mieszkalnych poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Realizowany. Kontynuacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR
41.	Modernizacja systemów grzewczych budynków mieszkalnych poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR
42.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz docieplenie ścian zewnętrznych	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR
43.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej oraz docieplenie ścian zewnętrznych	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR, ale o zwiększonym zakresie
44.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez wykonanie indywidualnych kotłowni gazowych, zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz docieplenie ścian zewnętrznych	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR
45.	Rewitalizacja budynków Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Niedurnego 67,67A, Markowej 9,11,13, Damrota 10,12 wraz z zagospodarowaniem przestrzeni wokół budynku	Brak informacji	Projekt będzie realizowany w ramach GPR w poszerzonym zakresie pod tytułem Modernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych na terenie miasta Ruda Śląska
46.	Rewitalizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Staszica, Kościelnej, Wolności, Wieniawskiego	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Staszica, Kościelnej, Wolności, Wieniawskiego
47.	Rewitalizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Wolności - Raciborska	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Wolności - Raciborska
48.	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków ul. Katowickiej 144-158	Brak informacji	Projekt nie będzie realizowany w ramach GPR.
49.	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków ul. Siekiela, Wita Stwosza, Okrężnej, Potyki, Plebiscytowej, Szewczyka, Pordzika	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR
50.	Rewitalizacja infrastruktury zasobów mieszkaniowych w rejonie ul. Pawła	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR, pod tytułem Rewaloryzacja

Lp.	Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030	Status	Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska
			i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie ul. Pawła
51.	Rewitalizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Szafranka, Nowobytomskiej, Styczyńskiego	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Szafranka, Nowobytomskiej, Styczyńskiego
52.	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków ul. Goduli, Nowaka, Kolbe, Tiałowskiego, Czereśniowej	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR
53.	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków ul. Lecha 21-29	Brak informacji	Projekt zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji
54.	Rewitalizacja historycznego centrum Dzielnicy Wirek	Projekt realizowany. Kontynuacja w latach kolejnych	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Kompleksowa rewitalizacja historycznego centrum Dzielnicy Wirek
55.	Osiedle Werdon - rewitalizacja społeczna, zawodowa i infrastrukturalna	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR
56.	Rewitalizacja Wielkiego Pieca Hutniczego	Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Modernizacja Wielkiego Pieca Hutniczego „A”
57.	Rewitalizacja ruin domu Karola Goduli i pozostałości po pałacu Ballestremów	Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR pod tytułem Rewaloryzacja ruin domu Karola Goduli i pozostałości po pałacu Ballestremów
58.	Zielone płuca Rudy – rewitalizacja doliny rzeki Bytomki i Rowu Rudzkiego I	Realizacja w kolejnych latach	Projekt został zapisany w GPR, jako element przedsięwzięcia pt. Trakt Rudzki II
59.	Utworzenie strefy aktywności trakt Rudzki	Brak informacji	Projekt został zapisany w GPR, jako element przedsięwzięcia pt. Trakt Rudzki I

Źródło: opracowanie własne.

9. Indykatywne ramy finansowe i harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Na przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które zostały uwzględnione w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, składają się przede wszystkim przedsięwzięcia o charakterze podstawowym. Możliwość ich realizacji związana jest z możliwościami ich finansowania przez miasto w powiązaniu z efektywnością pozyskiwania źródeł na ich dofinansowanie pochodzących ze środków zewnętrznych, zarówno krajowych, jak i europejskich.

W poniższej tabeli zaprezentowano przedsięwzięcia rewitalizacyjne podstawowe zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku wraz z opisem ich

montażu finansowego. W tabeli nie uwzględniono pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, z uwagi na brak możliwości rzetelnego oszacowania ich kosztów w momencie opracowywania GPR.

Tabela 36. Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku

nr	Nazwa projektu	Okres realizacji	Środki prywatne	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Budżet gminy	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
P.1.1.	Rewitalizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Rudy	brak danych			budżet Miasta	środki zewn.		1000000
P.1.2.	Odbudowa Domu Karola Goduli jako kultowego miejsca śląskiego biznesu	2013-2020						15000000
P.1.3.	Zabezpieczenie ruin zamku w Rudzie wraz z adaptacją piwnic na cele społeczne, edukacyjne i kulturalne wraz z małą gastronomią	brak danych						4000000
P.1.4.	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Ruda	2019-2030						brak danych
P.1.5.	Adaptacja zabytkowego budynku byłej Fabryki Margaryny na cele społeczne, kulturalne i gospodarcze	2020	Aldi Sp. z o.o.		budżet Miasta	RPO WSL 2014-2020, ścieżka pozakonkursowa, ZIT		brak danych
P.1.6.	Modernizacja i adaptacja Szybu Franciszek	2018-2030			budżet Miasta	środki zewn.	środki instytucji i firm otoczenia biznesu z Rudy Śląskiej	6500000
P.2.1.	Rewitalizacja historycznego centrum Orzegowa	w trakcie realizacji						2500000
P.2.2.	Aktywizacja społeczna – poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Orzegowa	od 2018			budżet Miasta	środki zewn.		1800000
P.2.3.	Przebudowa i modernizacja ośrodka sportowo-rekreacyjnego w Rudzie Śląskiej w dzielnicy Orzegów	Zrealizowane w części, w ramach Traktu dokończone w 2019			budżet Miasta	środki zewn.		brak danych
P.2.4.	Rekultywacja i remediacja terenów dawnej koksowni Orzegów	2018-2020	2986173				16921646,9	19907819,89
P.2.5.	Rewitalizacja społeczna historycznego centrum Orzegowa	brak danych						brak danych

nr	Nazwa projektu	Okres realizacji	Środki prywatne	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Budżet gminy	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
P.3.1.	Przebudowa Placu Niepodległości	2018-2030			budżet Miasta	środki zewn.		4660000
P.3.2.	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Godula	brak danych						brak danych
P.5.1.	Modernizacja infrastrukturalna Osiedla Kaufhaus	2018-2030			budżet Miasta	środki zewn.		15000000
P.5.2.	Adaptacja budynku dworca PKP na cele „Stacji Biblioteka” przy ul. Dworcowej 33 w Rudzie Śl.	2017-2018			9421914			9421914
P.5.3.	Przystanek Chebzie – rewitalizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna	2020-2030			budżet Miasta	środki zewn.	środki finansowe organizacji pozarządowych	3000000
P.5.4.	Aktywizacja społeczna Osiedla Kaufhaus - zmiana wizerunku i rozwój społeczności lokalnej	2018-2030			30000	170000		200000
P.5.5.	CIS – Centrum Integracji Społecznej	2018-2020	198000			1782000		1980000
P.5.6.	Zaczarowane podwórko	2018	3000	25150	5500			33650
P.6.1.	Strefa przemysłu czasu wolnego	brak danych						538999
P.7.1.	Rewaloryzacja i adaptacja Szybu Mikołaj wraz z remontem budynku maszynowni	2018-2020	470000		budżet Miasta	środki zewn.	środki partnerów	12000000
P.9.1.	Kompleksowa rewitalizacja historycznego centrum Dzielnicy Wirek	2018-2030						brak danych
P.9.2.	Osiedle Werdon - rewitalizacja społeczna, zawodowa i infrastrukturalna	brak danych						brak danych
P.9.3.	Program profilaktyczny Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej w Wirku	2019-2030			50000			50000
P.10.1.	Aktywizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Bykowiny	brak danych			150000	850000		1000000
P.10.2.	Program profilaktyczny Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej w Bykowinie	2019-2030			dotacja celowa, budżet Miasta			50000

nr	Nazwa projektu	Okres realizacji	Środki prywatne	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Budżet gminy	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
P.10.3.	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Bykowina wraz z częścią Kochłowic	brak danych						brak danych
P.11.1.	Rudzki FabLab – Miejski Warsztat Otwarty	2018-2020	150000			1350000		1500000
P.11.2.	„Generacje II”	2018	11000				31700	42700
P.11.3.	„Kultura Otwarta”	brak danych						brak danych
P.11.4.	„Ogród Śniadaniowy Miejskiego Centrum Kultury”	2018	5000					5000
P.11.5.	„Seniorzy dla seniorów”	brak danych						brak danych
P.11.6.	„Artystyczny Happening”	brak danych						5500
P.11.7.	Remont i adaptacja budynku Willi Florianka przy ul. Niedurnego 73 w zabytkowej części Nowego Bytomia	brak danych			8264043			8264043
P.13.1.	„Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych w Rudzie Śląskiej”	brak danych	255000			1445000		1700000
P.13.2.	Przebudowa i nowe zagospodarowanie wybranych podwórek i skwerów na terenie Miasta Ruda Śląska metodą partycypacyjną	do 2020			1000000	4000000		5000000
P.13.3.	Ruda Śląska dla rodzin	2019-2020	77000			1023000		1100000
P.13.4.	Poprawa warunków funkcjonowania społeczności lokalnych Rudy, Orzegowa i Goduli	2020-2021	70882,06			1346765		1417647,06
P.13.5.	Ruda Śląska dla społeczności lokalnych	2018-2019	60691,47	121382,93		1031754,94		1213829,34
P.13.6.	Projekt pracy. Obszar rewitalizacji - obszarem nowych możliwości	2017-2019		40711,72		773522,75		814234,47
P.13.7.	Wsparcie osób bezrobotnych w trwałym zaistnieniu na rynku pracy (I)	2019-2021		30364,69		576929,12		607293,81

nr	Nazwa projektu	Okres realizacji	Środki prywatne	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Budżet gminy	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
P.13.8.	Wsparcie osób bezrobotnych w trwałym zaistnieniu na rynku pracy (II)	2020-2022		34257,36		650889,9		685147,26
P.13.9.	Wsparcie osób bezrobotnych w trwałym zaistnieniu na rynku pracy (III)	2021-2025		67105,26		1275000		1342105,26
P.13.10.	Dotacja na start w biznesie	2018-2020	65126,44			1302528,71		1367655,15
P.13.11.	Spotkania, spacer historyczne, wydarzenia integracyjne, prelekcje w obszarach rewitalizacji	brak danych						brak danych
P.13.12.	Szlaki wielkich rodów przemysłowych i ważnych miejsc historycznych	brak danych						brak danych
P.13.13.	Trakt Rudzki 1 – rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska	brak danych						1000000
P.13.14.	Trakt Rudzki 2- rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska	2019-2025			3750000	21250000		25000000
P.13.15.	Rozwój szans na sukces mieszkańców miasta Ruda Śląska	2020-2022	300000			1700000		2000000
P.13.16.	Ruda Śląska stawia na podwórka – integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa społeczności lokalnych – etap 1	2018-2020	40968,27			778397,13		819365,4
P.13.17.	Ruda Śląska stawia na podwórka – integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa społeczności lokalnych – etap 2	2019-2021	50000			950000		1000000
P.13.18.	Kurs na zmianę	2019-2021				1200000		1200000
P.13.19.	Firma z Rudą. Promocja samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych Rudy Śląskiej	2019-2021	40000			760000		800000
P.13.20.	Moje małe zmiany w kierunku pracy	2019	40000			760000		800000

nr	Nazwa projektu	Okres realizacji	Środki prywatne	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Budżet gminy	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
U.1.1.	Renowacja placu Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury	2018-2030			budżet Miasta	środki zewn.		1000000
U.1.2.	Nasz Plac – miejsce integracji mieszkańców	2019			375000			375000
U.1.3.	Modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Staszica, Kościelnej, Wolności, Wieniawskiego	2005-2020	4000000				2000000	6000000
U.1.4.	Rewaloryzacja ruin domu Karola Goduli i pozostałości po pałacu Ballestremów	brak danych			budżet Miasta	środki zewn.		brak danych
U.1.5.	Kompleksowa ochrona obszaru cennego przyrodniczo zlokalizowanego w rejonie Rowu Rudzkiego II oraz ul. Bujoczka w Rudzie Śląskiej wraz z prowadzeniem kampanii informacyjno-edukacyjnych	2018			354221,73	946568,85		1300790,58
U.1.6.	Przyjazny Skwer – miejsce integracji mieszkańców	2019			190000			190000
U.1.7.	Modernizacja budynków mieszkalnych w dzielnicy Ruda	2022-2030						6200000
U.1.8.	Adaptacja pomieszczeń po byłym komisariacie policji na potrzeby nowej wystawy stałej Muzeum Miejskiego im. Maksymiliana Chroboka	brak danych						brak danych
U.2.1.	Mikroświat Orzegów – spacer historyczny	brak danych			budżet Miasta			150
U.2.2.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych mieszkańców przy ul. Orzegowskiej 36-44 i włączenie ich w życie społeczne Orzegowa	2018			budżet Miasta			20000
U.3.1.	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków ul. Goduli, Nowaka, Kolbe, Tiałowskiego, Czereśniowej	2018-2021	3000000				2000000	5000000
U.4.1.	Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie	2007-2020	6000000				2000000	8000000

nr	Nazwa projektu	Okres realizacji	Środki prywatne	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Budżet gminy	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
	osiedla ul. Wolności - Raciborska							
U.5.1.	Budowa węzła przesiadkowego oraz przebudowa przystanków zintegrowanych z różnymi rodzajami systemów transportowych na terenie Miasta Ruda Śląska	2019-2020			11000000			11000000
U.5.2	Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie ul. Pawła	2015-2030	3000000				1000000	4000000
U.5.3.	Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Szafranka, Nowobytomskiej, Styczyńskiego	2007-2030	4000000				1000000	5000000
U.5.4.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez wykonanie indywidualnych kotłowni gazowych, zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz docieplenie ścian zewnętrznych	brak danych	Środki własne Wspólnoty Mieszkaniowej			dofinansowanie z EFRR w ramach RPO WSL	kredyt inwestycyjny	1800000
U.5.5.	Pociąg do książek – działania promujące otwarcie „Stacji Biblioteka”	2018	11500	32500				44000
U.5.6.	Rewitalizacja dzielnicy Chebzie	brak danych						brak danych
U.8.1.	Folwark Dwór Nowa Ruda - Muzeum PRL-u	2018-2030	właściciel terenu				kredyty	30000000
U.9.1.	Rewaloryzacja i adaptacja Szybu Andrzej	brak danych			budżet Miasta	środki zewn.		6500000
U.9.2.	Zabudowa mieszkalno-usługowa w Rudzie Śląskiej w Wirku przy ul. Dąbrowskiego 15	brak danych						brak danych
U.9.3.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej oraz docieplenie ścian zewnętrznych	2017-2020						3898000

nr	Nazwa projektu	Okres realizacji	Środki prywatne	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Budżet gminy	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
U.9.4	Biblioteka Ficinus – promocja miejsca	2019	10000		10000			20000
U.9.5	Modernizacja i renowacja zabytkowego budynku kolonii robotniczej Ficinus w Rudzie Śląskiej	2018-2019	1346351			1461483,63		2807834,5
U.9.6.	Modernizacja budynków mieszkalnych w dzielnicy Wirek	2019-2030						2650000
U.10.1.	Zagospodarowanie obszaru po KWK „Nowy Wirek” i górnej części osiedla Nowa Bykowina	brak danych	Rudzka Spółdzielnia Mieszkaniowa		budżet Miasta	Fundusze europejskie	środki zewn.	75000000
U.10.2.	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków ul. Siekiela, Wita Stwosza, Okrężnej, Potyki, Plebiscytowej, Szewczyka, Pordzika	2015-2030	2000000				5500000	7500000
U.11.1.	Modernizacja elewacji zabytkowego budynku Miejskiego Centrum Kultury przy ul. Niedurnego 69 wraz z rewaloryzacją parku	brak danych			budżet Miasta		środki zewn.	1500000
U.11.2.	Modernizacja obiektu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Markowej 20 poprzez dobudowę szybu windowego wraz z wejściem do budynku oraz termomodernizacja obiektu	brak danych			budżet Miasta		środki zewn.	1500000
U.11.3.	Renowacja Kościoła pw. św. Pawła wraz z wieżą widokową	brak danych	Parafia pw. św. Pawła				środki zewn.	1000000
U.11.4.	Modernizacja letniego basenu kąpielowego przy ul. Ratowników 2 - II etap rozbudowy basenu	brak danych			budżet Miasta		środki zewn.	15000000
U.11.5.	Modernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych na terenie miasta Ruda Śląska	2018-2030						7500000
U.11.6.	Modernizacja Wielkiego Pieca Hutniczego „A”	2018-2021	42000000					42000000
U.11.7.	Remont i adaptacja zabytkowej wieży ciśnień przy ulicy	brak danych	1058665			5857435		6916100

nr	Nazwa projektu	Okres realizacji	Środki prywatne	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Budżet gminy	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
	Chorzowskiej 2 na cele kulturalne, społeczne oraz gospodarcze							
U.11.8.	Modernizacja systemów grzewczych budynków mieszkalnych poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej	2020-2030						2000000
U.11.9.	Modernizacja budynku przy ul. Niedurnego 75	2018-2030						5000000
U.11.10.	Projekt Inteligentnego parkingu przy ul. Jadwigi Markowej w Rudzie Śl.	2018			421648			421648
U.12.1.	Zagospodarowanie terenu Kopalni Węgla Kamiennego „Pokój”	brak danych						brak danych
U.13.1.	Modernizacja infrastruktury energetycznej komunalnych budynków mieszkalnych poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	brak danych						610000
U.13.2.	Rozbudowa Śląskiego Inkubatora Przedsiębiorczości o Strefę Aktywności Innowacyjnej, w ramach rewitalizacji gospodarczej miasta Ruda Śląska	2019-2030	12000000			3000000		15000000
U.13.3.	Wsparcie wzrostu kwalifikacji i kompetencji w zakresie umiejętności cyfrowych i języków obcych osób dorosłych na obszarach rewitalizowanych w Rudzie Śląskiej	2019-2020	168720			956080		1124800
U.13.4.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej oraz docieplenie ścian zewnętrznych	2018-2030						12759000
U.13.5.	Modernizacja budynków mieszkalnych poprzez	2025-2030						7350000

nr	Nazwa projektu	Okres realizacji	Środki prywatne	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Budżet gminy	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
	wykonanie remontu elewacji zabytkowych oraz odbudowa budynku przy ul. 1 Maja							
U.13.6.	Adaptacja lokali mieszkalnych i użytkowych na mieszkania socjalne w Rudzie Śląskiej	2018-2030						4000000
U.13.7.	Horyzontalny program renowacji podwórek	2019-2030						brak danych
U.13.8.	Zmniejszenie niskiej emisji poprzez termomodernizację budynków mieszkalnych, modernizację obiektów i podniesienie jakości technicznej budynków, odnawialne źródła energii, wymianę źródeł ciepła w podobszarach rewitalizacji	2018-2030						brak danych
suma			84 018 077,10	351 471,96	35 022 326,73	57 197 355,03	31 853 346,90	467 314 226,72

Źródło: opracowanie własne.

Sumaryczna wartość oszacowanych przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR Miasta Ruda Śląska wynosi ponad 467 mln zł.

Zdecydowana większość tej kwoty przypada na projekty realizowane przez Miasto Ruda Śląska. Największe planowane nakłady finansowe przypadają na podobszary rewitalizacji: Bykowina/Kochłowice, Nowy Bytom, Chebzie/Kaufhaus.

Na działania obejmujące swoim oddziaływaniem kilka lub wszystkie podobszary, w przypadku których brak było możliwości jednoznacznego przypisania tylko do jednego z podobszarów przypadają prawie 98 mln zł w ramach 28 różnych projektów.

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku został przygotowany w procesie szerokiej partycypacji społecznej, począwszy od wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, poprzez ustalanie listy projektów rewitalizacyjnych, a skończywszy na konsultacji systemu wdrażania, monitorowania i ewaluacji.

Partycypacja społeczna obejmowała różne grupy interesariuszy, czyli przede wszystkim mieszkańców obszaru rewitalizacji, właścicieli nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą lub społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, a także wielu innych podmiotów.

Zgodnie z zasadą partycypacji poszczególne grupy interesariuszy powinny aktywnie zaangażować się w proces rewitalizacji. Współdziałanie interesariuszy w procesie rewitalizacji przyczyni się do:

- lepszego zrozumienia potrzeb i oczekiwań wyrażanych przez poszczególne grupy,
- większej reprezentacji środowisk wykluczonych oraz grup społeczno-zawodowych nie biorących dotychczas aktywnego udziału w procesach rozwoju lokalnego,
- wykorzystania w większym stopniu potencjału endogenicznego i realizacji inicjatyw oddolnych,
- wspólnego podejmowania unikatowych inicjatyw, uwzględniających lokalne warunki kontekst zewnętrzny.

W celu zainteresowania jak największej liczby mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz innych interesariuszy procesu rewitalizacji zarządzający procesem opracowano i rozwieszono plakaty informujące o podjętych pracach, utworzono dedykowaną stronę internetową <http://www.rudaslaska.pl/rewitalizacja>, aktualne informacje o postępie prac i podejmowanych działaniach publikowane były także na portalu społecznościowym Miasta.

Rysunek 6. Akcje informujące o prowadzonych pracach nad gminnym programem rewitalizacji.

Przedstawiciele Miasta i wykonawcy programu informowali o podjęciu działań w lokalnej prasie (w wersjach drukowanej i internetowej). Zadbano o ogłoszenie terminów spotkań w parafiach. Przeprowadzono spotkanie z radnymi, w trakcie którego omówiono zasady obowiązujące przy sporządzaniu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Na stronie internetowej Miasta powstała podstrona <http://www.rudaslaska.pl/rewitalizacja>, gdzie szeroko informowano o wszystkich etapach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji. Powstał też profil na portalu społecznościowym, gdzie również informowano o pracach oraz przekazywano informacje na temat rewitalizacji i ciekawostki związane z prowadzeniem procesu rewitalizacji.

Planuje się wykorzystanie dotychczasowych platform komunikacji z interesariuszami, takich jak Rada Gospodarcza działająca przy Prezydencie Miasta Ruda Śląska, komunikację z NGO i grupami nieformalnymi za pośrednictwem Pełnomocnika ds. Organizacji Pozarządowych, zachęcać lokalne społeczności do korzystania z budżetu obywatelskiego oraz stworzenie nowych form i platform komunikacji z interesariuszami.

Prezydent Miasta co pół roku cyklicznie spotyka się z mieszkańcami dzielnic Rudy Śląskiej, gdzie poruszane są bieżące problemy mieszkańców. Część tych spotkań odbywa się w obszarach rewitalizacji. Planuje się włączenie do rozmów z mieszkańcami wątków rewitalizacyjnych w celu podniesienia świadomości interesariuszy i włączania w procesy rewitalizacyjne.

Ponadto konstituowane i rozwijane będą działania, których istotą jest partycypacja społeczna takie jak program renowacji podwórek.

Aktualny pozostaje podział grup interesariuszy według siły wpływu i poziomu zainteresowania uczestnictwem w procesie rewitalizacji, określony w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

10.1. Grupy interesariuszy według siły wpływu i poziomu zainteresowania uczestnictwem w procesie rewitalizacji

10.1.1. Podmioty sektorowe jako interesariusze procesu rewitalizacji

Tabela 37. Interesariusze wymiaru społecznego rewitalizacji

<i>Poziom zainteresowania</i>	
<i>Sila wpływu</i>	<p>Gracze utrzymujący swoje zadowolenie; podmioty o potencjalnie zagrożonych interesach w procesie rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - bierne grupy społeczne, <p>Najważniejsi gracze: partnerzy podmiotów różnych sektorów mających silny wpływ na proces rewitalizacji</p> <p>partnerstwo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - władz lokalnych, - środowiska liderek mieszkańców, - parafie, Caritas, - organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie Romów Gaudi, Rudzkie Konto Pomocy, Stowarzyszenie Przystanek, Rodziny Hutnicze, Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Pomocni”, Chór Słowiczek, - przedsiębiorcy w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu, - spółdzielnie mieszkaniowe, <p>Gracze nastawieni na uzyskiwanie informacji; podmioty sprzyjające realizacji procesu rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktywne grupy społeczne, - kluby sportowe, - właściciele / zarządcy nieruchomości, - media lokalne (Sfera TV, Wiadomości Rudzkie),

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030.

Tabela 38. Interesariusze wymiaru gospodarczego rewitalizacji

<i>Poziom zainteresowania</i>	
<i>Sila wpływu</i>	<p>Gracze utrzymujący swoje zadowolenie; podmioty o potencjalnie zagrożonych interesach w procesie rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedsiębiorstwa tradycyjnych branż, w tym kopalnie węgla kamiennego, huta Pokój, - bezrobotni o niskim poziomie wykształcenia i niskiej aktywności w poszukiwaniu pracy, - długotrwale bezrobotni, <p>Najważniejsi gracze: partnerzy podmiotów różnych sektorów mających silny wpływ na proces rewitalizacji</p> <p>partnerstwo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - władz lokalnych, - instytucji zarządzających infrastrukturą techniczną (PWIK, PEC), - samorządu gospodarczego, <p>Gracze nastawieni na uzyskiwanie informacji; podmioty sprzyjające realizacji procesu rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedsiębiorcy sektora MŚP, - właściciele terenów o znaczeniu inwestycyjnym, - przedsiębiorstwa sektora deweloperskiego,

- media lokalne (Sfera TV, Wiadomości Rudzkie),
- bezrobotni zainteresowani zmianą zawodu i podjęciem pracy lub samozatrudnieniem,
- ludzie młodzi o dobrym wykształceniu i wysokiej mobilności,

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030.

Tabela 39. *Interesariusze wymiaru infrastrukturalnego (technicznego, przestrzenno-funkcjonalnego) rewitalizacji*

Poziom zainteresowania

Sila wpływu	<p>Gracze utrzymujący swoje zadowolenie; podmioty o potencjalnie zagrożonych interesach w procesie rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedsiębiorstwa tradycyjnych branż, w tym kopalnie węgla kamiennego, huta Pokój, - Bytomska Spółka Restrukturyzacji Kopalń, - grupy wykluczenia społecznego dewastujące substancję mieszkaniową i jej otoczenie, - osoby zalegające z opłatami czynszowymi, 	<p>Najważniejsi gracze: partnerzy podmiotów różnych sektorów mających silny wpływ na proces rewitalizacji</p> <p>partnerstwo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - władz lokalnych, - przedsiębiorstw gospodarki komunalnej: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, - spółdzielni mieszkaniowych, - przedsiębiorstwa sektora deweloperskiego, <p>Gracze nastawieni na uzyskiwanie informacji; podmioty sprzyjające realizacji procesu rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - zarządcy nieruchomości, - właściciele nieruchomości, - biura urbanistyczno-architektoniczne, - mieszkańcy substandardowych zasobów mieszkaniowych,
--------------------	---	--

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030.

Tabela 40. *Interesariusze wymiaru ekologicznego (środowiskowego) rewitalizacji*

Poziom zainteresowania

Sila wpływu	<p>Gracze utrzymujący swoje zadowolenie; podmioty o potencjalnie zagrożonych interesach w procesie rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedsiębiorstwa tradycyjnych branż, w tym kopalnie węgla kamiennego, huta Pokój, - grupy społeczne o niskim poziomie świadomości ekologicznej, - grupy społeczne o niskim statusie materialnym, których nie stać na realizację zachowań proekologicznych (niska emisja), 	<p>Najważniejsi gracze: partnerzy podmiotów różnych sektorów mających silny wpływ na proces rewitalizacji</p> <p>partnerstwo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - władz lokalnych, - przedsiębiorstw gospodarki komunalnej: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, - spółdzielni mieszkaniowych, - organizatorzy transportu publicznego, właściciele samochodów, - organizacje pozarządowe z zakresu ochrony środowiska (Rudzkie
--------------------	---	--

Towarzystwo Przyjaciół Drzew, Ekoterra, fundacje, organizacje turystyczne),

Gracze nastawieni na uzyskiwanie informacji; podmioty sprzyjające realizacji procesu rewitalizacji

- mieszkańcy zainteresowani poprawą stanu środowiska przyrodniczego miasta,
- media lokalne (Sfera TV, Wiadomości Rudzkie),
- zarządcy nieruchomości,
- właściciele nieruchomości,

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030.

Tabela 41. *Interesariusze wymiaru kulturowego rewitalizacji*

Poziom zainteresowania

<i>Sila wpływu</i>	<p>Gracze utrzymujący swoje zadowolenie; podmioty o potencjalnie zagrożonych interesach w procesie rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - mieszkańcy o niskim poziomie wiedzy o dziedzictwie kulturowym, w tym postindustrialnym miasta, 	<p>Najważniejsi gracze: partnerzy podmiotów różnych sektorów mających silny wpływ na proces rewitalizacji</p> <p>partnerstwo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - władz lokalnych, - organizacje pozarządowe podejmujące działania na rzecz rewitalizacji dziedzictwa, w tym fundacje i stowarzyszenia, - media lokalne (Śląska Telewizja Miejska Sfera, Wiadomości Rudzkie), - mieszkańcy angażujący się w działania na rzecz odnowy i ożywiania dziedzictwa kulturowego miasta, <p>Gracze nastawieni na uzyskiwanie informacji; podmioty sprzyjające realizacji procesu rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> -firmy sektora MŚP w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu,
--------------------	--	--

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030.

10.1.2. *Instytucje lokalne jako interesariusze procesu rewitalizacji*

Tabela 42. *Interesariusze wymiaru społecznego rewitalizacji*

Poziom zainteresowania

<i>Sila wpływu</i>	<p>Gracze utrzymujący swoje zadowolenie; podmioty o potencjalnie zagrożonych interesach w procesie rewitalizacji</p>	<p>Najważniejsi gracze: Instytucje miejskie będące wiodącymi uczestnikami kształtującymi i inicjującymi proces rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - instytucje pomocy społecznej, w tym MOPS, - instytucje kultury, w tym Miejskie Centrum Kultury i Domy Kultury, - Miejska Biblioteka Publiczna - Centra Inicjatyw Społecznych, - Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
--------------------	---	--

Gracze nastawieni na uzyskiwanie informacji; instytucje sprzyjające realizacji procesu rewitalizacji

- szkoły,
- Dom Pomocy Społecznej „Senior”,
- Policja,

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030.

Tabela 43. *Interesariusze wymiaru gospodarczego rewitalizacji*

Poziom zainteresowania

Sila wpływu	<p>Gracze utrzymujący swoje zadowolenie; podmioty o potencjalnie zagrożonych interesach w procesie rewitalizacji</p>	<p>Najważniejsi gracze: Instytucje miejskie będące wiodącymi uczestnikami kształtującymi i inicjującymi proces rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - instytucje otoczenia biznesu (Rudzka Agencja Rozwoju „Inwestor”, Śląski Park Przemysłowo- Technologiczny, Rudzki Inkubator Przedsiębiorczości) - instytucje rynku pracy, (Powiatowy Urząd Pracy, Centrum Kształcenia Ustawicznego), <p>Gracze nastawieni na uzyskiwanie informacji; instytucje sprzyjające realizacji procesu rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - szkoły zawodowe, technika, licea ogólnokształcące,
--------------------	---	--

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030.

Tabela 44. *Interesariusze wymiaru infrastrukturalnego (technicznego, przestrzenno-funkcjonalnego) rewitalizacji*

Poziom zainteresowania

Sila wpływu	<p>Gracze utrzymujący swoje zadowolenie; podmioty o potencjalnie zagrożonych interesach w procesie rewitalizacji</p>	<p>Najważniejsi gracze: Instytucje miejskie będące wiodącymi uczestnikami kształtującymi i inicjującymi proces rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - miejskie służby urbanistyczno-architektoniczne i nadzoru budowlanego, - Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. <p>Gracze nastawieni na uzyskiwanie informacji; instytucje sprzyjające realizacji procesu rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fundacje, stowarzyszenia
--------------------	---	--

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030.

Tabela 45. *Interesariusze wymiaru ekologicznego (środowiskowego) rewitalizacji*

Poziom zainteresowania

Sila	<p>Gracze utrzymujący swoje zadowolenie; podmioty o potencjalnie zagrożonych interesach w procesie rewitalizacji</p>	<p>Najważniejsi gracze: Instytucje miejskie będące wiodącymi uczestnikami kształtującymi i inicjującymi proces rewitalizacji</p>
-------------	---	---

- Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Rudzie Śląskie
- Miejska Biblioteka Publiczna (MBP) – Centra Inicjatyw Społecznych,

Gracze nastawieni na uzyskiwanie informacji; instytucje sprzyjające realizacji procesu rewitalizacji

- szkoły wszystkich poziomów kształcenia obecnych w mieście

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030.

Tabela 46. *Interesariusze wymiaru kulturowego rewitalizacji*

Poziom zainteresowania

<i>Sila wpływu</i>	<p>Gracze utrzymujący swoje zadowolenie; podmioty o potencjalnie zagrożonych interesach w procesie rewitalizacji</p>	<p>Najważniejsi gracze: Instytucje miejskie będące wiodącymi uczestnikami kształtującymi i inicjującymi proces rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - Muzeum Miejskie, - Miejska Biblioteka Publiczna – w tym: Centra Inicjatyw Społecznych - Miejskie Centrum Kultury i domy kultury, <p>Gracze nastawieni na uzyskiwanie informacji; instytucje sprzyjające realizacji procesu rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - instytucje otoczenia kultury
--------------------	---	--

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030.

10.2. **Udział interesariuszy w procesie opracowywania GPR**

Mieszkańcy oraz inni interesariusze (zgodnie z ustawą o rewitalizacji) brali czynny udział w konsultacjach społecznych oraz różnego rodzaju spotkaniach zorganizowanych w ramach przygotowań do rewitalizacji.

W ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji wykorzystano szereg metod i narzędzi partycypacji społecznej.

1. **Wywiady z lokalnymi ekspertami**

W ramach prowadzonych prac nad programem przeprowadzono pogłębione wywiady z:

- pracownikami Urzędu Miasta (pełnomocnikiem prezydenta miasta ds. organizacji pozarządowych, Miejskim Konserwatorem Zabytków, koordynatorem Zespołu do spraw obsługi inwestora w Mieście Ruda Śląska;
- przedstawicielami miejskich jednostek administracji publicznej (dyrektorem Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, dyrektorem Miejskiej Biblioteki Publicznej, dyrektorem Miejskiego Centrum Kultury, pracownikiem Działu Naukowo-Oświatowego w Muzeum Miejskim, dyrektorem Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej, pracownikiem Działu Realizacji Projektów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej, kierownikiem Centrum Inicjatyw Społecznych Stara Bykowina, kierownikiem Centrum Inicjatyw Społecznych Stary Orzegów);

- przedstawicielami organizacji pozarządowych (prezesem zarządu Fundacja Minionej Epoki, prezesem Rudzkiego Stowarzyszenia Inicjatyw Niebanalnych "In-nI", przedstawiciela Rady Programowej Fundacji Kreatywny Śląsk);
- przedstawicielami sektora gospodarczego (prezesem Śląskiego Inkubatora Przedsiębiorczości Sp. z o.o., prezesem Rudzkiej Agencji Rozwoju Inwestor Sp. z o.o., prezesem firmy Buszman Sp. z o.o. Komunikacja Doradztwo Badania Strategie, kierownikiem działu organizacyjno-prawnego KWK Ruda);
- prezesem zarządu Górnictwej Spółdzielni Mieszkaniowej „Luiza”.

Wnioski z przeprowadzonych wywiadów posłużyły do uzupełniania pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji.

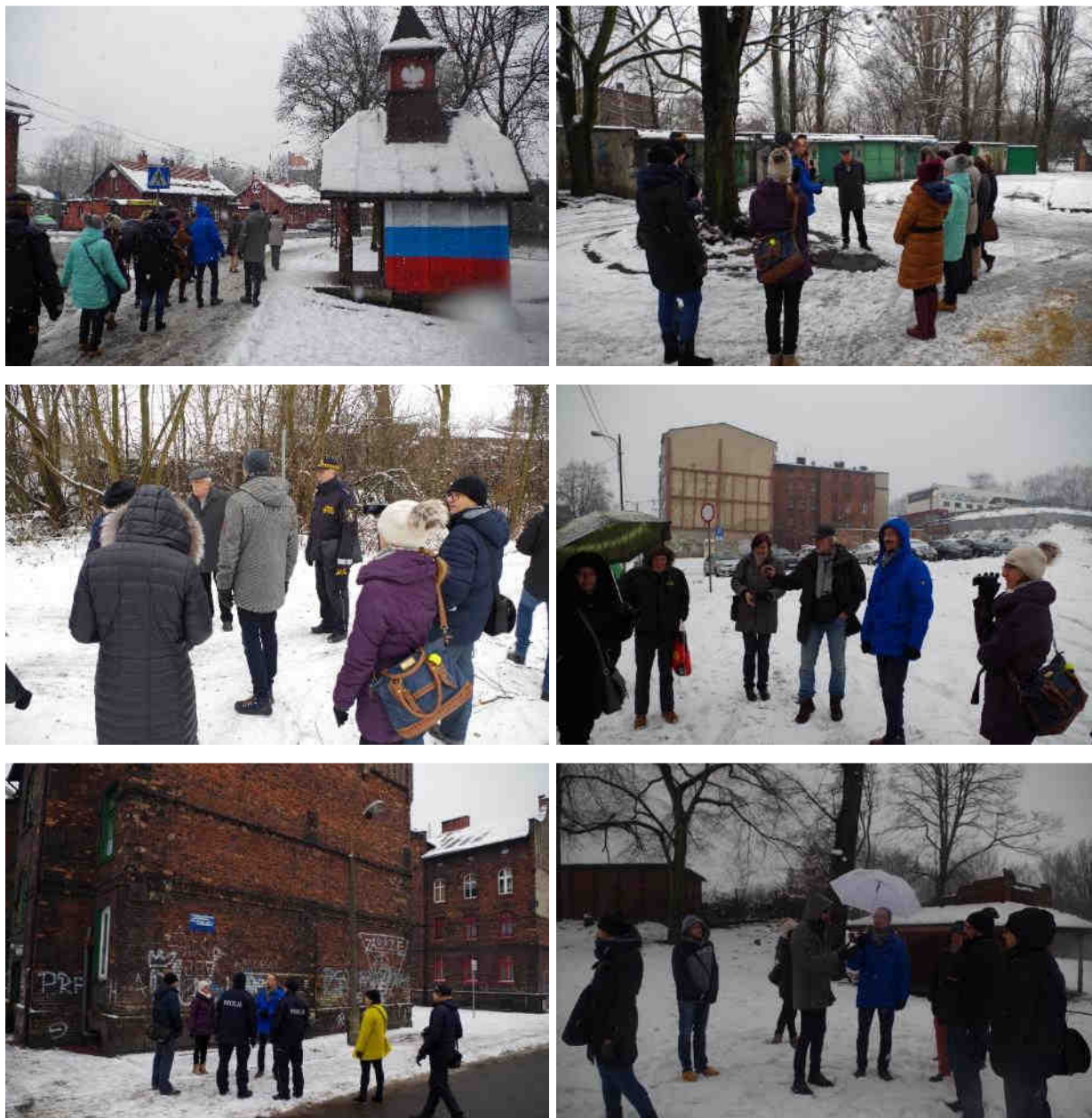
2. Wizja lokalna (spacery badawcze) połączona z dyskusją

W ramach prac nad programem przeprowadzono cztery spacery badawcze. Spacery miały charakter otwarty, dyskusyjny, miały również służyć poznaniu opinii mieszkańców Rudy Śląskiej, a w szczególności mieszkańców wyznaczonego w diagnozie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na temat ww. projektu uchwały.

Mapa 25. Lokalizacja spacerów studyjnych.

Pierwszego dnia (4 grudnia 2017 r.) o godz. 10:00 uczestnicy spaceru studyjnego przeszli przez Nowy Bytom (zbiórka przed kościołem pw. Św. Pawła, pl. Jana Pawła II), natomiast o godz. 14:00 podobny spacer odbył się w Wirku (zbiórka przed budynkiem Miejskiej Biblioteki Publicznej, ul. Dąbrowskiego 18). Dzień później (5 grudnia 2017 r.) o godz. 10:00 odbył się spacer w Rudzie (zbiórka przed sanktuarium św. Józefa, ul. Piastowska). Swym zasięgiem spacer obejmował północną część dzielnicy od dworca kolejowego w rejonie ul. Piastowskiej. Natomiast o godz. 14:00 (zbiórka przed Muzeum Miejskim, ul. Wolności), uczestnicy spaceru przeszli do południowej części dzielnicy Ruda w rejonie ulic Wolności, Kościelnej, Bujoczka i Janasa.

Celem spacerów było zdiagnozowanie występujących na analizowanym terenie problemów i potencjałów oraz konsultacja ewentualnych możliwych i celowych działań. Wnioski ze spacerów zostały załączone do rozdziału prezentującego szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji.

3. Mobilne punkty konsultacyjne

W dniach od 12 do 14 grudnia w kilku lokalizacjach w Rudzie Śląskiej działał mobilny punkt konsultacyjny. Punkt stanowił oznaczony namiot, w którym dyżurowali eksperci z zakresu rewitalizacji oraz pracownicy Wydziału Rozwoju Miasta. Mieszkańcy mogli uzyskać informacje na temat prac nad GPR oraz wskazać miejsca, jak również inne propozycje związane z określeniem obszarów zdegradowanych i rewitalizacyjnych.

Punkt konsultacyjny w terenie zlokalizowany był w następujących miejscach:

- wtorek 12 grudnia przy budynku Szkoły Podstawowej nr 5 w Chebziu, w godz. od 13:00 do 15:00,
- wtorek 12 grudnia w Rudzie na pl. im. Jana Koniecznego od godz. 16:00 do 18:00,

- środa 13 grudnia w Wirku przed wejściem do CH Plaza, od godz. 15:00 do 18:00,
- czwartek 14 grudnia na pl. Jana Pawła II w Nowym Bytomiu od godz. 15:00 do 18:00.

Osoby, które korzystały z punktu konsultacyjnego chętnie dzieliły się swoimi przemyśleniami w zakresie niezbędnych działań i prac na ich osiedlu, m.in. przygotowania i remontów placów zabaw, remontów budynków itp. Mieszkańcy chętnie także dowiadywali się nt. planowanych działań rewitalizacyjnych oraz samego zagadnienia rewitalizacji.

Zgłoszone w mobilnym punkcie konsultacyjnym problemy i sugestie mieszkańców Rudy Śląskiej zostały uwzględnione w rozdziale dotyczącym szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji.

4. Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej

Projekt uchwały Rady Miasta Ruda Śląska w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Ruda Śląska oraz projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku konsultowane były poprzez zbieranie uwag, propozycji i opinii w postaci papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza zgłaszania uwag. Uwagi do konsultowanych projektów można było składać w terminie trwania konsultacji w postaci:

a) papierowej:

- drogą korespondencyjną na adres: Urzędu Miasta Ruda Śląska, pl. Jana Pawła II 6, 41-709 Ruda Śląska,
- bezpośrednio do Kancelarii Urzędu Miasta w godzinach pracy Urzędu, tj. poniedziałek, wtorek, środa od godz. 8:00 do godz. 16:00, w czwartek od godz. 8:00 do godz. 18:00 oraz w piątek od godz. 8:00 do godz. 14:00,

b) w postaci elektronicznej na adres e-mail: fundusze@ruda-sl.pl, bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, o którym mowa w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. 2013.262 t.j.).

Konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Miasta Ruda Śląska w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Ruda Śląska odbyły się w dniach 28 listopada 2017 r. - 27 grudnia 2017 r. W formie papierowej/elektronicznej złożono 1 formularz. Uwagi w nim zawarte dotyczyły montażu elementów małej architektury (ławek) oraz zagospodarowania wybiegu dla psów na terenach leśnych poza obszarem rewitalizacji. Ze względu na charakter proponowanych zapisów oraz lokalizację poza obszarem rewitalizacji nie zostały uwzględnione.

W terminie konsultacji projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, tj. w dniach od 19 lutego do 20 marca 2018 r. złożonych zostało łącznie 6

formularzy konsultacyjnych z 37 różnego rodzaju uwagami i opiniami. Większość złożonych uwag zostało pozytywnie rozpatrzonych, w wyniku czego skorygowano/uzupełniono zapisy projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku. Raport z przeprowadzonych konsultacji jest udostępniony na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (Menu przedmiotowe > Programy, strategie, rewitalizacja > Rewitalizacja miasta).

5. Spotkanie informacyjno-konsultacyjne

Otwarte spotkanie informacyjno-konsultacyjne z interesariuszami rewitalizacji z możliwością składania uwag i propozycji do protokołu odbyło się 27 lutego 2018 r. o godz. 16:00 w Urzędzie Miasta Ruda Śląska, pl. Jana Pawła II 6, w sali sesyjnej (nr 213, II piętro).

W spotkaniu brali udział: II Zastępca Prezydenta Miasta Ruda Śląska ds. zagospodarowania przestrzennego, przedstawiciele Wydziału Rozwoju Miasta i przedstawiciele Wykonawcy oraz interesariusze procesu rewitalizacji.

Pierwsza część spotkania miała charakter informacyjny, przedstawiony został pokrótce przebieg prac nad GPR oraz główne założenia dokumentu. W drugiej części spotkania dyskutowano nad zapisanymi w projekcie GPR projektami rewitalizacyjnymi. Uczestnicy mieli pytania co do zakresu planowanych projektów, a także zgłaszania nowych projektów. Dużo pytań dotyczyło termomodernizacji i możliwości rozszerzenia projektów rewitalizacyjnych o inne budynki wymagające termomodernizacji. Pomimo ujęcia termomodernizacji w innych dokumentach strategicznych Miasta (program gospodarowania zasobem mieszkaniowym Miasta, program niskiej emisji i program ochrony środowiska) uczestnicy spotkania wnioskowali o rozszerzenie planowanej termomodernizacji w jak największej liczbie budynków. Postulat ten został uwzględniony poprzez dopisanie projektu U.13.8. Zmniejszenie niskiej emisji poprzez termomodernizację budynków mieszkalnych, modernizację obiektów i podniesienie jakości technicznej budynków, odnawialne źródła energii, wymianę źródeł ciepła w podobszarach rewitalizacji.

6. Zbieranie uwag ustnych do protokołu

Zbieranie uwag ustnych do protokołu odbywało się w terminie od 28 listopada 2017r. do 27 grudnia 2017r., w Urzędzie Miasta Ruda Śląska, w Wydziale Rozwoju Miasta, pl. Jana Pawła II 6, III piętro (pokój 306) w godzinach pracy Urzędu, tj. poniedziałek, wtorek, środa od godz. 8:00 do godz. 16:00, w czwartek od godz. 8:00 do godz. 18:00 oraz w piątek od godz. 8:00 do godz. 14:00.

W terminie konsultacji nie wpłynęły uwagi ustne do protokołu.

10.3. Udział interesariuszy w procesie wdrażania GPR

W ramach działań rewitalizacyjnych kontynuowana będzie partycypacja na etapie wdrażania „Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku”, czyli aktywny udział w wydarzeniach, które dotyczą mieszkańców i innych interesariuszy zgodnie z ustawą o rewitalizacji. Poszczególne grupy interesariuszy powinny aktywnie angażować się w proces rewitalizacji. Współdziałanie interesariuszy w procesie rewitalizacji przyczyni się do:

- lepszego zrozumienia potrzeb i oczekiwań wyrażanych przez poszczególne grupy,
- większej reprezentacji środowisk wykluczonych oraz grup społeczno-zawodowych nie biorących dotychczas aktywnego udziału w procesach rozwoju lokalnego,

- wykorzystania w większym stopniu potencjału endogenicznego i realizacji inicjatyw oddolnych,
- wspólnego podejmowania unikatowych inicjatyw, uwzględniających lokalne warunki
- kontekst zewnętrzny.

Interesariusze zewnątrzni, w tym mieszkańcy, przedsiębiorcy, zarządcy nieruchomości i przedstawiciele organizacji pozarządowych włączają się w działania rewitalizacyjne, w zależności od ich potrzeb i możliwości poprzez:

- a) informowanie Prezydenta i Komitetu Rewitalizacji o lokalnych problemach wymagających rozwiązania,
- b) konsultowanie proponowanych rozwiązań rewitalizacyjnych odnoszących się do lokalnych spraw i problemów,
- c) doradztwo w zakresie swoich możliwości, jako lokalnych ekspertów,
- d) dzielenie się z władzami lokalnymi odpowiedzialnością za podejmowanie decyzji w sprawach bezpośrednio ich dotyczących,
- e) współrealizowanie projektów rewitalizacyjnych.

Istotnym narzędziem wzmacniającym uczestnictwo różnorodnych grup interesariuszy w procesie rewitalizacji jest przewidziana w ustawie instytucja Komitetu Rewitalizacji, czyli forum opiniującego i doradczego, w skład którego wejdą przedstawiciele gminy i lokalnej społeczności. Komitet będzie współpracował z samorządem w czasie przygotowania i realizacji procesu rewitalizacji (więcej informacji zawarto w kolejnym rozdziale).

11. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie stanowi zadanie własne gminy. Zadania te powinny być realizowane w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy na każdym etapie, a także w sposób zapobiegający wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie warunków korzystania z gminnego zasobu mieszkaniowego.

Kompleksowość procesu rewitalizacji przejawiająca się zaangażowaniem wielu grup interesariuszy wymaga stworzenia struktury organizacyjnej oraz podziału kompetencji i obowiązków. W związku z realizacją lokalnego programu rewitalizacji miasta Ruda Śląska został powołany Komitet ds. Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska⁴³. Przekształcenie lokalnego programu rewitalizacji w gminny program rewitalizacji wymaga powołania Komitetu Rewitalizacji w oparciu o art. 7 ustawy o rewitalizacji. Zakłada się wykorzystanie doświadczenia dotychczas działającego ciała doradczego w zakresie rewitalizacji.

Prezydent Miasta pełni rolę nadzorczą nad całym procesem rewitalizacji. Kieruje on pracą Urzędu Miasta przy pomocy trzech Zastępców Prezydenta oraz Sekretarza i Skarbnika. Zgodnie z zarządzeniem nr SP.0050.1.21.2017 z dnia 24.04.2017 r. Prezydenta Miasta Ruda Śląska działania związane z rewitalizacją leżą w kompetencjach **Zastępcy Prezydenta Miasta ds. zagospodarowania przestrzennego**. W przyszłości Prezydent Miasta powoła także Komitet Rewitalizacji i zapewni jego obsługę organizacyjną.

⁴³ Zarządzenie nr SP.0050.1.74.2016 Prezydenta Miasta Ruda Śląska z dnia 25 listopada 2016 r. w sprawie określenia zasad oraz trybu przygotowania, prowadzenia i oceny procesu rewitalizacji

Proces rewitalizacji koordynuje i nadzoruje **Koordynator Komitetu ds. Rewitalizacji**, którego funkcję pełni Zastępca Prezydenta Miasta ds. zagospodarowania przestrzennego. Do zakresu zadań Koordynatora należy:

- 1) nadzór nad właściwą realizacją procesu rewitalizacji,
- 2) nadzór nad pracami Komitetu ds. Rewitalizacji,
- 3) nadzór nad bieżącą aktualizacją oraz monitorowaniem GPR,
- 4) organizowanie spotkań Komitetu Rewitalizacji, wg ustalonego harmonogramu lub w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak, niż raz w roku.

Prezydent Miasta powoła **Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji**, w którego skład wejdą przedstawiciele Wydziału Rozwoju Miasta oraz komórek organizacyjnych Urzędu i jednostek organizacyjnych Miasta. W razie potrzeby, do prac Zespołu zapraszane będą inne osoby, uczestniczące w procesie rewitalizacji. Do zadań Zespołu Zadaniowego należeć będą:

- 1) tworzenie i wdrażanie instrumentów rewitalizacji miasta (rozwiązania prawne, finansowe itp.) oraz wypracowanie narzędzi wspierających realizację projektów i działań rewitalizacyjnych,
- 2) koordynacja procesów realizacyjnych oraz tworzenie warunków do skutecznej współpracy instytucji lokalnych i aktywnych grup społecznych, w tym m.in. inicjowanie partnerstw, wymiana opinii, kreowanie pomysłów, zgłaszanie propozycji rozstrzygnięcia konfliktów,
- 3) wsparcie informacyjne, doradcze, techniczne dla partnerów planujących i realizujących projekty rewitalizacyjne,
- 4) ustalenie kryteriów wprowadzania przez podmioty lokalne i aktywne grupy społeczne nowych projektów rozwijających i wzbogacających program rewitalizacji,
- 5) tworzenie bazy projektów w oparciu o karty projektów zgłaszane przez podmioty lokalne i aktywne grupy społeczne oraz dokonywanie aktualizacji dokumentu w miarę potrzeb,
- 6) diagnozowanie sytuacji w podobszarach rewitalizacji, gromadzenie i analiza danych,
- 7) sporządzanie okresowych raportów z monitoringu i oceny realizacji programu rewitalizacji,
- 8) formułowanie propozycji w sprawie modyfikacji zasięgu strategicznych obszarów rewitalizacji oraz celów i projektów zawartych w programie rewitalizacji.

Komitet ds. Rewitalizacji to ciało opiniodawczo – doradcze przy Prezydencie wymagane przez ustawę o rewitalizacji. Ma on pełnić rolę forum współpracy i dialogu różnych grup interesariuszy z organami miasta. Celem jego działania jest zarówno opiniowanie spraw dotyczących rewitalizacji, jak również doradztwo w tym zakresie. Jego skład powinien w możliwie pełny sposób odzwierciedlać wszystkie grupy interesariuszy działających na podobszarach rewitalizacji.

Jakkolwiek ustawa o rewitalizacji dopuszcza powołanie odrębnych Komitetów dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji, w przypadku miast Ruda Śląska zalecane jest powołanie jednego Komitetu dla całego obszaru rewitalizacji, dzięki czemu możliwe będzie bardziej obiektywne opiniowanie spraw dotyczących poszczególnych podobszarów.

Komitet ds. Rewitalizacji zostanie powołany w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Będzie wykonywał m.in. następujące zadania:

- a) wspieranie działań Prezydenta Miasta na obszarze rewitalizacji, pełnienie roli forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami miasta, w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz funkcji opiniodawczo-doradczej Prezydenta Miasta;

- b) reprezentowanie interesariuszy rewitalizacji, w tym: mieszkańców, właścicieli i zarządców nieruchomości, przedsiębiorców i przedstawicieli organizacji pozarządowych;
- c) wyrażanie opinii oraz podejmowanie inicjatywy w sprawie rozwiązań, odnoszących się do obszaru rewitalizacji;
- d) uczestnictwo w opiniowaniu oraz przygotowaniu projektów uchwał Rady Miasta i zarządzeń Prezydenta związanych z obszarem rewitalizacji.

12. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Realizacja procesu rewitalizacji podlega procesowi monitorowania. Monitorowanie programu rewitalizacji polega na gromadzeniu danych i informacji, które posłużą do odpowiedzi na pytanie czy i w jakim stopniu osiągnięte są cele wskazane w GPR, ze szczególnym uwzględnieniem projektów, dla których sporządzono karty projektów.

System monitoringu i oceny procesów rewitalizacji miasta Ruda Śląska stanowi integralną składową systemu monitoringu i oceny rozwoju miasta wykorzystywanego dla potrzeb strategii rozwoju oraz innych dokumentów programowych i planistycznych. Monitoring i ewaluacja programu rewitalizacji polegać będzie na cyklicznym i okresowym przeprowadzeniu oceny realizacji poszczególnych działań zapisanych w dokumencie oraz decydowaniu się na aktualizacje bądź zmiany w związku ze zmieniającą się sytuacją w mieście oraz kontrolowaniu zasadności i efektywności przeznaczonych na rewitalizację środków finansowych.

System monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji składa się dwóch elementów: bieżącego monitoringu oraz ewaluacji i ma za zadanie kontrolę stopnia realizacji programu, osiągnięcia określonych w nim celów i kierunków działań, jak również ocenę zmian jakie wywoła realizacja programu na wyznaczonych do rewitalizacji podobszarach.

Dane powinny być gromadzone na poziomie adresowym, z możliwością agregacji dla poszczególnych jednostek modularnych (GRID siatki heksagonów/sześciokątów). System zapewniać będzie kompletny zbiór informacji obejmujący wszystkie wymiary rewitalizacji. W szczególności w systemie będą gromadzone i analizowane informacje w przekroju obszarów tematycznych:

- demografia – liczba mieszkańców, struktura wiekowa,
- wykluczenie społeczne – liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na różne rodzaje dysfunkcji i patologii,
- bezrobocie – liczba bezrobotnych z uwzględnieniem kobiet, młodzieży, osób długotrwale pozostających bez pracy,
- bezpieczeństwo publiczne – liczba wykroczeń i przestępstw w podziale na różne rodzaje,
- przedsiębiorczość – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych,
- infrastruktura - liczba awarii sieci wodno-kanalizacyjnej,
- środowisko - przekroczenia norm zanieczyszczeń w powietrzu na podstawie pomiaru pyłu zawieszonego PM 10 i PM 2,5 oraz emisji dwutlenku węgla i tlenków azotu.

Dane statystyczne gromadzone w systemie w sposób ciągły powinny służyć do przeprowadzania specjalistycznych analiz i raportowania postępu w realizacji programu rewitalizacji oraz przeprowadzania stosownych analiz i statystyk. Wskaźnikami

informującymi o realizacji celów strategicznych mogą być dane finansowe, ilościowe i jakościowe.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku został opracowany przy aktywnym udziale podmiotów lokalnych, które udostępniły posiadane informacje na temat sytuacji miasta. Dane do opracowania GPR pozyskiwane były od wydziałów i referatów Urzędu Miasta oraz instytucji miejskich/publicznych (w zakresie kompetencji poszczególnych jednostek), a także instytucji kultury, spółdzielni mieszkaniowych oraz pozostałych interesariuszy rewitalizacji definiowanych w ustawie o rewitalizacji. Na etapie wdrażania (i monitoringu) kontakty z tymi podmiotami będą utrwalane i rozwijane w celu pozyskiwania informacji o zachodzących procesach rewitalizacyjnych.

Jako wartości bazowe wskaźników realizacji celów przyjęto wartości, które brane były pod uwagę w trakcie delimitacji obszaru rewitalizacji oraz na podstawie, których przygotowano pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji, tj. wartości za rok 2016. Zakłada się monitorowanie wskaźników celów strategicznych, co trzy lata.

Z uwagi na złożony charakter programu rewitalizacji, proces monitorowania projektów powinien być procesem ciągłym. Sprawozdania z postępów w realizacji projektów uwzględnionych w Gminnym Programie Rewitalizacji przygotowywane będą raz w roku (na podstawie raportów dostarczanych przez podmioty zgłaszające swoje projekty w ramach „Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku”) i przedkładane do zaopiniowania członkom Komitetu Rewitalizacji, a następnie prezentowane Radnym Rady Miasta. Coroczne sprawozdania mają za zadanie określenie zakresu i zasięgu poprawy ogólnej sytuacji miasta w ujęciu wielowymiarowym oraz ukazywać proces osiągnięcia celu generalnego rewitalizacji miasta.

Tabela 47. Wskaźniki realizacji celów GPR.

CELE STRATEGICZNE	WSKAŹNIKI
<p>Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji, zintegrowania wspólnot sąsiedzkich i społeczności lokalnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba beneficjentów wszystkich rodzajów pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców - spadek • Liczba projektów obywatelskich zgłaszanych przez mieszkańców rewitalizowanych dzielnic (np. do budżetu obywatelskiego miasta) – wzrost • Aktywność organizacji pozarządowych wyrażona wielkością dotacji udzielonych organizacjom na zadania w dziedzinie pomocy społecznej – wzrost • Frekwencja w wyborach samorządowych, prezydenckich, do parlamentu europejskiego – wzrost • Wyniki uczniów szkół podstawowych ze sprawdzianu ósmoklasisty – wzrost • Liczba osób dotkniętych bezrobociem długotrwałym – spadek • Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji – wzrost • Liczba projektów realizowanych na obszarze rewitalizacji przez podmioty z różnych

CELE STRATEGICZNE	WSKAŹNIKI
	sektorów w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych – wzrost <ul style="list-style-type: none"> • Liczba przestępstw ogółem na 100 mieszkańców - spadek
Wzrost poziomu zatrudnienia i atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji, które założyły własną firmę – wzrost • Liczba projektów realizowanych na obszarze rewitalizacji przez podmioty z różnych sektorów w zakresie promocji samozatrudnienia – wzrost • Liczba podmiotów zarejestrowanych w CEIDG (REGON) na 100 osób – wzrost • Stosunek między liczbą firm nowo rejestrowanych a liczbą firm wyrejestrowanych w CEIDG (REGON) – wzrost • Powierzchnia terenów inwestycyjnych utworzonych w oparciu o tereny rekultywowane – wzrost • Liczba przedsiębiorstw podejmujących działalność na zrehabilitowanych terenach przeznaczonych na cele inwestycyjne - wzrost
Modernizacja starej zabudowy mieszkaniowej i jej bezpośredniego otoczenia w centrach dzielnic	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych - wzrost • Liczba zlikwidowanych źródeł niskiej emisji - wzrost, • Odsetek należących do gminy budynków według szacowanego stanu technicznego budynków – spadek dla zasobów w złym stanie, wzrost dla zasobów w dobrym stanie
Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz terenów zieleni urządzonej, w tym terenów o wartościach przyrodniczo-krajobrazowych	<ul style="list-style-type: none"> • Udział powierzchni zagospodarowanych terenów zielonych na obszarze rewitalizacji – wzrost • Powierzchnia obszarów/ siedlisk, dla których zatrzymano proces utraty bioróżnorodności biologicznej lub odtworzono i wzbogacono zasoby przyrody – wzrost
Kreowanie nowych aktywności zachowujących, eksponujących i rozwijających dziedzictwo kulturowe i postindustrialne miasta	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia obiektów, które zostały przystosowane do pełnienia nowych funkcji - wzrost • Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem - wzrost

Źródło: opracowanie własne.

Za monitorowanie i ocenę wdrażania programu rewitalizacji odpowiedzialny będzie Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska.

- gromadzenie i interpretowanie informacji,
- prowadzenie konsultacji na temat wyników monitoringu oraz jego potencjalnych modyfikacji,

- formułowanie wniosków do programu i systemu wdrażania,
- przekazywanie wniosków z monitoringu podmiotom lokalnym oraz Komitetowi ds. Rewitalizacji.

Za koordynowanie procesu monitorowania GPR i prowadzenie bazy danych niezbędnych do monitorowania procesu rewitalizacji odpowiedzialny będzie Wydział Rozwoju Miasta. Za monitorowanie poszczególnych zadań rewitalizacyjnych, wymienionych w GPR odpowiedzialne będą właściwe komórki organizacyjne Urzędu i jednostki organizacyjne Miasta.

Ponadto w proces monitoringu i ewaluacji zaangażowane będą następujące podmioty:

- Komitet ds. Rewitalizacji
  - podejmowanie decyzji o sposobie dalszego wdrażania GPR,
  - podejmowanie decyzji o ewentualnych modyfikacjach programu, projektach wdrożeniowych, systemie wdrażania, systemie monitoringu
- Interesariusze rewitalizacji, w tym podmioty realizujące projekty
  - dostarczanie informacji źródłowej o sytuacji w podobzszarach rewitalizacji - z uwzględnieniem wszystkich wymiarów rewitalizacji,
  - dostarczanie informacji niezbędnej do oceny stopnia realizacji i efektów projektów rewitalizacji.

Ewaluacja (dokonywana co najmniej raz na 3 lata) powinna obejmować ocenę stopnia rozwiązania problemów zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji. Będzie polegać na agregowaniu raportów monitoringowych z projektów w jeden raport i przeprowadzaniu w regularnych okresach (co najmniej w 2021, 2024, 2027 i 2030 r.) ewaluacji GPR i przygotowanie raportu zawierającego:

- zestawienie przyjętych w GPR przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających ze statusem: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”, w zależności od aktualnego postępu rzeczowego,
- zestawienie wskaźników do osiągnięcia w przedsięwzięciach wykonanych i niewykonanych,
- zestawienie wskaźników osiągniętych w przedsięwzięciach wykonanych,
- informację merytoryczną na temat realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i wykonanych wskaźników, w tym informacja na temat problemów w realizacji projektów i przyczyn niewykonania projektów,
- zestawienie finansowe wykonanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- analizę poziomu wskaźników wykorzystanych na etapie delimitacji obszarów zdegradowanych,
- rekomendację zapisów przyszłych.

Aktualizację przewiduje się w sytuacji stwierdzenia takiej potrzeby na podstawie prowadzonej ewaluacji. Aktualizacja będzie przeprowadzona również w sytuacjach:

- zidentyfikowania nowych projektów rewitalizacyjnych mogących mieć wpływ na realizację celów,
- zmian warunków instytucjonalnych prowadzenia procesu rewitalizacji (zapisów ustaw, wytycznych wojewódzkich, poważnych zmian organizacyjnych w gminie).

W przypadku stwierdzenia, że GPR wymaga zmiany, Prezydent Miasta Ruda Śląska występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię Komitetu Rewitalizacji. Zmiana niniejszego Programu następuje w trybie, w jakim jest on uchwalany, zgodnie z art. 23 ustawy o rewitalizacji.

13. Niezbędne zmiany w dokumentach strategicznych Rudy Śląskiej

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji przewiduje możliwość wprowadzenia gminnym programem rewitalizacji zmian w gminnych dokumentach strategicznych i w wynikających z nich aktach prawa miejscowego.

13.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska. Edycja 2015

Realizacja projektów wskazanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku wymaga wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Ruda Śląska. Edycja 2015”.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska zagadnienia rewitalizacji zostały uwzględnione w II tomie „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”, rozdział 6.13. obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji. Obszary wymagające rewitalizacji w niniejszym studium zostały wskazane w oparciu o „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku”, wymienione zostały również projekty rewitalizacyjne.

W związku z przeprowadzoną delimitacją i wyznaczeniem mniejszych podobszarów rewitalizacji oraz zwiększeniem liczby planowanych projektów rewitalizacyjnych, wskazane jest uaktualnienie Studium w tym zakresie.

Zgodnie z obowiązującą ustawą nie mogą obowiązywać dwa programy rewitalizacji. Dotyczy to równoległego obowiązywania GPR z programem rewitalizacji uchwalanym na podstawie ustawy o samorządzie gminnym. W obecnym studium jako jeden lokalnych programów rozwoju wpisany jest Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do roku 2030, który zostanie zastąpiony Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku.

13.2. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego

Na obszarze objętym rewitalizacją obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty uchwałą nr 1066/LXI/2006 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 22 czerwca 2006 r.

Z uwagi na fakt, że aktualnie trwają prace związane ze sporządzeniem nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla czterech części miasta, których granice stanowią autostrada A4, ul. Zabrzeńska oraz łączący te ciągi komunikacyjne fragment ulicy 1 Maja, ustalenia zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji zostaną uwzględnione w procedowanym dokumencie planistycznym.

Gdyby w późniejszym terminie, w związku z okolicznościami trudnymi obecnie do przewidzenia pojawiła się konieczność zmiany innych planów miejscowych, wszczęte zostaną odpowiednie procedury.

13.3. Uchwały, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego

Podstawowymi dokumentami regulującymi kwestie prawne dotyczące gminnych lokali mieszkalnych w Rudzie Śląskiej są:

- uchwała nr PR.0007.151.2014 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 28 sierpnia 2014 r. z późniejszymi zmianami w sprawie określenia zasad wynajmowania lokali mieszkalnych, socjalnych i pomieszczeń tymczasowych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasta Ruda Śląska
- uchwała nr PR.0007.146.2016 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 17.11.2016r. w sprawie przyjęcia Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Ruda Śląska na lata 2017-2021.

Dokumenty te regulują zarządzanie oraz realizację polityki mieszkaniowej dla zasobu mieszkań komunalnych (w tym socjalnych i zamiennych) Gminy Miasta Ruda Śląska.

Mając na uwadze, iż w obszarze rewitalizacji zlokalizowane jest prawie 21% wszystkich budynków komunalnych znajdujących się w zasobie miasta Ruda Śląska należy przeanalizować powyższe uchwały w celu wprowadzenia specjalnych narzędzi zarządzania tym zasobem na podobszarach rewitalizacji.

13.4. Uchwała, o której mowa w art. 7. ust. 3 ustawy o rewitalizacji – Komitet ds. Rewitalizacji

Komitet ds. Rewitalizacji zostanie powołany przez Prezydenta Miasta w terminie do trzech miesięcy od daty wejścia w życie Uchwały Rady Miasta Ruda Śląska, o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji w drodze zarządzenia.

Zadania przypisane komitetowi zostaną określone w odrębnej Uchwale Rady Miasta. W opracowanym systemie zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji wskazano konkretne zadania Komitetu ds. Rewitalizacji oraz uwzględniono jego miejsce w strukturze zarządzania.

14. Miejscowy Plan Rewitalizacji

Na obecnym etapie opracowywania GPR nie stwierdzono konieczności sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji.

15. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Specjalna Strefa Rewitalizacji (SSR) zostanie utworzona na wybranych podobszarach rewitalizacji, na podstawie zapisów Rozdziału 5 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r., a w szczególności art. 25 ustawy, w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Rada Miasta Ruda Śląska uchwałą PR.0007.1.2018 z dnia 8 stycznia 2018 r. wyznaczyła obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji na terenie miast Ruda Śląska. W paragrafie 2 niniejszej uchwały ustanowiono na rzecz Miasta Ruda Śląska prawo pierwokupu niezamieszkałych nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji na podobszarach

oznaczonych cyframi rzymskimi od I do IV. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 5 i 6 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w przypadku gdy w terminie 2 lat od dnia wejścia w życie uchwały dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji z zastosowaniem prawa pierwokupu, nie weszła w życie uchwała dotycząca SSR, ww. uprawnienia tracą moc.

Po uchwaleniu dokumentu GPR opracowana zostanie analiza optymalnego wykorzystania narzędzi SSR w poszczególnych podobszarach rewitalizacji, która umożliwi podjęcie decyzji w sprawie ewentualnego utworzenia SSR przed terminem wygaśnięcia zapisu o prawie pierwokupu z uchwały delimitacyjnej.

Uchwały w sprawie utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji będą przyjmowane odrębnie dla każdego z podobszarów rewitalizacji, gdyż będą uwzględniały indywidualne wnioski z analizy dotyczącej optymalnego wykorzystania narzędzi SSR w każdym z podobszarów.

W przypadku podjęcia uchwały w sprawie SSR będzie ona stanowić akt prawa miejscowego.

16. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405, z późn. zm.) Prezydent Miasta Ruda Śląska wystąpił pismem z dnia 19 lutego 2018 r. znak AF.042.03.2017 do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku”, przedkładając projekt dokumentu wraz z uzasadnieniem, o którym mowa w art. 48 ust. 3a przedmiotowej ustawy. W odpowiedzi na powyższe Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach pismem z dnia 9 marca 2018 r. znak WOOŚ.410.84.2018.AB uzgodnił brak potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu.

„Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku” dotyczy terenu położonego w granicach jednej gminy, poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody o których mowa w art. 6 ust.1 pkt 1-3 tej ustawy. Przebiegają natomiast: krajowy korytarz spójności obszarów chronionych „Ślepotka-Kłodnica” oraz korytarz migracji ssaków kopytnych K/LPK-KATW („Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I” Parusel J.B., Skowrońska K., Wower A., (red.) 2007 Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice). Planowane działania rewitalizacyjne nie będą negatywnie oddziaływać na funkcjonowanie ww. korytarzy ekologicznych. Zadania zawarte w przedmiotowym dokumencie w znacznej mierze dotyczą obiektów istniejących lub projektowanych na terenach zurbanizowanych, dlatego wpływ tych przedsięwzięć na środowisko będzie znacznie ograniczony.

17. Załączniki

Załącznik nr 1 - „Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Ruda Śląska do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku”

Załącznik nr 2 – Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji (mapa w skali 1:5000)

Spis map

Mapa 1. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (wskaźnik syntetyczny sfery społecznej).....	23
Mapa 2. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych (wskaźnik syntetyczny sfery gospodarczej).....	24
Mapa 3. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych (wskaźnik WPF1).....	25
Mapa 4. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych (wskaźnik WPF2).....	26
Mapa 5. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk technicznych (wskaźnik syntetyczny sfery technicznej).....	27
Mapa 6. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych (wskaźnik syntetyczny sfery środowiskowej).....	28
Mapa 7. Łączny syntetyczny wskaźnik czynników kryzysowych.....	29
Mapa 8. Obszar zdegradowany w Rudzie Śląskiej, podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic (mapa pogładowa).....	30
Mapa 9. Lokalizacja zdegradowanych terenów niezamieszkałych w Rudzie Śląskiej.....	31
Mapa 10. Obszar rewitalizacji w Rudzie Śląskiej, podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic (mapa pogładowa).....	36
Mapa 11. Mapa pogładowa podobszaru rewitalizacji Ruda.....	38
Mapa 12. Mapa pogładowa podobszaru rewitalizacji Orzegów.....	39
Mapa 13. Mapa pogładowa podobszaru rewitalizacji w dzielnicy Goduła.....	39
Mapa 14. Mapa pogładowa podobszaru rewitalizacji Chebbie wraz z osiedlem Kaufhaus.....	40
Mapa 15. Mapa pogładowa podobszaru rewitalizacji Nowy Bytom.....	41
Mapa 16. Mapa pogładowa podobszaru rewitalizacji Wirek/Czarny Las.....	42
Mapa 17. Mapa pogładowa podobszaru rewitalizacji Bykowina/Kochłowice.....	43
Mapa 18. Mapa pogładowa podobszaru rewitalizacji tereny po KWK Pokój.....	44
Mapa 19. Mapa pogładowa podobszarów rewitalizacji w dzielnicy Ruda.....	45
Mapa 20. Obszary przekroczeń średnich stężeń rocznych pyłu zawieszanego PM10 - kryterium ochrona zdrowia ludzi, wyznaczone dla roku 2016 na tle obszaru rewitalizacji Rudy Śląskiej.....	62
Mapa 21. Fragment mapy liczby osób ekspozowanych na hałas drogowy L_{DWN} z zaznaczeniem granic obszaru rewitalizacji.....	65
Mapa 22. Klasyfikacja zanieczyszczeń gleb w obszarze rewitalizacji Rudy Śląskiej.....	66
Mapa 23. Mapa pogładowa lokalizacji terenów zielonych w obszarze rewitalizacji.....	69
Mapa 24. Liczba budynków mieszkalnych ujętych w gminnej ewidencji zabytków.....	78
Mapa 25. Lokalizacja spacerów studyjnych.....	195

Spis rysunków

Rysunek 1. Lokalizacja podobszarów rewitalizacji na miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.....	12
Rysunek 2. Miejsca wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych – największa liczba wskazań oznaczona największą czcionką.....	19
Rysunek 3. Zestawienie frekwencji wg okręgów wyborczych obejmujących tereny znajdujące się w obszarze rewitalizacji.....	56
Rysunek 4. Wyniki z pomiarów mobilnego ambulansu pomiarowego immisji w podobszarze rewitalizacji Nowy Bytom.....	63
Rysunek 5. Wizualizacja projektowanego scenariusza przekształcenia przestrzeni publicznych w Wirku.....	85
Rysunek 6. Akcje informujące o prowadzonych pracach nad gminnym programem rewitalizacji.....	189

Spis tabel

Tabela 1. Wskaźniki ze sfery społecznej	21
Tabela 2. Wskaźniki z pozostałych sfer	21
Tabela 3. Wykaz terenów niezamieszkałych w Rudzie Śląskiej włączonych do obszaru rewitalizacji wraz z opisem negatywnych zjawisk oraz przewidywanych działań	32
Tabela 4. Powody przyznania pomocy społecznej mieszkańcom obszaru rewitalizacji (stan na koniec 2016 r.)	47
Tabela 5. Średnie wyniki szkół podstawowych (arkusze standardowe) prowadzonych przez Miasto Ruda Śląska (bez specjalnych), których obwody obejmują tereny obszaru rewitalizacji	52
Tabela 6. Potrzeby dzieci i młodzieży w zakresie edukacji	53
Tabela 7. Zestawienie średnich wyników % z egzaminów gimnazjalnych (poziom podstawowy) w szkołach prowadzonych przez Miasto Ruda Śląska (bez specjalnych), których obwody obejmują tereny obszaru rewitalizacji	54
Tabela 8. Udział poszczególnych rodzajów źródeł w emisji w Rudzie Śląskiej w 2015 roku	63
Tabela 9. Identyfikacja obszarów, na których występują przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu samochodowego	64
Tabela 10. Potencjały i bariery rewitalizacji Rudy Śląskiej – podsumowanie diagnozy, konsultacji społecznych i spacerów badawczych	91
Tabela 11. Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań	94
Tabela 12. Cele strategiczne i kierunki działań oraz podmioty Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska	97
Tabela 13. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Ruda	102
Tabela 14. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Ruda	106
Tabela 15. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Orzegów	110
Tabela 16. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Orzegów	113
Tabela 17. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Godula	114
Tabela 18. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Godula	115
Tabela 19. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Kolonia Carl Emanuel	116
Tabela 20. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus	117
Tabela 21. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus	120
Tabela 22. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Teren przy 1 Maja	124
Tabela 23. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Szyb Mikołaj	125
Tabela 24. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Muzeum PRL	126
Tabela 25. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Wirek/Czarny Las	126
Tabela 26. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Wirek/Czarny Las	129
Tabela 27. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Bykowina/Kochłowice	133
Tabela 28. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Bykowina/Kochłowice	134
Tabela 29. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Nowy Bytom	136

Tabela 30. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Nowy Bytom	140
Tabela 31. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Tereny po KWK Pokój	147
Tabela 32. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych dotyczących kilku lub wszystkich podobszarów rewitalizacji.	148
Tabela 33. Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych dotyczących kilku lub wszystkich podobszarów rewitalizacji.	162
Tabela 34. Oddziaływanie przyjętych do realizacji projektów rewitalizacyjnych	169
Tabela 35. Komplementarność międzyokresowa projektów rewitalizacyjnych	172
Tabela 36. Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku	179
Tabela 37. Interesariusze wymiaru społecznego rewitalizacji	190
Tabela 38. Interesariusze wymiaru gospodarczego rewitalizacji	190
Tabela 39. Interesariusze wymiaru infrastrukturalnego (technicznego, przestrzenno-funkcjonalnego) rewitalizacji	191
Tabela 40. Interesariusze wymiaru ekologicznego (środowiskowego) rewitalizacji	191
Tabela 41. Interesariusze wymiaru kulturowego rewitalizacji	192
Tabela 42. Interesariusze wymiaru społecznego rewitalizacji	192
Tabela 43. Interesariusze wymiaru gospodarczego rewitalizacji	193
Tabela 44. Interesariusze wymiaru infrastrukturalnego (technicznego, przestrzenno-funkcjonalnego) rewitalizacji	193
Tabela 45. Interesariusze wymiaru ekologicznego (środowiskowego) rewitalizacji	193
Tabela 46. Interesariusze wymiaru kulturowego rewitalizacji	194
Tabela 47. Wskaźniki realizacji celów GPR.	202

Spis wykresów

Wykres 1. Przepięstwa ogółem w Rudzie Śląskiej	51
Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarczych i pracujących według głównych branż w 2016 r. w Rudzie Śląskiej	59

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Pustostany w obszarze rewitalizacji.	60
Zdjęcie 2. Zaniehbany pasaż handlowy w obszarze rewitalizacji, u zbiegu ulic Hugona Kołtąta i Wolności.	73
Zdjęcie 3. Brak zagospodarowanej przestrzeni między budynkami w obszarze rewitalizacji.	74
Zdjęcie 4. Zaniehbanie i brak infrastruktury do wypoczynku i integracji mieszkańców w przestrzeniach półpublicznych obszaru rewitalizacji	74
Zdjęcie 5. Teren przy ul. Wąskiej.	75
Zdjęcie 6. Zespół zabudowań dawnego Szybu Franciszek	81
Zdjęcie 7. Tablica informacyjna o Szlaku zabytków techniki	82
Zdjęcie 8. Potencjalne miejsce do spędzania czasu wolnego i rekreacji w obszarze rewitalizacji. zdjęcie przedstawia nieutwardzoną ścieżkę rozpoczynającą się przy ul. Piłsudskiego	84